

A madárvonulás Magyarországon az 1895. év tavaszán.

(A Magy. Orn. Közp. II-ik évi jelentése.)

Feldolgozta GAAL GASTON.

Der Vogelzug in Ungarn während des Frühjahres 1895.

(II. Jahresbericht der Ung. Orn. Centrale.)

Bearbeitet von Gaston von Gaal.

ELSŐ RÉSZ.

A magyarországi megfigyelőhálózat s munkálkodásának eredménye 1895-ben.

A M. O. K. másodízben lép vonulási anyagának évenként közrebocsátandó feldolgozásával a szíves olvasó elé, s miután felfogásban, formában, s a feldolgozás lényegében a tavalyi eljárástól eltérni semmi oka sem volt, egyes lényegte-
lenebb dolgok kivételével, a mit azonban minden egyes esetben külön indokolni el nem mulasztok, mindenben megtartottuk a tavalyi formát. — Az eljárásra vonatkozó mindama megjegyzések is akként maradnak érvényben, a mint azokat tavalyi jelentésünkben (Aquila II. 1895) közreadni szerencsénk volt.

De nem hagyhatok megemlítés nélkül egy dolgot, mely a Magy. Orn. Központot méltó büszkeséggel tölti el, s melyben működésének eredményét s jutalmát látja: t. i. a megfigyelők folytonos szaporodását. A tavalyi gárdából alig maradt ki egy-kettő, a kiket nem várt dolgok (betegség stb.) akadályoztak. Sajnálattal nélkülöztük kiváltképen a meteorologiai állomások adatait, a melyek kimaradásának csak egy sajnálatos félreértés az oka. De bőven kárpótolt másrészt az a maga nemében páratlan hálózat, a melyet a magy. kir. erdészek buzgósága teremtett meg a hazai tudományosságnak s magának emek a területnek is nem kis diesőségére, s melynek nagy jelentőségét már régebb időkből volt alkalmunk ismerni.

Erster Theil.

Ungarns Beobachtungs-Netz und dessen Beobachtungen im Jahre 1895.

Die U. O. C. tritt zum zweiten Male mit der Bearbeitung ihres jährlich eintauenden Zugsmaterials vor die geehrten Leser. Nachdem wir von unserer vorjährigen Methode — was Auffassung, Form und Wesen der Bearbeitung anbelangt — abzuweichen gar keine Ursache hatten, haben wir — mit Ausnahme einiger unwesentlicher Punkte (was ich aber in einem jeden Falle extra zu begründen nicht veräumt habe) — die vorjährige Art gänzlich beibehalten. Demnach bleiben auch jene Bemerkungen gültig, welche wir bezüglich unseres Verfahrens in unserem vorjährigen Berichte (Aquila II. 1895) zu präcisieren die Ehre gehabt haben.

Einen Umstand kann ich jedoch nicht ohne Erwähnung lassen, welcher die U. O. C. mit berechtigtem Stolze erfüllt, in welchem sie ein Resultat und eine Belohnung ihres Wirkens erblickt; das ist der fortwährende Zuwachs an Beobachtern. Aus der Garde der Vorjährigen sind kaum ein Paar ausgeblieben, u. zw. die durch unerwartete zwingende Umstände (Krankheit zc.) verhindert waren. Mit großem Bedauern haben wir besonders die Daten der meteorologischen Stationen entbehrt, welche in Folge eines bedauerlichen Mißverständnisses ausgeblieben sind (die P. T. meteor. Beobachter glaubten nämlich, daß unsere Aufforderung zum Beobachten der Rauchschwalbe nur für das eine Jahr: 1894 gielte). Wir wurden dagegen reich entschädigt durch jenes — wir können sagen einzige — Beobachtungs-Netz, dessen Wichtigkeit wir schon von früheren Zeiten her nur zu gut kannten, — welches nämlich der Eifer der ungarischen Forstbehörden zu Stande gebracht hatte, zu nicht geringem Ruhme sowohl der vaterländischen Wissenschaft, als auch jener Corporation selbst.

Kiváltképp az 1895. év folyamán nem egy privát ember is csatlakozott a Központ megfigyelői gárdájához, bizonyoságául annak, hogy az eszme hódít, s hogy a nagy közönség körében mily élénken él a tudományok iránti érdeklődés, s azok előbbre vitelének szükségérzete. Csakis arra a factorra volt és van szükség, a mely e szunnyadó, spontán törekvéseknek irányt szabni akar, s a kijelölt irányban vezetni is tudja. Hogy a Magyar Ornithologiai Központ e hivatásnak mennyiben felelt meg, arról maga az érdeklődés fejlődése mindennél világosabban beszél.

A mi a magán esekély személyét illeti, most másodizben van szerencsém a jelentések anyagát feldolgozni. Érzem a feladat nagyságához mérve fogyatékos erőmet, s nem mulaszthatom el a hiányokért a szakkörök szives elnézését kérni. Mentsen ki — a mennyiben menthető — az a tény, hogy nem a jó szándékon, hanem csakis a képesség hiányain mult minden.

Almásy György dr.

(Dr. Georg von Almásy).

A M. O. K. 1894 óta rendes megfigyelője *Diós-Jenő* (Nógrád m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895. jun. 15-én. Megfigyeléseivel pontosan vezetett meteor. naplót is mellékelte.

Seit 1894 ständ. Beobachter der M. O. C. in Diós-Jenő (Com. Nógrád). Seine Beobachtungen sandte er am 15. Juni 1895. ein. Seinen Beobachtungen fügte er auch ein pünktlich geführtes meteor. Tagebuch bei.

Az 1895. év tavaszán a következő fajok érkezését jegyezte:

Er hat die Ankunft folgender Arten beobachtet:

- Jan. — — *Buteo vulgaris*, BECHST. — Néha 1—1 db. — Hie und da je 1 Stück.
 " — — *Accipiter nisus*, L. — Január és februárban sok. Február végén fogy. Mart. 19-én 1 db. →ÉNy. — Im Jänner und Februar viele. Ende Februar abnehmend. Am 19-ten März 1 Stück →NW.
 " — — *Turdus merula*, L. — Egész télen egyes vén ♂ példányok. — Den ganzen Winter über einzelne alte ♂ ♂.

Besonders während d. J. 1895 schlossen sich aber auch mehrere Private der Centrale an, zum Beweise dessen, daß die Idee erobert, und daß auch das große Publikum ein lebhaftes Interesse für die Wissenschaften fühlt, so auch den Drang, zu deren Förderung beizutragen. Es war und bleibt auch nur noch jener Factor zu wünschen übrig, welcher diesen schlummernden, spontanen Bestrebungen eine Richtung geben, und in der angedeuteten Richtung dieselben auch leiten kann. In welchem Maße die M. O. C. dieser Forderung, respective diesem Berufe entsprochen hat, davon spricht die Steigerung des Interesses deutlicher, als es Worte vermögen.

Was nun meine bescheidene Person selbst anbelangt, der ich jetzt zum zweiten Male das Zugsmaterial zu bearbeiten die Ehre habe, — fühle ich sehr gegenüber der Aufgabe meine Schwäche, und verjäume auch nicht die Nachsicht der Fachkreise zu erbitten. Es entschuldige mich — wenn das möglich ist — die Thatsache, daß es meinerseits nicht an guten Willen, sondern bloß an Fähigkeit mangelte.

- Jan. 26. — *Fringilla montifringilla*, L. — Néhány db. — Einige.
 Febr. — — *Fringilla coelebs*, L. — 3 him. — 3 Männchen.
 " 5. — *Buteo vulgaris*, BECHST. — Számos vonul D →É. — Viele ziehen S →N.
 " 14. — *Alanda arvensis*, L. — 1 db. K →Ny. — 1 Stück O →W.
 " 15. — *Turdus pilaris*, L. — 1 db. — 1 Stück.
 " 16—19. *Motacilla alba*, L. — 1 db. a melegforrásnál. — 1 St. an der Therme.
 " 19. — *Ampelis garrula*, L. — 4 db. — 4 St.
 " 20. — *Ampelis garrula*, L. — 4 db. — 4 St.
 " 21. — *Ampelis garrula*, L. — 20—30 darab. — 20—30 St.
 " 19. — *Gallinago scolopacina*, Br. — 1 db. a melegforrásnál. — 1 St an der Therme.
 " 28. — *Fringilla montifringilla*, L. — Egy csapat. — Ein Flug.
 " { végétől } (bis Anfang) Mart. elejéig *Emberiza miliaria*, L. — 1 db. — 1 St.
 Mart. 1—3. *Fringilla coelebs*, L. — Valamivel

- több, néhány ♀ is. — Etwas mehr, auch einige ♀ ♀.
- Mart. 4. — *Anas* (sp?). — Egy db. nyomai a havon. — Fußspuren eines Stückes im Schnee.
- “ 4. — *Auser segetum*, Gm. — Lábnymok a hóban, kb. 10 db. — Fußspuren im Schnee, etwa 10 St.
- “ 8. — *Fringilla montifringilla*, L. — 1 db. Azontúl nincs. — 1 St., seitdem keine mehr!
- “ 9. — *Chrysomitris spinus*, L. — 10—20 db. a majorban. — 10—20 St. im Maierhofe.
- “ 12. — *Columba oenas*, L. — 1—2 db. Nem biztos hogy az első-e. — 1—2 St.; es ist nicht sicher ob die Ersten!
- “ 14. — *Alauda arvensis*, L. — 2—3 darab. — 2—3 St.
- “ 14. — *Motacilla alba*, L. — Az első tulajdonképeni vonulók 5—6 db. — Die ersten eigentl. Zügler. 5—6 St.
- “ 15. — *Columba palumbus*, L. — 2 db. — 2 St.
- “ 15. — *Chrysomitris spinus*, L. — Még 4—5 db. s többet nem láttam. — Noch 4—5 St., dann keine mehr.
- “ 16. — *Auser segetum*, Gm. — 15 db. ÉÉK → DNy. — 15 St. NNO → SW.
- “ 17. — Ugyanugy 11 db. — Ebenfalls 11 Stück.
- “ 19. — 9 db. → É felé, a tónál megfordul s → DNy-ra vissza. — 9 St. → N., beim See kehren um, und ziehen gegen → SW zurück!
- “ 19. — *Emberiza miliaria*, L. — Egszerre jó sok. — Möglich recht viele.
- “ 19. — *Vanellus cristatus*, L. — Az első 2—3 db. — Die ersten 2—3 St.
- “ 19. — *Emberiza schoeniclus*, L. — Az első. — Die Erste.
- “ 19. — *Anthus pratensis*, L. — Első 2—3 db. — Die ersten 2—3 St.
- “ 22. — *Sturnus vulgaris*, L. — 20—25 db. esapat DK → ENy. — Ein Flug von 20—25 St. SO → NW.
- “ 22. — *Anas boschas*, L. — ♂, ♀.
- “ 23. — *Erithacus rubecula*, L. — Az első. — Das Erste.
- “ 25. — *Pratincola rubicola*, L. — 4—5
- párazott pár fészkelő tanyájukon. Határozottan első érkezés. — 4—5 gepaart. Paare auf die Brutplätzen. Entschieden erste Ankunft.
- Mart. 25. — *Scelopar rusticola*, L. — Első. — Die Erste.
- “ 26—27. *Turdus musicus*, L. — Az első. — Die Ersten.
- “ 27. — *Chelidon urbica*, L. — 1 db. intravillán. — 1 St. Intravillan.*
- “ 27. — *Larus ridibundus*, L. — 2 db. → K. — 2 St. → O.
- “ 28. — *Anthus trivialis*, L.
- “ 28. — *Motacilla flava*, L. — Első. — Erste.
- “ 28. — *Motacilla boarula*, L. — Lövetett az itt észlelt egyetlen példány. — Wurde das hier beobachtete einzige Exemplar geschossen.
- “ 28. — *Saricola oenanthe*, L. — Első. — Die Ersten.
- “ 28. — *Puticilla tithys*, Scop.
- “ 28. — *Totanus calidris*, L. — 1 db. — 1 St.
- “ 28. — *Ficedula rufa*, BECHST.
- “ 29. — *Bucephala clangula*, L. — Egy párazott pár. — Ein gepaartes Paar.
- “ 29. — *Gallinago gallinula*, L. — 1 db. — 1 St.
- “ 30. — *Querquedula ciria*, L. — ♂, ♀.
- “ 31. — *Upupa epops*, L. — Az első. — Der Erste.
- “ ^{végén}_{cúbe} *Turdus iliacus*, L. — Sok vonul át úgy apr. elején is. — Ziehen viele durch, auch anfangs April.
- Apr. 2. — *Hirundo rustica*, L. — Az első. — Die Erste. Extravillan.
- “ 2. — *Cuculus canorus*, L. — Az első szól. — Der Erste ruft.
- “ 2. — *Ardea cinerea*, L. — 2 db. — 2 St.
- “ 3. — *Erithacus lusciniá*, L. — Az első szól kint; a kertben csak 17-én szólal meg. — Die Erste schlägt im Extravillan; im Garten erst nur am 17. d. M.
- “ 3. — *Ciconia alba*, L. — 2 db. — 2 St.
- “ 3. — *Podiceps cristatus*, L. — 6—8 darab. 6—8 St.

* Megfigyelő azt írja, hogy azontúl egészen apr. 12-éig nem volt látható.

* Beobachter schreibt, daß seitdem bis zum 12. April keine zu sehen.

- Apr. 3. — *Anser segetum*, GM. — Néhány 100 vadul → K. — Einige 100 → O.
- „ 4. — *Bucephala clangula*, L. — Ismét 3 db. — Wieder 3 St.
- „ 4. — *Turdus pilaris*, L. — Nagy esapat. — Großer Flug.
- „ 4. — *Milvus iclinus*, SAV. — Első. — Erste.
- „ 4. — *Upupa epops*, L. — Első 2 db. — Die ersten 2 St.
- „ 6. — *Erithacus cyaneeculus*, WOLF. — 1 ad. ♂.
- „ 7. — *Milvus korschun*, GM.
- „ 7. — *Cerchneis timuncula*, L. — Első. Erste.
- „ 7. — *Ficedula trochilus*, L.
- „ 7. — *Buteo vulgaris*, BECHST. — Egészen apr. 19-ig naponta több-kevesebb átvonuló. — Vom 7—19. Apr. täglich mehr-weniger Durchzügler.
- „ 9. — *Circus gallicus*, L. — 1 db. — 1 St.
- „ 9. — *Muscicapa grisola*, L.
- „ 9. — *Yunx torquilla*, L.
- „ 9. — *Querquedula crecca*, L.
- „ 9. — *Hirundo rustica*, L. — Intravillán.
- „ 10. — *Rulicilla phoenicura*; L. — 1 ♂.
- „ 10. — *Anthus campestris*, L. — 1 ♂ ad.
- „ 10. — *Serinus hortulanus*, L. — Néhány esapat à 5—10 db. — Einige Flüge à 5—10 St.
- „ 10. — *Caprimulgus europaeus*, L. — 1 db. Ny → K. — 1 St. W → O.
- „ 10. — *Ortigonetra porzana*, L.
- „ 10. — *Fulica atra*, L. — 1 db., az első; 23-áig nines, akkor ismét 2 db. — 1 St. der erste. Bis den 23. keine, dann wieder 2 St.
- „ 10. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
- „ 11. — *Turdus iliacus*, L. — E nap óta nines. — Seit heute keine mehr.
- „ 12. — *Pratincola rubetra*, L.
- „ 13. — *Aquila naevia*, GM. — Első. — Erste.
- „ 13. — *Pernis apivorus*, L. — Egy pár-zott pár DNY → ÉK. — Ein ge-paartes Paar SW → NO.
- „ 13. — *Falco subbuteo*, L. — Az első DNY → ÉK. — Der erste SW → NO.
- Apr. 13. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
- „ 15. — *Turdus pilaris*, L. — E nap óta nines. — Seit heute keine mehr.
- „ 16. — *Sylvia curruca*, L.
- „ 16. — *Podiceps nigricollis*, SUND. — 1 db. 17-én ismét egy, azontul 29-ig nines, akkor ismét 1—2 db. — 1 St., am 17. wieder 1 St., seitdem keine bis zum 29., dann wieder 1—2 St.
- „ 18. — *Acrocephalus turdoides*, MEY. — Az első. azután nines egészen 30-ikáig, ekkor 3—4 db. — Der Erste, dann bis zum 30. fehlend, wo wieder 3—4 eintreffen.
- „ 19. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
- „ 19. — *Cypselus apus*, L. — 1 db. DNY → ÉK. — 1 St. SW → NO.
- „ 20. — *Gallinago gallinula*, L. — Ismét 1 db. — Wieder 1 St.
- „ 21. — *Muscicapa atricapilla*, L. — 1 ♂ ad.
- „ 21. — *Turtur auritus*, GRAY. — Első 2 db. — Die ersten 2 St.
- „ 21. — *Anthus pratensis*, L. — E nap óta nines. — Seit heute keine mehr.
- „ 22. — *Colite riparia*, L. — Az első 4—5 db. Teljes számban csak május 5—6-án érkeztek meg. — Die ersten 4—5 St., in voller Zahl erst am 5—6. Mai ankommend.
- „ 22. — *Aegialitis fluvialis*, BECHST.
- „ 23. — *Gallinula chloropus*, L. — Az első 2 db. — Die ersten 2 St.
- „ 24. — *Circus macrourus*, GM. — Löttem egy ♀. — Ein ♀ geschossen.
- „ 25. — *Monticola saxatilis*, L. — ♂ és ♀.
- „ 25. — *Hydrochelidon fissipes*, L. — 5—8 db. — 5—8 St.
- „ 29. — *Tringoides hypoleucus*, L. — Az első. — Die Ersten.
- „ 30. — *Oriolus galbula*, L.
- „ 30. — *Totanus ochropus*, L. — 1 ♂.
- Mai 1. — *Ortigonetra crex*, L.
- „ 3. — *Coracias garrula*, L.
- „ 4. — *Aythya ferina*, L. — 2 ♂ és 1 ♀; az egyetlen idei előfordulás. — 2 ♂ und 1 ♀, das einzige Vorkommen im heurigen Frühjahr.
- „ 8. — *Ardea minuta*, L. — Az első. — Der Erste.

Bikkessy Guido.

(Guido von Bitlejny).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője Magyar-Óvárt (Mosony m.). — Megfigyeléseit beküldötte 1895 decz. 16-án.

Seit 1894 ordentl. Beobachter der U. O. G. in Magyar-Óvár (Com. Moson). — Seine Beobachtungen hatte er am 16. Dez. 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Mart. 10. — *Alauda arvensis*, L. — (in) Miklósfalu. — Tömegesen. — Massenhaft.
 " 27. — *Fringilla coelebs*, L.
 Apr. 13. — *Hirundo rustica*, L. — (in) Miklósfalu.
 " 15. — *Erithacus luscini*a, L. — (in) Miklósfalu.
 " 30. — *Turtur auritus*, GRAY. — (in) Miklósfalu.
 " 30. — *Cuculus canorus*, L. — (in) Miklósfalu. — Első érkezés bizonytalan. — Erste Ankunft unsicher.
 Mai 3. — *Oriolus gallula*, L.

Boroskay János.

(Johann von Boroskay).

A M. O. K.-nak 1895 óta rendes megfigyelője Zólyomban (Zólyom m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 május 26-án.

Seit 1895 ord. Beobachter der U. O. G. in Zólyom (Mittelh., Com. Zólyom). Seine Beobachtungen hat er am 26. Mai eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Apr. 9. — *Chelidon urbica*, L.
 " 10. — *Hirundo rustica*, L.
 " 10. — *Cuculus canorus*, L.
 " 17. — *Saxicola oenanthe*, L.
 " 19. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
 " 30. — *Acrocephalus turdoides*, MEY.

- Mai. 2. — *Sylvia atricapilla*, L.
 " 3. — *Ortigometra porzana*, L.
 " 5. — *Muscicapa grisola*, L.
 " 5. — *Oriolus gallula*, L.
 " 7. — *Lanius collurio*, L.
 " 7. — *Lanius minor*, GM.
 " 11. — *Ortigometra crev.*, L.
 " 14. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.

Buda Ádám.

(Adam von Buda).

A M. O. K.-nak 1894 óta lev. tagja és rendes megfigyelője Réán (Hunyad m.). Megfigyelését beküldötte 1895 jun. 1-én.

Seit 1894 corresp. Mitglied und ständ. Beobachter der U. O. G. in Réa (Com. Hunyad). Seine Beobachtungen hatte er am 1. Juni 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Jan. 15. — *Archibuteo lagopus*, GM. — 1 darab. — 1 St.
 " 15. — *Gallinago scolopacina*, BR. — 4 db. — 4 St.
 " 15. — *Turdus pilaris*, L. — 20—30 darab. — 20—30 St.
 " 15. — *Fringilla montifringilla*, L.
 " 18. — *Turdus merula*, L. — 1 db. — 1 St.
 " 23. — *Turdus merula*, L. — 3 db. — 3 St.
 Febr. 18. — *Plectrophanes nivalis*, L. — 5 darab. — 5 St.
 " 23. — *Totanus ochropus*, L.
 " 23. — *Alauda arvensis*, L. — 2 db. — 2 St.
 " 23. — *Gallinago scolopacina*, BR. — 5 db. — 5 St.
 Mart. 7. — *Columba oenas*, L.
 " 8. — *Asio otus*, L. — 1 db. lövetett a kertben. — 1 St. im Garten geschossen.
 " 11. — *Motacilla alba*, L. — Kis esapat. Az elsők. — Kleiner Flug, die Ersten.
 " 23. — *Vanellus cristatus*, L.
 " 23. — *Charadrius apricarius*, L.

- Mart. 28. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 28. — *Scelopax rusticola*, L.
 " 29. — *Ficedula trochilus*, L.
 " 30. — *Saricola oenanthe*, L.
 " 30. — *Aegialitis fluviatilis*, BECHST.
 Apr. 2. — *Hirundo rustica*, L. — 3 db. extra-
 villán. — 3 St. Extravillán.
 " 4. — *Ruticilla phoenicea*, L.
 " 4. — *Sturnus vulgaris*, L. — Egy esap-
 pat. — Ein Flug.
 " 4. — *Yunx torquilla*, L.
 " 4. — *Motacilla flava*, L. — Több. —
 Mehrere.
 " 4. — *Upupa epops*, L.
 " 5. — *Sylvia curruca*, L.
 " 7. — *Hirundo rustica*, L. — Intra-
 villán.
 " 9. — *Philomachus pugnax*, L. — Egy
 csapat. — Ein Flug.
 " 9. — *Podiceps cristatus*, L. — Csapat-
 ban. — Ein Flug.
 " 9. — *Podiceps griseigena*, BODD.
 " 9. — *Podiceps nigricollis*, SUND. — Csa-
 patban. — Ein Flug.
 " 9. — *Totanus stagnatilis*, BECHST.
 " 11. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
 " 11. — *Sylvia cinerea*, BECHST. — Meg-
 jöttek s megtelepedtek. — Ange-
 kommen, angeflodelt.
 " 11. — *Tringoides hypoleucus*, L.
 " 13. — *Ardea cinerea*, L.
 " 13. — *Ficedula rufa*, BECHST. — Egy
 csapat; 14-én nagy csapat. — Ein
 Flug; am 14. großer Flug.
 " 14. — *Cerchneis vespertina*, L.
 " 15. — *Ciconia alba*, L.
 " 15. — *Circæthus gallicus*, GM.
 " 15. — *Podiceps minor*, L.
 " 15. — *Totanus glareola*, L.
 " 16. — *Circus aeruginosus*, L.
 " 17. — *Cuculus canorus*, L.
 " 18. — *Erithacus leucina*, L.
 " 22. — *Pandion haliaëtus*, L.
 " 23. — *Totanus calidris*, L. — Több. —
 Mehrere.
 " 23. — *Ciconia nigra*, L.
 " 23. — *Totanus grollis*, L.
 " 24. — *Anthus trivialis*, L.
 " 24. — *Pratincola rubicola*, L.
 " 26. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
 " 28. — *Lanius minor*, GM.
 " 29. — *Glareola pratincola*, L.

- Apr. 30. — *Oriolus galbula*, L.
 " 30. — *Sylvia atricapilla*, L.
 " 30. — *Sylvia hortensis*, BECHST.
 Mai 1. — *Coturnix dactylisonans*, MEX.
 " 3. — *Coracias garrula*, L.
 " 3. — *Turtur auritus*, GRAY.
 " 4. — *Ruticilla tillys*, SCOP.
 " 4. — *Cypselus apus*, L.
 " 9. — *Cotile riparia*, L.
 " 11. — *Ardea purpurea*, L.
 " 12. — *Lanius collurio*, L.

Chernel István.

(Stefan von Chernel).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője és lev. tagja Kőszeg-en (Vas m.). Megfigyelése-
 hez pontosan vezetett meteor. naplót is mellé-
 kelt, valamint az 1895. évi kőszegi vonulás álta-
 lános jellemzését. Megfigyeléseit 1895 máj. 11-én
 küldte be.

Corresp. Mitglied und seit 1894 ord. Beobachter
 der H. D. G. in Kőszeg (Com. Vas). Außer den Be-
 obachtungen gab er eine allgemeine Schilderung des
 heurigen Zuges in Kőszeg, und ein pünktlich geführ-
 tes meteor. Tagebuch. Seine Beobachtungen sandte
 er am 11. Mai d. J. ein.

**A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok
 érkezését jegyezte :**

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft
 folgender Arten :

- Jan. 1. — *Fringilla montifringilla*, L. —
 Egészen febr. 10-ig naponta né-
 hány db. — Bis 10. Jéber täglich
 eintige.
 " 8. — *Asio otus*, L. — 1 db. — 1 St.
 " 10. — *Asio otus*, L. — 1 db. — 1 St.
 " 28. — *Motacilla boarula*, L. — Telen, ha
 a patakon nyílt helyek maradnak,
 rendszeren minden évben itt. —
 Wenn im Winter auf dem Bache
 offene Stellen bleiben, ist sie jährlich
 zu sehen.
 Febr. 18. — *Asio otus*, L. — 1 db. — 1 St.
 " 22. — *Sturnus vulgaris*, L. — Első 4 da-
 rab. — Die ersten 4 St.
 " 28. — *Anser segetum*, GM. — 17 db. ala-
 esonyan → ÉK száll. — 17 St.
 niedrig ziehend → NO.

- Mart. 2. — *Motacilla alba*, L. — Első →É. — Die erste →N.
- " 3. — *Fringilla montifringilla*, L. — Ismét néhány. — Wieder einige.
- " 4. — *Fringilla coelebs*, L. — Első ének. Egész télen látható volt kisebb számban. — Erster Gesang. War in geringer Anzahl den ganzen Winter zu sehen.
- " 5. — *Fringilla montifringilla*, L. — Ismét néhány. — Wieder einige.
- " 10. — *Ardea cinerea*, L. — 2 darab ÉNy →D. Ezt a madarat tavasszal itt még nem észleltem. — 2 St. NW →S. Diesen Vogel sah ich noch nie hier auf dem Frühjahrszuge.
- " 11. — *Alauda arvensis*, L.
- " 12. — *Turdus iliacus*, L. — Az első. Azontúl több egész mart. 25-ig. — Der Erste, dann einige bis zum 25. März.
- " 12. — *Emberiza miliaria*, L. — Első 3 db. az idén télen nem volt látható. — Die ersten 3 St., im heurigen Winter war nicht zu sehen.
- " 14. — *Vanellus cristatus*, L. — Első 7 db. — Die ersten 7 Stücke.
- " 16. — *Anas boschas*, L. — Csapatban. — Ein Flug.
- " 19. — *Larus ridibundus*, L. — 1 db. Itt rendkívüli ↔. — 1 St. Hier außergewöhnlich ↔.
- " 19. — *Querquedula crecca*, L. — 1 ♀ ♂.
- " 21. — *Scolopax rusticola*, L. — Haraszti (Vas m.) — Zu Harashti (Com. Bas).
- " 21. — *Erithacus rubecula*, L. — Elsők. Nem telelt át. — Die ersten, hat nicht überwintert.
- " 23. — *Fringilla coelebs*, L. — Nagy csapat, vonulók. — Großer Flug, Zügler.
- " 23. — *Falco regulus*, PALL. — 1 db. — 1 St.
- " 23. — *Columba oenas*, L. 6—10 db. D→É: az első. — Die Ersten; 6—10 St. S→N.
- " 23. — *Anthus pratensis*, L. — Az első 5 db. — Die ersten 5 St.
- " 24. — Ismét 1 db. — Wieder 1 St.
- " 23. — *Turdus pilaris*, L. — Csapat. — Ein Flug.
- Mart. 24. — *Scolopax rusticola*, L. — 2 db. — 2 St.
- " 24. — *Ruticilla tithys*, Scop.
- " 24. — *Turdus musicus*, L.
- " 25. — *Serinus hortulanus*, L.
- " 25. — *Pratincola rubicola*, L.
- " 25. — *Hirundo rustica*, L. — Első 1 db. intravillán. — Die Erste. 1 St. Intravillan.
- " 26. — *Columba palumbus*, L.
- " 26. — *Ficedula rufa*, BECHST.
- Apr. 8. — *Yunx torquilla*, L.
- " 8. — *Ruticilla phoenicea*, L.
- " 8. — *Erithacus luscinia*, L.
- " 10. — *Chelidon urbica*, L.
- " 11. — *Saricola oenanthe*, L.
- " 13. — *Ficedula trochilus*, L.
- " 13. — *Anthus trivialis*, L.
- " 15. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
- " 16. — *Sylvia atricapilla*, L.
- " 16. — *Cuculus canorus*, L.
- " 19. — *Sylvia curruca*, L.
- " 19. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
- " 21. — *Anthus pratensis*, L. — Egy csapat (50 db.) D→É. — Ein Flug (ca. 50 St.) S→N.
- " 23. — *Muscicapa atricapilla*, L.
- " 24. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
- " 24. — *Lanius collurio*, L.
- " 25. — *Turtur auritus*, GRAY.
- " 30. — *Lanius minor*, GM.
- Mai. 3. — *Muscicapa grisola*, L.
- " 3. — *Oriolus galbula*, L.
- " 4. — *Ortigoneta crex*, L.
- " 4. — *Anthus campestris*, L.
- " 5. — *Colurnix dactylisonans*, MEY.
- " 5. — *Sylvia nisoria*, BECHST.
- " 6. — *Sylvia hortensis*, BECHST.

Chernel István és Meszlény Benedek.

(Etefan von Chernel und Benedikt von Meszlény.)

Közös megfigyeléseik Velenczéről (Fehér m.). A melyeken kívül azonban Meszlény Benedek úr külön is küldött be megfigyeléseket azokról a fajokról, a melyeket ő maga figyelt meg.

Gemeinsame Beobachtungen unserer beiden Beobachter aus Venedig (Com. Fehér). Außer diesen sandte aber Herr v. Meszlény auch separat einen Bericht ein über jene Arten, welche er allein beobachtet hatte.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok
érkezését jegyezték:

Während des Frühjahrszuges notierten sie die Ankunft
folgender Arten:

- Mart. 11. — *Chauliastur streperus*, L.
 " 26. — *Larus ridibundus*, L.
 " 26. — *Tringoides hypoleucis*, L.
 " 29. — *Podiceps nigricollis*, SWND.
 " 29. — *Podiceps cristatus*, L.
 " 29. — *Hirundo rustica*, L.
 " 30. — *Turdus musicus*, L.
 " 30. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 " 31. — *Aythya ferina*, L.
 " 31. — *Scotopax rusticola*, L.
 Apr. 1. — *Larus canus*, L. — 8—10 db. —
 8—10 ♂t.
 " 1. — *Podiceps griseigena*, BODD.
 " 1. — *Ortymetra porzana*, L.
 " 1. — *Ciconia alba*, L.
 " 1. — *Motacilla flava*, L.
 " 1. — *Coliie riparia*, L.
 " 1. — *Chelidon urbana*, L.
 " 2. — *Ruticilla phoenicea*, L.
 " 2. — *Ficedula trochilus*, L.
 " 2. — *Anthus trivialis*, L.
 " 2. — *Caprimulgus europaeus*, L.
 " 3. — *Spatula clypeata*, L.
 " 3. — *Gallinula chloropus*, L.
 " 3. — *Ortymetra minuta*, PALL.
 " 3. — *Botaurus stellaris*, L.
 " 4. — *Anser segetum*, GM. — Nagy csap-
 pat a tó felett →É; 6-án öt csap-
 patban (à 100—100 db.) a tó fölé
 jön É-ről. Azontúl többé nem lát-
 ható. — Großer Flug überm See
 ziehen gegen →N; am 6. kommen
 5 Flüge (à 100—100 ♂t.) von N-en,
 seitdem keine mehr gesehen.
 " 4. — *Upupa epops*, L.
 " 6. — *Ardea purpurea*, L.
 " 6. — *Luscinia melanopogon*, TEMM.
 " 8. — *Acrocephalus phragmitis*, BECHST.
 " 8. — *Hydrochelidon fissipes*, L.
 " 9. — *Cuculus canorus*, L.
 " 10. — *Erismatura leucocephala*, Scop. —
 5 db. — 5 ♂t.
 " 10. — *Erithacus luscinia*, L.
 " 11. — *Serinus hortulanus*, KOCH.
 " 11. — *Larus canus*, L. — Azontúl nincs.
 Seitdem keine mehr.
 " 13. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.

Csató János.

(Johann von Csató).

A M. O. K.-nak tiszteleti tagja s 1894 óta rendes
megfigyelője Nagy-Enyed-en (Alsó-Fehér m.).
Megfigyeléseit beküldötte 1895 aug. 30-án.

Ehrenmitglied und ord. Beobachter der N. O. C.
in Nagy-Enyed (Com. Mjós-Fehér). Seinen Be-
richt sandte er am 30. August 1895 ein.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok
érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft
folgender Arten:

- Febr. 28. — *Alauda arvensis*, L.
 Mart. 1. — *Fringilla coelebs*, L.
 " 8. — *Fringilla montifringilla*, L. —
 1 db. — 1 ♂t.
 " 11. — *Milvus iclinus*, SAV.
 " 12. — *Fulica atra*, L.
 " 13. — *Columba oenas*, L.
 " 13. — *Pratincola rubicola*, L.
 " 13. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 15. — *Motacilla alba*, L.
 " 15. — *Plectrophanes nivalis*, L. — 2 da-
 rab. — 2 ♂t.
 " 16. — *Turdus musicus*, L.
 " 20. — *Turdus merula*, L.
 " 22. — *Milvus korschun*, L.
 " 23. — *Vauellus cristatus*, L.
 " 25. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 " 25. — *Saricola oenanthe*, L.
 " 25. — *Turdus pilaris*, L.
 " 26. — *Ardea cinerea*, L.
 " 26. — *Botaurus stellaris*, L.
 " 27. — *Circus aeruginosus*, L.
 " 27. — *Scotopax rusticola*, L.
 " 28. — *Anthus pratensis*, L.
 " 28. — *Ciconia alba*, L.
 " 29. — *Alauda arborea*, L.
 " 29. — *Chelidon urbana*, L.
 " 29. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 29. — *Hirundo rustica*, L.
 " 30. — *Querquedula circia*, L.
 " 30. — *Accentor modularis*, L.
 " {végén} *Circus gallicus*, GM.
 {ende}
 Apr. 5. — *Cuculus canorus*, L.
 " 8. — *Ruticilla phoenicea*, L.
 " 8. — *Sylvia curruca*, L.
 " 10. — *Caprimulgus europaeus*, L.
 " 10. — *Upupa epops*, L.

- Apr. 12. — *Aquila naevia*, GM.
 " 12. — *Totanus ochropus*, L.
 " 13. — *Acrocephalus turdoides*, MEY.
 " 13. — *Locustella luscinioides*, SAVI.
 " 15. — *Yunx torquilla*, L.
 " 16. — *Aegialitis fluviatilis*, BECHST.
 " 16. — *Sylvia hortensis*, BECHST.
 " 17. — *Pratincola rubetra*, L.
 " 20. — *Cerchneis vespertina*, L.
 " 25. — *Nyctiardea nycticorax*, L.
 " 25. — *Turtur auritus*, GRAY.
 " 26. — *Lanius minor*, GM.
 " 26. — *Sylvia nisoria*, BECHST.
 " 27. — *Erithacus philometa*, BECHST.
 Mai. 2. — *Coracias garrula*, L.
 " 3. — *Tringoides hypoleucis*, L.
 " 5. — *Oriolus galbula*, L.
 " 6. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.
 " 6. — *Lanius collurio*, L.
 " 9. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.

Czynek Ede.

(Eduard von Czynek).

A M. O. K.-nak levelező tagja s 1894 óta rendszer megfigyelője Fogaras-on (Fogaras m.). Megfigyeléseihez az 1895-iki vonulás általános jellemzését is adja, egyúttal belemegy azoknak a helyi okoknak tárgyalásába, a melyeknek a Fogarason mutatkozó rendszeres késés tulajdonítható.* Megfigyeléseit beküldötte 1895 július 10-én.

Correspondierendes Mitglied und seit 1894 ord. Beobachter der M. O. C. in Fogaras (Com. Fogaras). Außer den Beobachtungen gab er eine allgemeine Schilderung des Charakters des heurigen Zuges, und schildert jene Ursachen, welche — streng localen Ursprunges — die regelmäßige Verspätung in Fogaras verursachen können.* Seine Beobachtungen fandte er am 10. Juli 1895 ein.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Jan. 3. — *Ampelis garrula*, L. — (in) Felmér.
 — Nagy csapatok. — Große Flüge.

* Erről alább még lesz szó.

* Das wird noch weiter unten besprochen.

- Jan. 23. — *Columba oenas*, L. — 1 db. — 1 ♂t.
 " 27. — *Gallinago scolopacina*, Br. — 1 db. — 1 ♂t.
 " 30. — *Sturnus vulgaris*, L.
 Febr. 5. — *Plectrophanes nivalis*, L.
 " 16. — *Totanus ochropus*, L.
 " 16. — *Columba oenas*, L. — 10—15 db.ból álló csapatok. — Flüge à 10—15 Stück.
 " 27. — *Sturnus vulgaris*, L. — Tulajdonképeni vonulók. — Normales Ersehen.
 " 28. — *Vauellus cristatus*, L.
 Mart 6. — *Cerchneis limnucula*, L.
 " 10. — *Ardea cinerea*, L.
 " 10. — *Gallinago scolopacina*, Br. — Nagyobb számban. — In größerer Anzahl.
 " 10. — *Motacilla alba*, L.
 " 10. — *Numenius arquatus*, L.
 " 10. — *Turdus musicus*, L.
 " 13. — *Botaurus stellaris*, L.
 " 13. — *Nyroca leucophthalmos*, BECHST.
 " 14. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 14. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 " 16. — *Alauda arborea*, L.
 " 16. — *Pratincola rubicola*, L.
 " 16. — *Scotopax rusticola*, L.
 " 18. — *Alauda arvensis*, L.
 " 19. — *Milvus iclinus*, SAV.
 " 20. — *Ciconia alba*, L.
 " 23. — *Circus aeruginosus*, L.
 " 23. — *Ortymetra porzana*, L.
 " 24. — *Upupa epops*, L.
 " 25. — *Anthus trivialis*, L.
 " 25. — *Pratincola rubetra*, L.
 " 25. — *Ruticilla tithys*, Scop.
 " 26. — *Aquila naevia*, GM.
 " 26. — *Fulica atra*, L.
 " 26. — *Podiceps cristatus*, L.
 " 26. — *Ampelis garrula*, L. — Egyes csapatok. — Vereinzelte Flüge.
 " 27. — *Aegialitis fluviatilis*, BECHST.
 " 27. — *Philomachus pugnax*, L.
 " 29. — *Podiceps griseigena*, BODD.
 " 30. — *Podiceps nigricollis*, SUND.
 Apr. 1. — *Hirundo rustica*, L.
 " 2. — *Sylvia curruca*, L.
 " 3. — *Falco aquaticus*, L.
 " 3. — *Querquedula circia*, L.
 " 4. — *Anthus pratensis*, L.

- Apr. 7. — *Accentor modularis*, L.
 " 8. — *Ardea purpurea*, L.
 " 10. — *Ciconia nigra*, L.
 " 10. — *Cuculus canorus*, L. A récesei erdőkben. In den Réceer-Waldungen.
 " 11. — *Buteo phoeniceus*, L.
 " 13. — *Falco subbuteo*, L.
 " 13. — *Ficedula trochilus*, L.
 " 13. — *Totanus glareola*, L.
 " 14. — *Gallinula chloropus*, L.
 " 14. — *Pundion haliaetus*, L.
 " 15. — *Chelidon urbica*, L.
 " 16. — *Saricola oenanthe*, L.
 " 17. — *Tringa minuta*, LEISL.
 " 18. — *Hydrochelidon fissipes*, L.
 " 18. — *Motacilla flava*, L.
 " 18. — *Tringoides hypoleucus*, L.
 " 20. — *Yunc. torquilla*, L.
 " 21. — *Tringa alpina*, L.
 " 21. — *Nyctiardea nycticorax*, L.
 " 21. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
 " 21. — *Acrocephalus turdoides*, MEX.
 " 22. — *Muscicapa grisola*, L.
 " 22. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
 " 23. — *Cuculus canorus*, L. (In) Fogaras.
 " 24. — *Acrocephalus phragmitis*, BECHST.
 " 26. — *Caprimulgus europaeus*, L.
 " 26. — *Erithacus philomela*, BECHST.
 " 27. — *Sterna fluviatilis*, NAUM.
 " 27. — *Sylvia hortensis*, BECHST.
 " 27. — *Oriolus galbula*, L.
 " 28. — *Lanius minor*, GM.
 " 28. — *Ortigometra pygmaea*, NAUM.
 " 28. — *Colibe riparia*, L.
 " 29. — *Cypselus apus*, L.
 " 29. — *Sylvia atricapilla*, L.
 Mai. 2. — *Ardea minuta*, L.
 " 2. — *Coturnix dactylisonans*, MEX.
 " 2. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
 " 2. — *Turtur auritus*, GRAY.
 " 3. — *Erithacus tuscina*, L.
 " 3. — *Hypolais icterina*, L.
 " 3. — *Lanius collurio*, L.
 " 4. — *Ortigometra crev.*, L.
 " 5. — *Acrocephalus arundinaceus*, GM.
 " 6. — *Locustella naevia*, BODD.
 " 10. — *Coracias garrula*, L.
 " 13. — *Locustella fluviatilis*, WOLF.
 " 17. — *Acrocephalus palustris*, BECHST.

Erdőhatóságok (Magy. kir.).

(Kön. ung. Forstbehörden).

1891 óta most van ismét e tekintélyes testületnek — ca. 250 állomás — alkalma a magyar tudományt megszolgálni, s a mint az alább közlendő adatok számából kitetszik, a magas földműv. ministerium útján hozzá intézett kérelmünknek derekasán felelt meg, a mikor egy oly hálózatot teremtett, a mely párját ritkítja az egész földkerekségen. S dacára, hogy kérelmünk tisztán csak a *Hirundo rustica* s a *Ciconia alba* megfigyelésére szorítkozott, sokan voltak azok, a kik nem maradtak csak emyinnél, hanem megfigyeléseiket több madárfajra is kiterjesztették. El nem mulaszthatjuk itt dicsérettel kiemelni különösen *Ertl Guszláv* lipótvári m. k. erdőmester és *Fekete János* doroszlói m. k. erdősz urakat, a kik egész sorozat vonulási adatot küldtek be hozzánk, valamint a *Morovič, Tótvárad, Ujvidék, Kézdi-Vásárhely, Szent-Gothárd, Ungvár, Kovászna, Dombó, Mácsa, Dorgos, Sistarovecz, Keczer-Peklén, Királymező, Kosztrina, Dubrinc, Kabolya-Polyána, Csik-Sz.-Márton, Csik-Szereda* stb-i erdőhivatalokat, a melyek megfigyeléseiket dicséretes buzgósággal szintén több fajra terjesztették ki.

A mi *Ertl Guszláv* és *Fekete János* urakat illeti, reméljük, hogy őket rövid időn *rendes megfigyelőink* között üdvözölhetjük.*

S most hadd következzenek a megfigyelési adatok maguk, a melyeket a megfigyelő állomások nagy számára való tekintettel, az áttekinthetőség érdekében, fajok szerint láttunk ezélszerűnek elrendezni.

Seit dem Jahre 1891 hat die ansehnliche Körperchaft der kön. ungarischen Forstbehörden — ca. 250 Stationen — zum ersten Male die Gelegenheit gehabt, die Ziele der ungarischen Wissenschaft nach Kräften zu fördern. Sie entsprach tüchtig — wie wir sehen werden — unserer Bitte, welche wir durch Intervention des hohen kön. ung. Ackerbauministeriums an sie gelangen ließen, indem sie ein Beobachtungs-Netz bildete, welches auf der ganzen Erdenrund nicht seinesgleichen hat. Unsere Bitte hatte sich zwar nur auf zwei Vogel-Arten: *Hirundo rustica* und *Ciconia alba* beschränkt,

* Ertl Guszláv erdőmester ur azóta tényleg belépett a M. O. K. rendes megfigyelői közé. M. O. K.

dennoch aber waren deren mehrere, die ihre Beobachtungen auch auf andere Vogelarten ausdehnten. Es ist uns eine angenehme Pflicht, unter Anderen die Herren: **Gustav Ertl** k. ung. Forstmeister in Liptó=Njvár und **Johann Fekete** k. ung. Förster in Doroszló, welche uns ganze Reihe von Daten einsandten, mit besonderem Lobe und Danke hervorzuheben, außerdem noch eine ganze Reihe von Forstämtern zu erwähnen, welche mehrere Arten beobachteten, wie jene in Morovič, Tótvarad, Ujvidék, Kézdi=Vásárhely, Szent=Gotthárd, Ungvár, Kovászna, Dombó, Mácsa, Dorgos, Sistarovecz, Keczer=Peklen, Királymező, Kőstrina, Dubrinics, Kabolnya=Polhána, Csik=Sz.=Márton, Csik=Szereda und andere. Bezüglich der Herren: Gustav Ertl und Johann Fekete, hegen wir die angenehme Hoffnung, sie beide bald in der Reihe unserer ständigen Beobachter begrüßen zu können.*

Nun mögen die Daten selbst folgen, welche wir wegen der großen Anzahl der Stationen in der Reihe der Vogelarten zu ordnen für zweckmäßig hielten.

A magy. kir. erdőhatóságok a tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezték:

Die kön. ung. Forstbehörden notierten während des Frühjahrszuges die Ankunft folgender Arten:

Alauda arvensis, L.

Mart. 18. — (in) Mácsa.

Ardea cinerea, L.

Mart. 20. — (in) Dombó.

„ 23. — „ Apátfalva.

„ 25. — „ Moravič.

Ardea purpurea, L.

Mart. 30. — (in) Moravič.

Chelidon urbica, L.

Apr. 1. — (in) Szent-Gotthard.

„ 4. — „ Kovászna.

„ 8. — „ Dubrinics.

„ 8. — „ Ungvár.

„ 20. — „ Kisgaram.

„ 22. — „ Ujhuta.

Ciconia alba, L.

Mart. 10. — (in) Alsó-Lendva.

„ 10. — „ Vadászerdő.

„ 12. — „ Adasevce.

„ 12. — „ Morovič.

„ 15. — „ Nemei.

„ 17. — „ Ujvidék.

„ 18. — „ Isaszegh.

„ 20. — „ Hidvég (Erdély).

„ 20. — „ Kézdi-Vásárhely.

„ 20. — „ Lipovác. — Extravillán! Intravillán: mart. 29.

„ 20. — „ Ungvár.

„ 21. — „ Ogradina.

„ 22. — „ Berzászka.

„ 22. — „ Sepsi-Szt-György.

„ 23. — „ Berzova.

„ 23. — „ Nagy-Borosnyó.

„ 23. — „ Vinkovec.

„ 23. — „ Županja.

„ 24. — „ Bethlen.

„ 24. — „ Deés.

„ 24. — „ Gurahonez.

„ 25. — „ Pankota.

„ 25. — „ Radvác.

„ 26. — „ Denta.

„ 26. — „ Kiszető.

„ 26. — „ Székely-Udvarhely.

„ 26. — „ Temes-Rékás.

„ 27. — „ Boros-Jenő.

„ 27. — „ Görgény-Szt-Imre.

„ 27. — „ Kis-Rebra.

„ 27. — „ Nagy-Rebra.

„ 27. — „ Kovászna.

„ 27. — „ Neposz. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)

„ 27. — „ Palánka.

„ 28. — „ Alsó-Kubin.

„ 28. — „ Bálinez.

„ 28. — „ Csik-Szt-Márton.

„ 28. — „ Csik-Szereda.

„ 28. — „ Deliblát.

„ 28. — „ Fogaras.

„ 28. — „ Kerezsizora.

„ 28. — „ Kolozsvár.

„ 28. — „ Körmend.

„ 28. — „ Rónaszék.

„ 28. — „ Rozsnyó.

„ 28. — „ Varamó.

„ 29. — „ Jasenovác.

„ 29. — „ Pojenár.

* Herr Forstmeister Gustav Ertl ist seitdem factisch in die Reihe unserer ständigen Beobachter eingetreten. U. D. C.

- Mart. 30. — (in) Apatin.
 " 30. — " Badin.
 " 30. — " Makód. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)
 " 30. — " Mititei. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)
 " 30. — " Nagy-Beeskerek.
 " 30. — " Nagy-Kanizsa.
 " 30. — " Naszód. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)
 " 30. — " Rezsőpart.
 " 30. — " Sátoralja-Ujhely.
 " 30. — " Szepes-Ófalu.
 " 30. — " Visk.
 " 31. — " Sistarovecz.
 " 31. — " Teles. (Szálvavölgy; Szálva-Thal.)
- Apr. 1. — " Besztercebánya.
 " 1. — " Fenyőháza.
 " 1. — " Geletnek.
 " 1. — " Nagy-Atád.
 " 1. — " Oszada.
 " 1. — " Pancsova.
 " 1. — " Rózsahegy.
 " 1. — " Szent-András.
 " 1. — " Turdosin.
 " 1. — " Zólyom-Lipese.
 " 2. — " Bereczk.
 " 2. — " Déva.
 " 2. — " Kakasfalu.
 " 2. — " Petéri.
 " 2. — " Uj-Bars.
 " 3. — " Apátfalva.
 " 3. — " Breznóbánya.
 " 3. — " Fehértemplom.
 " 3. — " Szászrégen.
 " 4. — " Dubrinies.
 " 4. — " Rimaszombat.
 " 6. — " Kossova.
 " 6. — " Vujda-Hunyad.
 " 7. — " Majer. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)
 " 7. — " Oláh-Szt-György. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)
 " 7. — " Zala-Egerszeg.
 " 8. — " Budatin.
 " 8. — " Paulis.
 " 8. — " Vulgemare.
 " 8. — " Vissó.
 " 9. — " Tótvárad.
 " 10. — " Dombó.

- Apr. 10. — (in) Facset.
 " 10. — " Lipovljani.
 " 10. — " Padurány.
 " 10. — " Poverzsina.
 " 10. — " Szinna.
 " 10. — " Uj-Radna. (Kosnavölgy; Kosna-Thal.)
 " 11. — " Csornoholova.
 " 12. — " Albák.
 " 12. — " Felső-Porumbák.
 " 12. — " Felső-Vidra.
 " 12. — " Gömör-Ráhó.
 " 12. — " Less. (Ilvavölgy; Ilva-Thal.)
 " 12. — " Magura. (Beszt.-Naszód.)
 " 12. — " Nagy-Ilva.
 " 12. — " Zalatna.
 " 13. — " Balassa-Gyarmat.
 " 18. — " Dorgos.
 " 29. — " Szászváros.

Ciconia nigra, L.

- Apr. 9. — (in) Morovič.

Columba oenas, L.

- Mart. 8. — (in) Alsó-Lendva.
 " 9. — " Szent-Gothárd.
 " 11. — " Dombó.
 " 13. — " Mácsa.
 " 14. — " Dorgos.
 " 15. — " Ungvár.
 " 18. — " Keezer-Peklén.
 " 19. — " Sistarovecz.

Cotile riparia, L.

- Mart. $\left. \begin{smallmatrix} \text{végén} \\ \text{Cende} \end{smallmatrix} \right\}$ (in) Ujvidék.
 Apr. 5. — " Dombó.
 " 10. — " Királymező.

Cuculus canorus, L.

- Mart. 30. — (in) Dorgos.
 Apr. 1. — " Sistarovecz.
 " 5. — " Nagymaros.
 " 6. — " Radváncz.
 " 6. — " Topánfalva.
 " 10. — " Ungvár.
 " 11. — " Tótvárad.
 " 19. — " Kabolya-Polyána.

Cypselus apus, L.

- Apr. 12. — (in) Kosztrina.
 " 12. — " Sztavna.

Erithacus luscini, L.

- Apr. 11. — (in) Csepreg.

Erithacus rubecula, L.

- Apr. 12. — (in) Vissó.

Grus cinerea, L.

- Mart. 20. — (in) Ó-Kemencze.
 " 20. — " Ungvár. — Egész mart.
 31-ig, valamint apr. 4—16-ig
 csapatosan. — Bis zum 31.
 März, und zwischen den 4—16.
 Apr. Flugweise.
 " 27. — " Kovászna.
 Apr. 1. — " Dubrinics.
 " 1. — " Kézdi-Vásárhely.
 " 6. — " Nagy-Borosnyó.

Hir. rustica, L.

- Mart. 19. — (in) Bezdán.
 " 19. — " Sistaroveč.
 " 22. — " Kalocsa. — Extravillán.
 " 24. — " Alsó-Lendva.
 " 24. — " Vadászerdő.
 " 25. — " Brlog.
 " 25. — " Jusenovácz.
 " 25. — " Ogradina.
 " 25. — " Palánka.
 " 25. — " Temes-Rékás.
 " 25. — " Vinkovce.
 " 26. — " Paulis.
 " 26. — " Vác.
 " 27. — " Berzászka.
 " 27. — " Bustyalháza.
 " 27. — " Ó-Kemencze.
 " 27. — " Visk.
 " 28. — " Nagy-Kanizsa.
 " 28. — " Tapoleza.
 " 29. — " Bokszeg.
 " 29. — " Denta.
 " 29. — " Kabolya-Polyána.
 " 29. — " Liboresa. — Az első; vissza-
 ment → D-nek, s újra mu-

talkozott apr. 9-én. — Die
 Erste; zog sich → S zurück;
 zeigte sich wieder erst am 6-ten
 April.

- Mart. 30. — " Huszt.
 " 30. — " Kakasfalu.
 " 30. — " Kerczísora.
 " 30. — " Kis- és Nagy-Rebra.
 " 30. — " Kiszető.
 " 30. — " Makód. (Szamosvölgy; Sza-
 mos-Thal).
 " 30. — " Mititei. (Szamosvölgy; Sza-
 mos-Thal.)
 " 30. — " Morovič.
 " 30. — " Naszód. (Szamosvölgy; Sza-
 mos-Thal.)
 " 30. — " Néposz. (Szamosvölgy; Sza-
 mos-Thal.)
 " 30. — " Znióváralfa.
 " 31. — " Apátfalva.
 " 31. — " Beszterezebánya.
 " 31. — " Csákova.
 " 31. — " Topánfalva.
 " végén Ende " Ujvidék.
 Apr. elején Anfang " Uj-Gradiska.
 " 1. — " Alsó-Hámor.
 " 1. — " Faeset.
 " 1. — " Felső-Vidra.
 " 1. — " Garamrév.
 " 1. — " Görgény-Szt-Imre.
 " 1. — " Iszticsó.
 " 1. — " Kolozsvár.
 " 1. — " Kossova.
 " 1. — " Lenge
 " 1. — " Liget.
 " 1. — " Lippa.
 " 1. — " Nemei.
 " 1. — " Paduráuy.
 " 1. — " Poverzsina.
 " 1. — " Rónaszék.
 " 1. — " Rudnó
 " 1. — " Szent-Gothárd.
 " 1. — " Torda.
 " 1. — " Üvegesür.
 " 1. — " Zsarnóca.
 " 2. — " Bethlen.
 " 2. — " Deliblat.
 " 2. — " Les. (Ilvavölgy; Ilva-Thal.)
 " 2. — " Magura. (Besztercze-Na-
 szód.)
 " 2. — " Monor. (Sajóvölgy; Sajó-
 Thal.)

Apr.	2. — (in) Nagy-Atád.	Apr.	5. — (in) Radváczez.
"	2. — " Nagy-Ilva. (Ilvavölgy; Ilva-Thal.)	"	5. — " Rahó.
"	2. — " Román-Budak. (Rebravölgy; Rebra-Thal.)	"	5. — " Técső.
"	2. — " Rajič.	"	5. — " Ünip.
"	2. — " Székely-Udvarhely.	"	5. — " Županja.
"	2. — " Teles. (Szálvavölgy; Szálva-Thal.)	"	6. — " Abrudbánya.
"	2. — " Uj-Bars.	"	6. — " Bisztra.
"	2. — " Vajda-Hunyad.	"	6. — " Csertés.
"	2. — " Visegrád.	"	6. — " Dalbósecz.
"	3. — " Balassa-Gyarmat.	"	6. — " Isaszeg.
"	3. — " Berzova.	"	6. — " Moesár.
"	3. — " Boeskó.	"	6. — " Szarvkő.
"	3. — " Bogdán-Rahó.	"	6. — " Szászrégen.
"	3. — " Buttyin.	"	6. — " Szent-András.
"	3. — " Buziás.	"	6. — " Topánfalva.
"	3. — " Geletnek.	"	6. — " Torda.
"	3. — " Gyalu.	"	6. — " Trecsén. — 1 darab; apr. 16-án több. — 1 <i>Stüf</i> ; am 16. Apr. mehrere.
"	3. — " Mácsa.	"	6. — " Zólyom-Lipese.
"	3. — " Máriacsalád.	"	7. — " Albáb.
"	3. — " Moesolyás.	"	7. — " Alsó-Vist.
"	3. — " Nagy-Maros.	"	7. — " Apatin.
"	3. — " Nyitra-Kolos.	"	7. — " Csik-Sz.-Márton.
"	3. — " Pécsvárad.	"	7. — " Csikszerecla.
"	3. — " Szegszárd.	"	7. — " Dobrest.
"	3. — " Ungvár. — Szórványosan. Tömegesen apr. 16. — <i>Cinzelue</i> ; die <i>Waffe</i> am 16. Apr.	"	7. — " Fenyőháza.
"	3. — " Vág-Sellye.	"	7. — " Herkulesfürdő.
"	3. — " Zala-Egerszeg.	"	7. — " Igal.
"	4. — " Badin.	"	7. — " Izgár.
"	4. — " Bereczk.	"	7. — " Jerszeg.
"	4. — " Telki.	"	7. — " Kecskés.
"	4. — " Felső-Fancsal.	"	7. — " Májer. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)
"	4. — " Kis-Ülcs.	"	7. — " Oláh-Sz.-György. (Szamosvölgy; Szamos-Thal.)
"	4. — " Körmend.	"	7. — " Péteri.
"	4. — " Nagybecskerek.	"	7. — " Rimaszombat.
"	4. — " Ohaba-Bisztra.	"	7. — " Sárkány.
"	4. — " Pancsova.	"	7. — " Szombathely.
"	4. — " Rozsnyó.	"	7. — " Uj-Radna. (Kosnavölgy; Kosna-Thal.)
"	4. — " Sátoralja-Ujhely.	"	7. — " Valkó.
"	4. — " Szászsebes.	"	7. — " Varannó.
"	4. — " Zólyom.	"	7. — " Vermes.
"	5. — " Csála.	"	8. — " Borgó-Prund. (Borgóvölgy; Borgó-Thal.)
"	5. — " Deés.	"	8. — " Budatin.
"	5. — " Dombó.	"	8. — " Diós-Győr.
"	5. — " Lipovljani.	"	8. — " Dobrócs.
"	5. — " Óhegy.	"	8. — " Dubrinies.
"	5. — " Óviz.	"	8. — " Fajna-Vissó.
"	5. — " Parasznya.		

Apr. 8. — (in) Fogaras.
 " 8. — " Gödemesterháza.
 " 8. — " Gölniezbánya.
 " 8. — " Karám.
 " 8. — " Kézdi-Vásárhely.
 " 8. — " Kisuceza-Ujhely.
 " 8. — " Mármaros-Sziget.
 " 8. — " Nagy-Borosnyó.
 " 8. — " Palota-Ilva.
 " 8. — " Rezsőpart.
 " 8. — " Rózsahegy.
 " 8. — " Vissó.
 " 9. — " Breznóbánya.
 " 9. — " Dobó.
 " 9. — " Kisgaram.
 " 9. — " Mihálytelek.
 " 9. — " Offenbánya.
 " 9. — " Temes-Szlatina.
 " 10. — " Alsó-Fancsal.
 " 10. — " Benesháza.
 " 10. — " Budakesz.
 " 10. — " Csertés.
 " 10. — " Dóczy-Fűrész.
 " 10. — " Erdő-Surány.
 " 10. — " Felső-Hámor.
 " 10. — " Gileság.
 " 10. — " Gyertyánfa-Élesmart.
 " 10. — " Jeczenye.
 " 10. — " Királymező.
 " 10. — » Lazsesina (Körösmező).
 " 10. — " Liptó-Oszáda.
 " 10. — " Liptó-Ujvár.
 " 10. — " Oszáda.
 " 10. — " Radna.
 " 10. — " Szászrégen.
 " 10. — " Szinna.
 " 10. — " Tiszcsora (Körösmező).
 " 10. — " Zala-Erdőd.
 " 11. — " Brusztura.
 " 11. — " Fehértemplom.
 " 11. — " Jalna.
 " 11. — " Mermesd.
 " 11. — " Német-Mokra.
 " 11. — " Pécska.
 " 11. — " Vaczok.
 " 12. — " Bélabánya.
 " 12. — " Déva.
 " 12. — " Felső-Porumbák.
 " 12. — " Furdia.
 " 12. — " Kaposvár.
 " 12. — " Magura (Com. Kolos).
 " 12. — " Szepsi-Sz.-György.

Apr. 12. — (in) Szikla.
 " 12. — " Színevér-Polyana.
 " 12. — " Tópatak.
 " 12. — " Turja-Remete.
 " 12. — " Oása.
 " 12. — " Zalathna.
 " 13. — " Dorgos.
 " 14. — " Feketevág.
 " 14. — " Keezer-Peklén.
 " 14. — " Szélakna.
 " 15. — " Alsó-Kubin.
 " 15. — " Bálinez.
 " 15. — " Bisztra.
 " 15. — " Hidvég (Erdély).
 " 15. — " Maros-Borgó. (Borgóvölgy;
 Borgó-Thal.)
 " 15. — " Szepes-Ófalu.
 " 15. — " Trebusa.
 " 15. — " Vichodna.
 " 16. — " Nagy-Bittse.
 " 16. — " Sugág.
 " 16. — " Szudriás.
 " 17. — " Rekető.
 " 17. — " Szászváros.
 " 18. — " Ausel.
 " 18. — " Homonna.
 " 18. — " Kosztrina.
 " 18. — " Maluzsina.
 " 18. — " Szvidoveez (Körösmező).
 " 20. — " Sztavna.
 " 20. — " Turdosin.
 " 21. — " Csornoholova.
 " 21. — " Marisel.
 " 22. — " Podolin.
 " 22. — " Tótvárad.
 " 23. — " Aranyidka.
 " 24. — " Dobrus.
 " 24. — " Szepes-Szombat.
 " 24. — " Teplicska.
 " 25. — " Szomolnok.
 " 25. — " Szvarin.
 " 26. — " Ilava.
 " 26. — " Lulhi-Bogdán.
 " 28. — " Kudsir.
 " 29. — " Ogulin. — Az első; töme-
 gesen csak máj. 10—14. —
 Die Erften; die Májje erft am
 10—14. Mai.
 " 30. — " Prigona.
 Mai 1. — " Béles.
 " 2. — " Körmöcz.
 " 2. — " Magura (Com. Hunyad).

Molucilla alba, L.

- Mart. 6. — (in) Kosztrina.
 " 8. — " Sztavna.
 " 11. — " Ungvár.
 " 12. — " Dombó.
 " 14. — " Alsó-Lendva.
 " 14. — " Német-Mokra.
 " 15. — " Dorgos.
 " 16. — " Mácsa.
 " 20. — " Csik-Sz.-Márton.
 " 20. — " Csik-Szereda.
 " 22. — " Rónaszék.
 " 24. — " Feketevág.
 " 24. — " Geletnek.
 " 26. — " Kabolya-Polyána.
 " 27. — " Keezer-Peklén.
 " 27. — " Tótvárad.
 " 29. — " Szepes-Ófalu.

Molucilla boarula, L.

- Mart. 30. — (in) Feketevág.

Molucilla flava, L.

- Mart. 26. — (in) Kabolya-Polyána.

Oriolus galbula, L.

- Apr. 6. — (in) Ungvár.
 " 21. — " Dorgos.
 Mai 3. — " Tótvárad.

Scolopax rusticola, L.

- Mart. 12. — (in) Morovič. — Mart. 23-án a legtöbb; apr. 11-től nincs. — Am 23. März die Meisten; seit Apr. 11 keine.
 " 15. — " Dombó.
 " 16. — " Dorgos.
 " 17. — " Radvány.
 " 19. — " Szent-Gothárd.
 " 20. — " Ungvár. — Apr. 13-től nincs. Die letzten am 13. April.
 " 24. — " Alsó-Lendva.
 " 25. — " Kézdi-Vásárhely.
 " 25. — " Varamó.
 " 26. — " Nagy-Kanizsa.
 " 27. — " Keezer-Peklén. — Apr. 10-től fogva nincs. — Seit 10. Apr. keine.

Mart. 30. — (in) Kabolya-Polyána.

" 31. — " Tótvárad.

Apr. 1. — " Csornoholova.

" 1. — " Székely-Udvarhely.

" 1. — " Sistarovecz.

" 7. — " Csik-Sz.-Márton.

" 7. — " Csik-Szereda.

" 7. — " Szomolnok.

" 12. — " Szepes-Ófalu.

" 14. — " Feketevág.

Sturnus vulgaris, L.

Mart. 12. — (in) Dorgos.

" 23. — " Sistarovecz.

Turdus auritus, GRAY.

Mart. 23. — (in) Geletnek.

Upupa epops, L.

Apr. 8. — (in) Ujvidék.

Vanellus cristatus, L.

Mart. 20. — (in) Csik-Sz.-Márton.

" 20. — " Csik-Szereda.

S most külön adjuk *Ertl Gusztáv* erdőmester (*Liptó-Ujváron*) és *Fekete János* m. k. erdész (*Doroszlón*) urak megfigyeléseit, a melyek ugyan szintén az erdészeti megfigyelések során érkeztek hozzánk, de ezeket a megfigyelt fajok tekintélyes száma folytán külön adni tartottuk szükségesnek.

Run geben wir die Beobachtungen der Herren: Gustav Ertl k. u. Forstmeister in Liptó-Ujvár und Johan Fekete k. ung. Förster in Doroszló, welche zwar zwischen den Forst-Beobachtungen zu uns eingesendet wurden, welche wir jedoch wegen der ansehnlichen Anzahl der beobachteten Arten separat zu geben für nöthig hielten.

1. Liptó-Ujvár.

Febr. 18.—Mart. 20. — *Ampelis garrula*, L.

Mart. 25. — *Molucilla alba*, L.

" 25. — *Molucilla boarula*, L.

" 26. — *Fringilla coelebs*, L.

" 27. — *Turdus musicus*, L.

" 29. — *Buteo vulgaris*, BECHST.

- Mart. 31. — *Alauda arvensis*, L.
 Apr. 1. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 " 1. — *Ruticilla tilhys*, Scop.
 " 2. — *Columba palumbus*, L.
 " 6. — *Scolopax rusticola*, L.
 " 7. — *Totanus stagnatilis*, BECHST.
 " 10. — *Ruticilla phoenicurus*, L.
 " 10. — *Serinus hortulanus*, L.
 " 11. — *Saricola oenanthe*, L.
 " 12. — *Cerchneis timuncula*, L.
 " 18. — *Aquila naevia*, GM.
 " 19. — *Chelidon urbica*, L.
 " 20. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 21. — *Yunx torquilla*, L.
 " 21. — *Anthus trivialis*, L.
 " 23. — *Alauda arborea*, L.
 " 23. — *Accentor mordularis*, L.
 " 29. — *Aegialitis fluviatilis*, BECHST.
 " 29. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
 Mai 2. — *Cuculus canorus*, L.
 " 4. — *Muscicapa grisola*, L.
 " 4. — *Muscicapa parva*, BECHST.
 " 5. — *Pratincola rubetra*, L.
 " 12. — *Cypselus apus*, L.
 " 15. — *Lanius collurio*, L.
 " 15. — *Sylvia hortensis*, BECHST.
 " 18. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
 " 26. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.

2. Dorozsló.

- Mart. 9. — *Motacilla alba*, L.
 " 11. — *Vanellus cristatus*, L.
 " 12. — *Alauda arborea*, L.
 " 12. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 16. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 18. — *Columba oenas*, L.
 " 18. — *Cerchneis timuncula*, L.
 " 19. — *Ardea cinerea*, L.
 " 20. — *Numenius arquatus*, L.
 " 20. — *Gallinago scolopacina*, BP.
 " 24. — *Columba palumbus*, L.
 " 24. — *Yunx torquilla*, L.
 " 24. — *Scolopax rusticola*, L.
 " 27. — *Upupa epops*, L.
 " 27. — *Chrysomitris spinus*, L.
 " 29. — *Cotile riparia*, L.
 Apr. 10. — *Erithacus luscinia*, L.
 " 10. — *Emberiza citrinella*, L.
 " 10. — *Cuculus canorus*, L.
 " 17. — *Oriolus galbula*, L.
 " 19. — *Turtur auritus*, GRAY.
 " 21. — *Coracias garrula*, L.

Fászl István.

(Stefan Fászl).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője Sopron-ban. Megfigyeléseit beküldötte 1895 július 20-án.

Seit 1894 ordentl. Beobachter der M. O. K. in Sopron (Nedenburg). Seine Beobachtungen hatte er am 20. Juli 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Jan. 5. — *Butco vulgaris*, BECHST.
 Febr. 6. — *Emberiza schoeniclus*, L.
 " 9. — *Ampelis garrula*, L. — Egy kis esapat. — Ein kleiner Flug.
 " 9. — *Motacilla boarula*, L.
 " 23. — *Columba oenas*, L.
 " 25. — *Columba palumbus*, L.
 " 26. — *Alauda arvensis*, L.
 " 26. — *Chrysomitris spinus*, L.
 " 26. — *Sturnus vulgaris*, L.
 Mart. 3. — *Ampelis garrula*, L. — Az utolsó. — Die letzten.
 " 4. — *Motacilla alba*, L.
 " 7. — *Vanellus cristatus*, L.
 " 12. — *Querquedula crecca*, L.
 " 12. — *Querquedula circia*, L.
 " 12. — *Fulica atra*, L.
 " 12. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 12. — *Dafila acuta*, L.
 " 13. — *Anser cinereus*, MEY.
 " 13. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 " 13. — *Charadrius apricarius*, L.
 " 14. — *Falco subbuteo*, L.
 " 14. — *Turdus musicus*, L.
 " 18. — *Alauda arborea*, L.
 " 19. — *Pratincola rubicola*, L.
 " 19. — *Upupa epops*, L.
 " 19. — *Totanus ochropus*, L.
 " 19. — *Anthus pratensis*, L.
 " 20. — *Fringilla montifringilla*, L.
 " 26. — *Scotopax rusticola*, L.
 " 26. — *Gallinago scolopacina*, BP.
 " 26. — *Gallinago gallinula*, L.
 " 27. — *Ruticilla tilhys*, Scop.
 " 27. — *Hirundo rustica*, L.
 Apr. 2. — *Ortigometra porzana*, L.
 " 2. — *Erithacus cyaneculus*, WOLF.

- Apr. 3. — *Molacilla flava*, L.
 " 3. — *Circus aeruginosus*, L.
 " 7. — *Ruticilla phoenicura*, L.
 " 7. — *Chelidon urbica*, L.
 " 8. — *Sylvia atricapilla*, L.
 " 8. — *Ficedula trochilus*, L.
 " 8. — *Ciconia alba*, L.
 " 9. — *Yunx torquilla*, L.
 " 9. — *Cuculus canorus*, L.
 " 9. — *Sylvia curruca*, L.
 " 10. — *Erithacus luscinius*, L.
 " 12. — *Muscicapa atricapilla*, L.
 " 13. — *Gallinago scolopacina*, Bp. — Az utolsók. — Die Zegten.
 " 21. — *Caprimulgus europaeus*, L.
 " 22. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
 " 22. — *Coracias garrula*, L.
 " 22. — *Turdus auritus*, GRAY.
 " 23. — *Gallinago major*, GM.
 " 23. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
 " 23. — *Ardea minuta*, L.
 " 27. — *Oriolus galbula*, L.
 " 27. — *Lanius minor*, GM.
 " 27. — *Lanius collurio*, L.
 Mai. 4. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.
 " 4. — *Muscicapa grisola*, L.
 " 4. — *Sylvia hortensis*, BECHST.
 " 7. — *Sylvia nisoria*, BECHST.

Forgách Károly gróf.

(Rarl Graf Forgách).

A M. O. K.-nak levelező tagja s 1894 óta rendes megfigyelője *Glymes-en* (Nógrád m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 május 30-án.

Correspondierendes Mitglied und seit 1894 ord. Beobachter der U. D. C. in Glymes (Com. Nógrád). Seine Beobachtungen sandte er am 30. Mai 1895 ein.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte :

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten :

- Mart. 3. — *Columba oenas*, L.
 " 16. — *Alauda arvensis*, L.
 " 18. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 18. — *Molacilla alba*, L.
 " 18. — *Vanellus cristatus*, L.
 " 21. — *Columba palumbus*, L.
 " 22. — *Scolopax rusticola*, L.

- Apr. 2. — *Hirundo rustica*, L.
 " 4. — *Upupa epops*, L.
 " 8. — *Erithacus luscinius*, L.
 " 20. — *Cuculus canorus*, L.
 " 21. — *Turdus auritus*, GRAY.
 " 28. — *Oriolus galbula*, L.
 Mai. 5. — *Ortygometra crex*, L.
 " 5. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.

Greisiger Mihály dr.

(Dr. Michael Greisiger).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője *Szepes-Bélán*. Megfigyeléseit beküldötte 1895 június 6-án.

Seit 1894 ordentl. Beobachter der U. D. C. in Szepes-Béla. Seine Beobachtungen hatte er am 6. Juni 1895 eingefendet.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte :

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten :

- Jan. 15. — *Fringilla montifringilla*, L.
 Febr. 4. — *Plectrophanes nivalis*, L. — 5 darab. — 5 St.
 Mart. 13. — *Molacilla alba*, L.
 " 17. — *Columba oenas*, L.
 " 19. — *Alauda arvensis*, L.
 " 19. — *Turdus musicus*, L.
 " 23. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 28. — *Ruticilla tithys*, Scop.
 " 30. — *Molacilla boarula*, L.
 Apr. 2. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 4. — *Saxicola oenanthe*, L.
 " 4. — *Scolopax rusticola*, L.
 " 5. — *Fringilla coelebs*, L.
 " 7. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
 " 13. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 " 14. — *Hirundo rustica*, L.
 " 19. — *Serinus hortulanus*, Koch.
 " 20. — *Upupa epops*, L.
 " 22. — *Ciconia alba*, L. — 20 db. vomult →É. — 20 St. →N.
 " 23. — *Chelidon urbica*, L.
 " 24. — *Ciconia alba*, L. — Még 1 db. — Noch ein Stück.
 " 28. — *Cypselus apus*, L.
 " 29. — *Pratincola rubetra*, L.
 Mai. 5. — *Cuculus canorus*, L.

- Mai. 8. — *Rallus aqualicus*, L.
 „ 14. — *Lanius collurio*, L.
 „ 25. — *Coracias garrula*, L.

Gretzmacher Gyula.

(Julius Gretzmacher).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője *Selmeczbányán* (Hont m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 okt. 17-én.

Seit 1894 ord. Beobachter der H. D. G. in Selmeczbánya (Schemnitz, Com. Hont). Seine Beobachtungen hatte er am 17. Okt. eingefendet.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Mart. 1. — *Fringilla coelebs*, L.
 „ 3. — *Ampelis garrula*, L.
 „ 15. — *Molucilla alba*, L.
 „ 15. — *Turdus merula*, L.
 „ 18. — *Alauda arvensis*, L.
 „ 19. — *Turdus musicus*, L.
 „ 24. — *Ciconia alba*, L.
 „ 29. — *Rulicilla lithys*, Scop.
 „ 30. — *Erithacus rubecula*, L.
 Apr. 12. — *Yuncu lorquilla*, L.
 „ 15. — *Monticola saxatilis*, L.
 „ 20. — *Chelidon urbica*, L.
 „ 23. — *Cuculus canorus*, L.
 „ 25. — *Cypselus apus*, L.
 Mai. 1. — *Lanius collurio*, L.

Hauer Béla.

(Adalbert Hauer).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője *Kis-Hartán* (Pest m.). Megfigyeléseit időnkint küldte be.

Seit 1894 ord. Beobachter der H. D. G. in Kis-Harta (Com. Pest). Seine Beobachtungen sandte er zeitweise ein.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Febr. 22. — *Anser cinereus*, MEY.
 Mart. 14. — *Vanellus cristallus*, L.

Aquila. III.

- Mart. 16. — *Numenius arquatus*, L.
 „ 16. — *Numenius phaeopus*, L.
 „ 20. — *Alauda arvensis*, L.
 „ 21. — *Sterna fluviatilis*, NAUM.
 „ 22. — *Turdus merula*, L.
 „ 23. — *Tringa minuta*, LEISL.
 „ 23. — *Recurvirostra avocetta*, L.
 „ 25. — *Turdus pilaris*, L.
 „ 27. — *Cerchneis tinnuncula*, L.
 „ 28. — *Ciconia alba*, L.
 „ 29. — *Ardea cinerea*, L.
 Apr. 1. — *Chelidon urbica*, L.
 „ 1. — *Columba palumbus*, L.
 „ 2. — *Erithacus rubecula*, L.
 „ 4. — *Upupa epops*, L.
 „ 12. — *Dasyla acuta*, L.
 „ 16. — *Columba dactylisouans*, MEY.
 „ 18. — *Philomachus pugnax*, L.
 „ 25. — *Cuculus canorus*, L.
 Jun. 12. — *Coracias garrula*, L.

Havlicsek József.

(József Havlicsek).

A M. O. K.-nak 1894 ősz óta rendes megfigyelője *Kupinová*n (Szerém megye). A megfigyelési terület az ország legdélibb részéről való s mintán hydrographiailag a *Száva* folyó s a esodás madárvilágáról — locus classicus-ként — ismert *Obedszka-Bara* moesár jellemzik, egyike legfontosabb megfigyelő állomásunknak — kiváltképen vízi madáralakokra. Megfigyeléseit beküldötte 1895 jul. 10-én.

Seit dem Herbst 1894 ord. Beobachter der H. D. G. in Kupinovo (Syrmien). Der Beobachtungsort ist eine der südlichsten unserer Stationen; und durch jenen Umstand, daß dieselbe durch den Szave-Fluß und durch den — wegen seiner überaus reichen Vogelwelt — mit Recht so berühmten Sumpf Obedszka-Bara hydrographisch charakterisiert wird — eine unserer wichtigsten Beobachtungsstationen, besonders, was die Wasservögel anbelangt. — Herr Havlicsek hatte seinen Bericht am 10. Juli 1895 eingefendet.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Jan. 19. — *Vanellus cristallus*, L. — 1 db. — 1 St.

- Febr. 12. — *Vanellus cristatus*, L. — Egyesek. — Einzelfne.
 " 16. — *Alauda arvensis*, L.
 " 27. — *Columba oenas*, L.
 " 27. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 27. — *Vanellus cristatus*, L. — Csapatok. — In Zügen.
 Mart. 2. — *Totanus ochropus*, L.
 " 3. — *Fulica atra*, L.
 " 5. — *Ardea cinerea*, L.
 " 5. — *Molacilla alba*, L.
 " 9. — *Gallinago scolopacina*, Br.
 " 10. — *Grus cinerea*, L. — 1 csapat. — 1 Zug.
 " 12. — *Columba palumbus*, L.
 " 12. — *Scolopax rusticola*, L.
 " 14. — *Grus cinerea*, L. — 1 csapat. — 1 Zug.
 " 16. — *Grus cinerea*, L. — Fővonulás. — Voller Zug.
 " 16. — *Gallinula chloropus*, L.
 " 20. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 20. — *Podiceps cristatus*, L.
 " 22. — *Circus aeruginosus*, L.
 " 24. — *Hirundo rustica*, L. — Extravillán.
 " 26. — *Ciconia alba*, L.
 " 28. — *Milvus korschum*, Gm.
 " 29. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
 " 31. — *Upupa epops*, L.
 Apr. 1. — *Botaurus stellaris*, L.
 " 1. — *Nycticorax nycticorax*, L.
 " 1. — *Cuculus canorus*, L.
 " 4. — *Circus pygargus*, L.
 " 5. — *Hirundo rustica*, L. — Intravillán.
 " 6. — *Graculus pygmaeus*, PALL.
 " 11. — *Plalalea leucorodia*, L.
 " 11. — *Numenius arquatus*, L.
 " 12. — *Ibis falcinellus*, L.
 " 16. — *Ardea alba*, L.
 " 16. — *Ardea comata*, PALL.
 " 16. — *Ardea garzetta*, L.
 " 20. — *Orligometra porzana*, L.
 " 21. — *Colile riparia*, L.
 " 22. — *Colurnix dactylisouans*, MEY.
 " 23. — *Turtur auritus*, GRAY.
 " 25. — *Ardea minuta*, L.
 " 25. — *Molacilla boarula*, L.
 " 26. — *Ciconia nigra*, L.
 " 27. — *Caprimulgus europaeus*, L.
 " 28. — *Oriolus galbula*, L.
 Apr. 29. — *Coracias garrula*, L.
 " 30. — *Orligometra crex*, L.
 Mai. 3. — *Merops apiaster*, L.
 " 25. — *Pastor roseus*, L.

Kenessey László.

(Ladislav von Kenessey).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője Peltend-en (Székesfehérvár m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 július 5-én.

Seit 1894 ord. Beobachter der U. O. C. in Peltend (Com. Stuhlweißenburg). Seine Beobachtungen hatte er am 5. Juli 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte :

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten :

- — *Emberiza miliaria*, L. — Áttelelt szép számmal. — In Mehrzahl überwintert.
 Jan. 14. — *Fringilla montifringilla*, L. — Látható volt mart. 24. — War bis zum 24. März zu sehen.
 Febr. { eleje } *Fulco regulus*, PALL. — Látható volt febr. 23-ig. — War bis zum 23. Feber zu sehen.
 " { közepétől } *Anser segetum*, Gm. — Látható volt apr. 3-ig. — War bis zum 3. Apr. zu sehen.
 " 22. — *Fringilla coelebs*, L.
 Mart. 1. — *Alauda arvensis*, L.
 " 2. — *Molacilla alba*, L.
 " 4. — *Molacilla alba*, L. (in) Velenceze.
 " 4. — *Vanellus cristatus*, L. — (in) Velenceze.
 " 5. — *Columba oenas*, L.
 " 9. — *Larus ridibundus*, L. — (in) Velenceze.
 " 9. — *Anas boschas*, L. — Melegviznél. — Bei der Therme. — (in) Velenceze.
 " 13. — *Chrysomitris spinus*, L.
 " 13. — *Columba palumbus*, L.
 " 14. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 16. — *Cerchmeis timuncula*, L.
 " 17. — *Anser cinereus*, MEY.
 " 17. — *Accentor modularis*, L.
 " 21. — *Fulco subbuteo*, L.

- Mart. 21. — *Erithacus rubecula*, L.
 „ 27. — *Turdus iliacus*, L. — Mart. 30-ig.
 Bis zum 30. März.
 „ 28. — *Scolopax rusticola*, L. — (in)
 Nadap.
 „ 28. — *Yunc torquilla*, L.
 „ 28. — *Motacilla flava*, L.
 Apr. 1. — *Ciconia alba*, L. — (in) Agárd.
 „ 1. — *Cotile riparia*, L. — (in) Agárd.
 „ 1. — *Circus pygargus*, L.
 „ 1. — *Larus canus*, L. — (in) Pákozd.
 „ 1. — *Podiceps griseigena*, SUND. — (in)
 Velence. A tavon. — Auf dem
 See.
 „ 3. — *Chelidon urbica*, L. — (in) Ve-
 lence.
 „ 3. — *Larus canus*, L. — (in) Velence.
 A tavon. — Auf dem See.
 „ 5. — *Muscicapa grisola*, L.
 „ 5. — *Pratincola rubetra*, L.
 „ 5. — *Chelidon urbica*, L.
 „ 6. — *Chelidon urbica*, L. — (in) Sukoro.
 „ 7. — *Hirundo rustica*, L.
 „ 9. — *Turdus merula*, L.
 „ 11. — *Erithacus tuscini*, L.
 „ 11. — *Turdus auritus*, GRAY.
 „ 11. — *Sylvia curruca*, L.
 „ 11. — *Ruticilla phoenicea*, L.
 „ 13. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
 „ 13. — *Pratincola rubicola*, L.
 „ 14. — *Saxicola oenanthe*, L.
 „ 15. — *Upupa epops*, L.
 „ 16. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
 „ 17. — *Sylvia hortensis*, BECHST.
 „ 18. — *Muscicapa atricapilla*, L.
 „ 25. — *Cuculus canorus*, L.
 „ 26. — *Lanius collurio*, L.
 „ 27. — *Oriolus gallula*, L.
 „ 27. — *Coracias garrula*, L.
 „ 27. — *Cerchneis vespertina*, L.
 „ 30. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.
 Mai. 6. — *Cypselus apus*, L. — (in) Pozsony.
 „ 20. — *Muscicapa parva*, BECHST.

Kocyan Antal.

(Anton Kocyan).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője
 Zuberecz-en (Árva m.). Megfigyeléseit beküldötte
 1895 okt. 19-én.

Seit 1894 ord. Beobachter der H. D. C. in Zu-

berecz (Com. Árva). Seine Beobachtungen hatte er
 am 19. Okt. 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok
 érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft
 folgender Arten:

- Mart. 18. — *Alauda arvensis*, L.
 „ 24. — *Motacilla alba*, L.
 „ 25. — *Motacilla boarula*, L.
 „ 26. — *Fringilla coelebs*, L.
 „ 26. — *Columba palumbus*, L.
 „ 26. — *Cerchneis tinnuncula*, L.
 „ 26. — *Turdus musicus*, L.
 „ 26. — *Turdus pilaris*, L. — Mart. 28-ig
 20—40 dbos esapatok → É. —
 Bis zum 28. März füge zu 20—40
 St. → N.
 „ 28. — *Ruticilla tithys*, Scop.
 „ 31. — *Sturnus vulgaris*, L.
 „ 31. — *Erithacus rubecula*, L.
 Apr. 1. — *Anser cinereus*, MEY.
 „ 3. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 „ 3. — *Saxicola oenanthe*, L.
 „ 8. — *Hirundo rustica*, L.
 „ 9. — *Ficedula trochilus*, L.
 „ 9. — *Scolopax rusticola*, L.
 „ 18. — *Aquila naevia*, GM.
 „ 20. — *Anthus trivialis*, L.
 „ 20. — *Accentor modularis*, L.
 „ 20. — *Pratincola rubetra*, L.
 „ 20. — *Serinus hortulanus*, KOCH.
 „ 24. — *Cuculus canorus*, L.
 Mai. 5. — *Chelidon urbica*, L. — Extra-
 villán.
 „ 9. — *Sylvia atricapilla*, L.
 „ 9. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
 „ 12. — *Chelidon urbica*, L. — Intravillán.
 „ 16. — *Muscicapa parva*, L.
 „ 20. — *Yunc torquilla*, L.

Kosztka László.

(Ladislauš von Kořtka).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője
 Gács-on (Nógrád m.). Megfigyeléseit beküldötte
 1895 május 30 án.

Seit 1894 ord. Beobachter der H. D. C. in Gács
 (Com. Nógrád). Seine Beobachtungen hatte er am
 30. Mai 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte :

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten :

- Jan. 1. — *Plectrophanes nivalis*, L.
 Mart. 4. — *Alauda arvensis*, L. — 1 db. — 1 ♂.
 " 9. — *Ampelis garrula*, L.
 " 12. — *Columba oenas*, L.
 " 12. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 15. — *Vanellus cristatus*, L.
 " 16. — *Motacilla alba*, L.
 " 16. — *Anthus pratensis*, L. — Melegforrásnál. Apr. 12. körül tünedeznek. — Bei der Therme. Am 12. Apr. vermindern sie sich.
 " 17. — *Alauda arborea*, L.
 " 23. — *Pratincola rubicola*, L.
 " 24. — *Turdus musicus*, L. — Nagy mennyiségben. — In Masse.
 " 25. — *Motacilla flava*, L.
 " 25. — *Turdus pilaris*, L. — Egy csapat. — Ein Flug.
 " 26. — *Rulicilla lithys*, Scop.
 " 26. — *Scelopar. ruslicola*, L.
 " 28. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 31. — *Ficedula rufa*, BECHST.
 Apr. 6. — *Serinus hortulanus*, KOEN.
 " 7. — *Ciconia alba*, L.
 " 7. — *Upupa epops*, L.
 " 7. — *Cuculus canorus*, L.
 " 7. — *Hirundo rustica*, L.
 " 7. — *Chelidon urbica*, L.
 " 7. — *Rulicilla phoenicura*, L.
 " 8. — *Yunx torquilla*, L.
 " 8. — *Anthus trivialis*, L.
 " 8. — *Saxicola oenanthe*, L.
 " 8. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
 " 8. — *Muscicapa atricapilla*, L.
 " 9. — *Erithacus lusciniæ*, L.
 " 12. — *Caprimulgus europæus*, L.
 " 15. — *Sylvia curruca*, L.
 " 17. — *Lanius senator*, L.
 " 17. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
 " 24. — *Turtur aurilus*, GRAY.
 " 24. — *Ficedula trochilus*, L.
 " 25. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
 " 26. — *Falco subbuteo*, L.
 " 29. — *Lanius minor*, GM.
 Mai. 1. — *Oriolus galbula*, L.
 " 2. — *Cypselas apus*, L.

- Mai. 2. — *Anthus campestris*, L.
 " 4. — *Muscicapa grisola*, L.
 " 4. — *Pratincola rubetra*, L.
 " 6. — *Ortomanes crex*, L.
 " 6. — *Columba dactylisonans*, MEY.
 " 6. — *Lanius collurio*, L.
 " 7. — *Coracias garrula*, L.
 " 21. — *Hypolais icterina*, L.

Kunszt Károly.

(Karl Kunst).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője Somorján (Pozsony m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 jul. 10-én.

Seit 1894 ord. Beobachter der H. O. G. in Somorja (Com. Preßburg). Seinen Bericht hatte er am 10. Juli 1895 eingefendet.

A tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte :

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten :

- — *Emberiza schoeniclus*, L. — Áttelelt sok. — Heberwinterten viele.
 — — *Emberiza miliaria*, L. — Áttelelt. — Hat überwintert.
 Jan. 3. — *Fringilla montifringilla*, L. — Itt-ott 2—3 db. — Die und da 2—3 ♂.
 " 6. — *Plectrophanes nivalis*, L. — Látható volt mart. 4-ig. — War bis zum 4. März zu sehen.
 " 6. — *Alauda arvensis*, L. — 3 db. — 3 ♂.
 " 10. — *Ardea cinerea*, L. — 1—1 db. — 1—1 ♂.
 Febr. 8. — *Bucephala clangula*, L.
 " 8. — *Circus cyaneus*, L.
 " 8. — *Mergus albellus*, L.
 " 8. — *Alauda arvensis*, L. — 1 db. — 1 ♂.
 " 8. — *Mergus merganser*, L.
 " 20. — *Turdus merula*, L.
 " 20. — *Bucephala clangula*, L.
 " 25. — *Ampelis garrula*, L. — 1 db. — 1 ♂.
 Mart. 4. — *Columba palumbus*, L.
 " 5. — *Fringilla montifringilla*, L. — 1 ♂.
 " 5. — *Alauda arvensis*, L. — 1 db. — 1 ♂.

- Mart. 7. — *Ampelis garrula*, L. — (in) Ménfő Apr. 6. — *Ardea cinerea*, L. Több. —
(Győr m.) Mehrere.
" 11. — *Motacilla alba*, L. " 6. — *Erithacus cyaneculus*, WOLF.
" 16. — *Pratincola rubicola*, L. " 6. — *Ficedula trochilus*, L.
" 16. — *Sturnus vulgaris*, L. " 7. — *Accipiter nisus*, L.
" 16. — *Vanellus cristatus*, L. " 7. — *Aegialitis fluviatilis*, BECHST.
" 18. — *Totanus oehropus*, L. " 7. — *Cotile riparia*, L.
" 19. — *Anthus pratensis*, L. " 7. — *Fulix cristata*, L. — Csapatban.
" 19. — *Ruticilla lithys*, Scop. Flugweise.
" 19. — *Turdus musicus*, L. " 7. — *Fulix marila*, L. — 1 ♂.
" 19. — *Turdus iliacus*, L. — Látható volt " 7. — *Sylvia curruca*, L.
apr. 3-ig. — War bis zum 3. Apr. " 7. — *Pratincola rubetra*, L.
zu sehen. " 9. — *Buteo vulgaris*, BECHST.
" 20. — *Ardea cinerea*, L. — 1 db. — " 10. — *Circus aeruginosus*, L.
1 ♂. " 11. — *Erithacus luscinia*, L.
" 20. — *Anas boschas*, L. " 11. — *Gallinago scolopacina*, Bp.
" 22. — *Podiceps minor*, GM. " 11. — *Gallinago major*, GM.
" 23. — *Bucephata clangula*, L. — Még " 11. — *Gallinago gallinula*, L.
sok. — Noch viele da. " 11. — *Milvus korschun*, GM.
" 23. — *Fringilla coelebs*, L. " 11. — *Sterna fluviatilis*, NAUM.
" 23. — *Erithacus rubecula*, L. " 11. — *Ymr. torquilla*, L.
" 23. — *Colymbus septentrionalis*, L. " 11. — *Serinus hortulanus*, KOCH.
" 23. — *Cerchneis timuncula*, L. " 14. — *Cuculus canorus*, L.
" 24. — *Graculus carbo*, L. " 14. — *Turdus pilaris*, L.
" 24. — *Motacilla flava*, L. " 14. — *Muscicapa collaris*, BECHST.
" 27. — *Saxicola oenanthe*, L. " 15. — *Sylvia atricapilla*, L.
" 27. — *Larus ridibundus*, L. " 15. — *Muscicapa atricapilla*, L.
" 27. — *Accentor modularis*, L. " 16. — *Ortigometra porzana*, L.
" 29. — *Ortigometra porzana*, L. — Oros- " 16. — *Gallinula chloropus*, L.
házáról küldtek egyet. — Aus " 16. — *Fulica atra*, L.
Droszáza (Com. Békés) hat man " 18. — *Caprimulgus europaeus*, L.
1 ♂. geſchickt. " 20. — *Turtur auritus*, GRAY.
" 29. — *Ficedula rufa*, BECHST. " 20. — *Sylvia cinerea*, BECHST.
" 29. — *Anser segetum*, GM. " 20. — *Falco subbuteo*, L.
" 30. — *Mergus albellus*, L. — Itt-ott " 20. — *Acrocephalus ludooides*, MEY.
1—2 db. — Sie und da 1—2 ♂. " 23. — *Ficedula sibilatrix*, BECHST.
" 30. — *Mergus merganser*, L. — Itt-ott " 25. — *Oriobus galbula*, L.
1—2 db. — Sie und da 1—1 ♂. " 26. — *Sylvia hortensis*, BECHST.
" 30. — *Oilemia sp.?* — Egy esa- " 26. — *Sterna minuta*, L.
pat. — Ein Flug. " 26. — *Lanius collurio*, L.
" 30. — *Hirundo rustica*, L. " 26. — *Circus pygargus*, L.
" 30. — *Ciconia alba*, L. " 26. — *Acrocephalus arundinaceus*, GM.
" 31. — *Upupa epops*, L. " 26. — *Acrocephalus phragmitis*, BECHST.
" 31. — *Tringoides hypoleucus*, L. " 26. — *Acrocephalus palustris*, BECHST.
" 31. — *Anthus trivialis*, L. " 29. — *Coturnix dactylisonans*, MEX.
" 31. — *Querquedula circia*, L. " 29. — *Botaurus stellaris*, L.
Apr. 1. — *Ardea purpurea*, L. " 29. — *Ardea minuta*, L.
" 3. — *Scelopar rusticola*, L. Mai. 1. — *Locustella fluviatilis*, WOLF.
" 3. — *Ortigometra minut*, PATT. " 1. — *Locustella luscinoides*, SAVI.
" 3. — *Oedienemus crepitans*, TEMM. " 1. — *Locustella naevia*, BODD.
" 4. — *Chelidon urbica*, L. " 4. — *Sylvia nisoria*, BECHST.
" 4. — *Numenius arquatus*, L. " 5. — *Muscicapa grisola*, L.

- Mai. 5. — *Orligometra crec.* L.
 " 5. — *Lanius minor*, GM.
 " 8. — *Hypolais icterina*, L.
 " 10. — *Cerchmeis vesperlina*, L.
 " 15. — *Merops apiaster*, L.
 " 19. — *Coracias garrula*, L.
 — — *Pastor roseus*, L. — (in) Bátka.
 (Com. Gömör.) — Lövetett. —
 (Sefchoffen.

Lakatos Károly.

(Karl von Lakatos).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője Horgos-on (Csongrád m.). A terület nevezetesebb vízei a Tisza folyam, a Horgos- és a Madaras-tó. Megfigyeléseit beküldötte 1895 nov. 22-én.

Seit 1894 ord. Beobachter der H. O. C. in Horgos (Com. Csongrád). Bedeutendere Gewässer der Beobachtungs-Orte sind der Theiß-Fluß, der Horgos-See und Madaras-See. Seine Beobachtungen hatte er am 22. November d. J. 1895 eingekendet.

Az 1895. évi tavaszi vonulás alatt a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges (1895) notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Áttelelték: — *Accipiter nisus*, L.
 Gaben überwintert: — *Buteo vulgaris*, BECHST.
 " — *Emberiza miliaria*, L.
 " — *Emberiza pythiornus*, PALL. — (in) Szeged.*
 " — *Emberiza schoenioides*, L.
 " — *Falco regulus*, PALL.
 " — *Otocoris alpestris*, L.
 " — *Asio accipitrinus*, PALL.
 " — *Querquedula circia*, L.
 " — *Turdus pilaris*, L.
 Febr. — *Fringilla coelebs*, L.
 " {első fele } *Ampelis garrula*, L. — (in) Szeged. — Csapatostól a város terein egészen mart. 7-ig. — Flugweise auf den Promenaden bis zum 7. März.
 " 18. — *Acanthis linaria*, L. — Csapatostól

- tól mart. 26-ig. — Truppenweise bis zum 26. März.
 Febr. 18. — *Alauda arvensis*, L. — Néhány kis csapat. — Einige kleine Flüge.
 " 27. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 28. — *Numenius arquatus*, L. — (in) Szeged.
 " 28. — *Philomachus pugnax*, L. — (in) Szeged.
 Mart. 3. — *Numenius arquatus*, L. — Az első. — Die Ersten.
 " 8. — *Anthus campestris*, L.
 " 8. — *Molucilla alba*, L. — Fővonulás mart. 13—17-ig. — Hauptzug: März 13—17.
 " 13. — *Ciconia alba*, L. — 1 db. DNy → ÉK. — Ezután egészen 26-áig egy sines. — 1 Stück SW → NO. Seitdem bis 26. keine.
 " 16. — *Alauda arvensis*, L. — Nagy csapat. — Großer Flug.
 " 17. — *Numenius arquatus*, L. — Mart. 17-től apr. 27-ig fővonulás. — Vom 12. März bis 27. Apr. Hauptzug.
 " 23. — *Falco subbuteo*, L.
 " 23. — *Hirundo rustica*, L. — 2 db. extravillán. — 2 St. Extravillan.
 " 26. — *Ciconia alba*, L. — Csapat, extravillán. — Flug, Extravillan.
 " 28. — *Circus pygargus*, L.
 " 28. — *Fulica atra*, L. — (in) Szeged. — Egy db. beláthatlan magashól holtan hullott egy ház udvarára. — Ein Stück fiel verendet in den Hof eines Hauses.
 " 28. — *Mareca penelope*, L. — Csapat. — Flug.
 " 28. — *Rallia phoenicea*, L.
 " 28. — *Ciconia alba*, L. — Intravillán.
 " 29. — *Circus aeruginosus*, L.
 " 29. — *Dasyla acula*, L.
 " 29. — *Gallinago scolopacina*, Br. — Az első. — Die Ersten.
 " 29. — *Numenius phaeopus*, L. — Az első. — Der Erste.
 " 30. — *Anthus pratensis*, L. — Az első. Der Erste.
 Apr. 1. — *Hirundo rustica*, L. — Nagy csapat (300—400 db.) ereszkedett a tóra. — Großer Flug (ca. 300—400 St.) fielen über den See ein.

* Erre vonatkozólag lásd p. 80. n. 60.
 Tiesbesüglig vide p. 80. Nr. 60.

- Apr. 1. — *Ardea cinerea*, L. — (in) Deszk.
 " 2. — *Circus macrurus*, L.
 " 3. — *Ardea purpurea*, L. — Fővonulás apr. 7—16 között. — Hauptzug zwischen 7—16. Apr.
 " 3. — *Hirundo rustica*, L. — (in) Szeged. — Intravillán.
 " 3. — *Totanus glottis*, L.
 " 4. — *Upupa epops*, L.
 " 5. — *Acrocephalus turdoides*, MEY.
 " 5. — *Limosa aegocephala*, L. — Az elsők. — Die Ersten.
 " 7. — *Botaurus stellaris*, L.
 " 8. — *Aegialitis hiaticula*, L.
 " 8. — *Tringa alpina*, L. — Az elsők s apr. végefele az utolsók. — Die ersten; die letzten gegen Ende April.
 " 8. — *Vanellus cristatus*, L.
 " 9. — *Erithacus cyaneoculus*, WOLF.
 " 9. — *Totanus fuscus*, L.
 " 10. — *Aegialitis cantianus*, LATH.
 " 10. — *Aquila naevia*, GM.
 " 10. — *Cerchneis limnucula*, L. — (in) Szeged.
 " 10. — *Cerchneis vespertina*, L.
 " 10. — *Cerchneis vespertina*, L. — (in) Szeged.
 " 10. — *Ciconia nigra*, L.
 " 11. — *Lanius minor*, GM.
 " 11. — *Erithacus tusciniæ*, L.
 " 11. — *Motacilla flava*, L.
 " 13. — *Caprimulgus europæus*, L.
 " 13. — *Erithacus philomela*, BECHST.
 " 13. — *Oedienemus crepitans*, TEMM.
 " 14. — *Colite riparia*, L.
 " 14. — *Ficedula trochilus*, L.
 " 15. — *Gallinago gallinula*, L. — Az elsők. Fővonulás apr. 21—29. közt. Die Ersten; Hauptzug zwischen 21—29. Apr.
 " 16. — *Lanius collurio*, L.
 " 17. — *Cuculus canorus*, L.
 " 18. — *Anthus trivialis*, L.
 " 18. — *Nyctiardea nycticorax*, L.
 " 18. — *Tringoides hypoleucus*, L.
 " 19. — *Yunc torquilla*, L.
 " 20. — *Totanus glareola*, L. — Fővonulás apr. 22—28-ig. — Hauptzug von 22—28. April.
 Apr. 21. — *Coracias garrula*, L.
 " 21. — *Gallinago major*, GM. — Az elsők. Fővonulás apr. 23. máj. 7-ig. Die Ersten; Hauptzug zwischen 23. Apr. und 7. Mai.
 " 21. — *Totanus calidris*, L. — (in) Madarász-tó.
 " 24. — *Glareola pratincola*, L.
 " 24. — *Oriolus galbula*, L.
 " 24. — *Turtur auribus*, GRAY.
 " 25. — *Ortigometra creta*, L.
 " 26. — *Pernis apivorus*, L.
 " 27. — *Ardea comata*, FALL.
 " 27. — *Himantopus autumnalis*, HAAS.
 " 27. — *Tringa subarquata*, GOULD. — Első kis csapat. Rohamos vonulás május 10-ig. — Der erste kleine Flug; starker Zug bis 10. Mai.
 Mai 3. — *Totanus stagnatilis*, BECHST.
 " 4. — *Ardea minuta*, L.
 " 5. — *Anthus pratensis*, L. — Az utolsó. Der Letzte.
 " 6. — *Gallinago gallinula*, L. — Utolsók. — Letzte.
 " 6. — *Numenius arquatus*, L. — Utolsók. — Letzte.
 " 10. — *Limosa aegocephala*, L. — Utolsók. — Letzte.
 " 11. — *Gallinago scotopacina*, BR. — Utolsó. — Letzte.
 " 14. — *Numenius phaeopus*, L. — Utolsó. Letzte.
 " 20. — *Tringa subarquata*, GOULD. — Körülbelül az utolsó. — Ungefähr die Letzte.
 " 21. — *Gallinago major*, GM. — Utolsó. Letzte.

Lovassy Sándor dr.

(Dr. Alexander von Lovassy).

A M. O. K.-nak levelező tagja s 1894 óta rendszer megfigyelője *Keszthely-en* (Zala m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 decz. 5-én.

Corresp. Mitglied und seit 1894 ord. Beobachter der U. O. G. in Keszthely (Com. Zala). Seine Beobachtungen hatte er am 5. Dez. 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Jan. 1. — *Anus boschas*, L. — Áttelelt Hévizen. — An der Therme (Héviz) überwintert.
- " 1. — *Emberiza miliaria*, L. — Itt telelt. — Ueberwintert.
- " 1. — *Podiceps minor*, K. — Egy pár Hévizen kitelelt. — Ein Paar hat bei der Therme (Héviz) überwintert.
- Febr. 11. — *Anser cinereus*, MEX. — Az első. Die Ersten.
- " 20. — *Bucephala clangula*, L. — Ca. 20 db. telepedett meg. — Ca. 20 St. haben sich angefündet.
- Mart 1. — *Sturnus vulgaris*, L. — 10 db. — 10 St.
- " 2. — *Vanellus cristatus*, L. — 1 db. — 1 St.
- " 5. — *Motacilla alba*, L. — Az első Hévizen 14-ikén esapatosan érkezik; 22-ikén fővonulás tetőpontja. Die Ersten bei der Therme. Am 14. kommen Flugweise; am 22. culminiert der Hauptzug.
- " 7. — *Anser segetum*, GM. — Az első. Die ersten.
- " 14. — *Fulica atra*, L. — Nagyobb esapat jelent meg Hévizen. — Größerer Flug erschien bei der Therme (Héviz).
- " 18. — *Larus ridibundus*, L. — 10 db., az első. — 10 St., die Ersten.
- " 22. — *Ficedula rufa*, BECHST. — Héviz körül sok van, bár fagyos az idő. Bei der Therme (Héviz) viele, obzwar es friert.
- " 22. — *Erithacus rubecula*, L.
- " 22. — *Turdus pilaris*, L. — Szól. — Singt.
- " 23. — *Ardea alba*, L. — 6 db. — 6 St.
- " 24. — *Ardea cinerea*, L. — 5—6 db. — 5—6 St.
- " 24. — *Scolopax rusticola*, L.
- " 25. — *Himantopus autumnalis*, HAAS. — Első 4 db. — Die ersten 4 St.
- " 25. — *Numenius arquatus*, L. — Első 10 db. — Die ersten 10 St.
- " 25. — *Podiceps cristatus*, L.
- Mart. 28. — *Plalalea leucorodia*, L. — Első 10 db. — Die ersten 10 St.
- " 30. — *Graculus carbo*, L. — Első 4 db. Die ersten 4 St.
- Apr. 1. — *Anser segetum*, GM. — Az utolsó. — Die Letzten.
- " 1. — *Ampelis garrula*, L. — Egy esapat; különben nem volt látható. — Ein Flug, sonst nicht gesehen.
- " 1. — *Botaurus stellaris*, L. — Első szól. — Erster Ruf.
- " 2. — *Cerchmeis vesperlina*, L.
- " 6. — *Erithacus cyaneucus*, WOLF.
- " 6. — *Hirundo rustica*, L. — Extravillán sok. — Extravillan viele.
- " 6. — *Circus cyaneus*, L.
- " 6. — *Ardea purpurea*, L. Elsők. — Die Ersten.
- " 7. — *Chelidon urbica*, L. — Intravillan. — 1 db. — 1 St.
- " 8. — *Circus aeruginosus*, L.
- " 8. — *Luscinola melanopogon*, TEMM. — A nádasban sok. — Viele im Röhrichte.
- " 9. — *Cuculus canorus*, L. — Első szól. Erster Ruf.
- " 10. — *Hirundo rustica*, L. — Intravillan.
- " 10. — *Ficedula trochilus*, L.
- " 10. — *Spatula chrypeata*, L. — Első észlelés. — Zum erstenmale beobachtet.
- " 10. — *Sterna fluviatilis*, NAUM. — Néhány; az első. — Einige; die Ersten.
- " 10. — *Querquedula circa*, L. — Első észlelés. — Erstenmal beobachtet.
- " 10. — *Orlogometra minuta*, PALL.
- " 10. — *Mareca penelope*, L.
- " 10. — *Acrocephalus arundinaceus*, GM.
- " 15. — *Ardea comata*, PALL. — 2 db. — 2 St.
- " 16. — *Locustella luscinioides*, SAVI.
- " 18. — *Hydrochelidon fissipes*, L. — Nagy esapat érkezett. — Großer Flug angekommen.
- " 19. — *Nyctiardea nycticorax*, L. — Első 4 db. — Die ersten 4 St.
- " 21. — *Acrocephalus turdoides*, MEX.
- " 22. — *Tringoides hypoleucus*, L.
- " 22. — *Totanus calidris*, L. — Első érkezés bizonytalan. — Erste Ankunft unsicher.
- " 22. — *Pratincola rubetra*, L. — Első ér-

- kezés bizonytalan. — Erste Ankunft
unsicher.
- Apr. 22. — *Pandion haliaetus*, L.
- “ 22. — *Bucephala clangula*, L. — Az
utolsók. — Die Letzten.
- “ 22. — *Gallinula chloropus*, L. — Első
érkezés bizonytalan. — Erste An-
kunft unsicher.
- Mai 2. — *Ibis falcinellus*, L. — Egy esz-
pat. — Ein Stück.
- “ 3. — *Oriolus galbula*, L. — Első szől.
Erster Stuf.
- “ 12. — *Hydrochelidon leucoptera*, MEISS.
H. fissipesek közt: első érkezés
bizonytalan. — Zwischen H. fissi-
pes: erste Ankunft unsicher.
- “ 12. — *Ardea minuta*, L. — Elsők. —
Die Ersten.
- “ 12. — *Lanius collurio*, L. — Első érk.
bizonytalan. — Erste Ankunft un-
sicher.
- “ 24. — *Numenius arquatus*, L. — Utolsó
szől. — Der letzte ruft.

Medreczky István.

(Stefan Medreczky).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője
Ungvár-ott (Ung m.). Megfigyeléseit beküldötte
1895 jun. 22-én. Megfigyeléseihöz az idej vonu-
lás általános jellemzését is adja, valamint egy
faunistikus adat közelebbi körülményeit, a Nu-
menius tenuirostris-ra vonatkozólag.

Seit 1894 ordentl. Beobachter der H. O. C. in
Ungvár (Com. Ung). Seinen Bericht hatte er am
22. Juni 1895 eingesendet. Außer den Beobachtun-
gen giebt er eine allgemeine Charakterisierung des
heutigen Frühjahrszuges, und die näheren Um-
stände — einer faunistisch wichtigen Erscheinung —
der Erlegung des Numenius tenuirostris.

**A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok
érkezését jegyezte:**

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft
folgender Arten:

- — *Accentor modularis*, L. — Egész
télen több. — Den ganzen Winter
mehrere.
- — *Fringilla montifringilla*, L. —
1894. okt. 13-tól 1895. mart. 16-ig.

- Rom 13. Okt. 1894 bis 16. März
1895.
- — *Turdus pilaris*, L. — 1894. decz.
1-től 1895. mart. 9-ig. — Rom
1. Dez. 1894 bis 9. März 1895.
- Jan. 10. — *Acanthis linaria*, L. — Gyéren.
Nur jährlich.
- Febr. 21. — *Plectrophanes nivalis*, L.
- “ 23. — *Serinus hortulanus*, KOCH.
- “ 23. — *Ampelis garrula*, L. — Tömege-
sen mart. 21-ig. — Massenhaft bis
21. März.
- Mart. 12. — *Alauda arvensis*, L.
- “ 13. — *Columba oenas*, L.
- “ 13. — *Sturnus vulgaris*, L.
- “ 15. — *Motacilla alba*, L.
- “ 19. — *Fringilla coelebs*, L.
- “ 21. — *Anser cinereus*, MEY. — Tömege-
sen vonult át apr. 5-éig. — In
Massen durchgezogen bis 5. April.
- “ 23. — *Ficedula rufa*, BECHST.
- “ 23. — *Rulicilla tithys*, SCOP.
- “ 24. — *Scolopax rusticola*, L.
- “ 26. — *Turdus musicus*, L.
- “ 30. — *Erithacus rubecula*, L.
- “ 30. — *Pratincola rubetra*, L.
- “ 30. — *Saxicola oenanthe*, L.
- “ 31. — *Tringoides hypoleucis*, TEMM.
- Apr. 2. — *Hirundo rustica*, L.
- “ 5. — *Grus cinerea*, L.
- “ 6. — *Accentor modularis*, L.
- “ 7. — *Authus trivialis*, L.
- “ 7. — *Ciconia alba*, L.
- “ 7. — *Rulicilla phoenicurus*, L.
- “ 7. — *Upupa epops*, L.
- “ 8. — *Chelidon urbica*, L.
- “ 8. — *Sylvia curruca*, L.
- “ 10. — *Turtur auritus*, GRAY.
- “ 12. — *Cuculus canorus*, L.
- “ 12. — *Cypselus apus*, L.
- “ 12. — *Yunx torquilla*, L.
- “ 15. — *Erithacus luscinius*, L.
- “ 20. — *Columix dactylisomanus*, MEY.
- “ 20. — *Erithacus philomela*, L.
- “ 24. — *Sylvia atricapilla*, L.
- Mai 1. — *Muscicapa atricapilla*, L.
- “ 4. — *Sylvia nisoria*, BECHST.
- “ 4. — *Muscicapa grisola*, L.
- “ 4. — *Lanius collurio*, L.
- “ 5. — *Oriolus galbula*, L.
- Jun. 13. — *Sterna fluviatilis*, NAUM. — Töb-
besben. — Mehrere.

Menestorfer Gusztáv.

(Gusztav Menestorfer).

A M. O. K.-nak 1895 óta rendes megfigyelője Temes-Kubin-ban (Temes m.). A megfigyelési terület topografiai jellegét a Duna s nagyszámu kiöntései, u. n. *Barrák*, szabják meg. Megfigyeléseit beküldötte 1895 jun. 15-én.

Seit 1895 ordentl. Beobachter der U. O. G. in Temes-Kubin (Com. Temes). Den topographischen Charakter des Beobachtungs-Gebietes bestimmt der Donau-Fluß, mit seinen zahlreichen Ueberschwemmungen, den sogenannten *Barra's*. Seine Beobachtungen hatte er am 15. Juni 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Jan. ^{elején}_{előjangl} 3. — *Mergus merganser*, L.
 " 3. — *Turdus pilaris*, L.
 " 16. — *Otocoris alpestris*, L.
 " 18. — *Alauda arvensis*, L. — 3—4 csapat. — 3—4 űlug.
 " 18. — *Columba oenas*, L. — 2 db., azontúl nincs egész mart. 2-áig. — 2 űt., dann keine bis zum 2. März.
 " 23. — *Philomachus pugnax*, L. — 2 ♀.
 " ^{végén}_{vége} — *Anser segetum*, Gm.
 Febr. 4. — *Alauda arvensis*, L. — 4 db. — 4 űt.
 " 11. — *Botaurus stellaris*, — L. — ♂.
 " 11. — *Vanelhus cristatus*, L. — 17 db. É → D — 17. űt. vom N → S.
 " 13. — *Alauda arvensis*, L. — 9 db. — 9 űt.
 " 27. — *Motacilla alba*, L. — 2 db. — 2 űt.
 " 27. — *Sturnus vulgaris*, L. — 3 db. — 3 űt.
 Mart. 2. — *Dafila acuta*, L. — 30—40 db. — 30—40 űt.
 " 2. — *Alauda arvensis*, L. — Sok csapat. — Viele űluge.
 " 4. — *Querquedula circia*, L. — Igen sok. — Sehr viele.
 " 4. — *Philomachus pugnax*, L. — 15 db. — 15 űt.
 " 4. — *Querquedula crecca*, L. — Igen sok. — Sehr viele.
 " 4. — *Anas boschas*, L. — Sok. — Viele.

- Mart. 4. — *Mareca penelope*, L. — Sok. — Viele.
 " 4. — *Grus cinerea*, L. — 8 db. → É. — 8 űt. → N.
 " 4. — *Cerchwis limicola*, L. — 2 db. — 2 űt.
 " 7. — *Fulica atra*, L. — 1 db. — 1 űt.
 " 7. — *Gallinago gallinula*, L.
 " 7. — *Numenius arquatus*, L. — Az első 2 db. — Die ersten 2 űt.
 " 8. — *Alauda arvensis*, L. — Százerek. — Hunderttausende.
 " 8. — *Nyroca leucophthalmus*, BECHST. Sok. — Viele.
 " 8. — *Gallinago scolopacina*, Br.
 " 9. — *Sturnus vulgaris*, L. — Ézeres csapatok. — Tausende in űlugen.
 " 10. — *Falco subbuteo*, L.
 " 10. — *Ruticilla phoenicea*, L. — 1 ♂.
 " 10. — *Turdus merula*, L. — Egyesek. — Einzelne.
 " 14. — *Sterna fluviatilis*, NAUM. — 15 db. — 15 űt.
 " 14. — *Anser brachyrhynchus*, BAILL. — 17 db-ból álló csapatból lövötte 4 db. — Aus einem űluge zu 17 űt. geschossen 4 űt.
 " 14. — *Gallinago major*, Gm. — Sok. — Viele.
 " 15. — *Turdus pilaris*, L. — Ca. 200 db. → ÉNy. — Ca. 200 űt. → NW.
 " 15. — *Mergus albellus*, L. — ♂.
 " 15. — *Charadrius apricarius*, L. — 1 ♀.
 " 18. — *Scolopax rusticola*, L. — 1 db. — 1 űt.
 " 19. — *Ciconia alba*, L. — 1 db. — 1 űt.
 " 21. — *Nycticorax nycticorax*, L. — 1 ♂.
 " 22. — *Numenius arquatus*, L. — Igen sok. — Sehr viele.
 " 22. — *Hirundo rustica*, L. — 1 db. — 1 űt.
 " 22. — *Ruticilla tibys*, Scop.
 " 22. — *Motacilla alba*, L. — Sok vonul → Ny. — Viele ziehen → W.
 " 22. — *Circus aeruginosus*, L.
 " 22. — *Ardea cinerea*, L. — Az első. — Der Erste.
 " 22. — *Luscinola melanopogon*, TEMM. ♂.
 " 25. — *Botaurus stellaris*, L. — ♂.
 " 25. — *Upupa epops*, L. — 1 db. — 1 űt.
 " 26. — *Turdus pilaris*, L. — Sok száz → É. — Viele Hunderte → N.

- Apr. 3. — *Ciconia nigra*, L.
 „ 3. — *Mihus ictinus*, SAVI.
 „ 6. — *Ardea alba*, L. — 1 db. — 1 St.
 „ 7. — *Erithacus luscinia*, L.
 „ 7. — *Cuculus canorus*, L. — (Valószínűleg nem az első. — Wahrscheinlich nicht der Erste!)
 „ 9. — *Podiceps cristatus*, L.
 „ 9. — *Motacilla flava*, L. — Egyesek → Ny. — Einzelne → W.
 „ 9. — *Sylvia atricapilla*, L. — 1 ♂.
 „ 9. — *Ardea purpurea*, L. — Az első. Der Erste.
 „ 9. — *Chelidon urbica*, L. — Százas csapat. — Ein Flug zu ca. 100 St.
 „ 15. — *Ardea comata*, PALL. — Az első 4 db. — Die ersten 4 St.
 „ 21. — *Cerchuis vespertina*, L. — 1 ♂.
 „ 22. — *Merops apiaster*, L. — 20 db. — 20 St.
 „ 23. — *Ardea garzetta*, L. — 10 db. — 10 St.
 „ 23. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.
 „ 24. — *Cotile riparia*, L. — 4 db. → K. — 4 St. → O.
 „ 26. — *Ibis falcinellus*, L. — Az első: 35 db. — Die Ersten; 35 St.
 „ 27. — *Himantopus autumnalis*, HAAS. — 2 db. — 2 St.
 „ 30. — *Hydrochelidon fissipes*, L. — Ezeres csapat. — Flug zu Tausenden.
 „ 30. — *Turtur auritus*, GRAY. — 3 pár. — 3 Paare.
 „ {végén} *Coracias garrula*, L.
 „ {énde} 1. — *Ardea minuta*, L.
 „ 1. — *Spatula clypeata*, L.
 „ 13. — *Hydrochelidon leucoptera*, MEISX. Többfelé. — Mehrfach.
 „ 14. — *Muscicapa parva*, L. — ♂.
 „ 15. — *Hydrochelidon hybrida*, PALL.
 „ 18. — *Numenius arquatus*, L. — 3 db. — 3 St.
 „ 22. — *Muscicapa parva*, L. — Még 2 db. Noch 2 St.
 „ 25. — *Gallinago major*, GM. — 1 db. — 1 St.

Meszleny Benedek.

(Benedikt von Messleny).

A M. O. K.-nak 1895 óta rendes megfigyelője Velenczén (Székesfehérvár m.). A megfigyelési te-

rület topografiai helyzetét a Velencei 16 és a dinnyési mocsár jellemzik. Megfigyeléseit be- küldötte 1895 május 26-án.

Seit 1895 ord. Beobachter der M. O. K. in Ve- lence (Com. Stuhlweißenburg). Das Beobachtungsterrain wird topographisch durch den Velenceer- See und den Dinnyéser-Sumpf charakterisiert. Seine Beobachtungen hatte er am 26. Mai 1895 eingefendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Febr. 28. — *Fulica atra*, L. — Hiteles állítás szerint 1 db. — Nach glaubwürdigem Einjagen 1 St.
 Mart. 4. — *Motacilla alba*, L. — 1 db. a me- legviznél. — 1 St. bei der Therme.
 „ 4—6. — *Alauda arvensis*, L. — Nagy es- csapatban. Ezután hideg idő, s mart. 13-ig nem volt látható. — Großer Flug: dann ungünstige kalte Witte- rung, und bis zum 13. März sind keine zu sehen.
 „ 9. — *Anser cinereus*, MEY. — 11 db. Ny → K. — 11 St. von W → O.
 „ 11. — *Fulica atra*, L. — 24 db. a me- legvizen s azóta naponkint érke- zik; a legtöbb mart. végén s apr. elején. — 24 St. bei der Therme, seitdem täglicher Zug, die meisten Ende März und Anfang April.
 „ 11. — *Chaulelasmus streperus*, L. — 3 db. a melegvizen. — 3 St. bei der Therme.
 Apr. 8. — *Hydrochelidon fissipes*, L. — 1 db. 1 St.
 „ 21. — *Turtur auritus*, GRAY.
 „ 22. — *Acrocephalus turdoides*, MEY. — Meglehetősen számban: állítólag már előbb itt volt. — In ziemlich großer Anzahl; angeblich schon früher ange- kommen.
 „ 24. — *Sylvia curruca*, L.
 „ 24. — *Sylvia nisoria*, BECHST. — «1 db., de nem egészen biztos, mert május 5-ig többet nem láttam.» — «1 St., dennoch nicht ganz sicher, da ich bis 5. Mai keine gesehen habe.»

- Apr. 29. — *Sterna fluviatilis*, NAUM. — 2 db.
2 ♂t.
- Mai 1. — *Larus minutus*, PALL. — Legalább
300—400 db. volt itt május 10-ig.
Mindeztens 300—400 ♂t. waren
hier bis zum 10. Mai.
- " 3. — *Locustella fluviatilis*, WOLF.
- " 4. — *Oriolus galbula*, L. — («Állítólag
már egy héttel előbb itt volt.» —
«Angeblich schon vor einer Woche
angekommen.»)
- " 4. — *Sylvia albicapilla*, L. — («Állítólag
már előbb itt volt.» — «Ange-
blich schon früher angekommen.»)
- " 5. — *Lanius collurio*, L.
- " 7. — *Hydrochelidon leucoptera*, MEISN.
10—15 db. — 10—15 ♂t.
- " 19. — *Muscicapa parva*, L. — 1 db. —
1 ♂t.
- " 25. — *Hydrochelidon hybrida*, PALL. —
Az első 2 db. — Die ersten 2 ♂t.

Pfennigberger József.

(József Pfennigberger).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője
Bélflyén (Baranya m.). Megfigyeléseit beküldötte
1895 május 18-án.

Zeit 1894 ordentl. Beobachter der U. O. C. in
Bélflye (Com. Baranya). Seine Beobachtungen
hatte er am 18. Mai 1895 eingefendet.

**A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok
érkezését jegyezte:**

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft
folgender Arten:

- Jan. 7. — *Plectrophanes nivalis*, L. — Egész-
szen febr. 7-éig itt. — Bis zum
7. Feber hier.
- " 7. — *Alauda arvensis*, L. — Egy esz-
pat. — Ein Flug.
- Mart. 4. — *Alauda arvensis*, L. — Igen sok.
Biele.
- " 5. — *Sturnus vulgaris*, L. — 6 db. —
6 ♂t.
- " 7. — *Motacilla alba*, L.
- " 8. — *Gallinago gallinula*, L.
- " 8. — *Fulica atra*, L.
- " 9. — *Vanellus cristatus*, L.
- " 15. — *Columba palumbus*, L.

- Mart. 18. — *Scolopax rusticola*, L.
- " 20. — *Ficedula rufa*, BECHST.
- " 21. — *Upupa epops*, L.
- " 21. — *Rudicilla phoenicurus*, L.
- " 21. — *Circus aeruginosus*, L.
- " 24. — *Ciconia alba*, L.
- " 25. — *Ardea alba*, L.
- " 25. — *Nyctiardea nycticorax*, L.
- " 25. — *Hirundo rustica*, L.
- " 29. — *Yunx torquilla*, L.
- " 29. — *Saricola oenanthe*, L.
- " 29. — *Pratincola rubicola*, L.
- Apr. 2. — *Erithacus luscinius*, L.
- " 5. — *Cuculus canorus*, L.
- " 15. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.
- " 16. — *Turtur auritus*, GRAY.
- " 20. — *Caprimulgus europaeus*, L.
- " 30. — *Oriolus galbula*, L.
- " 30. — *Lanius collurio*, L.
- " 30. — *Coracias garrula*, L.
- Mai 4. — *Lanius minor*, GM.
- " 9. — *Nisactes pennatus*, GM.
- " 12. — *Merops apiaster*, L.

Pungur Gyula.

(Julius Pungur).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője
Szilah-on (Szilágy m.). Megfigyeléseit beküldötte
1895 okt. 25-én.

Zeit 1894 ordentl. Beobachter der U. O. C. in
Silah (Com. Szilágy). Seine Beobachtungen hatte
er am 25. Okt. 1895 eingefendet.

**A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok
érkezését jegyezte:**

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft
folgender Arten:

- Mart. 12. — *Columba oenas*, L.
- " 15. — *Sturnus vulgaris*, L.
- " 15. — *Motacilla alba*, L.
- " 18. — *Emberiza miliaria*, L.
- " 24. — *Scolopax rusticola*, L.
- " 24. — *Alauda arvensis*, L.
- Apr. 6. — *Motacilla flava*, L.
- " 7. — *Chelidon urbica*, L.
- " 12. — *Ciconia alba*, L.
- " 12. — *Rudicilla phoenicurus*, L.
- " 12. — *Hirundo rustica*, L.
- " 12. — *Erithacus rubicola*, L.

- Apr. 28. — *Cuculus canorus*, L.
 " 28. — *Upupa epops*, L.
 " 28. — *Turtur auritus*, GRAY.
 " 28. — *Oriolus galbula*, L.
 " 28. — *Erithacus philomela*, BECHST.
 Mai 1. — *Caprimulgus europaeus*, L.
 " 4. — *Cypselus apus*, L.
 " 5. — *Coracias garrula*, L.
 " 5. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.
 " 5. — *Lanius collurio*, L.
 " 5. — *Ortymetra crex*, L.
 " 5. — *Yunx torquilla*, L.

Stettner Markó.

(Marfuš Stettner).

A M. O. K.-nak 1895 óta rendes megfigyelője *Felső-Lövön* (Vas m.). A megfigyelési terület dombvidék, a melyet sok apróbb patak szel át, s egyik közülük egy kisebb mocsarat is alkot. Megfigyeléseit beküldötte 1895 május 11-én.

Seit 1895 ordentl. Beobachter der II. D. C. in *Felső-Lövön* (Com. Vas). Das Beobachtungsterrain ist eine Hügelgegend, welche durch mehrere kleinere Bäche bewässert wird. Einer dieser Bäche verbreitet sich zu einem kleineren Sumpf. Seine Beobachtungen hatte er am 11. Mai 1895 eingekendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Mart. 15. — *Motacilla alba*, L.
 " 23. — *Ruticilla tilhys*, SCOR.
 " 23. — *Ruticilla phoenicea*, L.
 " 23. — *Pratincola rubetra*, L.
 " 24. — *Hirundo rustica*, L.
 Apr. 6. — *Yunx torquilla*, L.
 " 8. — *Anthus pratensis*, L.
 " 9. — *Upupa epops*, L.
 " 11. — *Cuculus canorus*, L.
 " 12. — *Nyctiardea nycticorax*, L.
 " 13. — *Ciconia alba*, L.
 " 16. — *Saricola oenanthe*, L.
 " 17. — *Circus cyaneus*, L.
 " 18. — *Muscicapa grisola*, L.
 " 21. — *Lanius collurio*, L.

Szüts Béla.

(Béla von Szüts).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője *Tavarnán* (Zemplén m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 jun. 4-én.

Seit 1894 ord. Beobachter der II. D. C. in *Tavarna* (Com. Zemplén). Seine Beobachtungen hatte er am 4. Juni 1895 eingekendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Febr. 8. — *Plectrophanes nivalis*, L. — 20—30 db. egy csapatban átvonult. — Ein Flug (ca. 20—30 St.) durchgezogen.
 " 19. — *Ampelis garrula*, L. — 8—10 db. az utolsó. — 8—10 St., die Legten.
 Mart. 10. — *Columba oenas*, L.
 " 12. — *Motacilla alba*, L.
 " 14. — *Scolopax rusticola*, L.
 " 14. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 18. — *Pratincola rubetra*, L.
 " 18. — *Alauda arvensis*, L.
 " 19. — *Alauda arborea*, L.
 " 25. — *Vanellus cristatus*, L.
 " 25. — *Anthus pratensis*, L.
 " 28. — *Ciconia alba*, L. — Nagy csapat. Großer Flug. — Extravillan.
 " 30. — *Ciconia alba*, L. — Intravillan.
 " 30. — *Erithacus rubecula*, L.
 " 31. — *Saricola oenanthe*, L.
 Apr. 4. — *Hirundo rustica*, L.
 " 4. — *Ruticilla phoenicea*, L.
 " 6. — *Cuculus canorus*, L.
 " 8. — *Upupa epops*, L.
 " 13. — *Yunx torquilla*, L.
 " 16. — *Motacilla flava*, L.
 " 17. — *Erithacus luscinia*, L.
 " 20. — *Chelidon urbica*, L.
 Mai 4. — *Turtur auritus*, GRAY.
 " 6. — *Oriolus galbula*, L.
 " 7. — *Coracias garrula*, L.
 " 8. — *Lanius minor*, GM.
 " 10. — *Coturnix dactylisonans*, MEY.
 " 12. — *Ortymetra crex*, L.

Vadas Jenő.

(Eugen Vadas).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője *Selmeczbányán* (Mont m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 jul. 7-én.

Zeit 1894 ord. Beobachter der H. D. C. in *Selmeczbánya* (Com. Hont). Seine Beobachtungen hatte er am 8. Juli 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Mart. 15. — *Motacilla alba*, L.
 " 30. — *Columba palumbus*, L.
 Apr. 4. — *Caprimulgus europaeus*, L.
 " 4. — *Ruticilla lilhyis*, Scop.
 " 7. — *Hirundo rustica*, L.
 " 7. — *Scolopax rusticola*, L.
 " 12. — *Yuzx torquilla*, L.
 " 16. — *Cuculus canorus*, L.
 " 17. — *Ruticilla phoenicura*, L.
 " 21. — *Chelidon urbica*, L.
 " 26. — *Cypselus apus*, L.
 Mai 1. — *Lanius collurio*, L.

Wachenhusen Antal.

(Anton von Wachenhusen).

A M. O. K.-nak 1894 óta rendes megfigyelője *Székesfehérvár-ott* (Székesfehérvár m.). Megfigyeléseit beküldötte 1895 máj. 13-án.

Zeit 1894 ord. Beobachter der H. D. C. in *Székesfehérvár* (Com. Stuhlweißenburg). Seine Beobachtungen hatte er am 13. Mai 1895 eingesendet.

A tavaszi vonulás alkalmával a következő fajok érkezését jegyezte:

Während des Frühjahrszuges notierte er die Ankunft folgender Arten:

- Jan. 11. — *Falco regulus*, PALL.
 Febr. 24. — *Philomachus pugnax*, L. — Seregélyes mellett löttek egyet. — Bei Seregélyes erlegt.
 " 24. — *Sturnus vulgaris*, L.
 " 25. — *Alauda arvensis*, L.
 Mart. 11. — *Cerchneis tinnuncula*, L.
 " 13. — *Anthus pratensis*, L.

- Mart. 13. — *Motacilla alba*, L.
 " 18. — *Columba palumbus*, L. — (in) Moór.
 " 18. — *Fulica atra*, L. — (in) Velenceze. A tavon. — Auf dem See.
 " 22. — *Fulica atra*, L. — Az első Székesfehérvárott a Sóstón. — Die ersten in Székesfehérvár auf dem Sóstó (Salz See).
 " 25. — *Gallinago scotopacina*, Br.
 " 28. — *Hirundo rustica*, L. — Extravillan.
 " 29. — *Totanus calidris*, L.
 " 29. — *Ardea cinerea*, L.
 Apr. 1. — *Saxicola oenanthe*, L.
 " 1. — *Ruticilla phoenicura*, L.
 " 1. — *Ortigometra porzana*, L.
 " 1. — *Gallinago gallinula*, L.
 " 2. — *Ciconia alba*, L.
 " 3. — *Hirundo rustica*, L. — Intravillan.
 " 3. — *Chelidon urbica*, L. — Extravillan.
 " 4. — *Chelidon urbica*, L. — Intravillan.
 " 9. — *Ardea purpurea*, L.
 " 11. — *Yuzx torquilla*, L.
 " 11. — *Upupa epops*, L.
 " 12. — *Pandion haliaetus*, L. — (in) Lovasberény.
 " 21. — *Cuculus canorus*, L.
 " 21. — *Acrocephalus birdoides*, MEY.
 " 24. — *Colurnix dactylisonans*, MEY.
 " 24. — *Ortigometra crex*, L.
 Mai 2. — *Oriolus galbula*, L.
 " 2. — *Lanius minor*, GM.
 " 4. — *Coracias garrula*, L.

Az itt felsorolt rendes megfigyelőkön kívül a M. O. K. egyes magánosoktól is kapott adatokat, a melyeket alább közlünk.

Außer den hier erwähnten ord. Beobachtern erhielt die H. D. C. auch von einzelnen Privaten einige Beobachtungen, welche hier continuell gegeben werden.

Gaal Gaston.

(Gaston von Gaal).

- Mart. 1. — *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Sziget-Szt-Miklós. — (Com. Pest.)

- Mart. 14. — *Scolopax rusticola*, L. — (in) Bösü
(Com. Somogy).
 „ 15. — *Ampelis garrula*, L. — (in) Buda-
pest. — Sok száz a Városligetben
a Park-club celtis-fáin.
 „ 17. — *Ampelis garrula*, L. — 50—60 db.
ugyanott. — 50—60 St. ebendort.
 „ 25. — *Scolopax rusticola*, L. — (in) Szi-
get-Szt-Miklós.
 „ 28. — *Hirundo rustica*, L. — (in) Szi-
get-Szt-Miklós. — 28 db. — Ca.
28 St.
 „ 30. — *Ciconia alba*, L. — (in) Sziget-
Szt-Miklós.
 Apr. 1. — *Upupa epops*, L. — (in) Sziget-
Szt-Miklós.
 „ 3. — *Gallinula chloropus*, L. — (in)
Sziget-Szt-Miklós.
 „ 14. — *Erithacus luscinia*, L. — (in) Lelle
(Com. Somogy).
 „ 14. — *Sylvia atricapilla*, L. — (in) Lelle.
Lehet, hogy már előbb is itt volt. —
Möglích, daß schon früher hier ge-
wesen.
 „ 25. — *Coracias garrula*, L. — (in) Lelle.

Kiss Elemér.

(Elemér von Kiss).

- Mart. 13. — *Columba palumbus*, L. — (in) Ma-
gyar-Genes. (Com. Vas.)
 „ 15. — *Vanellus cristatus*, L. — U. o. —
Ebendort.
 „ 20. — *Motacilla alba*, L. — Dtto.
 „ 21. — *Ciconia alba*, L. — Dtto.
 „ 28. — *Hirundo rustica*, L. — Dtto.
 Apr. 8. — *Erithacus luscinia*, L. — Dtto.
 „ 21. — *Coracias garrula*, L. — Dtto.
 „ 30. — *Coturnix dactylisonans*, MEY. —
Dtto.

Kotsis Gyula.

(Julius von Kotsis).

- Mart. 3. — *Columba palumbus*, L. — (in)
Hegykő (Com. Sopron).
 „ 3. — *Columba oenas*, L. — (in) Hegykő
(Com. Sopron).
 „ 3. — *Alauda arvensis*, L. — (in) Hegykő
(Com. Sopron).

Lendl Adolf dr.

(Dr. Adolf Lendl).

- Febr. 17. — *Syrnium uralense*, PALL. — (in)
Sajó-Gömör (Com. Gömör).
 „ 17. — *Falco regulus*, PALL. — (in) Tata
(Com. Komárom).
 „ 18. — *Plectrophanes nivalis*, L. — (in)
Eszterháza (Com. Sopron).
 „ 19. — *Ampelis garrula*, L. — Egy hét
óta az ország minden részéből. —
Seit einer Woche aus dem ganzen
Lande erhalten.
 „ 20. — *Syrnium uralense*, PALL. — (in)
Ungvár (Com. Ung).
 Mart. 1. — *Hierofalco sacer*, GM. — (in) Ké-
esa (Com. Torontál).
 „ 3. — *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Po-
zsony és (und in) Diószeg (Com.
Pozsony).
 „ 6. — *Mergus albellus*, L. — (in) Dráva-
torok (Com. Baranya).
 „ 9. — *Pratincola rubicola*, L. — (in)
Kécsa.
 „ 11. — *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Pécs.
 „ 12. — *Mergus albellus*, L. — (in) Ujvi-
dék (Com. Bács).
 „ 12. — *Philomachus pugnax*, L. — (in)
Ujvidék.
 „ 13. — *Mergus merganser*, L. — (in) Gal-
gócz (Com. Nyitra).
 „ 18. — *Mergus merganser*, L. — (in) Nagy-
Atád (Com. Somogy).
 „ 19. — *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Bu-
dapest.
 „ 23. — *Vanellus cristatus*, L. — (in) Ké-
esa (Com. Torontál).
 „ 23. — *Pratincola rubicola*, L. — (in) Ké-
esa (Com. Torontál).
 „ 24. — *Ortigometra porzana*, L. — (in)
Ujvidék.
 „ 25. — *Vanellus cristatus*, L. — (in) Tata.
 „ 25. — *Vanellus cristatus*, L. — (in) Bog-
dán-Luhi (Com. Mármaros).
 „ 25. — *Anthus aquaticus*, L. — (in)
Ungvár.
 „ 26. — *Accentor collaris*, SCOP. — (in)
Borsod-Apátfalva.
 „ 26. — *Erithacus cyaneculus*, WOLF. —
(in) Boesár (Com. Torontál).
 „ 30. — *Numenius tenuirostris*, VIEILL. —
(in) Ungvár.

- Apr. 7. — *Ficedula trochilus*, L. — (in) Diós-Jenő (Com. Nógrád).
 " 7. — *Nyctiardea nycticorax*, L. — (in) Kastélyos-Dombó (Com. Somogy).
 " 10. — *Yunc torquilla*, L. — (in) János-háza (Com. Zala).
 Mai 7. — *Limicola pygmaea*, KOCH. — (in) Valla (Com. Mosony).
 " 17. — *Anthus cervinus*, PALL. — (in) Eszterháza (Com. Sopron).
 Jun. 2. — *Pastor roseus*, L. — (in) Perjámos (Com. Torontál).
 " 8. — *Pastor roseus*, L. — (in) Kunhegyes (Com. Jász-N.-K.-Szolnok).

Linder Károly.

(Karl Linder).

- Mart. 27. — *Hirundo rustica*, L. — (in) Szarvas (Com. Békés).

Madarász Gyula dr.

(Dr. Julius von Madarász).

- Apr. 5. — *Muscicapa atricapilla*, L. — (in) Budapest.
 " 12. — *Saricola oenanthe*, L. — (in) Bojár (Com. Pest).
 " 12. — *Rulicilla phoenicea*, L. — Dtto.
 " 12. — *Sylvia curruca*, L. — Dtto.
 " 12. — *Anthus campestris*, L. — Dtto.
 " 14. — *Philomachus pugnax*, L. — (in) Fülöpszállás (Com. Pest).

Öry Aladár.

(Aladár von Öry).

- Febr. 25. — *Plectrophanes nivalis*, L. — (in) Zöldes (Com. Arad). — 4 db. esapat. — Ein Flug ca. 4 St.

Pojlák József.

(Josef von Pojlák).

- Mart. 2. — *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Szilágy-Cseh (Com. Szilágy).

- Mart. 18. — *Motacilla alba*, L. — (in) Szilágy-Cseh (Com. Szilágy).
 " 20. — *Scolopax rusticola*, L. — (in) Szilágy-Cseh (Com. Szilágy).
 Apr. 1. — *Ardea cinerea*, L. — (in) Szilágy-Cseh (Com. Szilágy).

Wartha Vincze dr.

(Dr. Vincenz von Wartha).

- Mart. 17. — *Vanellus cristatus*, L. — (in) Aquineum (Com. Pest).
 " 17. — *Bucephala clangula*, L. — (in) Budapest.
 " 17. — *Emberiza miliaria*, L. — (in) Budapest.
 " 19. — *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Aquineum.
 " 19. — *Motacilla alba*, L. — (in) Aquineum.
 " 19. — *Motacilla flava*, L. — (in) Aquineum.
 " 30. — *Hirundo rustica*, L. — (in) Budapest.
 Apr. 7. — *Ciconia alba*, L. — (in) Kelenföld (Com. Pest). — Egy óriás esapat (ca. 500—600 db.) jött DK-ről s →É-nak el. — Ein Flug von ca. 500—600 St. kam von SO und zog gegen →N.

Wachsmann János.

(Johann Wachsmann).

- Jan. 9. — *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Pápa (Com. Veszprém).
 " 11. — *Gallinago gallinula*, L. — (in) Pápa (Com. Veszprém).
 Febr. 13—14. *Ampelis garrula*, L. — (in) Pápa (Com. Veszprém).
 Mart. ? — *Pastor roseus*, L. — (in) Almáspuszta (Bakony).
 " 30. — *Ciconia alba*, L. — (in) Pápa.
 " 30. — *Hirundo rustica*, L. — (in) Pápa.

MÁSODIK RÉSZ.

Feldolgozás.

A feldolgozás rendje a tavalyi marad. Először a megfigyelő-állomásokat adjuk, lehetőleg pontos földirati s tengerszínfeletti fekvéseikkel; azután fajonként kritikailag dolgozzuk fel az idei vonulási adatokat; majd kiemeljük, úgy mint tavaly, az idei vonulás jellemző jelenségeit.

Csakis a megfigyelő-állomások sorrendjére vonatkozólag állott be a tavalyihoz képest némi változás, a melyet az alábbiakban indokolunk. Tavaly az állomásokat tisztán csak a dél-északi fekvés sorrendjében sorakoztattuk. Tekintve azonban azt a körülményt, hogy a csoportosítás ezen módszerénél a kelet-nyugati fekvés viszonya, illetve hatása teljesen elvész, mert igen sokszor előfordult, hogy néhány "nyi é. sz. különbség miatt a legkeletibb s a legnyugatibb pontok kerültek közvetlen egymás mellé, ezélszerűbbnek találtam azt a beosztást, a mely fél fokról fél fokra az északi szélességek rendjét követi ugyan, de ezen fél foknyi széles, s szalaghoz hasonló zónákon belül a nyugat → keleti fekvés sorrendjében sorakoztatja az állomásokat. Ez az eljárás úgy a fokozatos északfelé haladás, mint a nyugat-keleti fekvés hatását feltűnteti, s a mi fő, az egymáshoz közel fekvő helyek adatait hozza egymás mellé, a mi a vonulásról mindenesetre egyöntetűbb s tisztább képet nyújt. Különösen ott van ennek az eljárásnak jelentősége, a hol viszonylag nagyszámu adatokat kell egymáshoz hasonlítani, a mint például a *Ciconia alba* és *Hirundo rustica*-nál történni fog.

Ezeknek előreboesátása után áttérhetünk az idei magyarországi megfigyelő-állomások kimutatására.

Zweiter Theil.

Bearbeitung.

Die Art der Bearbeitung bleibt die Vorjährige. Wir geben zuerst die Beobachtungsstationen, sammt ihrer möglichst pünktlichen geographischen und hypsometrischen Bestimmung; dann in der Reihenfolge der einzelnen Vogelarten die kritische Bearbeitung der heurigen Zugdaten; endlich versuchen wir die Beleuchtung aller charakteristischen Erscheinungen des heurigen Frühjahrszuges.

Nur das Nacheinander der Beobachtungsstationen betreffend, muß ich die Aufmerksamkeit auf eine Veränderung lenken, welche ich, wie folgt, zu begründen versuche. Im vorigen Jahr haben wir die Beobachtungsstationen ausschließlich nach ihrer süd-nördlichen Lage geordnet. Wenn wir aber auf jenen Umstand hinweisen, daß bei dieser erwähnten Methode der Gruppierung, die Verhältnisse, resp. die Wirkungen der west-östlichen Lage gänzlich verloren gehen, weil es sehr oft vorgekommen ist, daß wegen einiger " N. B. Unterschied ganz entgegengesetzt liegende westliche und östliche Punkte neben einander geriethen, so fand ich jene Eintheilung für zweckmäßiger, welche die süd-nördliche Reihenfolge zwar beibehält, jedoch von halben Grad zu halben Grad fortschreitend, innerhalb der so entstehenden Zonen die Beobachtungsstationen nach ihren west → östlichen Lagen folgen läßt. Dieses Vorgehen bringt sowohl die Wirkung der süd-nördlichen, als auch jene der west-östlichen Verhältnisse zur Geltung, und was die Hauptsache ist, es bringt die Daten der einander wirklich nahe liegenden Stationen zusammen, wodurch wir unbedingt ein gleichmäßigeres und helleres Bild des Zuges erhalten können. Die Bedeutung dieses Verfahrens tritt besonders dort in den Vordergrund, wo wir eine verhältnißmäßig große Anzahl von Daten zu vergleichen haben, wie dies zum Beispiel bei *Ciconia alba* und *Hirundo rustica* heuer geschehen wird.

Nach Voranschickung dieser Bemerkungen mögen nun die Beobachtungsstationen selbst folgen:

A magyarországi madártani megfigyelő állomások jegyzéke az 1895. év tavaszán

Ungarns ornith. Beobachtungs-Stationen im Frühjahr des Jahres 1895:

D. (S.) → É. (N.).

I. Zóna. — I. Zone.

A 44°30'—45° é. sz. között. — Zwischen 44°30'—45° N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 44°38'40" é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 44°54'12" é. sz. N. B.

Hrtkovei	82 m.	44°53'— 37°26'—"	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Szerém.
Kupinovo	78 m.	44°42'25" 37°43'—	" "	Com. Szerém.
Panesova	79 m.	44°52'12" 38°18'22"	" "	Com. Torontál.
Temes-Kubin	82 m.	44°44'50" 38°38'30'	" "	Com. Temes.
Deliblát	93 m.	44°50'10" 38°42' 5"	" "	Com. Temes.
Fehértemplom	97—141 m.	44°54'12" 39° 5'30"	" "	Com. Temes.
Berzászka	81 m.	44°38'40" 39°37'10"	" "	Com. Krassó-Szörény.
Dalbosecz	254 m.	44°51'21" 39°37'25"	" "	Com. Krassó-Szörény.
Ogradina	58—249 m.	44°40'— 39°59'—	" "	Com. Krassó-Szörény.
Herkulesfürdő	153—600 m.	44°53'13" 40° 5'51"	" "	Com. Krassó-Szörény.

II. Zóna. — II. Zone.

A 45°—45°30' é. sz. között. — Zwischen 45°—45°30' N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 45° 4'20" é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 45°30'—" é. sz. N. B.

Ogulin	323 m.	45°16'—" 32°53'25"	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Fiume.
Lipovljani	143 m.	45°24'— 34°33'30"	" "	Com. Pozsega.
Jasenovác	94 m.	45°16'20" 34°34'30"	" "	Com. Pozsega.
Uj-Gradiska	129 m.	45°15'40" 35° 2'45"	" "	Com. Pozsega.
Županja	86 m.	45° 4'20" 36°22'—	" "	Com. Szerém.
Vinkovec	90 m.	45°17'20" 36°29'—	" "	Com. Szerém.
Nemei	90 m.	45° 8'30" 36°42'—	" "	Com. Szerém.

Lipovác	83 m.	45° 3' 25" É. sz. (N. B.) 36° 44' 30" K. h. (Ö. L.)	Com. Szerém.
Morovič	85 m.	45° 30' — 36° 53' —	Com. Szerém.
Adasevce	84 m.	45° 5' — 36° 53' 20"	Com. Szerém.
Palánka	83 m.	45° 15' 10" 37° 4' —	Com. Bács.
Ujvidék	84 m.	45° 15' 35" 37° 30' 36"	Com. Bács.
Nagy-Becserek	83 m.	45° 22' 53" 38° 3' 27"	Com. Torontál.
Denta	93 m.	45° 21' 30" 38° 55' —	Com. Temes.
Temes-Szlatina	315 m.	45° 15' 42" 39° 56' 46"	Com. Temes.

III. Zóna. — III. Zone.

A 45° 30'—46° é. sz. között. — Zwischen 45° 30'—46° N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 45° 30' 20" é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 45° 57' 40" é. sz. N. B.

Brlog	220—293 m.	45° 37' 40" É. sz. (N. B.) 33° 3' 15" K. h. (Ö. L.)	Com. Zágráb.
Rajič	118 m.	45° 54' — 34° 23' —	Com. Belovár-Kőrös.
Kastélyos-Dombó	109 m.	45° 57' 20" 35° 17' —	Com. Somogy.
Béllye	87 m.	45° 36' 14" 36° 24' 29"	Com. Baranya.
Drávafok	88 m.	45° 35' — 36° 32' 30"	Com. Baranya.
Bezdan	91 m.	45° 51' 21" 36° 35' 27"	Com. Bács.
Apatin	86 m.	45° 40' 21" 36° 39' —	Com. Bács.
Doroszló	91 m.	45° 36' 30" 36° 51' 30"	Com. Bács.
Bocsár	85 m.	45° 44' — 37° 57' —	Com. Torontál.
Kécsa	81 m.	45° 45' — 38° 30' —	Com. Torontál.
Csákova	83 m.	45° 31' — 38° 47' 30"	Com. Temes.
Liget	88 m.	45° 36' — 38° 53' —	Com. Temes.
Vadászerdő	97 m.	45° 46' 53" 38° 56' 15"	Com. Temes.

Unip	91 m.	45°39'30" É. sz. (N. B.) 39° — 15" K. h. (Ö. L.)	Com. Temes.
Temes-Rékás	106 m.	45°48' — 39°10' 7"	Com. Temes.
Buziás	128 m.	45°39' — 39°16'20"	Com. Temes.
Izgár	131 m.	45°32'45" 39°16'25"	Com. Krassó-Szörény.
Jerszeg	131 m.	45°30'30" 39°17'15"	Com. Krassó-Szörény.
Vermes	152 m.	45°30'20" 39°19' —	Com. Krassó-Szörény.
Kiszető	110 m.	45°45'27" 39°24' —	Com. Temes.
Bálincz	125 m.	45°48'56" 39°31'25"	Com. Krassó-Szörény.
Dobrest	350 m.	45°53'24" 39°36'14"	Com. Krassó-Szörény.
Szudriás	147 m.	45°47'17" 39°41'49"	Com. Krassó-Szörény.
Padurány	161 m.	45°52'42" 39°43'42"	Com. Krassó-Szörény.
Poverzsina	168 m.	45°53'12" 39°48'15"	Com. Krassó-Szörény.
Furdia	214 m.	45°44'35" 39°49'40"	Com. Krassó-Szörény.
Facset	162 m.	45°51'24" 39°50'25"	Com. Krassó-Szörény.
Kossova	196 m.	45°51'12" 39°58'48"	Com. Krassó-Szörény.
Ohába-Bisztra	271 m.	45°30'39" 40° — 43"	Com. Krassó-Szörény.
Vajda-Hunyad	220—381 m.	45°45'16" 40°33'49"	Com. Hunyad.
Déva	184 m.	45°53' 2" 40°34'18"	Com. Hunyad.
Réa	360 m.	45°34'25" 40°34'20"	Com. Hunyad.
Szászváros	224—340 m.	45°50'22" 40°51'52"	Com. Hunyad.
Ausel ¹	Ca. 700—800 m.	Ca. { 45°50' — 41° 3' —	Com. Hunyad.
Oasa ²	Ca. 700—800 m.	Ca. { 45°50' — 41° 3' —	Com. Hunyad.

^{1 2} Havasi helyek Kudzsir határában, melyeknek, miután a katonai térképen nincsenek, sem földrajzi fekvése, sem tengersz. magassága nem volt meghatározható. — Berg-Niederlassungen neben Kudzsir, welche auf der Special-Karte nicht zu finden sind, demnach weder die geographische noch die hypsometrische Lage pünktlich zu bestimmen war.

Gilcság *	Ca. 700—800 m.	Ca.	{	45° 50'— 41° 3'—	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Hunyad.
Magura *	Ca. 1300 m.	Ca.	{	45° 50'— 41° 3'—	" "	Com. Hunyad.
Prigona *	Ca. 1513 m.	Ca.	{	45° 50'— 41° 3'—	" "	Com. Hunyad.
Kudzsir...	322—670 m.			45° 50' 50'' 41° 3' 23''	" "	Com. Hunyad.
Szászsebes...	263 m.			45° 57' 40'' 41° 14'—	" "	Com. Hunyad.
Sugág	461 m.			45° 45' 20'' 41° 18' 3''	" "	Com. Szeben.
Bisztra	1321 m.			45° 40' 25'' 41° 21' 40''	" "	Com. Szeben.
Felső-Porumbák	479 m.			45° 42' 56'' 42° 8' 21''	" "	Com. Szeben.
Kercisora	491 m.			45° 43' 45'' 42° 15'—	" "	Com. Fogaras.
Alsó-Vist	426 m.			45° 47' 30'' 42° 23' 30''	" "	Com. Fogaras.
Vajda-Récese	553 m.			45° 44'— 42° 36' 30''	" "	Com. Fogaras.
Fogaras	430 m.			45° 50' 36'' 42° 38' 9''	" "	Com. Fogaras.
Felmér	485 m.			45° 55' 50'' 42° 40' 40''	" "	Com. Nagy-Küküllő.
Sárkány...	Ca. 470 m.			45° 50'— 42° 48' 30''	" "	Com. Fogaras.
Hidvég	510 m.			45° 50' 20'' 43° 15' 30''	" "	Com. Háromszék.
Sepsi-Sz.-György	542 m.			45° 52' 9'' 43° 27' 32''	" "	Com. Háromszék.
Nagy-Borosnyó...	564 m.			45° 48' 2'' 43° 40' 30''	" "	Com. Háromszék.
Kovászna	560 m.			45° 50' 45'' 43° 50'—	" "	Com. Háromszék.

IV. Zóna. — IV. Zone.

A 46°—46°30' é. sz. között. — Zwischen 46°—46°30' N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 46°—' 9'' é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 46°27'40'' é. sz. N. B.

Nagy-Kanizsa	160 m.			46° 27' 25'' 34° 39' 38''	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Zala.
Nagy-Atád	130 m.			46° 13' 40'' 35° 1' 40''	" "	Com. Somogy.

* L. a jegyzetet a 44. lapon.

Kaposvár	142 m.	46°21'24" É. sz. (N. B.) 35°27'18" K. h. (Ö. L.)	Com. Somogy.
Büsi	156 m.	46°27'40" 35°38'—	Com. Somogy.
Pécs	160 m.	46° 4'30" 35°54'—	Com. Baranya.
Pécsvárad	259 m.	46° 9'30" 36° 5'—	Com. Baranya.
Szegszárd	110 m.	46°21'10" 36°22'—	Com. Tolna.
Madarász-tó *	93 m.	46°11'— 37°35'40"	Com. Csongrád.
Horgos	87 m.	46° 9'— 37°38'—	Com. Csongrád.
Szeged	84 m.	46°15'— 37°49'—	Com. Csongrád.
Deszk	83 m.	46°13'— 37°54'50"	Com. Csongrád.
Apátfalva	89 m.	46°10'15" 38°14'27"	Com. Csanád.
Perjámos	97 m.	46° 2'45" 38°32'—	Com. Torontál.
Pécska	102 m.	46° 9'48" 38°44'48"	Com. Arad.
Csála {Erdészlak} {Zágerháns}	105 m.	46°10'30" 38°49'—	Com. Arad.
Paulis	125—322 m.	46° 7' 6" 39°15'27"	Com. Arad.
Radna	124—153 m.	46° 5'36" 39°21'—	Com. Arad.
Pankota	110 m.	46°19'50" 39°21'30"	Com. Arad.
Lippa	208 m.	46° 5'27" 39°21'33"	Com. Temes.
Sistarovecz	245 m.	46°— 45" 39°24'12"	Com. Temes.
Dörgös	245 m.	46° 3' 2" 39°30' 3"	Com. Temes.
Boros-Jenő	111 m.	46°25'45" 39°31'—	Com. Arad.
Bokszeg	126 m.	46°25'10" 39°36'30"	Com. Arad.
Berzova	150—250 m.	46° 7' 6" 39°39'—	Com. Arad.
Buttyin	146 m.	46°19'30" 39°47'—	Com. Arad.

* Középvonal. — Mittellinie.

Tótvárad	189—270 m.	46°—30' É. sz. (N. B.) 39°49'27" K. h. (Ö. L.)	Com. Arad.
Zöldes	212 m.	46°13'50" 40°—25"	Com. Arad.
Gurahonez	177 m.	46°16'20" 40°—25"	Com. Arad.
Valyemare...	283 m.	46°19'10" 40° 1'30"	Com. Arad.
Mermesd	310 m.	46°18'30" 40°14'—	Com. Arad.
Pojenár	267 m.	46°14'20" 40°16'—	Com. Arad.
Felső-Vidra	715 m.	46°21'30" 40°29'57"	Com. Torda-Aranyos.
Csertés	1002 m.	46°24'50" 40°40'30"	Com. Torda-Aranyos.
Topánfalva	540—900 m.	46°21'56" 40°43'22"	Com. Torda-Aranyos.
Abrudbánya	600 m.	46°16'30" 40°44'—	Com. Alsó-Fehér.
Bisztra	563—900 m.	46°22'30" 40°46'20"	Com. Torda-Aranyos.
Zalatna	440—630 m.	46° 6'42" 40°53'38"	Com. Torda-Aranyos.
Offenbánya	471—800 m.	46°22'53" 40°56'57"	Com. Torda-Aranyos.
Rakató (= Reketó)	Ca. 800 m.	46° 2'— 40°59'40"	Com. Alsó-Fehér.
Benedek...	315 m.	46°13'— 41°15'30"	Com. Alsó-Fehér.
Nagy-Enyed	270 m.	46°18'36" 41°28'16"	Com. Alsó-Fehér.
Székely-Udvarhely	508 m.	46°18'19" 42°57'43"	Com. Udvarhely.
Csik-Szereda	670 m.	46°21'46" 43°27'56"	Com. Csik.
Csik-Sz.-Márton	688 m.	46°16'— 43°36'20"	Com. Csik.
Kézdi-Vásárhely	570 m.	46°— 9" 43°48'23"	Com. Háromszék.
Bereczk	592 m.	46° 2'44" 43°58'10"	Com. Háromszék.

V. Zóna. — V. Zone.

A $46^{\circ}30'$ — 47° é. sz. között. — Zwischen $46^{\circ}30'$ — 47° N. B.Legdélibb pont: Südlichster Punkt: $46^{\circ}30'15''$ é. sz. N. B.Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: $46^{\circ}58'10''$ K. h. Ö. L.

Szent-Gothárd	232 m.	$46^{\circ}57'18''$ É. sz. (N. B.) $33^{\circ}56'27''$ K. h. (Ö. L.)	Com. Vas.
Alsó-Lendva	162—300 m.	$46^{\circ}33'59''$ $34^{\circ}7'8''$	Com. Zala.
Zala-Egerszeg	156 m.	$46^{\circ}50'43''$ $34^{\circ}30'46''$	Com. Zala.
Keszthely	132 m.	$46^{\circ}46'17''$ $34^{\circ}54'30''$	Com. Zala.
Tapoleza	126 m.	$46^{\circ}52'53''$ $35^{\circ}6'30''$	Com. Zala.
Lelle	116 m.	$46^{\circ}47'$ — $35^{\circ}22'$ —	Com. Somogy.
Igal	176 m.	$46^{\circ}32'12''$ $35^{\circ}36'12''$	Com. Somogy.
Kalocsa	97 m.	$46^{\circ}31'12''$ $36^{\circ}38'33''$	Com. Pest.
Kis-Harta	98 m.	$46^{\circ}41'30''$ $36^{\circ}41'35''$	Com. Pest.
Bojár pa.	97 m.	$46^{\circ}44'20''$ $36^{\circ}42'30''$	Com. Pest.
Fülöpszállás	98 m.	$46^{\circ}49'15''$ $36^{\circ}54'15''$	Com. Pest.
Szarvas	85 m.	$46^{\circ}51'50''$ $38^{\circ}13'$ —	Com. Békés.
Orosháza	91 m.	$46^{\circ}33'30''$ $38^{\circ}20'$ —	Com. Békés.
Albák	716 m.	$46^{\circ}30'15''$ $40^{\circ}36'30''$	Com. Torda-Aranyos.
Béles	932 m.	$46^{\circ}39'45''$ $40^{\circ}41'50''$	Com. Kolos.
Dobrus	1110 m.	$46^{\circ}36'35''$ $40^{\circ}43'30''$	Com. Kolos.
Marisel	1199 m.	$46^{\circ}39'41''$ $40^{\circ}47'53''$	Com. Kolos.
Magura	Ca. 1300 m.	$46^{\circ}38'10''$ $40^{\circ}48'$ —	Com. Kolos.
Gyalu	413—600 m.	$46^{\circ}45'21''$ $41^{\circ}3'19''$	Com. Kolos.
Kolozsvár	349 m.	$46^{\circ}46'14''$ $41^{\circ}15'26''$	Com. Kolos.
Torda	391 m.	$46^{\circ}34'30''$ $41^{\circ}27'$ —	Com. Torda-Aranyos.

* Tavaly hibásan volt 35° -nak írva. — Voriges Jahr war fehlerhaft 35° angegeben.

Monor	---	---	---	---	479 m.	46°57'— 42°21'—	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Besztercze-Naszód.
Szász-Rógen	---	---	---	---	398 m.	46°46'45'' 42°22'10''	" "	Com. Maros-Torda.
Görgény-Sz.-Imre	---	---	---	---	421—700 m.	46°46'28'' 42°31' 9''	" "	Com. Maros-Torda.
Üvegesür	---	---	---	---	544—800 m.	46°50'12'' 42°36' 4''	" "	Com. Maros-Torda.
Isticsó	---	---	---	---	Ca. 1000 m.	Ca. { 46°50'— 42°42'—	" "	Com. Maros-Torda.
Alsó-Fancsal	---	---	---	---	606 m.	46°45'15'' 42°45'20''	" "	Com. Maros-Torda.
Palota-Ilva	---	---	---	---	Ca. 800 m.	46°57'15'' 42°47'50''	" "	Com. Maros-Torda.
Felső-Fancsal	---	---	---	---	1200 m.	46°48'30'' 42°50'30''	" "	Com. Maros-Torda.
Gödemesterháza	---	---	---	---	950 m.	46°58'10'' 42°51'40''	" "	Com. Maros-Torda.

VI. Zóna. — VI. Zone.

A 47°—47°30' é. sz. között. — Zwischen 47°—47°30' N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 47°—'48'' é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 47°28'—'' é. sz. N. B.

Felső-Lövő	---	---	---	---	350—410 m.	47°21'20'' 33°52'30''	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Vas.
Kőszeg	---	---	---	---	274 m.	47°23'30'' 34°12'30''	" "	Com. Vas.
Haraszti	---	---	---	---	210 m.	47° 3'— 34°13'—	" "	Com. Vas.
Körmend	---	---	---	---	193 m.	47°— 48'' 34°16' 9''	" "	Com. Vas.
Szombathely	---	---	---	---	221 m.	47°13'48'' 34°17'21''	" "	Com. Vas.
Csepreg	---	---	---	---	180 m.	47°24'15'' 34°22'30''	" "	Com. Sopron.
Zala-Erdőd	---	---	---	---	152 m.	47° 3'20'' 34°48'20''	" "	Com. Zala.
Jánosháza	---	---	---	---	149 m.	47° 7'30'' 34°50'—	" "	Com. Zala.
Magyar-Genes	---	---	---	---	130 m.	47°22'30'' 34°57'30''	" "	Com. Vas.
Pápa	---	---	---	---	154 m.	47°19'40'' 35° 8'—	" "	Com. Veszprém.
Almai puszta	---	---	---	---	491 m.	47°17'15'' 35°28'—	" "	Com. Veszprém.
Moór	---	---	---	---	203 m.	47°22'30'' 35°52'40''	" "	Com. Székesfehérv.

Székesfehérvár	111 m.	47°11'24" É. sz. (N. B.) 36° 4'40" K. h. (Ö. L.)	Com. Székesfehér.
Pákozd	113 m.	47°12'50" 36°13'—	" " Com. Székesfehér.
Lovasberény	158 m.	47°18'40" 36°13'20"	" " Com. Székesfehér.
Seregélyes	111 m.	47° 6'30" 36°14'40"	" " Com. Székesfehér.
Sukoró	180 m.	47°14'30" 36°16'20"	" " Com. Székesfehér.
Agárd	120 m.	47° 9'— 36°17'—	" " Com. Székesfehér.
Nadap	201 m.	47°15'35" 36°17'—	" " Com. Székesfehér.
Velenceze	114 m.	47°14'30" 36°18'35"	" " Com. Székesfehér.
Pettend	Ca. 120 m.	47°15'50" 36°23'20"	" " Com. Székesfehér.
Kelenföld	Ca. 110 m.	47°28'— 36°41'30"	" " Com. Pest.
Sziget-Sz.-Miklós	102 m.	47°21'— 36°43'—	" " Com. Pest.
Kunhegyes	92 m.	47°22'— 38°18'—	" " Com. J.-N.-K.-Szolnok.
Turkeve	88 m.	47° 6'25" 38°24'25"	" " Com. J.-N.-K.-Szolnok.
Zilah	267 m.	47°10'48" 40°43'30"	" " Com. Szilágy.
Nyírsíd	284 m.	47°13'50" 40°47'10"	" " Com. Szilágy.
Szilágy-Cseh	232 m.	47°24'40" 40°51'—	" " Com. Szilágy.
Deés	251 m.	47° 8'36" 41°32'45"	" " Com. Szolnok-Doboka.
Bethlen	Ca. 250 m.	47°10'45" 41°51'—	" " Com. Szolnok-Doboka.
Makód	329—450 m.	47°15'53" 41°58'—	" " Com. Besztercze-Naszód.
Mititei	Ca. 400 m.	47°17'— 41°59'—	" " Com. Besztercze-Naszód.
Telcs	Ca. 400 m.	47°26'— 42° 4'—	" " Com. Besztercze-Naszód.
Naszód	326—600 m.	47°17'14" 42° 4'13"	" " Com. Besztercze-Naszód.
Kis-Rebra	332 m.	47°17'15" 42° 7'—	" " Com. Besztercze-Naszód.
Nagy-Rebra	376 m.	47°19'40" 42°10'—	" " Com. Besztercze-Naszód.

Neposz	---	---	---	---	361—600 m.	47° 16' 34'' É. sz. (N. B.) 42° 12' 32'' K. h. (Ö. L.)	Com. Besztercze-Naszód.
Román-Budak	---	---	---	---	530 m.	47° 3' 40'' 42° 19' 30''	Com. Besztercze-Naszód.
Oláh-Sz.-György	---	---	---	---	490—800 m.	47° 22' 18'' 42° 20' 15''	Com. Besztercze-Naszód.
Borgó-Prund	---	---	---	---	462 m.	47° 13' 14'' 42° 23' 19''	Com. Besztercze-Naszód.
Majer	---	---	---	---	560—800 m.	47° 24' 11'' 42° 24' 15''	Com. Besztercze-Naszód.
Less	---	---	---	---	734—899 m.	47° 18' 47'' 42° 24' 53''	Com. Bihar.
Magura	---	---	---	---	550—600 m.	47° 22' 25'' 42° 28' 40''	Com. Besztercze-Naszód.
Maros-Borgó	---	---	---	---	600—700 m.	47° 12' 40'' 42° 31' 45''	Com. Besztercze-Naszód.
Nagy-Ilva	---	---	---	---	600—900 m.	47° 21' 50'' 42° 32' 32''	Com. Besztercze-Naszód.
Uj-Radna	---	---	---	---	Ca. 600 m.	47° 26' 25'' 42° 33' 25''	Com. Besztercze-Naszód.

VII. Zóna. — VII. Zone.

A 47° 30'—48° é. sz. között. — Zwischen 47° 30'—48° N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 47° 30' 40'' é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 47° 56' 50'' é. sz. N. B.

Szarvkö	---	---	---	---	269 m.	47° 52' 40'' É. sz. (N. B.) 34° 6' 30'' K. h. (Ö. L.)	Com. Sopron.
Sopron	---	---	---	---	212 m.	47° 41' 12'' 34° 15' 29''	Com. Sopron.
Hegykö	---	---	---	---	119 m.	47° 37' 23'' 34° 27' 43''	Com. Sopron.
Eszterháza	---	---	---	---	125 m.	47° 37' 20'' 34° 32' —	Com. Sopron.
Valla	---	---	---	---	117 m.	47° 43' 35'' 34° 36' 20''	Com. Moson.
Miklósfalva	---	---	---	---	123 m.	47° 56' 30'' 34° 44' 15''	Com. Moson.
Magyar-Óvár	---	---	---	---	122 m.	47° 52' 50'' 34° 56' 20''	Com. Moson.
Böös	---	---	---	---	114 m.	47° 53' 40'' 35° 14' 40''	Com. Pozsony.
Ménfő	---	---	---	---	128 m.	47° 37' 30'' 35° 16' —	Com. Győr.
Tata	---	---	---	---	166 m.	47° 38' 30'' 35° 59' —	Com. Komárom.
Telki	---	---	---	---	247 m.	47° 33' — 36° 29' 40''	Com. Pest.

Budakesz	---	---	231 m.	47°30'40'' É. sz. (N. B.) 36°35'45'' K. h. (Ö. L.)	Com. Pest.
Nagy-Maros	---	---	368 m.	47°47'25'' 36°37'27''	Com. Hont.
Visegrád	---	---	346 m.	47°47'22'' 36°38'18''	Com. Pest.
Diós-Jenő	---	---	261 m.	47°56'50'' 36°42'30''	Com. Nógrád.
Aquincum	---	---	109 m.	47°34'— 36°43'—	Com. Pest.
Budapest (Városliget)	---	---	108 m.	47°31'— 36°45'—	Com. Pest.
Vác	---	---	111 m.	47°46'33'' 36°48'—	Com. Pest.
Alsó-Betény	---	---	230 m.	47°52'30'' 36°54'45''	Com. Nógrád.
Mácsa	---	---	150 m.	47°41'45'' 37° 3'18''	Com. Pest.
Isaszeg	---	---	301 m.	47°31'35'' 37° 3'30''	Com. Pest.
Valkó	---	---	148—188 m.	47°34'— 37°10'21''	Com. Pest.
Mármaros-Sziget	---	---	274—600 m.	47°55'49'' 41°33'14''	Com. Mármaros.
Rónaszék	---	---	362—600 m.	47°52'55'' 41°42'13''	Com. Mármaros.
Trebusa	---	---	367—1000 m.	47°56'19'' 41°50'33''	Com. Mármaros.
Vissó	---	---	480—1000 m.	47°43'— 42° 4'25''	Com. Mármaros.
Fajna-Vissó	---	Ca. 700—1200 m. Ca.	{	47°48'— 42°22'—	Com. Mármaros.

VIII. Zóna. — VIII. Zone.

A 48°—48°30' é. sz. között. — Zwischen 48°—48°30' N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 48°—43'' é. sz. N. B.
Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 48°30'—'' é. sz. N. B.

Pozsony	---	---	164 m.	48° 8'43'' É. sz. (N. B.) 34°46'20'' K. h. (Ö. L.)	Com. Pozsony.
Cs.-Somorja	---	---	130 m.	48° 1'— 34°58'—	Com. Pozsony.
Diószeg	---	---	122 m.	48°12'20'' 35°18'30''	Com. Pozsony.
Galgóc	---	---	156 m.	48°25'35'' 35°28'—	Com. Nyitra.
Vág-Sellye	---	---	121 m.	48° 9'— 35°32'30''	Com. Nyitra.

Glymes	192 m.	48° 22' 46'' É. sz. (N. B.) 35° 53' 26'' K. h. (Ö. L.)	Com. Nyitra.
Mária család pa.	282 m.	48° 4' 35'' 36° 2' 15''	Com. Bars.
Uj-Bars	171 m.	48° 14' 30'' 36° 11' 15''	Com. Bars.
Kis-Ülés	597 m.	48° 30'— 36° 14'—	Com. Bars.
Rudnó	207 m.	48° 25' 50'' 36° 20' 15''	Com. Bars.
Felső-Hámor	269 m.	48° 29' 50'' 36° 20' 25''	Com. Bars.
Garamrév	211—700 m.	48° 27' 44'' 36° 21' 45''	Com. Bars.
Zsarnócza	230 m.	48° 29'— 36° 23' 15''	Com. Bars.
Alsó-Hámor	Ca. 300—400 m.	48° 27' 45'' 36° 24' 40''	Com. Bars.
Szélakna	863 m.	48° 26' 41'' 36° 31' 7''	Com. Hont.
Selmeczbánya	593—942 m.	48° 27' 36'' 36° 33' 38''	Com. Hont.
Lenge	Ca. 600 m.	48° 30'— 36° 35' 20''	Com. Bars.
Bélabánya	484 m.	48° 28' 30'' 36° 36'—	Com. Hont.
Tópaták	594 m.	48° 26' 50'' 36° 38' 30''	Com. Hont.
Balassa-Gyarmat	148 m.	48° 4' 50'' 36° 57' 45''	Com. Nógrád.
Gács	311 m.	48° 21'— 37° 14'—	Com. Nógrád.
Gömör-Ráhó	273 m.	48° 28' 10'' 37° 37'—	Com. Gömör.
Rimaszombat	208 m.	48° 23' 7'' 37° 41' 15''	Com. Gömör.
Bátka	176 m.	48° 22' 45'' 37° 50' 40''	Com. Gömör.
Mocsolyás	334—422 m.	48° 7' 50'' 37° 56' 35''	Com. Borsod.
Sajó-Gömör	187 m.	48° 27' 10'' 37° 59'—	Com. Gömör.
Borsod-Apátfalva	311 m.	48° 3' 15'' 38° 1' 10''	Com. Borsod.
Uj-Huta	582 m.	48° 4' 20'' 38° 18'—	Com. Borsod.
Parasznya	183—300 m.	48° 10' 15'' 38° 18' 33''	Com. Borsod.

Diósgyőr	---	---	---	---	183 m.	48° 6' 13" É. sz. (N. B.) 38° 21' 15" K. h. (Ö. L.)	Com. Borsod.
Sátoralja-Ujhely	---	---	---	---	117 m.	48° 23' 50" 39° 19' 30"	Com. Zemplén.
Boeskó	---	---	---	---	141 m.	48° 5' 45" 40° 49' —	Com. Ugocsa.
Huszt	---	---	---	---	168 m.	48° 10' 35" 40° 57' 46"	Com. Máramaros.
Visk	---	---	---	---	200 m.	48° 3' 15" 41° 5' 24"	Com. Máramaros.
Bustyalháza	---	---	---	---	209 m.	48° 3' 15" 41° 8' 30"	Com. Máramaros.
Técső	---	---	---	---	216 m.	48° — 43" 41° 14' 27"	Com. Máramaros.
Német-Mokra	---	---	---	---	Ca. 700 m.	48° 22' 55" 41° 30' 30"	Com. Máramaros.
Dombó	---	---	---	---	383—900 m.	48° 10' 18" 41° 33' 13"	Com. Máramaros.
Királymező	---	---	---	---	528—1400 m.	48° 19' 31" 41° 36' 33"	Com. Máramaros.
Brusztura	---	---	---	---	602—1400 m.	48° 21' 55" 41° 38' 19"	Com. Máramaros.
Kabola-Polyána	---	---	---	---	410—1000 m.	48° 3' 34" 41° 44' 21"	Com. Máramaros.
Tiszesora	---	---	---	---	1200 m.	48° 20' — 41° 51' —	Com. Máramaros.
Rahó	---	---	---	---	443 m.	48° 3' 20" 41° 52' 20"	Com. Máramaros.
Szvidovecz	---	---	---	---	Ca. 700 m.	48° 14' — 41° 59' 30"	Com. Máramaros.
Bogdán-Rahó	---	---	---	---	548 m.	48° 2' 32" 42° 1' 19"	Com. Máramaros.
Lazesesina	---	---	---	---	721 m.	48° 16' 18" 42° 5' 17"	Com. Máramaros.
Bogdán-Luhi	---	---	---	---	613—1000 m.	48° 3' 40" 42° 5' 30"	Com. Máramaros.

IX. Zóna. — IX. Zone.

A 48° 30'—49° é. sz. között. — Zwischen 48° 30'—49° N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 48° 30' 25" é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 48° 59' 31" é. sz. N. B.

Trenesén	---	---	---	---	211 m.	48° 53' 45" É. sz. (N. B.) 35° 42' 30" K. h. (Ö. L.)	Com. Trenesén.
Nyitra-Kolos	---	---	---	---	Ca. 250 m.	48° 33' — 36° 2' 10"	Com. Nyitra.
Dóczy-Fürész	---	---	---	---	384 m.	48° 31' 20" 36° 15' 45"	Com. Bars.

Erdő-Surány	400—500 m.	48°31'45'' 36°18'—	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Bars.
Gyertyánfa	Ca. 300—400 m.	48°32'10'' 36°20'—	" "	Com. Bars.
Élesmart	623 m.	48°33'50'' 36°20'—	" "	Com. Bars.
Geletnek	239—500 m.	48°32'36'' 36°27'56''	" "	Com. Bars.
Znió-Váralja	510 m.	48°58'30'' 36°28'—	" "	Com. Túrócz.
Körmöczbánya	554—1000 m.	48°42'19'' 36°35'12''	" "	Com. Bars.
Mocsár	615 m.	48°32'30'' 36°37'—	" "	Com. Bars.
Jallna	268—600 m.	48°35'19'' 36°37'30''	" "	Com. Bars.
Keeskés	Ca. 400 m.	48°30'45'' 36°40'—	" "	Com. Zólyom.
Dobó	447 m.	48°30'25'' 36°43'—	" "	Com. Zólyom.
Liboresa	228 m.	48°57'35'' 36°46'25''	" "	Com. Trencsén.
Óhegy	470—1000 m.	48°50' 5'' 36°46'57''	" "	Com. Zólyom.
Badin	373—600 m.	48°39'56'' 36°47'34''	" "	Com. Zólyom.
Zólyom	295—500 m.	48°34'46'' 36°47'41''	" "	Com. Zólyom.
Besztercebánya	362—600 m.	48°44'10'' 36°48'56''	" "	Com. Zólyom.
Oszáda	587—1000 m.	48°57' 6'' 36°55'56''	" "	Liptó.
Zólyom-Lipese	375—600 m.	48°46' 6'' 36°56'49''	" "	Com. Zólyom.
Szent-András	424—800 m.	48°47'49'' 37° 3' 2''	" "	Com. Zólyom.
Jeczenye	507—1100 m.	48°50'16'' 37° 7'34''	" "	Com. Zólyom.
Péteri	461—900 m.	48°48'49'' 37° 8'—	" "	Com. Zólyom.
Rezsőpart	490—900 m.	48°48'20'' 37°13' 2''	" "	Com. Zólyom.
Kis-Garam	492—800 m.	48°47'48'' 37°15' 3''	" "	Com. Zólyom.
Karám	544—900 m.	48°45'12'' 37°18' 4''	" "	Com. Zólyom.
Breznóbánya	498—900 m.	48°48'26'' 37°18'45''	" "	Com. Zólyom.

Szikla	947 m.	48°39'30'' 37°19'—	É. sz. (N. B.) K. h. (Ö. L.)	Com. Zólyom.
Dobrocs	576—800 m.	48°44'3'' 37°22'28''	" "	Com. Zólyom.
Benesháza	549—1100 m.	48°49'48'' 37°25'29''	" "	Com. Zólyom.
Maluzsina	733—1400 m.	48°58'48'' 37°26'30''	" "	Com. Liptó.
Mihálytelek	620—900 m.	48°45'50'' 37°26'52''	" "	Com. Zólyom.
Vaczok	629—1000 m.	48°51'34'' 37°28'22''	" "	Com. Zólyom.
Teplieska...	919—1200 m.	48°57'58'' 37°45'26''	" "	Com. Liptó.
Rozsnyó	314—797 m.	48°39'47'' 38°12'4''	" "	Com. Gömör.
Óviz...	815—1100 m.	48°48'4'' 38°20'45''	" "	Com. Szepes.
Szomolnok	561—900 m.	48°43'50'' 38°24'26''	" "	Com. Szepes.
Gölniezbánya	372—700 m.	48°51'20'' 38°36'—	" "	Com. Szepes.
Aranyidka	659—1000 m.	48°45'7'' 38°40'32''	" "	Com. Abauj-Torna.
Kakasfalu	375—700 m.	48°56'45'' 39°—8''	" "	Com. Sáros.
Keczer-Peklén	328 m.	48°49'37'' 39°4'49''	" "	Com. Sáros.
Varamó	132—250 m.	48°53'30'' 39°21'—	" "	Com. Zemplén.
Tavarna	163—300 m.	48°54'50'' 39°25'20''	" "	Com. Zemplén.
Homonna	156—350 m.	48°56'25'' 39°34'30''	" "	Com. Zemplén.
Szena...	103 m.	48°40'— 39°42'—	" "	Com. Zemplén.
Szinna	216—400 m.	48°59'10'' 39°49'—	" "	Com. Zemplén.
Ungvár	120—262 m.	48°37'30'' 39°58'10''	" "	Com. Ung.
Radvánecz	136—200 m.	48°36'55'' 39°59'20''	" "	Com. Ung.
Ó-Kemeneze	149—400 m.	48°41'22'' 40°4'13''	" "	Com. Ung.
Dubrinies	169—400 m.	48°48'20'' 40°10'—	" "	Com. Ung.
Kosztina	298—600 m.	48°56'40'' 40°15'30''	" "	Com. Ung.

Turia-Remete	180—400 m.	48°43'14" É. sz. (N. B.) 40°15'36" K. h. (Ö. L.)	Com. Ung.
Csornoholova	240—600 m.	48°51'15" 40°16'23" " "	Com. Ung.
Sztavna	379—700 m.	48°59'31" 40°22' 4" " "	Com. Ung.
Szinevér-Polyána	791—1400 m.	48°34'50" 41°20'40" " "	Com. Mármaros.

X. Zóna. — X. Zone.

A 49°—49°30' é. sz. között. — Zwischen 49°—49°30' N. B.

Legdélibb pont: Südlichster Punkt: 49°—'—" é. sz. N. B.

Legészakibb pont: Nördlichster Punkt: 49°23'10" é. sz. N. B.

Illava	Ca. 250 m.	49°—'—" É. sz. (N. B.) 35°54'— K. h. (Ö. L.)	Com. Trencsén.
Nagy-Bittse	308—600 m.	49°13'30" 36°13'35" " "	Com. Trencsén.
Budatin	400—600 m.	49°14'15" 36°24'10" " "	Com. Trencsén.
Kisneza-Ujhely	358—688 m.	49°18'20" 36°27'25" " "	Com. Trencsén.
Fenyőháza *	500—1000 m.	49° 7'— 36°51'— " "	Com. Liptó.
Alsó-Kubin	468—700 m.	49°12'36" 36°57'49" " "	Com. Árva.
Rózsahegy	496—900 m.	49° 4'40" 36°58'10" " "	Com. Liptó.
Turdossin	569—800 m.	49°20'12" 37°13'35" " "	Com. Árva.
Zuberecz	750—1300 m.	49°15'40" 37°16'40" " "	Com. Árva.
Liptó-Ujvár	652—1200 m.	49° 2'11" 37°23'26" " "	Com. Liptó.
Szvarin	684—1100 m.	49°—'45" 37°31'15" " "	Com. Liptó.
Vichodna	775—900 m.	49° 3'32" 37°33'30" " "	Com. Liptó.
Feketevág... ..	750—1100 m.	49°—'55" 37°36'30" " "	Com. Liptó.
Szepes-Szombat	683 m.	49° 4'— 37°59'— " "	Com. Szepes.
Szepes-Ófalu	500—900 m.	49°23'10" 38° 1'30" " "	Com. Szepes.
Szepes-Béla	631—800 m.	49°11'19" 38° 7'28" " "	Com. Szepes.
Podolin	570—800 m.	49°15'40" 38°12'— " "	Com. Szepes.

* Nyaraló-telep Gombás község határában. — Willen-Colonie beim Dorfe Gombás.

Az egész 1895-ben megfigyelt területnek:

Des ganzen, im Jahre 1895 beobachteten Terrain's:

Legdélibb pontja:	}	Berzászka (Com. Krassó-Szörény) 44°38'40" é. sz. (N. B.)
Éüdlíchster Punkt:		
Legészakibb pontja:	}	Szepes-Ófalu (Com. Szepes) 49°23'10" " "
Nördlichster Punkt:		
Legnyugatibb pontja:	}	Ogulin (Com. Fiume) 32°53'25" k. h. (Ö. L.)
Westlichster Punkt:		
Legkeletibb pontja:	}	Bereczk (Com. Háromszék) 43°58'10" " "
Östlichster Punkt:		

Az 1895. év tavaszán

Magyarország területén megfigyelt madarak
betűrendes jegyzéke:

Das alphabetische Verzeichniß der Vögel, welche während des Frühjahrszuges im J. 1895 in Ungarn beobachtet wurden:

1. ↔ *Acanthis linaria*, L.

Febr. 18. — (tól, his) mart. 26-ig. — (in) Hor-
gos, Csapatostól. — In Flügen.
Jan. 10. — (in) Ungvár.

2. ↔ *Accentor modularis*, L.

Apr. 7. — (in) Fogaras.
Mart. 30. — " Nagy-Enyed.
" 17. — " Pettend.
" 27. — " Somorja.
Apr. 6. — " Ungvár.
" 20. — " Zuberecz.
" 23. — " Liptó-Ujvár.

Fogaras dátuma aránylag késő, oka talán az lesz, hogy ott, megfigyelő jelentése szerint, csak egyesével és pedig csakis mint átvonuló madár jelentkezik. Ellenben szépen demonstrálják a fokozatos késést a Pettend-től Liptó-Ujvárig feljegyzett dátumok. — Ungváron néhány darab át is telett.

Fogaras verhältnißmäßig zu spät; die mögliche Ursache kann in jenem Umstande liegen, daß diese Art, nach dem Berichte des Beobachters, nur einzeln und nur als Durchzugsvogel im Beobachtungs-Gebiete zeigt. Sehr schön demonstriren dagegen die stufenweise Verspätung die Daten zwischen Pettend und Liptó-Ujvár. — In Ungvár sollen einzelne auch überwintert haben.

L. (F.) — Mart. 17. — (in) Pettend.
Lk. (Sp.) — Apr. 23. — " Liptó-Ujvár.
J. (Sch.) = 38 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 4—5.

3. ↔ *Acrocephalus aquaticus* TEMM. (?)

Dr. Almássy György egy hozzám intézett leveleiben azt írja, hogy ezt a madarat ő küldte dr. Lendllhez, s az *Acrocephalus phragmitis*, BECHST. volt. Lendl csakis tévedésből írhatta «*aquaticus*»-nak. Ebben az értelemben corrigálendő ez az adat az Aquila II. 1895. p. 188 is.

Dr. Georg von Almássy schreibt mir in einem Privatbriefe, daß dieser Vogel von ihm an Dr. Lendl geschickt wurde. Der Vogel ist aber ein *Acrocephalus phragmitis*, BECHST., demnach hatte ihn Dr. Lendl nur aus Irrthum für einen «*aquaticus*» bezeichnen können. In diesem Sinne ist demnach die Angabe in Aquila II. 1895. p. 188 ebenfalls zu corrigiren.

4. ↔ *Acrocephalus arundinaceus*, GM.

Mai 5. — (in) Fogaras.
Apr. 10. — " Keszthely.
" 26. — " Somorja.

Fogaras a többi állomásokhoz viszonyítva késő.

Fogaras gegen die übrigen Stationen etwas spät.

5. ↔ *Acrocephalus palustris*, BECHST.

Mai 17. — (in) Fogaras.
Apr. 26. — " Somorja.

6. ↔ *Acrocephalus phragmitis*, BECHST.

- Apr. 24. — (in) Fogaras.
 " 8. — " Velenceze.
 " 7. — " Diós-Jenő.*
 " 26. — " Somorja.
 L. (F.) — Apr. 7. — (in) Diós-Jenő.
 Lk. (Sp.) — " 26. — " Somorja.
 J. (Sch.) = 20 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 16—17.

7. ↔ *Acrocephalus turdoides*, MEY.

- Apr. 21. — (in) Fogaras.
 " 5. — " Horgos.
 " 13. — " Nagy-Enyed.
 " 21. — " Keszthely.
 " 22. — " Székesfehérvár.
 " 22. — " Velenceze.
 " 18. — " Diós-Jenő.
 " 20. — " Somorja.
 " 30. — " Zólyom.

Fogaras fekvéséhez képest, ismét késő, de azért azért, hogy, megfigyelő megjegyzése szerint, más évekhez képest az idén *korán* jött meg.

Fogaras in Verhältniſſe zu ſeiner geogr. Lage wieder ſpät; obzwar laut Bemerkung des Beobachters gegen frühere Jahre heuer noch früh angekommen.

- L. (F.) — Apr. 5. — (in) Horgos.
 Lk. (Sp.) — " 30. — " Zólyom.
 J. (Sch.) = 26 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 17—18.

8. ↔ *Aegialitis cantianus*, LATH.

- Apr. 10. — (in) Horgos.

9. ↔ *Aegialitis fluviatilis*, BECHST.

- Mart. 30. — (in) Réa.
 " 27. — " Fogaras.
 Apr. 16. — (in) *Nagy-Enyed*.
 " 22. — " Diós-Jenő.
 " 7. — " Somorja.
 " 29. — " Liptó-Ujvár.

* Lásd megjegyzésünket az *Acrocephalus aquaticus*-nál.

Vide: unſere Bemerkung bei *Acrocephalus aquaticus*.

Nagy-Enyed és *Diós-Jenő* aránylag késő, annyival is inkább, mert a *Nagy-Enyed*hez közzelfekvő *Fogaras*on, ottani megfigyelőnk jelentése szerint, már «apr. 4-én mindenütt látható».

Nagy-Enyed und *Diós-Jenő* verhältniſsmäßig zu ſpät; unſerem, da laut Bemerkung von Czunt's in *Fogaras* — welcher Punkt nahe zu *Nagy-Enyed* liegt — dieſe Art ſchon «am 4. Apr. überall verbreitet iſt».

- L. (F.) — Mart. 27. — (in) Fogaras.
 Lk. (Sp.) — Apr. 29. — " Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 34 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 12—13.

10. ↔ *Aegialitis hiaticula*, L.

- Apr. 8. — (in) Horgos.

11. ↔ *Alauda arborea*, L.

- Mart. 12. — (in) Doroszló.
 " 16. — " Fogaras.
 " 29. — " Nagy-Enyed.
 " 18. — " Sopron.
 " 17. — " Gács.
 " 19. — " Tavarua.
 Apr. 23. — " *Liptó-Ujvár*.

Liptó-Ujvár túl késő, figyelembe nem jöhet. *Liptó-Ujvár* zu ſpät, muß außer Acht geſetzt werden.

- L. (F.) — Mart. 12. — (in) Doroszló.
 Lk. (Sp.) — " 29. — " Nagy-Enyed.
 J. (Sch.) = 18 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 20—21.

12. ↔ *Alauda arvensis*, L.

- Febr. 16. — (in) Kupinovo.
 Jan. 18. — " Temes-Kubin.
 " 7. — " Bélye.
 Febr. 23. — " Réa.
 Mart. 18. — " Fogaras.
 Febr. 18. — " Horgos.
 " 28. — " Nagy-Enyed.
 Mart. 20. — " *Kis-Harta*.
 " 11. — " Kőszeg.
 Febr. 25. — " Székesfehérvár.
 Mart. 4—6. " Velenceze.
 " 1. — " Pettend,

- Mart. 24. — (in) Zilah.
 Febr. 26. — « Sopron.
 Mart. 3. — « Hegykö.
 « 10. — « *Miklósfalú*.
 Febr. 14. — « Diós-Jenő.
 Mart. 18. — « Máesa.
 { Jan. 6. — « Somorja. — (3 db.; 3 St.)
 { Febr. 8. — « Somorja. — (1 db.; 1 St.)
 { Mart. 5. — « Somorja. — (1 db.; 1 St.)
 « 16. — « Ghymes.
 « 18. — « *Selmeezbánya*.
 | « 4. — « Gács. — (1 db.; 1 St.)
 | « 14—23. « Gács. — (átvonul: zieht durch.)
 « 18. — « Tavana.
 « 12. — « Ungvár.
 « 18. — « Zuberecz.
 « 31. — « Liptó-Ujvár.
 « 19. — « Szepes-Béla.

A mint láthatjuk, az első érkezés dátumai meglehetősen tarka képet adnak. — Figyelembe nem jönnek: *Kis-Harta*, mert ott az «első ének» jegyeztetett, a mi pedig, mint tudjuk, e fajnál épen nem felel meg az első «érkezésnek», sőt mindenkor jóval később következik be: *Miklósfalú*, a hol, megfigyelő szerint, mart. 10-én már «teljes számban» vannak; valamint *Somorja* jan. 6-iki dátuma, a mely csak áttelelési adat számba jöhet. Nagyon érdekes *Gács* mart. 14-iki feljegyzése (Kosztka), a mely naptól fogva mart. 23-ig ott nagyobb mennyiségben vonultak át «hangtalanul» ÉNy-nak, de a nagy hó miatt nem szálltak meg. — Velenezén mart. 4—5-én a melegforrásnál, 6-ikán pedig már a hómentes helyeken is nagy csapatban volt látható. Azután, mint megfigyelőnk (Meszleny) írja, egész mart. 13-ig nem látott, attól fogva pedig rendszer számban voltak. — Kiemelendő még az a körülmény, hogy csaknem az összes megfigyelők egyöntetű jelentése szerint, a pacsirta első érkezésekor még mindig vastag hóréteg feküdt.

Die Daten der ersten Ankunft geben — wie wir sehen — ein buntes Bild. — Wir müssen folgende Daten unberücksichtigt lassen: *Kis-Harta*, weil dort der «erste Gesang» notiert wurde, welcher, wie wir wissen, mit der ersten «Ankunft» nicht gleichbedeutend ist, ja sogar immer beträchtlich später erfolgt; dann: *Miklósfalú*, wo die Lerchen, nach Bemerkung unseres Beobachters, am 10. März schon in voller Anzahl anwesend waren; und *Somorja*'s erstes Datum (Jan. 6.), welches nur als Ueberwinterungsdatum angesehen werden darf. — Sehr in-

teressant ist die Beobachtung unseres Beobachters (v. Kostka) in Gács, laut deren dort vom 14. bis 23. März die Lerchen in größerer Anzahl gegen →NW. «lautlos» durchzogen, sich aber in Folge des alten bedeckenden Schnees nirgends niedergelassen haben. — In Velenceze war am 4—5. März bei der Therme, am 6. schon auch auf schneefreien Plätzen ein großer Flug zu sehen. Dann sind sie aber, laut unseres Beobachters (v. Meszleny), verschwunden, und bis zum 13. März nicht vorgekommen; seitdem in gewöhnlicher Anzahl vorhanden. — Es ist noch besonders hervorzuheben, daß beinahe sämtliche Berichte darin übereinstimmen, daß zur Zeit der ersten Ankunft der Feldlerche noch überall hoher Schnee lag.

A fenti három adat kizárásával az «első érkezés» formulája már most így alakul:

Mit Ausschluß der erwähnten drei Stationen gestaltet sich nun unsere Formel für das «erste Erscheinen» wie folgt:

- L. (F.) — Jan. 18. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Mart. 31. — « Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 72 nap (Tage).
K. (M.) = Febr. 23—24.

A vonulásnak sokkal egyöntetűbb képét adják a mezei pacsirta vonulásának ez idei culminációi, vagyis azok a dátumok, a melyek a vonulók zömének érkezését jelzik. Tekintve, hogy erről jelentéseink legnagyobb része pontosan beszámol, nem tartottam érdektelennek az alábbi sorozatban ezt is adni.

Ein viel gleichmäßigeres Bild des heurigen Lerchenzuges geben die Culminationen, nämlich jene Daten, welche die Ankunft der Massen der ziehenden Lerchen angeben. Da dieselben beinahe alle Beobachter pünktlich notiert haben, halte ich es für nicht uninteressant, auch diese Daten, wie folgt, anzugeben:

- Febr. 24. — (in) Kupinovo. — Nagyobb csapatok. — Größere Flüge.
 { Mart. 2. — « Temes-Kubin. — Sok csapat.
 { « 8. — « Temes-Kubin. — Százazerek.
 { « 4. — « Bélye. — Sok. — Viele.
 { « 11. — « Réa. — Mindenütt elterjedve szólnak. — Ueberall verbreitet und jügend.

- Mart. 26. — (in) Fogaras. — Mindenütt. — Ueberall.
- “ 16. — “ Horgos. — Az első nagy csapat, ca. 200 db. — Der erste große Flug, ca. 200 St.
- “ 28. — “ Horgos. — Kezdenek énekelni. — Sungen an zu jingen.
- “ 19. — “ Nagy-Ényed. — Néhány. — Mehrere.
- “ 20. — “ Kis-Harta. — Először szólunk. Erster Gesang.
- “ 18. — “ Kőszeg. — Mindenfelé énekel. — Singt überall.
- “ 15. — “ Pettend. — Mindenütt bőven és énekel. — Ueberall viele, jingend.
- Apr. 6. — “ Zilah. — Énekel. — Singt.
- Mart. 14. — “ Sopron. Számos, de nem énekel. — Viele, aber nicht jingend.
- “ 19. — “ Sopron. — Mindenfelé énekel. — Ueberall jingend.
- “ 10. — “ Miklósfalu. — Teljes számban. — In voller Anzahl.
- “ 22—23. “ Diós-Jenő. — Mindenfelé egyenkint és csapatosan. — Ueberall einzeln und Flugweise.
- “ 16. — “ Somorja. — Rendes számban, énekel. — In voller Anzahl, jingend.
- “ 26. — “ Gács. — Egész vonalon letelepedve, énekel. — Auf der ganzen Strecke verbreitet, jingend.
- “ 25. — “ Tavarna. — Egész vonalon telepszik és énekel. — Auf der ganzen Strecke angejiedelt und jingt.
- “ 20. — “ Ungvár. — Tömegesen. — Massenhaft.
- “ 25. — “ Zuberecz. — Szaporodik és szól. — Vermehrt sich und jingt.
- “ 25. — “ Szepes-Béla. — Sok. — Viele.

A culminációk dátumai, a mint látjuk, meg lehetős egyöntetű képet adnak, s a belőlük kiszámított formula így alakul:

Die Daten der Culmination geben, wie wir sehen, ein genügend einheitliches Bild, wenn wir nun die Formel aus denselben aufstellen, gestaltet sich dieselbe wie folgt:

- L. (F.) — Febr. 24. — (in) Kupinovo.
- Lk. (Sp.) — Mart. 28. — “ Horgos.
- J. (Sch.) = 33 nap (Tag).
- K. (M.) = Mart. 12.

Telhat a culminációk középszáma az első érkezések középszámával szemben 17 napi késést mutat.

Das Mittel der «Culminationen» zeigt also gegen das Mittel der «ersten Ankunft» eine Verspätung von 17 Tagen.

13. \leftrightarrow *Alcedo ispida*, L.

- — (in) Somorja. — Az idén nem telt át. — Heuer hat nicht überwintert.

Ez ugyan negatív adat, de mint ilyen is érdekes.

Das ist zwar eine negative Angabe, dennoch aber sehr interessant.

14. † *Ampelis garrula*, L.

	Az elsők: Die Ersten:	Hol? Wo?	Az utolsók: Die Letzten:
Jan. 3.	(in) Felmér.	—	Mart. 26.
Febr. { eleje } { utolsó } 1.	“ Szeged.	—	“ 7.
Apr. 1.	“ Keszthely.	—	“ —
Febr. 13—14.	“ Pápa.	—	“ —
Mart. 7.	“ Ménfő.	—	“ —
“ 15—17.	“ Budapest.	—	“ —
Febr. 9.	“ Sopron.	—	“ 3.
“ 19—21.	“ Diós-Jenő.	—	“ —
“ 25.	“ Somorja.	—	“ —
Mart. 3.	“ Selmeczbánya.	—	“ —
“ 9.	“ Gács.	—	“ —
Decz. 23. (1894).	Tavarna.	—	Febr. 19.
Febr. 23.	“ Ungvár.	—	Mart. 21.
“ 18.	“ Liptó-Ujvár.	—	“ 20.

A mennyire a jelentések lehetővé tették, iparkodtam úgy az első, mint az utolsó mutatkozást egy bizonyos ponton feltüntetni; bár az is igaz hogy az ily vándor (†) fajknál ez igen sokszor lehetetlen, mert hirtelen felbukkanva valahol, rövid tartózkodás után ép oly hirtelen el is tűnnek, úgy hogy sokszor az érkezés dátuma egyúttal távozási dátum is (pl. Somorja, Gács, Keszthely stb.). — A mennyire idei jelentéseink alapján kimondható, e faj az 1894/95-iki télén

1894 decz. 23-tól 1895 apr. 1-éig tartózkodott hazánkban.

Soweit es unsere Beobachtungen erlaubten, war ich bemüht sowohl das erste Erscheinen, wie auch den letzten Aufenthalt möglichst zu fixieren; obzwar es nicht zu übersehen ist, daß es bei der Gruppe der «Wanderer» (†) sehr oft unmöglich ist, beide Momente merklich zu unterscheiden, weil sie plötzlich auftretend, nach kurzem Aufenthalt gerade so plötzlich auch verschwinden, so daß das Datum des Erscheinens zugleich auch ihr Verschwinden bezeichnet (z. B. in Somorja, Gács, Keszthely etc.). — Wir können auf Grund der neuer eingelaufenen Berichte so viel constatieren, daß der Seidenschwanz während des Winters 1894/95 vom 23. Dezember 1894 bis 1. Apr. 1895 sich in Ungarn aufhielt.

15. ↔ *Anas boschas*, L.

Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
Jan. 1. — « Héviz (Keszthely).
Mart. 9. — « Velenceze.
« 16. — « Kőszeg.
« 22. — « Diós-Jenő.
« 20. — « Somorja.

Keszthely-en a Hévizen áttelelt; dátuma figyelembe nem jöhet. — Különb az összes dátumok későiek, a kemény és hosszú télnek megfelelőleg.

Sat in Keszthely auf der Therme (Héviz) überwintert; das Datum muß außer Acht gelassen werden. — Sonst sind alle Daten spät, entsprechend dem sehr strengen und langen Winter.

L. (F.) — Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
Lk. (Sp.) — « 22. — « Diós-Jenő.
J. (Sch.) = 19 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 13.

16. V *Anser brachyrhynchus*, BAILL.

Mart. 14. — (in) Temes-Kubin.
Igen ritka téli «vendég» (V). Egy 17 darabból álló csapatból lőtt Menestorfer Gusztáv 4 dbot, melyek közül egy Almássy György dr. gyűjteményében van.

Kommt im Winter als ein sehr seltener «Gast» (V) nach Ungarn. Aus einem Fluge von 17 Stück erlegte Herr Gustav Menestorfer 4 Stück; eines von diesen befindet sich in der Balgsammlung des Herrn Dr. Georg von Almássy.

17. ↔ *Anser cinereus*, MEY.

Febr. 11. — (in) Keszthely.
« 22. — « Kis-Harta.
Mart. 9. — « Velenceze.
« 17. — « Pettend.
« 13. — « Sopron.
« 25. — « Ó-Kemenecze.
« 28. — « Dubrinies.
« 21.—Apr. 5. « Ungvár.
« 22. — « Radvácze.
« 28. — « Sztavua.
Apr. 1. — « Zuberecz.
« 4. — « Szepes-Ófalu.

Pettend a közeli Velencezéhez hasonlítva késő. *Ungvár*-on mart. 21-től apr. 5-ig tömegesen volt át.

Pettend ist gegen das benachbarte Velenceze zu spät. — In Ungvár vom 21. März bis 5. Apr. in Massen durchziehend.

L. (F.) — Febr. 11. — (in) Keszthely.
Lk. (Sp.) — Apr. 4. — « Szepes-Ófalu.
J. (Sch.) = 53 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 9.

18. ↔ *Anser segetum*, GM.

Az elsők:	Hol?	Az utolsók:
Die ersten:	Wo?	Die letzten.
Jan. {végén} {vége} (in) Temes-Kubin.		—
Mart. 7. — « Keszthely.		— Apr. 1.
Apr. 4. — « Velenceze.		— « 6.
Febr. {közepén} {vége} « Pettend.		— « 3.
« 28. — « Kőszeg.		—
Mart. 4. — « Diós-Jenő.		— « 3.
« 29. — « Somorja.		—

Temes-Kubin-ban, megfigyelők jelentése szerint, jan. végén ezerek voltak láthatók. — *Velenceze* apr. 4-iki dátuma érkezésnek késő, miután a szomszédos Pettenden február közepétől fogva ott tartózkodott. — **Ha valahol, úgy az átvonuló (↔) fajoknál rendkívül fontos a vonulás egész menetének figyelemmel kísérése s pontos feljegyzése.** Ezeknél ugyanis már egy és ugyanazon vonulási mozgalom alatt is mindig két momentumot kell lehetőleg fixiroznunk, az első érkezést s az utolsó mutatkozást, csakis ily eljárás útján kapunk világos képet vonulásuk alakulásáról.

In Temes-Kubin waren Ende Jänner, laut unseres Beobachters, Tausende sichtbar. — Velencez's erstes Datum (Apr. 4.) ist für die «Ankunft» zu spät, umsomehr, weil in dem benachbarten Pettend vom Mitte Feber bis Apr. 4. die Saatgänse sichtbar waren. — **Bei den Durchzugsvögeln (\leftrightarrow) ist es in erster Reihe besonders wichtig, den ganzen Verlauf des Zuges ausführlich zu beobachten und pünktlich zu notieren.** Bei dieser Gruppe hat man nämlich während derselben Zugperiode immer zwei Momente möglichst zu fixiren: die erste Ankunft und das Verschwinden: nur ein solches Verfahren giebt uns über ihren Zug ein befriedigendes Bild.

Már most az 1895-iki, bár hiányos adatok alapján, a következő két formulát állíthatjuk fel:

Man können wir auf Grund unserer zwar etwas mangelhaften Daten vom Jahre 1895 folgende zwei Formeln erhalten:

- I. | Az első érkezés formulája:
| Formel der ersten Ankuuft:

L. (F.) — Jan. 31.* — (in) Temes-Kubin.

Lk. (Sp.) — Mart. 29. — « Somorja.

J. (Sch.) = 58 nap (Tage).

K. (M.) = Febr. 28—Mart. 1.

- II. | Az utolsó mutatkozás formulája:
| Formel des letzten Aufenthalts:

L. (F.) — Apr. 1. — (in) Keszthely.

Lk. (Sp.) — Apr. 6. — « Velencez.

J. (Sch.) = 6 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 3—4.

A fennebbi anyag természetesen nem elégséges alihoz, hogy további következtetésekbe is belemehetnénk, de mégis szükségesnek tartottam a fenti két formula felállítását azért, hogy velük az eljárást dokumentáljam, melyet egy rendkívül érdekes madáresoport (az \leftrightarrow) vonulásának kutatásánál követnünk kell. Szerény véleményem szerint ugyanis épen ezek az átvonuló madárfajok fogják — helyes s tervszerűleg keresztülvitt megfigyelés mellett — a madárvonulás tüneményének kulcsát (főképen a vonulás iránya és útjára nézve) legelőbb kezünkbe adni.

* Megközelítőleg.
Aproximativ.

Das oben angegebene Material reicht nicht aus, um in weitere Conclufionen einzugehen. Ich hielt es aber dennoch für nothwendig, die obigen zwei Formeln aufzustellen, um damit jenes Verfahren zu dokumentiren, welches wir bei der Beurtheilung dieser so außerordentlich interessanten Gruppe (der Durchzügler \leftrightarrow) in der Zukunft anzuwenden beabsichtigen. Es ist nämlich meine — zwar bescheidene — Ueberzeugung, daß den Schlüssel zur Aufklärung des Zugphänomens, besonders was die Zugrichtung und die eventuellen Wege des Zuges anbelangt, eben diese Gruppe zuerst in unsere Hände liefern wird — vorausgesetzt freilich eine entsprechende und planmäßig durchgeführte Beobachtung.

19. \leftrightarrow *Anthus campestris*, L.

Mart. 8. — (in) Horgos.

Apr. 12. — « Bojár.

Mai 4. — « Kőszeg.

Apr. 10. — « Diós-Jenő.

Mai 2. — « Gáes.

Kőszeg aránylag késő: oka az lehet, hogy ez a madár, megfigyelőnk megjegyzése szerint, ott nem fordul elő. Idei előfordulása az első azon a vidéken, a melyről egyáltalán tud. Most is csak egy darabot látott.

Köbseg verhältnißmäßig spät; mögliche Ursache jener Umstand, daß diese Art, laut Bemerkung unseres Beobachters (v. Chernel), dort gar nicht vorkommt. Ihr heutiges Auftreten ist überhaupt das Erste in der Umgebung, von welchem Chernel Kenntniß hat. Auch heuer sah er nur ein Stück.

L. (F.) — Mart. 8. — (in) Horgos.

Lk. (Sp.) — Mai 4. — « Kőszeg.

J. (Sch.) = 58 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 5—6.

20. \leftrightarrow *Anthus cervinus*, PALL.

Mai 17. — (in) Eszterháza.

21. \leftrightarrow *Anthus pratensis*, L.

Az elsőek:	Hol?	Az utolsóok:
Die ersten:	Wo?	Die letzten:

Apr. 4. — (in) Fogaras. —

Mart. 30. — « Horgos. — Mai 5.

« 28. — « Nagy-Enyed. —

Apr. 8. — « Felső-Lövő. —

Mart. 23.	— (in) Kőszeg.	— Apr. 21.
“ 13.	— “ Székesfehérvár.	—
“ 19.	— “ Sopron.	—
“ 19.	— “ Diós-Jenő.	— Apr. 22.
“ 19.	— “ Somorja.	— “ $\left. \begin{matrix} \text{közepel} \\ \text{Müte} \end{matrix} \right\}$ 12.
“ 16.	— “ Gács.	— “ 12.
“ 26.	— “ Tavana.	—

Felső-Lövő érkezési adata túlkéső, figyelembe nem jöhet.

Šeljő Lövő, als erste Ankunft zu spät, kann nicht in Betracht gezogen werden.

I. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Az első érkezés formulája:} \\ \text{Formel der ersten Ankunft:} \end{array} \right.$

L. (F.) — Mart. 13. — (in) Székesfehérvár.
Lk. (Sp.) — Apr. 4. — “ Fogaras.
J. (Sch.) = 23 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 24.

II. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Az utolsó mutatkozás formulája:} \\ \text{Formel des letzten Aufenthaltes:} \end{array} \right.$

L. (F.) — Apr. 12. — (in) Gács.
Lk. (Sp.) — Mai 5. — “ Horgos.
J. (Sch.) = 24 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 23—24.

22. \leftrightarrow **Anthus trivialis, L.**

Apr. 24. — (in) Réa.
Mart. 25. — “ Fogaras.
Apr. 18. — “ Horgos.
“ 13. — “ Kőszeg.
“ 2. — “ Velenceze.
Mart. 28. — “ Diós-Jenő.
“ 31. — “ Somorja.
Apr. 8. — “ Gács.
“ 7. — “ Ungvár.
“ 20. — “ Zuberecz.
“ 21. — “ Liptó-Ujvár.

Réa tarthatatlan késő, figyelembe nem jöhet. — *Fogaras* aránylag korai.

Réa unhaltbar spät, außer Acht gelassen. — *Fogaras* verhältnismäßig früh.

L. (F.) — Mart. 25. — (in) Fogaras.
Lk. (Sp.) — Apr. 21. — “ Liptó-Ujvár.
J. (Sch.) = 28 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 7—8.

23. \leftrightarrow **Aquila naevia, Gm.**

Mart. 26. — (in) Fogaras.
Apr. 10. — “ Horgos.
“ 12. — “ Nagy-Enyed.
“ 13. — “ Diós-Jenő.
“ 18. — “ Zuberecz.
“ 18. — “ Liptó-Ujvár.

Normális adatok.

Normale Daten.

L. (F.) — Mart. 26. — (in) Fogaras.
Lk. (Sp.) — Apr. 18. — “ Zuberecz, Liptó-Ujvár.

J. (Sch.) = 24 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 6—7.

24. \leftrightarrow **Archibuteo lagopus, Gm.**

Jan. 15. — (in) Réa.
 $\left\{ \begin{array}{l} \text{egész télen} \\ \text{Den ganzen Winter} \end{array} \right\}$ “ Horgos.
Dez. 22. (1894) Diós-Jenő. — Azóta nem látott. — Seitdem keinen gesehen.

25. \leftrightarrow **Ardea alba, L.**

Apr. 16. — (in) Kupinovo.
“ 6. — “ Temes-Kubin.
Mart. 25. — “ Bélye.
“ 23. — “ Keszthely.

Feltűnő, hogy épen az északibb fekvésű állomások adatai a legkorábbiak, s dél felé fokozatosan késik.

Es ist auffallend, daß eben die Daten der nördlicheren Stationen die frühesten sind; und gegen Süden stufenweise später werden.

L. (F.) — Mart. 23. — (in) Keszthely.
Lk. (Sp.) — Apr. 16. — “ Kupinovo.
J. (Sch.) = 25 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 4.

26. \leftrightarrow **Ardea cinerea, L.**

Mart. 5. — (in) Kupinovo.
“ 22. — “ Temes-Kubin.
“ 25. — “ Morovič.
“ 19. — “ Doroszló.
Apr. 13. — “ Réa.
Mart. 10. — “ Fogaras.
Apr. 1. — “ Deszk.

- Mart. 23. — (in) Apátfalva.
 « 26. — « Nagy-Enyed.
 « 24. — « Keszthely.
 « 29. — « Kis-Harta.
 « 10. — « Kőszeg.
 « 29. — « Székesfehérvár.
 Apr. 1. — « Szilágy-Cseh.
 « 2. — « Diós-Jenő.
 { Jan. 10. — « Somorja.
 { Mart. 20. — « Somorja.
 « 20. — « Dombó.

Réa túlkéső; épen mint tavaly; talán valamely helyi ok játszik itt közre? — *Deszk* is késő aránylag; érdekes a megfigyelő (Lakatos) megjegyzése: «egyenként nem érkeztek, hanem apr. 1-én estefelé a deszki gémfalut egyszerre megszállták». Talán ez a késés oka, hogy itt a *zöm* megérkezéséről van szó. — *Diós-Jenő* késését okadatolja a magasabb földirati és tengerszín feletti fekvés. — *Somorja* jan. 10-iki dátuma áttelelési adat, a mi a szürke gémmél nem épen ritka jelenség.

Réa zu spät; wie auch voriges Jahr: haben wir es vielleicht hier mit einer speciell lokalen, hindern den Urfache zu thun? — Deß ist verhältnismäßig ebenfalls spät; interessant ist die Bemerkung unseres Beobachters (v. Lakatos): «einzelne zeigten sie sich nicht, am 1. Apr. abends haben sie aber die Brutcolonie bei Deß auf einmal besetzt». Liegt etwa die Urfache des Verspätens darin, daß hier von der Ankunft der Masse die Rede ist? — *Diós-Jenő's* Verspätung begründet durch die nördlichere geographische und höhere hypsometrische Lage. — *Somorja's* erstes Datum (Jan. 10.) ist eine Ueberwinterungs-Angabe, was beim grauen Reiher in Ungarn nicht besonders selten ist.

- L. (F.) — Mart. 5. — (in) Kupinovo.
 Lk. (Sp.) — Apr. 2. — « Diós-Jenő.
 J. (Sch.) = 29 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 19.

27. ↔ *Ardea comata*, PALL.

- Apr. 16. — (in) Kupinovo.
 « 15. — « Temes-Kubin.
 « 27. — « Horgos.
 « 15. — « Keszthely.

- L. (F.) — Apr. 15. — (in) F.-Kubin, Keszthely.
 Lk. (Sp.) — « 27. — « Horgos.

Aquila. III.

- J. (Sch.) = 13 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 21.

28. ↔ *Ardea garzetta*, L.

- Apr. 16. — (in) Kupinovo.
 « 23. — « Temes-Kubin.

29. ↔ *Ardea minuta*, L.

- Apr. 25. — (in) Kupinovo.
 Mai 1. — « Temes-Kubin.
 « 2. — « Fogaras.
 « 4. — « Horgos.
 « 12. — « Keszthely.
 Apr. 23. — « Sopron.
 Mai 8. — « Diós-Jenő.
 Apr. 29. — « Somorja.

Igen szép a Kupinovótól Keszthelyig tartó sorozat; Sopron, Somorja és Diós-Jenővel ismét egy külön sorozat s mintha más irányból kapnák madaraikat?

Schönes Nacheinander sei en die Daten von Kupinovo bis Keszthely; Sopron mit Somorja und Diós-Jenő bilden eine separate Reihe, als ob die Vögel von einer anderen Richtung kommen würden.

- L. (F.) — Apr. 23. — (in) Sopron.
 Lk. (Sp.) — Mai 12. — « Keszthely.
 J. (Sch.) = 20 nap (Tage).
K. (M.) = Mai 2—3.

30. ↔ *Ardea purpurea*, L.

- Apr. 9. — (in) Temes-Kubin.
 Mart. 30. — « Morovič.
 Mai 11. — « *Réa*.
 Apr. 8. — « Fogaras.
 « 3. — « Horgos.
 « 6. — « Keszthely.
 « 9. — « Székesfehérvár.
 « 6. — « Velence.
 « 1. — « Somorja.

Réa tarthatatlan késő.

Réa unthaltbar spät.

- L. (F.) — Mart. 30. — (in) Morovic.
 Lk. (Sp.) — Apr. 9. — « Székesfehérvár.
 J. (Sch.) = 11 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 4.

31. ↔ *Asio accipitrinus*, PALL.

{ Áttelelt } — (in) Horgos.
{ Ueberwinterer }

32. ↔ *Aythya ferina*, L.

Mart. 31. — (in) Velenceze.

Mai 4. — « Diós-Jenő.

Az utóbbi csak tartózkodási adat, maga a megfigyelő (Almássy) írja: «Május 4-én 2 ♂ és 1 ♀: egyetlen idei előfordulás».

Regsteres nur ein Aufenthalts-Datum, der Beobachter (v. Almássy) schreibt: «4. Mai 2 ♂ und 1 ♀: das einzige heurige Vorkommen».

33. ↔ *Botaurus stellaris*, L.

Apr. 1. — (in) Kupinovo.

Febr. 11. — « Temes-Kubin.

Mart. 13. — « Fogaras.

Apr. 7. — « Horgos.

Mart. 26. — « Nagy-Enyed.

Apr. 1. — « Keszthely.

« 3. — « Velenceze.

« 29. — « Somorja.

Temes-Kubin nagyon is korai. — *Somorja* aligha érkezési dátum; aránylag késő. — *Horgos* szintén.

Temes-Kubin allzu früh. — *Somorja*'s Datum bezeichnet kaum die Ankunft; verhältnismäßig spät. — *Horgos* ebenfalls.

L. (F.) — Febr. 11. — (in) Temes-Kubin.

Lk. (Sp.) — Apr. 29. — « Somorja.

J. (Sch.) = 78 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 21—22.

34. ↔ *Bucephala clangula*, L.

Febr. 20. — (in) Keszthely.

Apr. 22. — « Keszthely. — Az utolsók. — Die Letzten.

Mart. 17. — « Budapest.

« 29. — « Diós-Jenő. — 1 ♂, ♀.

Apr. 4. — « Diós-Jenő. — Ismét 3 db. — Wieder 3 St.

Febr. 8. — « Somorja.

Mart. 23. — « Somorja. — Még sok. — Noch viele.

Nálunk rendszeres téli vendég.

Regelmäßiger Wintergast bei uns.

35. ↔ *Buteo vulgaris*, BECHST.

{ Áttelelt } — (in) Horgos.
{ Ueberwinterer }

Jan. 5. — « Sopron.

Januárban. — « Diós-Jenő. — 1—1 darab.

Febr. 5. — « Diós-Jenő. — Sok vonul D → É felé. — Ziehn viele S → N.

Apr. 6. — « Somorja.

Mart. 29. — « Liptó-Ujvár.

Tulajdonképeni vonulási adat csak kettő van (febr. 5. és mart. 29.); a többi áttelelési vagy esupán előfordulási dátum. — A helyenkint áttelelő (↔) csoportnál, kiváltképen szükséges a valódi vonulási dátumoknak az alkalmi, áttelelési stb. dátumoktól való különválasztása, másképp vonulási képük hamis lesz.

Es sind eigentlich nur zwei wirkliche Zugdaten (Febr. 5. und März 29.) ausgewiesen: die übrigen sind lauter Ueberwinterungs- und Aufenthalts-Daten. — Bei der Gruppe der «stellenweise Ueberwinterenden» (↔) ist es besonders nothwendig die eigentlichen Zugdaten von den übrigen genau zu separiren, sonst erhält man ein falsches Bild der Zuggestaltung.

36. ↔ *Caprimulgus europæus*, L.

Apr. 27. — (in) Kupinovo.

« 20. — « Bélye.

« 26. — « Fogaras.

« 13. — « Horgos.

« 10. — « Nagy-Enyed.

« 2. — « Velenceze.

Mai 1. — « Zilah.

Apr. 21. — « Sopron.

« 10. — « Diós-Jenő.

« 18. — « Somorja.

« 4. — « Selmeczbánya.

« 12. — « Gács.

A három legdélibb állomás feltűnően késik a többihez képest. — *Zilah* dátuma nem vonulási adat.

Die drei südlichsten Stationen verspäten sich gegen die übrigen auffallend. — *Zilah*'s Datum ist keine Zug-Angabe.

L. (F.) — Apr. 2. — (in) Velenceze.

Lk. (Sp.) — « 27. — « Kupinovo.

J. (Sch.) = 26 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 14—15.

37. ↔ *Cerchneis tinnuncula*, L.

- Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
 „ 18. — „ Doroszló.
 „ 6. — „ Fogaras.
 Apr. 10. — „ Szeged.
 Mart. 27. — „ Kis-Harta.
 „ 11. — „ Székesfehérvár.
 „ 16. — „ Pettend.
 Apr. 7. — „ Diós-Jenő.
 Mart. 23. — „ Somorja.
 „ 26. — „ Zuberecz.
 Apr. 12. — „ Liptó-Ujvár.

Szeged túlkéső; megfigyelő nem maga észlelte, hanem csak «bemondott» adat; alkalmasint itt a hiba! — Aránylag *Doroszló* is késő. — *Diós-Jenő* késését indokolja az északibb s hegyi fekvés.

Szeged zu spät; der Beobachter hatte nicht selber beobachtet, sondern nur von einem Andern übernommen; ich glaube die Erklärung liegt in diesem Umstand. — *Doroszló* verhältnismäßig ebenfalls spät. — *Diós-Jenő's* Verspätung begründet die nördlichere und bergige Lage.

- L. (F.) — Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 12. — „ Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 40 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 23—24.

38. ↔ *Cerchneis vespertina*, L.

- Apr. 21. — (in) Temes-Kubin.
 „ 14. — „ Réa.
 „ 10. — „ Horgos.
 „ 10. — „ Szeged.
 „ 20. — „ Nagy-Enyed.
 „ 2. — „ Keszthely.
 „ 27. — „ Pettend.
 Mai 10. — „ Somorja.

Somorja túlkéső; esupán véletlen adat; megfigyelőnk (Kunszt) írja: «május 10-én egy dbot lőttem, sem azóta, sem azelőtt itt soha sem láttam».

Somorja zu spät, nur zufälliges Vorkommen; Beobachter (Kunszt) schreibt: «10. Mai ein Stück erlegt, habe den Vogel hier seitdem und auch früher nie gesehen».

- L. (F.) — Apr. 2. — (in) Keszthely.
 Lk. (Sp.) — „ 27. — „ Pettend.

J. (Sch.) = 26 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 14—15.

39. ↔ *Charadrius apricarius*, L.

- Mart. 15. — (in) Temes-Kubin.
 „ 23. — „ Réa.
 „ 13. — „ Sopron.

Normális adatok.

Normale Daten.

40. ↔ *Chaulelasmus streperus*, L.

- Mart. 11. — (in) Velenceze.

41. ↔ *Chelidon urbica*, L.

- Apr. 9. — (in) Temes-Kubin.
 „ 15. — „ Fogaras.
 „ 4. — „ Kovászna.
 Mart. 29. — „ Nagy-Enyed.
 Apr. 1. — „ Szent-Gotthárd.
 „ 7. — „ Keszthely.
 „ 1. — „ Kis-Harta.
 „ 10. — „ Kőszeg.
 „ 3. — „ Székesfehérvár. — Extravillan.
 „ 4. — „ Székesfehérvár. — Intravillan.
 „ 6. — „ Sukoró.
 „ 3. — „ *Velenceze* (v. Kenessey).
 „ 1. — „ *Velenceze* (v. Chernel-Meszleny).
 „ 5. — „ Pettend.
 „ 7. — „ Zilah.
 „ 7. — „ Sopron.
 Mart. 27. — „ *Diós-Jenő*. — 1 db. — 1 ♂. Intravillan.
 Apr. 12. — „ *Diós-Jenő*.
 „ 4. — „ Somorja.
 „ 20. — „ *Selmeczbánya* (von Gretzmaeher).
 „ 21. — „ *Selmeczbánya* (v. Vadas).
 „ 7. — „ Gács.
 „ 22. — „ Ujhuta.
 „ 9. — „ Zólyom.
 „ 20. — „ Kis-Garam.
 „ 20. — „ Tavana.
 „ 8. — „ Dubrinies.
 „ 8. — „ Ungvár (v. Medreczky).
 „ 8. — „ Ungvár (Erdőhatóságok; Őrirtésbeörden).

Mai	5.	— (in) Zuberecz. — Extravillan.
"	12.	— " Zuberecz. — Intravillan.
Apr.	19.	— " Liptó-Ujvár.
"	23.	— " Szepes-Béla.

Temes-Kubin aránylag késő: ok: megfigyelő apr. 9-ről egy «százas csapatot jelez, tehát az első szállásesimálók figyelmét kikerülhettek. — *Fogaraszna* a keleti hegyvidék többi adataihoz viszonyítva aránylag késői dátumát igazolja a magas tengersz. feletti fekvés (430 m.). — *Kőszeg*-et természetesen a *Dunántúl*-hoz viszonyítva — szintén (274 m.). — *Velence* apr. 3-iki dátuma elesik. — *Diós-Jenő*-n mart. 27-én egy egyetlen darab jelent meg, mely ismét eltűnt; újolag esakis apr. 12-én jelentkeztek, a mi *Diós-Jenő* fekvésének meg is felel. — *Somorja* (130 m.), *Gács* (311 m.), *Zólyom* (295—500 m.), *Dubrinics* (169—400 m.) és *Ungvár*-nak (120—262 m.) az északi hegyvidék többi állomásaihoz képest korai dátumait okadatolja a jóval alacsonyabb tengerszín feletti fekvés: *Selmeczbánya* ugyanis 593—942 m., *Ujhuta* 582 m., *Kis-Garam* 492—800 m., *Liptó-Ujvár* 637—1200 m. és *Szepes-Béla* 631—800 m. — *Tavarna* tengerszín feletti magasságához (163—300 m.) képest túlkéső: esakhogy ott apr. 20-án már «esapattosan» jelent meg, tehát ugyanaz a viszony, mint *Temes-Kubin*-nál. — *Zuberecz* legkésőbbi dátuma megfelel legészakibb fekvésének s nagy tengerszín feletti magasságának (750 m.).

Temes-Kubin aránylag késő; Ursache: Beobachter notiert vom 9. Apr. einen «Flug zu Hunderten»; die ersten «Quartiermacher» können sich seiner Aufmerksamkeit entzogen haben. — *Fogaraszna*s, gegen die übrigen der östlichen Erhebung angehörenden Stationen, verhältnismäßig spätes Datum, wird durch die höhere hypsom. Lage (430 M.) begründet. — *Jenes von Köszeg* — freilich im Verhältnisse der Rayon jenseits der Donau — ebenfalls (274 M.). — *Velence*'s «Apr. 3.» Datum fällt weg. — Zu *Diós-Jenő* erschien am 28. März ein einziges Stück, verschwand aber wieder, und bis zum 12. Apr. zeigten sich keine: das letztere Datum entspricht vollkommen. — Die verhältnismäßig-frühen Daten von *Somorja* (130 M.), *Gács* (311 M.), *Dubrinics* (169—400 M.), *Zólyom* (295—500 M.) und *Ungvár* (120—262 M.) werden durch die — im Verhältnisse zu dieser Rayon — niedrige hypsometrische Lage begründet: die spätere Daten aufweisenden Stationen der nördlichen Erhebung liegen nämlich hypsometrisch alle be-

deutend höher: *Selmeczbánya* 593—942 M., *Ujhuta* 582 M., *Kis-Garam* 492—800 M., *Liptó-Ujvár* 637—1200 M. und *Szepes-Béla* 631—800 M. — *Tavarna* ist zu seiner hypsometr. Lage (163—300 M.) zu spät: dort erschien aber die Hauschwalbe am 20. Apr. schon flugweise, also gerade wie bei *Temes-Kubin*. — *Zuberecz*' spätestens Datum entspricht vollkommen seinem geographisch nördlichsten und hypsometrisch höchsten (750 M.) Lage.

L. (F.)	— Mart. 29. — (in) Nagy-Enyed.
Lk. (Sp.)	— Mai 5. — " Zuberecz.
J. (Sch.)	= 38 nap (Tage).
K. (M.)	= Apr. 16—17.

42. ↔ *Chrysomitris spinus*, L.

Az első:	Hol?	Az utolsó:
Die ersten:	Wo?	Die letzten:
Mart. 27.	— (in) Doroszló.	— —
" 13.	— " Pettend.	— Apr. 11.
Febr. 26.	— " Sopron.	— —
Mart. 9.	— " Diós-Jenő.	— Mart. 15.

Az első érkezés formulája:
Formel der ersten Ankunft:

L. (F.)	— Febr. 26. — (in) Sopron.
Lk. (Sp.)	— Mart. 27. — " Doroszló.
J. (Sch.)	= 30 nap (Tage).
K. (M.)	= Mart. 12—13.

43. ↔ *Ciconia alba*, L.

I. zóna. — I. Zone.

(Zwischen N. B.) 44°30'—45° (é. sz. között.)

Alföld. — Tiefebene.

↑	Mart. 26.	— (in) Kupinovo. — 78 m.
↑	Apr. 1.	— " Panesova. — 79 m.
↑	Mart. 19.	— " Temes-Kubin. — 82 m.
	" 28.	— " Deliblat. — 93 m.
	Apr. 3.	— " Fehértemplom. — 97—144 m.
↓	Mart. 22.	— " Berzászka. — 81 m.
↓	" 21.	— " Ogradina. — 58—249 m.

Az I. zóna formulája:
Formel der I. Zone:

L. (F.) — Mart. 19. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 3. — „ Fehértemplom.
 J. (Sch.) = 16 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 26—27.

II. zóna. — II. Zone.

(Zwischen N. B.) 45° — $45^{\circ}30'$ (é. sz. között.)

Apr. 10. — (in) Lipovljani. — 143 m.

Alföld. — Tiefebene.

Ny. W. ←
 Mart. 29. — (in) Jasenovác. — 94 m.
 „ 23. — „ Županja. — 86 m.
 „ 23. — „ Vinkovec. — 90 m.
 „ 15. — „ Nemei. — 90 m.
 „ 20. — „ Lipovác. — 83.
 „ 12. — „ Morovič. — 85 m.
 „ 12. — „ Adasevec. — 84 m.
 „ 27. — „ Palánka. — 83 m.
 „ 17. — „ Ujvidék. — 84 m.
 „ 30. — „ Nagy-Beeskerek. — 83 m.
 „ 26. — „ Denta. — 93 m.
 → K. O.

Lipovljani daczára, hogy már a nyugati dombvidékhez tartozik (143 m.), mégis kissé későnek látszik. Egyelőre ne vegyük figyelembe.

Lipovljani schein — trotzdem daß es schon der westlichen Hügelgegend angehört (143 M.) — doch etwas zu spät. Eintheilen wollen wir es unberücksichtigt lassen.

A II. zóna formulája:

Formel der II. Zone:

L. (F.) — Mart. 12. — (in) Morovič, Adasevec.
 Lk. (Sp.) — „ 30. — „ Nagy-Beeskerek.
 J. (Sch.) = 19 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 21.

III. zóna. — III. Zone.

(Zwischen N. B.) $45^{\circ}30'$ — 46° (é. sz. között.)

Alföld. — Tiefebene.

Ny. W. ←
 Mart. 24. — (in) Bélye. — 87 m.
 „ 30. — „ Apatin. — 86.
 „ 29. — „ Doroszló. — 91 m.
 „ 10. — „ Vadászerdő. — 85 m.
 „ 26. — „ Temes-Rékás. — 106 m.
 „ 26. — „ Kiszetó. — 110 m.
 „ 28. — „ Bálinez. — 125 m.
 → K. O.

Keleti hegyvidék. — Östliche Erhebung.

Ny. W. ↑
 Apr. 10. — (in) Padurány. — 161 m.
 „ 10. — „ Poverzsina. — 168 m.
 „ 10. — „ Facset. — 162 m.
 „ 6—9. — „ Kossova. — 196 m.
 „ 6. — „ Vajda-Hunyad. —
 220—381 m.
 „ 2. — „ Déva. — 184 m.
 „ 15. — „ Réa. — 360.
 „ 29. — „ Szászváros. — 224—340 m.
 „ 12. — „ Felső-Porumbák. — 479 m.
 Mart. 28. — „ Kercisora. — 491 m.
 „ 20. — „ Fogaras. —* 430 m.
 „ 28. — „ Fogaras.**
 „ 20. — „ Hidyég. — 510 m.
 „ 22. — „ Sepsí-Szt-György. — 542 m.
 „ 23. — „ Nagy-Borosnyó. — 564 m.
 „ 27. — „ Kovászna. — 560 m.
 ↓ K. O.

Az alföldi állomások Baranya megyétől Temes megyéig esupa martiusi adatokat adnak. — A keleti hegyvidék nyugati felében Krassó-Szörénytől Szeben megyéig esupa áprilisi datum; a keleti felében pedig Fogaras megyétől az ország határáig újból a martiusi dátumok lépnek fel. — Valjon Erdély keleti részei más irányból kapják golyáikat, mint az Alföld és Erdély nyugati fele? A vonulás irányára nézve ebből a zónából csak egy feljegyzésünk van: Czynk írja, hogy Fogarason az érkező golyák K → Ny ra tartottak. — Szászváros túlkéső, mi sem indokolja, figyelembe nem jöhet.

Die Stationen der Tiefebene von Com. Baranya bis incl. Com. Temes weisen lauter Märzdaten auf. — Die östliche Erhebung theilt sich in zwei auffallend verschiedene Daten-Gruppen. — Ihr westlicher Theil (von Com. Krassó-Szörény bis incl. Com. Szeben) giebt lauter April-Daten; ihr östlicher Theil dagegen (von Com. Fogaras bis zu der Ost-Grenze des Landes) wieder März-Daten. Erhalten etwa die östlichen Theile Siebenbürgens ihre Störche aus einer anderen Richtung, als die Tiefebene, und Siebenbürgens westliche Hälfte? Was die Richtung des Zuges in dieser Zone anbelangt, haben wir nur eine einzige Aufzeichnung aus Fogaras; v. Czynk schreibt, daß die Störche dort

* Czynk Ede megfigyelése.

Beobacht. von Czynk.

** Erdőhatóságok megfigyelése.

Beobacht. der Forstbehörden.

O → W zögen. — Székelyváros zu spät, durch nichts begründet, bleibt unberücksichtigt.

A III. zóna formulája:

Formel der III. Zone:

L. (F.) — Mart. 10. — (in) Vadászerdő.

Lk. (Sp.) — Apr. 15. — „ Réa.

J. (Sch.) = 37 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 28.

IV. zóna. — IV. Zone.

(Zwischen N. B.) 46° — $46^{\circ}30'$ (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Sügelland jenseits der Donau.

↖ Mart. 30. — (in) Nagy-Kanizsa. — 160 m.

↖ Apr. 1. — „ Nagy-Atád. — 130 m.

Alföld. — Tiefebene.

Mart. 13. — „ Horgos. — 87 m.

„ 26. — „ Horgos. — Extravillan.

„ 28. — „ Horgos. — Intravillan.

Apr. 3. — „ Apátfalva. — 89 m.

„ 8. — „ Paulis. — 125—322 m.

Mart. 25. — „ Pankota. — 110 m.

„ 27. — „ Boros-Jenő. — 111 m.

„ 23. — „ Berzova. — 150—250 m.

Keleti hegyvidék. — Östliche Erhebung.

Mart. 31. — „ Sistarovecz. — 245 m.

Apr. 18. — „ Dorgos. — 245.

Apr. 9. — „ Tótvárad. — 189—270 m.

Mart. 24. — „ Gurahonez. — 177 m.

Apr. 8. — „ Valyemare. — 283 m.

Mart. 29. — „ Pojenár. — 267 m.

Apr. 12. — „ Felső-Vidra. — 715 m.

„ 12. — „ Zalathna. — 440—630 m.

Mart. 28. — „ Nagy-Enyed. — 270 m.

„ 26—28. „ Székely-Udvarhely. 508 m.

„ 28. — „ Csik-Szereda. — 670 m.

„ 28. — „ Csik-Szt-Márton. — 688 m.

„ 20. — „ Kézdi-Vásárhely. — 570 m.

↖ Apr. 2. — „ Bereczk. — 592.

Horgoson, mint megfigyelőnk (Lakatos) írja, mart. 13-án 1 db. repült át DNy → ÉK-re, azután nem volt mart. 26-ig, akkor esapatban. — Sistarovecz és Dorgos földirati sorrendben Pankota és Boros-Jenő közé kerülnének ugyan, mégis tekintve, hogy az erdélyi hegyek egy be-

nyuló ágán magasabban fekszenek, a keleti hegyvidék csoportjába kellett őket sorolni. — Dorgos különben túlkéső, nem jó számításba. Ebben a zónában is kíválnak Erdély keleti felének egyöntetű martinsi dátumai.

Zu Horgos zög — wie unser Beobachter (v. Lakatos) schreibt — am 13. März 1 St. von SW → NO; seitdem keine sichtbar bis zum 26. März, dann Flüge. — Sistarovecz und Dorgos sollten eigentlich nach ihrer geographischen Lage zwischen Pankota und Boros-Jenő fallen; da sie aber auf einem Vorsprunge der siebenbürgischen Karpaten u. z. hypsometr. höher liegen, mußte ich dieselben der Gruppe der östlichen Erhebung einverleiben. Dorgos hat übrigens ein unbedingt zu spätes Datum, kann nicht in Betracht gezogen werden. — Auch in dieser Zone separirt sich auffallend die östliche Hälfte Siebenbürgens mit compact beisammen stehenden Märzdaten.

A IV. zóna formulája:

Formel der IV. Zone:

L. (F.) — Mart. 13. — (in) Szeged.

Lk. (Sp.) — Apr. 12. — „ F.-Vidra, Zalathna.

J. (Sch.) = 31 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 28.

V. zóna. — V. Zone.

(Zwischen N. B.) $46^{\circ}30'$ — 47° (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Sügelland jenseits der Donau.

↖ Mart. 12. — (in) Szt-Gotthárd. — 232 m.

↖ „ 10. — „ Alsó-Lendva. 162—300 m.

↑ Apr. 7. — „ Zala-Egerszeg. — 156 m.

Alföld. — Tiefebene.

Mart. 28. — „ Kis-Harta. — 98 m.

Keleti hegyvidék. — Östliche Erhebung.

Apr. 12. — (in) Albák. — 716 m.

Mart. 28. — „ Kolozsvár. — 349 m.

Apr. 3. — „ Szászrégen. — 398 m.

↖ Mart. 27. — „ Görgény-Szt-Imre. — 421—700 m.

Ennek a zónának a legkésőbbi dátuma (apr. 12.) összeesik a legmagasabb tengerszín feletti fekvéssel (716 m.). — Különben az adatok száma kisebb, hogysen további következtetésekbe be-mehetnénk.

Das späteste Datum (Apr. 12.) dieser Zone fällt mit der höchsten hypsom. Lage zusammen (716 M.) Für weitere Vergleichen ist die Zahl der Daten nicht ausreichend.

Az V. zóna formulája:

Formel der V. Zone:

L. (F.) — Mart. 10. (in) Alsó-Lendva.

Lk. (Sp.) — Apr. 12. « Albák.

J. (Sch.) = 34 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 26—27.

VI. zóna. — VI. Zone.

(Zwischen N. B.) 47° — $47^{\circ}30'$ (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Hügelland jenseits der Donau.

N Apr. 13. — (in) Felső-Lövő. — 350—410 m.

W

Dunántúli síkság és az Alföld.

Ebene jenseits der Donau und die ung. Tiefebene.

Mart. 28. — (in) Körmend. — 193 m.

« 21. — « Magyar-Genes. — 130.

« 30. — « Pápa. — 154.

Apr. 2. — « Székesfehérvár. — 111 m.

« 1. — « Agárd. — 120 m.

« 7. — « Kelenföld. — 110 m.

Mart. 30. — « Sziget-Szt-Miklós. — 102 m.

Keleti hegyvidék. — Östliche Erhebung.

Apr. 12. — (in) Zilah. — 267 m.

Mart. 24. — « Deés. — 251 m.

« 24. — « Bethlen. — 250 m.

« 30. — « Makód. — 329—450 m.

« 30. — « Mititei. — 400 m.

« 31. — « Teles. — 400 m.

« 30. — « Naszód. — 326—600 m.

« 27. — « Kis-Rebra. — 332 m.

« 27. — « Nagy-Rebra. — 376 m.

« 27. — « Neposz. — 361—600 m.

Apr. 7. — « Oláh-Szt-György. —
490—800 m.

« 7. — « Major. — 560—800 m.

« 12. — « Less. — 734—899 m.

« 12. — « Magura. — 550—600 m.

« 12. — « Nagy-Ilva. — 600—900 m.

« 10. — « Uj-Radna. — 600 m.

elvonultak». — Zilah dátuma vonulási dátumnak túlkéső, megmagyarázza a megfigyelő (Pungur) jelentése: «Zilah vidékén átvonulásuk ritkán észlelhető, annál feltűnőbb, hogy apr. 12-én egy pár megjelent s az alsó gözmalom kéményén megtelepedve apr. 13—20-ikáig építették lészkükét; azután eltűntek, s többé nem is voltak láthatók». Itt tehát csak egy alkalmi adatról lehet szó. Feltűnő, hogy ebben a zónában a keleti hegyvidék területén, a martiusi adatok most már annak nyugati felére tolnak át, s a keleti oldal adja az aprilisi dátumokat. Tehát az eddigi viszony megfordítottja.

Sehr interessant ist die Beobachtung von Kelenföld (Dr. Wartha): «am 7. Apr. kam von SO. ein Flug von 500—600 Stück, flogte lange, dann zog derselbe gegen →N ab». Zilah zu spät, erklärt durch die Aufzeichnung des Beobachters (Pungur): «Ihr Durchzug bei Zilah nur selten beobachtet, desto auffallender war es, daß am 12. Apr. ein Paar ankam, welches sich auf den Schornstein der unteren Dampföhle niederlassend, vom 13—20. sein Nest baute, dann aber plötzlich verschwand und nicht wiederkam». Diese Angabe kann demnach nur als Gelegenheits-Datum betrachtet werden. — Es ist auffallend, daß in der Region der östlichen Erhebung dieser Zone, die März-Daten jetzt schon auf die westliche Hälfte des Territoriums sich verschieben, und die östliche Hälfte die April-Daten liefert. Das bisher constatirte Verhältniß ändert sich demnach gänzlich ins Entgegengesetzte.

A VI. zóna formulája:

Formel der VI. Zone:

L. (F.) — Mart. 21. — (in) Magyar-Genes.

Lk. (Sp.) — Apr. 13. — « Felső-Lövő.

J. (Sch.) = 24 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 1—2.

VII. zóna. — VII. Zone.

(Zwischen N. B.) $47^{\circ}30'$ — 48° (é. sz. között.)

N Apr. 8. — (in) Sopron. — 212 m.

« 3. — « Diós-Jenő. — 261 m.

W Mart. 18. — « Isaszegh. — 301 m.

« 28. — « Rónaszék. — 362—600 m.

K Apr. 8. — « Vissó. — Ca. 700—1000 m.

Behatöbb összehasonlításra nem elég adat.

Zur eingehenden Vergleichung zu wenig Daten.

A VII. zóna formulája:

Formel der VII. Zone:

Nagyon érdekes dr. Wartha feljegyzése Kelenföldről: «apr. 7-én 500—600 db. egy csapatban, DK-ről jöttek s soká kóvályogva, É-nak

L. (F.) — Mart. 18. — (in) Isaszegh.
 Lk. (Sp.) — Apr. 8. — « Sopron, Vissó.
 J. (Sch.) = 22 nap (Zage).
 K. (M.) = Mart. 28—29.

A VIII. zóna. — VIII. Zone.

(Zwischen N. B.) 48° — 48° — $30'$ (é. sz. között.)

Kis magyar Alföld. — Kleine ung. Ebene.

Ny. W. Mart. 30. — (in) Somorja. — 130 m.

Északi heggyvidék. — Nördliche Erhebung.

Apr. 2. — (in) Új-Bars. — 171 m.

Mart. 24. — « Selmezbánya. —
 593—942 m.

Apr. 13. — « Balassa-Gyarmat. — 148 m.

« 7. — « Gács. — 311.

« 12. — « Gömör-Ráhó. — 273 m.

« 4. — « Rimaszombat. — 208.

Alföld. — Tiefebene.

Mart. 30. — (in) Sátoralja-Ujhely. — 117 m.

Északi heggyvidék. — Nördliche Erhebung.

O. K. Mart. 30. — (in) Visk. — 200 m.

Apr. 10. — « Dombó. — 383—900 m.

A vonulás irányára nézve csak Gács-ról van adatunk (Kosztka), →ÉNy-i irányban vonultak át. — Gömör-Ráhó-n, a jelentés szerint, (erdőhivatal) «nagy csoportok»-ban mutatkozott, a mi indokolja az aránylag késő dátumot. — A mi ennek a zónának helyrajzi beosztását illeti, az meglehetősen változó; gyors egymásutánban váltakoznak egymással síkság és heggyvidék, sőt a 39° — 41° k. l. között a nagy magyar Alföld mélyen bevág az északi heggyvidék régiójába.

Was die Richtung des Zuges anbelangt, haben wir aus dieser Zone eine einzige Angabe, aus Gács (v. Kostka), wo die Störche →NW zogen. — In Gömör-Ráhó zeigten sie sich — laut Bericht — «in großen Flügen», wodurch das verhältnismäßige frühe Datum einigermaßen erklärt werden kann. — Die orographische Gestaltung dieser Zone ist sehr abwechslungsreich, mithin auch die Einteilung schwer; Ebene und Bergland wechseln bunt ab, zwischen den 39° — 41° ö. L. scheidet sogar die große ungarische Tiefebene tief in die Region der nördlichen Erhebung hinein.

A VIII. zóna formulája:

Formel der VIII. Zone:

L. (F.) — Mart. 24. — (in) Selmezbánya.
 Lk. (Sp.) — Apr. 13. — « Balassa-Gyarmat.
 J. (Sch.) = 21 nap (Zage).
 K. (M.) = Apr. 3.

A IX. zóna. — IX. Zone.

(Zwischen N. B.) $48^{\circ}30'$ — 49° (é. sz. között.)

Északi heggyvidék. — Nördliche Erhebung.

Ny. W. Apr. 1. — (in) Geletnek. — 239—500 m.

Mart. 30. — « Badin. — 373—600 m.

↑ Apr. 1. — « Besztercebánya. —
 362—600 m.

« 1. — « Oszáda. — 587—1000 m.

« 1. — « Zólyom-Lipese. —
 375—600 m.

« 1. — « Szent-András. —
 424—800 m.

« 2. — « Péteri. — 461—900 m.

Mart. 30. — « Rezsőpart. — 490—900 m.

Apr. 3. — « Breznóbánya. 498—900 m.

Mart. 28. — « Rozsnyó. — 314—797 m.

Apr. 2. — « Kakasfalu. — 375—700 m.

Alföld. — Tiefebene.

Mart. 28. — (in) Varannó. — Extravillan. —
 132—250 m.

« 30. — « Varannó. — Intravillan.

Apr. 10. — « Szinna. — 216—400 m.

Mart. 20. — « Ungvár. $\left. \begin{array}{l} \text{Erdőhat.} \\ \text{Zorjibék.} \end{array} \right\}$
 120—262 m.

Apr. 7. — « Ungvár (v. Medreczky).

Mart. 25. — « Radvánecz. — 136—200 m.

Északi heggyvidék. — Nördliche Erhebung.

↑ O. K. Apr. 4. — « Dubrinies. — 169—400 m.

« 11. — « Csornoholova. 240—600 m.

Szinna adatai túlkéső, ha csak magasabb s hegyes fekvésének nem tudjuk be. — Ungvár apr. 7-iki dátuma elesik, az erdészek ott már mart. 20-án látták. — Az északi heggyvidék adatai ebben a zónában meglehetősen összevágtnak, esakis annak legkeletibb két állomása mutat fel a többi adatokhoz képest jelentékenyebb késést; érdekes, hogy ezt a két állomást a nagy magyar Alföldnek Ungvárnál benyuló ága a többi heggyvidéki állomásoktól elválasztja. Ki kell emelnünk azt, hogy majdnem az összes heggyvidéki állomások egybehangzó jelentése szerint abban a régióban esakis ↔ madár.

Szinna zu spät, wenn wir seine höhere geograph. und bergige Lage nicht betrachten. — Ungvár's «Apr. 7.» Datum fällt weg, die Forstbehörden haben dort den Storch schon am 20. März gesehen. — Die Daten der nördlichen Erhebung stimmen in dieser Zone auffallend überein, nur die östlichsten zwei Stationen weisen eine verhältnismäßig größere Verspätung auf, es ist interessant, daß diese zwei Stationen durch den einschneidenden Theil der großen ung. Tiefebene von den übrigen getrennt werden. Wir müssen noch hervorheben, daß laut einstimmigem Berichte beinahe sämtlicher Stationen der Erhebung, der Storch in jener Region nur ein Durchzugsvogel (\leftrightarrow) ist.

A IX. zóna formulája:

Formel der IX. Zone:

L. (F.) — Mart. 20. — (in) Ungvár.

Lk. (Sp.) — Apr. 11. — « Csornoholova.

J. (Sch.) = 23 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 31.

A X. zóna. — X. Zone.

(Zwischen N. B.) 49°—49° 30' (é. sz. között).

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

N W ↑ O K ↓	Apr. 8. — (in) Budatin. — 400—600 m.
	« 1. — « Fenyőháza. 500—1000 m.
	↑ Mart. 28. — « Alsó-Kubin. — 468—700 m.
	Apr. 1. — « Rózsahegy. — 496—900 m.
	« 1. — « Turdossin. — 569—800 m.
	↓ Mart. 30. — « Szepes-Ófalu. 500—900 m.
O Apr. 22. — « Szepes-Béla. 631—800 m.	

Budatin-ban apr. 8-án ezrekre menő csapatban vonult. — Alsó-Kubin-ban →É felé vonult át. — Szepes Bélián, megfigyelőnk (Greisiger) szerint soha sem költ; az idén először apr. 22-én vonult át egy 20 dbból álló csapat →É felé.

In Budatin zogen Tausende am 8. April. — In Alsó-Kubin nur auf dem Durchzuge →N. — In Szepes-Béla niſtet der Storch, laut unserem Beobachter (Greisiger) nie: heuer die ersten 20 Stücke am 22. Apr. →N durchgezogen.

A X. zóna formulája:

Formel der X. Zone:

L. (F.) — Mart. 28. — (in) Alsó-Kubin.

Lk. (Sp.) — Apr. 22. — « Szepes-Béla.

J. (Sch.) = 26 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 9—10.

Aquila. III.

Összegezve már most mind a 10 zóna eredményét, a következő összeállítást kapjuk:

Das Resultat aller 10 Zonen zusammenfassend, erhalten wir die folgende Zusammenstellung:

Zóna Zone	Legkor. Früh.	Legkés. Spät.	Ingad. Schw.	Közép Mittel
I.	Mart. 19.	Apr. 3.	16.	Mart. 26—27.
II.	« 12.	Mart. 30.	19.	« 21.
III.	« 10.	Apr. 15.	37.	« 28.
IV.	« 13.	« 12.	31.	« 28.
V.	« 10.	« 12.	34.	« 26—27.
VI.	« 21.	« 13.	24.	Apr. 1—2.
VII.	« 18.	« 8.	22.	Mart. 28—29.
VIII.	« 24.	« 13.	21.	Apr. 3.
IX.	« 20.	« 11.	23.	Mart. 31.
X.	« 28.	« 22.	26.	Apr. 9—10.

A legkorábbi nap mind a 10 zónában márcziusra esett: a legkésőbbi egy esetben (II. zóna) márcziusra, 9 esetben pedig áprilisre. — Az *ingadozások* zónánként különbözők, legnagyobbak a III—V. zónában, oka lehet ama zónák hegyrajzi alakulásának nagy ellentéte. — A középszámok zónáról-zónára kifejezett fokozatos kését nem mutatnak fel, de annyi mégis szembeötlök, hogy az első öt zóna középszámainál a súly határozottan márczius végére, a VI—X. zónában pedig inkább április első napjaira esik. — **Tehát a késés észak felé feltétlenül bebizonyul.**

Der früheste Tag fiel in sämtlichen Zonen auf März; der späteste dagegen auf April eine einzige Zone (II.) ausgenommen mit «März 30.» — Die Schwankungen sind nach Zonen verschieden, die größten fallen jedoch auf die III—V. Zone; Ursache können die großen orographischen Gegensätze jener Zonen sein. — Die Mittel weisen je nach den einzelnen Zonen keine ausgeprägte stufenweise Verspätung auf; so viel prägt sich aber auf den ersten Blick aus, daß das Gewicht der Mittel der ersten fünf Zonen auf Ende März fällt, jenes dagegen der VI—X. Zonen schon auf Anfang April. — **Mithin ist eine Verspätung gegen Norden entschieden nachgewiesen.**

Ha már most adatainkat a szerint a besztás szerint csoportosítjuk, a melyet Herman Ottó felállított a «Madárvonulás elemei»* cz. munkájában, akkor a következő eredményt kapjuk.

Wenn wir nun unsere Daten nach jener Einthei-

* Budapest, 1895.

lung gruppieren, welche Otto Herman in seinem Werke «Elemente des Vogelzuges»* aufgestellt hat, so erhalten wir folgendes Resultat:

I.

Dumantúti dombvidék. — Sügelland jenseits der Donau.

L. (F.) — Mart. 10.

Lk. (Sp.) — Apr. 13.

J. (Sch.) = 35 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 27.

II.

Nagy magyar Alföld. — Große ung. Tiefebene.

L. (F.) — Mart. 10.

Lk. (Sp.) — Apr. 8.

J. (Sch.) = 30 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 24—25.

III.

Keleti hegyvidék. — Östliche Erhebung.

L. (F.) — Mart. 20.

Lk. (Sp.) — Apr. 15.

J. (Sch.) = 27 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 2.

IV.

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

L. (F.) — Mart. 18.

Lk. (Sp.) — Apr. 22.

J. (Sch.) = 35 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 5.

Legkorábbi az Alföld, ezt követi a dombvidék, ezt a keleti hegyek középszáma, s legutolsó az északi hegyvidéké. A sorrend teljesen megfelel a területek tengersiz. feletti magasságaik szerinti viszonyának, a mi által viszont az a hatás nyer pregnans kifejezést, a melyet a különböző tengersiz. f. fekvés gyakorolt a gólya korábbi vagy későbbi érkezésére — az idén. — A hatás állandóságát csakis további évek kutatásai lehetnek hivatva eldönteni.

Das früheste Mittel ist jenes der Tiefebene, die-
jem folgen der Reihe nach das westliche Sügelland,
dann die östliche und zuletzt die nördliche Erhebung.
Das Nacheinander entspricht vollkommen den hypso-
metrischen Verhältnissen jener Landestheile, wodurch
dann jene Wirkung einen ausgeprägten Aus-
druck findet, welche die verschiedenen hypsom.
Lagen — heuer — auf das frühere oder spätere

* Budapest, 1895.

Erscheinen des Storches ausübten. Die Bestän-
digkeit dieser Wirkung nachzuweisen, können nur
die Forschungen folgender Jahre berufen sein.

Mielőtt most még az idei országos formula megállapítására áttérnénk, kísértsük meg azoknak az adatoknak összegezését, a melyek az idén esetleges «tömeges vonulásról» és a «vonulás irányáról» érkeztek be. — Tömeges vonulást az ország nyugati felében Kelenföldről (500—600 db.), Gácsról, Gömör-Ráhóról és Budatinből (ezerek) jeleznek; az ország északkeleti részén pedig két egymáshoz közel fekvő helyről, Ungvár és Varannórol; Ungvárt eleinte csak egyesek érkeztek s később több ízben tömegesen vonult át (erdőhat. megfigyelése). — A mi a vonulás irányát illeti, az *Alföldön*: Morovičon DNy-ról érkeztek, Horgoson a vonulás iránya DNy → É, Kelenföldön DK → É volt. Az ország *délkeleti részéből* csak egy adatunk van Fogarásról, a hol → Ny-nak tartottak: az *északi hegyvidéken* pedig: Gácson → ÉNy felé, Alsó-Kubinban → É és Szepes-Bélán szintén → É felé vonultak. — Sokkal kevesebb adat, sem-hogy az összefüggés megállapításába belemehetnénk, de szükségesnek tartottam külön kiemelni őket annak dokumentálására, hogy *menyire fontos lenne, ha t. megfigyelőink minden állomáson feljegyznék úgy az esetleges «tömeges vonulást», mint a vonuló gólyák «irányát» is.* — Nem hagyhatom még megemlítés nélkül azt, hogy derék erdészeti apparátusunk Trenesén megyétől Árva, Liptó, Szepes, Zemplén és Ung megyéken át egész Máramarosig, tehát a Kárpát hegység egész láncolatán észlelte a gólyát, még pedig a legtöbb állomáson mint *átvonuló* madarat, s e szerint **az idei magyarországi megfigyelések világosan ellene mondanak annak, az ellenérvek daczára többször felállított tételnek, mintha a vonuló madarak a magas hegyeket megkerülni lennének kénytelenek.** Általánosítani minden fajra ma még nem akarjuk tapasztalatunkat, mert ezzel mi is az általánosító, spekulatív eljárás hibájába esnénk, de annyit igenis megezáfolthatatlan tényként kell kijelentnünk, hogy a gólya — legalább Magyarországon — az egész Kárpát-hegységen, még pedig sok ponton nehézség nélkül vonul át, s azt egyáltalán nem kerüli meg.

Bevor wir nun an die Aufstellung der heurigen Landes-Formel schreiten, versuchen wir vorerst die Zusammenfassung jener Angaben, welche über eventuelle «Massezüge» und über die «Richtung des

Zuges» zu uns eingelaufen sind. — Massenzüge hat man uns aus Kelenföld (500—600 St.), Gács, Gömör-Náhó und aus Budatin (Tausende) gemeldet; alle drei Stationen gehören der westlichen Hälfte des Landes an. Außerdem noch aus zwei im nordöstlichen Theile des Landes — einander nahe liegenden — Stationen: nämlich aus Ungvár und Barannó: in Ungvár kamen anfangs nur einzelne an, später zogen aber mehrmals Massen durch (Beob. d. Forstbehörden). — Was nun die Richtung anbelangt, hat man in der Tiefebene folgendes notiert: nach Morovič kamen sie von SW, in Horgos von SW → N, und in Kelenföld von SO → N; aus dem ganzen östlichen Theile des Landes haben wir nur eine einzige Angabe, und zwar aus dem südöstlichen Theile Siebenbürgens, aus Fogaras nämlich, wo sie gegen → W zogen; in der nördlichen Erhebung endlich zogen sie bei Gács gegen → NW, bei Alsó-Kubin → N, und bei Szepes-Béla ebenfalls → N. — Viel zu wenige Angaben, um in die Abhandlung eines eventuellen Zusammenhanges reell eingehen zu können, ich habe es dennoch nothwendig gehalten sie zu geben, um zu documentiren, wie wichtig es wäre, die eventuellen «Massen-Züge» sammt den «Zugsrichtungen» auf einer jeden Station ebenfalls zu notieren. — Ich kann auch jenes nicht ohne Erwähnung lassen, daß unser tüchtiger forstlicher Apparat vom Com. Trenesén angefangen, über Arva, Liptó, Szepes, Zemplén und Ung, bis zum Com. Máramaros, also längs der ganzen Kette der Karpathen, den Storch heuer beobachtet hatte, und zwar auf den Mehrzahl der Stationen als «Durchzugsvogel», demnach **widersprechen die heurigen ungarischen Beobachtungen auffallend jener, trotz der Gegen-Argumente, oftmals aufgestellten These: als ob etwa die ziehenden Vögel die hohen Bergketten zu umgehen genöthigt wären.** — Wir wollen unsere Erfahrung heute noch nicht über sämtliche Arten verallgemeinern, dadurch würden auch wir den Fehler eines deductiv-spekulativen Verfahrens begehen; so viel müssen wir aber nunmehr unbedingt für eine unauferlegbare Thatsache erklären, daß der Storch — in Ungarn wenigstens — die ganze Karpaten-Kette mit Leichtigkeit — und zwar auf vielen Punkten — durchsetzt, von einer Abwendung, also das ist: von einem Umgehen derselben, seinerseits gar keine Rede sein kann.

S most még csak az idej országos formula felállításával tartozunk, mely a következő lesz:

Wir wären nun noch mit der Bestimmung der

heurigen Landesformels schuldig, sie gestaltet sich wie folgt:

Országos formula. — Landesformel.

L. (F.) — Mart. 10. — (in) Vadászerdő, Alsó-Lendva.

Lk. (Sp.) — Apr. 22. — « Szepes-Béla.

J. (Sch.) = 44 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 31. — Apr. 1.

44. ↔ *Ciconia nigra*, L.

Apr. 26. — (in) Kupinovo.

« 3. — « Temes-Kubin.

« 9. — « Morovič.

« 23. — « Réa.

« 10. — « Fogaras.

« 10. — « Horgos.

Jul.—Aug. « Keszthely.

Kupinovo túlkéső, figyelembe nem jöhet. — Érdekes *Horgos*-ról Lakatos feljegyzése: «apr. 10-én csapat; 26-án nagy csapat (100—150); 28-án még nagyobb». — *Keszthely* pusztán alkalmi adat, megfigyelő szerint (Lovassy) «a szürke és vörös gémekek között tartózkodott egy példány.»

Kupinovo zu spät, außer Acht gelassen. — *Horgos* weist drei Daten auf: «10. Apr. ein Flug; am 26. großer Flug (100—150 St.); den 28. noch größer» (v. Lakatos). — *Keszthely*'s Datum nur Gelegenheits-Angabe, laut Beobachter (v. Lovassy) «hielt sich ein Stück zwischen die Fische- und Purpur-Reiher auf».

L. (F.) — Apr. 3. — (in) Temes-Kubin.

Lk. (Sp.) — « 23. — « Réa.

J. (Sch.) = 21 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 13.

45. ↔ *Circætus gallicus*, L.

Apr. 15. — (in) Réa.

Mart. $\left. \begin{matrix} \text{végén} \\ \text{übe} \end{matrix} \right\}$ « Nagy-Enyed.

Apr. 9. — « Diós-Jenő.

46. ↔ *Circus æruginosus*, L.

Mart. 22. — (in) Kupinovo.

« 22. — « Temes-Kubin.

« 21. — « Bélye.

Apr. 16. — « Réa.

- Mart. 23. — (in) Fogaras.
 " 29. — " Horgos.
 " 27. — " Nagy-Enyed.
 Apr. 8. — " Keszthely.
 " 3. — " Sopron.
 " 10. — " Somorja.

Réa fekvéséhez képest túlkéső, figyelembe nem jöhet.

Réa gegen die übrigen nahen Stationen zu spät, bleibt unberücksichtigt.

- L. (F.) — Mart. 21. — (in) Bélye.
 Lk. (Sp.) — Apr. 10. — " Somorja.
 J. (Sch.) = 21 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 31.

47. ↔ *Circus cyaneus*, L.

- Apr. 6. — (in) Keszthely.
 " 17. — " Felső-Lövő.
 Febr. 8. — " Somorja.

Somorja áttelelési adat. — A másik két állomás, tekintve, hogy e faj nálunk rendszeren áttelel, túlkéső.

Somorja, ein Ueberwinterungs-Datum. — Die anderen zwei Stationen zu spät, wenn wir bedenken, daß diese Art bei uns jährlich überwintert.

48. ↔ *Circus macrourus*, Gm.

- Apr. 2. — (in) Horgos.
 " 24. — " Diós-Jenő.

49. ↔ *Circus pygargus*, L.

- Apr. 4. — (in) Kupinovo.
 Mart. 28. — " Horgos.
 Apr. 1. — " Pettend.
 " 26. — " Somorja.

Somorja túlkéső, figyelembe nem jön.

Somorja zu spät, kann nicht berücksichtigt werden.

50. ↔ *Columba oenas*, L.

- Febr. 27. — (in) Kupinovo.
 Jan. 18. — " Temes-Kubin.
 Mart. 2. — " Temes-Kubin.
 " 18. — " Doroszló.

- Mart. 7. — (in) Réa.
 Jan. 23. — " Fogaras.
 Febr. 16. — " Fogaras.
 Mart. 19. — " Sistarovecz.
 " 14. — " Dorgos.
 " 13. — " Nagy-Enyed.
 " 9. — " Szent-Gotthárd.
 " 8. — " Alsó-Lendva.
 " 23. — " Kőszeg.
 " 5. — " Pettend.
 " 15. — " Zilah.
 Febr. 23. — " Sopron.
 Mart. 3. — " Hegykő.
 " 12. — " Diós-Jenő.
 " 13. — " Mácsa.
 " 3. — " Ghymes.
 " 12. — " Gács.
 " 11. — " Dombó.
 " 18. — " Keezer-Peklén.
 " 10. — " Tavarna.
 " 13. — " Ungvár.

Temes-Kubin és *Fogaras* első dátuma, áttelelési adat.

Temes-Kubin's und *Fogaras's* erstes Datum, Ueberwinterungs-Angaben.

- L. (F.) — Febr. 16. — (in) Fogaras.
 Lk. (Sp.) — Mart. 23. — " Kőszeg.
 J. (Sch.) = 36 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 5—6.

51. ↔ *Columba palumbus*, L.

- Mart. 12. — (in) Kupinovo.
 " 15. — " Bélye.
 " 24. — " Doroszló.
 Apr. 1. — " Kis-Harta.
 Mart. 26. — " Kőszeg.
 " 13. — " Magyar-Gencs.
 " 18. — " Moór.
 " 13. — " Pettend.
 Febr. 25. — " Sopron.
 Mart. 3. — " Hegykő.
 " 15. — " Diós-Jenő.
 " 4. — " Somorja.
 " 21. — " Ghymes.
 " 30. — " Selmezbánya.
 " 26. — " Zuberecz.
 Apr. 2. — " Liptó-Ujvár.
 Mart. 17. — " Szepes-Béla.

Sopron túlkorainak látszik, de miután a közeli Hegykő és Somorja szintén korai dátumokat adnak, el kell fogadnunk. — *Kis-Harta* ellenben későnek látszik.

Sopron scheint zu früh, da es aber durch die ebenfalls frühen Daten der benachbarten Hegykő und Somorja unterstützt wird, müssen wir acceptiren. — *Kis-Harta* scheint dagegen spät zu sein.

L. (F.) — Febr. 25. — (in) Sopron.

Lk. (Sp.) — Apr. 2. — « Liptó-Ujvár.

J. (Sch.) = 37 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 15.

52. ↔ *Colymbus septentrionalis*, L.

Mart. 23. — (in) Somorja.

53. ↔ *Coracias garrula*, L.

Apr. 29. — (in) Kupinovo.

« ^{végén}_{Érde} « Temes-Kubin.

« 30. — « Bélye.

« 21. — « Doroszló.

Mai 3. — « Réa.

« 10. — « Fogaras.

Apr. 21. — « Horgos.

Mai 2. — « Nagy-Enyed.

Apr. 25. — « Lelle.

Jun. 19. — « Bojár.

Apr. 21. — « Magyar-Genes.

Mai 4. — « Székesfehérvár.

Apr. 27. — « Pettend.

Mai 5. — « Nyírsid.

Apr. 22. — « Sopron.

Mai 9. — « Böös.

« 3. — « Diós-Jenő.

« 19. — « Somorja.

« 7. — « Gács.

« 7. — « Tavarna.

« 25. — « Szepes-Béla.

Bojár tarthatatlan késő. — *Somorja* szintén késő, nem vonulási adat. — A síksági állomások korai dátumaikkal élesen kiválnak.

Bojár ungharbar spät. — *Somorja* ebenfalls spät, kein Zug-Datum. — Die Stationen der Ebene separiren sich sichtlich durch frühere Ankunfts-Daten.

L. (F.) — Apr. 21. — (in) Doroszló, Horgos,
M.-Genes.

Lk. (Sp.) — Mai 25. — « Szepes-Béla.

J. (Sch.) = 35 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 8.

54. ↔ *Cotile riparia*, L.

Apr. 21. — (in) Kupinovo.

« 24. — « Temes-Kubin.

Mart. ^{végén}_{Érde} « Ujvidék.

« 29. — « Doroszló.

Mai 9. — « Réa.

Apr. 28. — « Fogaras.

« 14. — « Horgos.

« 1. — « Agárd.

« 22. — « Diós-Jenő.

« 7. — « Somorja.

« 5. — « Dombó.

« 10. — « Királymező.

Az idén is nagy ingadozást mutat.

Zeigt auch heuer eine große Schwankung.

L. (F.) — Mart. 29. — (in) Doroszló.

Lk. (Sp.) — Mai 9. — « Réa.

J. (Sch.) = 42 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 18—19.

55. ↔ *Coturnix dactylisonans*, MEY.

Apr. 22. — (in) Kupinovo.

« 23. — « Temes-Kubin.

« 15. — « Bélye.

Mai 4. — « Réa.

« 2. — « Fogaras.

« 6. — « Nagy-Enyed.

Apr. 16. — « Kis-Harta.

Mai 5. — « Kőszeg.

Apr. 30. — « Magyar-Genes.

« 24. — « Székesfehérvár.

« 30. — « Pettend.

Mai 5. — « Zilah.

« 4. — « Sopron.

Apr. 29. — « Somorja.

Mai 5. — « Ghymes.

« 6. — « Gács.

« 14. — « Zólyom.

« 10. — « Tavarna.

Apr. 20. — « Ungvár.

Mai 26. — « Liptó-Ujvár.

A hegyi fekvésű állomások első tekintetűre kiválnak májusi adataikkal.

Die bergig gelegenen Stationen repariren sich auffallend durch Mai-Daten.

L. (F.) — Apr. 15. — (in) Bélye.

Lk. (Sp.) — Mai 26. — „ Liptó-Ujvár.

J. (Sch.) = 42 nap (Tage).

K. (M.) = Mai 5–6.

56. ↔ *Cuculus canorus*, L.

I.	{	Apr. 1. — (in) Kupinovo.
		„ 7. — „ Temes-Kubin.
III.	{	„ 5. — „ Bélye.
		„ 10. — „ Doroszló.
		„ 17. — „ Réa.
		„ 10. — „ Vajda-Réese.
IV.	{	„ 23. — „ Fogaras.
		„ 17. — „ Horgos.
		„ 1. — „ Sistarovecz.
		Mar. 30. — „ Dorgos.
		Apr. 11. — „ Tótvárad.
V.	{	„ 6. — „ Topánfalva.
		„ 5. — „ Nagy-Enyed.
		„ 9. — „ Keszthely.
VI.	{	„ 25. — „ Kis-Harta.
		„ 11. — „ Felső-Lövő.
		„ 16. — „ Kőszeg.
		„ 21. — „ Székesfehérvár.
		„ 9. — „ Velenze.
VII.	{	„ 25. — „ Pettend.
		„ 28. — „ Zilah.
		„ 9. — „ Sopron.
		Apr. 30. — „ Miklósfa.
		„ 5. — „ Nagy-Maros.
VIII.	{	„ 2. — „ Diós-Jenő.
		„ 14. — „ Somorja.
		„ 20. — „ Ghymes.
		„ 23. — „ <i>Selmeczbánya</i> (v. Gretzmacher).
		„ 16. — „ <i>Selmeczbánya</i> (v. Vadas).
IX.	{	„ 7. — „ Gács.
		„ 19. — „ Kabolya-Polyána.
		„ 10. — „ Zólyom.
		„ 6. — „ Tavana.
		„ 10. — „ Ungvár. — ^{Erdőhat.} _{Sajtósch.}
X.	{	„ 12. — „ <i>Ungvár</i> (v. Medreczky).
		„ 6. — „ Radváncz.
		„ 24. — Zuberecz.
X.	{	Mai 2. — Liptó-Ujvár.
		„ 5. — Szepes-Béla.

Temes-Kubin-ra nézve megfigyelünk (Menestorfer) azt jegyzi meg, hogy valószínűleg

nem az *első*. — *Réa*-ról azt írja megfigyelünk, hogy ott az *első* csak 17-én érkezett meg, dacára, hogy a szomszédos havasi községekben már egy héttel előbb megjöttek, s ebből azt következteti, hogy a havasokból terjeszkedtek lefelé. Majdnem szóról-szóra ugyanezt írja *Fogaras*-ról Czynk Ede: «Apr. 10-én a *rései* erdőkben, *Fogaras*-on pedig csak apr. 23-án. Sajátságos, hogy a kakuk, dacára a hegyekben fekvő nagy hónak, ott sokkal előbb mutatkozott, mint a már hőmentes síkságon. Az igaz, hogy a hegység tövében enyhébb volt az idő, mint nálunk, esakhogy én a kakukot a bükkrégió felül láttam. Ugy látszik, hogy vonulási útja nem az Olt (folyó) mentén, hanem a hegység töve hosszában halad». — *Horgos*, *Kis-Harta*, *Székesfehérvár*, *Pettend* aránylag késő, a két utóbbi állomás már azért is, mert a közöttük fekvő *Velenze* korai dátumot mutat. — *Miklósfa* szintén késő, megfigyelő meg is jegyzi, hogy *első* érkezés bizonytalan. — *Selmeczbánya* apr. 23-iki adata elesik, Vadas ugyanott már 16-án észlelte. — *Ungvár* apr. 12-iki adata szintén.

Bei Temes-Kubin bemerkt unser Beobachter (Menestorfer), daß wahrscheinlich schon früher angekommen. — Aus Réa schreibt man (v. Buda) uns, daß dort der Erste nur am 17-ten ankam, trotzdem, daß in den benachbarten subalpinen Dörfern schon eine Woche früher sichtbar waren; daraus schließt er, daß sie sich von dem Gebirge aus verbreitet hatten. — Aus Fogaras berichtet Herr v. Czynk beinahe wörtlich dasselbe: «In den Réeseer Waldungen am 10. April, bei Fogaras dagegen erst am 23-ten. Es ist eigenthümlich, daß der Kukuk, trotz dem vielen Schnee, im Gebirge daselbst viel früher erschien, als in der schneelosen Ebene. Wohl waren am Fuße des Gebirges mildere Tage, als bei uns, doch fand ich den Vogel über der Buchen-Region. In diesem Fall sehen wir, daß der Zug nicht längs dem Olt-Fluß, sondern am Fuße des Gebirges stattfindet». — Horgos, Kis-Harta, Székesfehérvár und Pettend verhältnißmäßig zu spät; die beiden letzteren Stationen umsomehr, weil das zwischen ihnen sehr nahe liegende Velenze ein frühes Datum aufweist. — Miklósfa ebenfalls spät, Beobachter (v. Vikeffy) bemerkt auch: «erste Ankunft unsicher». — Selmeczbánya's «Apr. 23.» Datum fällt auch weg, Herr Vadas beobachtete daselbst den Vogel schon am 16-ten. — Ungvár's «Apr. 12.» Datum bleibt aus demselben Grunde ebenfalls unberücksichtigt.

L. (F.) — Mart. 30. — (in) Dorgos.
 Lk. (Sp.) — Mai 5. — « Szepes-Béla.
 J. (Sch.) = 37 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 17.

57. ↔ **Cypselus apus, L.**

Mai 4. — (in) Réa.
 Apr. 29. — « Fogaras.
 Mai 4. — « Zilah.
 Apr. 19. — « Diós-Jenő.
 Mai 6. — « Pozsony.
 Apr. 25. — « Schneebánya (v. Gretzmacher).
 « 26. — « *Schneebánya* (v. Vadas).
 Mai 2. — « Gács.
 Apr. 12. — « Ungvár.
 « 12. — « Kosztrina.
 « 12. — « Sztavna.
 Mai 12. — « Liptó-Ujvár.
 Apr. 28. — « Szepes-Béla.

Az idén is igen tarka adatsorozatot ad; kiemelendő, hogy a legkorábbi — még pedig teljesen megegyező — adatot, három ungmegyei állomás adja, a melyek földiratilag az ország legészakibb részéből valók, de domborzati viszonyaikat illetőleg a nagy magyar Alföldre tartoznak. — Érdekes, hogy *Somorján*, a hol különben rendszeren költ, mint megfigyelőnk írja, az idén egyáltalán nem jelent meg. — *Fogaras*-ról megfigyelőnk (Czynk) azt írja: «1 db.; első eset, hogy e madár nálunk már ily korán jelentkezett, azontúl május 6-áig nem is láttam, akkor 6 db. vonult át → K felé». — *Diós-Jenőn* apr. 19. és 29-én volt egy-egy darab látható, előbbi DNy → ÉK, utóbbi → DK irányban vonult el. — *Pozsony*-ban egyszerre egy csapat érkezett, a melynek egy része másnap eltűnt, másik része pedig fészkeléshez látott. — *Szepes-Bélán* apr. 28-án néhány érkezett, 29-én eltűnt; május 5-én ismét jött 1 db., 9-én már sok.

Giebt auch heuer eine sehr bunte Datenreihe; es ist zu betonen, daß die frühesten — und zwar vollständig übereinstimmenden — drei Daten, von drei im Comitate Ung liegenden Stationen stammen, welche geographisch dem nördlichen Theile des Landes angehören, hypsometrisch aber zu der großen ung. Tiefebene hinzurechnen sind. Es ist ebenfalls interessant, daß die Mauersegler in Somorja, wo sie sonst jährlich nisten, wie unser Beobachter (Kunst) schreibt, heuer gar nicht angekommen sind. — Aus Fogaras schreibt v. Czynk: «Apr. 29, 1 Stück;

erster Fall, daß sich dieser Vogel bei uns so früh zeigte, seitdem sah ich auch bis zum 6. Mai keine, dann 6 St. → O ziehend. — In Diós-Jenő waren nur je ein Stück sichtbar, am 19. und am 29. April; ersterer zog SW → NO, letzterer → SO ab. — In Pozsony kam auf einmal ein Flug an, die eine Hälfte verschwand den anderen Tag, die andere Hälfte schritt zur Brut. — In Szepes-Béla erschienen am 28. Apr. einige, am 29. verschwanden sie; am 5. Mai erschien wieder eine, am 9. viele.

L. (F.) — Apr. 12. — (in) Ungvár.
 Lk. (Sp.) — Mai 12. — « Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 31 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 27.

58. ↔ **Dafila acuta, L.**

Mart. 2. — (in) Temes-Kubin.
 « 29. — « Horgos.
 Apr. 12. — « Kis-Harta.
 Mart. 12. — « Sopron.

Kis-Harta tarthatatlan.
Kis-Harta muhaltbar.

59. ↔ **Emberiza miliaria, L.**

{Den ganzen Winter}
 {Egész télen} (in) Horgos.
 Jan. 1. — « Keszthely.
 {Ättelelt}
 {Überwintert} — « Peltend.
 Mart. 12. — « Kőszeg.
 « 18. — « Zilah.
 « 19. — « Diós-Jenő.
 « 17. — « Budapest.
 {Ättelelt}
 {Überwintert} — « Somorja.

Kőszeg-en az idén, mint megfigyelőnk (Chernel) hangsúlyozza, nem telet át. — *Diós-Jenőn* 1 db ättelelt, de a vonulók csak mart. 19-én jöttek meg.

In Kőszeg hat heuer, wie v. Chernel ausdrücklich betont, nicht überwintert. — In Diós-Jenő überwinterte 1 Stück, die Zügler sind aber erst am 19. März angekommen.

L. (F.) — Mart. 12. — (in) Kőszeg.
 Lk. (Sp.) — « 19. — « Diós-Jenő.
 J. (Sch.) = 8 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 15–16.

60. ↔ *Emberiza pithyornus*, PALL.

Egy Magyarországon még ma is kétes madár, melyről Lakatos Károly úr, horgosi megfigyelőnk, a következőket írja: «Haering Ede polgári iskolai tanártól kaptam egy szép élő példányt, melyet szegedi madarászok kerítettek. Junius közepéig tartottam kalitkában s ekkor vadászom vigyázatlansága miatt világgá ment».

Eine für die Ornis Ungarns noch immer zweifelhafte Vogelart, über welche unser Beobachter in Horgos, Herr von Lakatos, wie folgt berichtet: «Ich erhielt vom Herrn Bürgereschullehrer Eduard Haering, ein schönes, lebendes Exemplar, welches Szegediner Vogelfänger irgendwo gefangen haben. Ich hielt es bis Mitte Juni im Käfig, dann entfloß es aber in Folge Unvorsichtigkeit meines Jägers».

61. ↔ *Emberiza schœniclus*, L.

{ Ättelelt } — (in) *Horgos*.
{ Ueberwintert }

Febr. 6. — « *Sopron*.

Mart. 19. — « *Diós-Jenő* (az első; die Erste).

{ Ättelelt } — « *Somorja*.
{ Ueberwintert }

62. ↔ *Erismatura leucocephala*, L.

Apr. 10. — (in) *Velenceze*.

Mindössze öt darab volt látható; egy darab el is ejtetett.

Im Ganzen 5 St. gesehen; ein Stück wurde auch erlegt.

63. ↔ *Erithacus cyaneculus*, WOLF.

Mart. 26. — (in) *Boesár*.

Apr. 9. — « *Horgos*.

« 6. — « *Keszthely*.

« 2. — « *Sopron*.

« 6. — « *Diós-Jenő*.

« 6. — « *Somorja*.

Az idénre korai adatok.

Für heuer frühe Daten.

L. (F.) — Mart. 26. — (in) *Boesár*.

Lk. (Sp.) — Apr. 9. — « *Horgos*.

J. (Sch.) = 15 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 2.

64. ↔ *Erithacus lusciniæ*, L.

Apr. 7. — (in) *Temes-Kubin*.

« 2. — « *Béllye*.

Apr. 10. — (in) *Doroszló*.

« 18. — « *Réa*.

Mai 3. — « *Fogaras*.

Apr. 11. — « *Horgos*.

« 14. — « *Lelle*.

« 8. — « *Kőszeg*.

« 11. — « *Csepreg*.

« 8. — « *Magyar-Genes*.

« 10. — « *Velenceze*.

« 11. — « *Pettend*.

« 10. — « *Sopron*.

« 15. — « *Miklósfalva*.

« 3. — « *Diós-Jenő*. — *Extravillan*.

« 17. — « *Diós-Jenő*. — *Intravillan*.

« 11. — « *Somorja*.

« 8. — « *Ghymes*.

« 9. — « *Gács*.

« 17. — « *Tavarna*.

« 15. — « *Ungvár*.

Az összes állomások között *Fogaras* a legkésőbbi, oka lehet, hogy, megfigyelő szerint, ott csak «ritka jelenség». — *Lelle* viszonylag késő, ok: első érkezés bizonytalan. — Aránylag *Réa* is túlkéső, lehet azonban, hogy ott ugyanaz az ok hat, a mi a vele hasonló fekvésű *Fogaras*on.

Unter allen Stationen *Fogaras* die späteste, mögliche Ursache: daß dort diese Art — laut Beobachter — nur «eine seltene Erscheinung ist». — *Lelle* verhältnismäßig spät, Ursache: «erste Ankunft unsicher». — *Réa* verhältnismäßig ebenfalls spät, möglich aus demselben Grunde, wie in *Fogaras*, welchem der Punkt sehr ähnlich situirt ist.

L. (F.) — Apr. 2. — (in) *Béllye*.

Lk. (Sp.) — Mai 3. — « *Fogaras*.

J. (Sch.) = 32 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 17—18.

65. ↔ *Erithacus philomela*, L.

Apr. 26. — (in) *Fogaras*.

« 13. — « *Horgos*.

« 27. — « *Nagy-Enyed*.

« 28. — « *Zilah*.

« 20. — « *Ungvár*.

L. (F.) — Apr. 13. — (in) *Horgos*.

Lk. (Sp.) — « 28. — « *Zilah*.

J. (Sch.) = 16 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 20—21.

66. ↔ **Erithacus rubecula**, L.

- Mart. 20. — (in) Kupinovo.
 « 16. — « Doroszló.
 « 28. — « Réa.
 « 14. — « Fogaras.
 « 29. — « Nagy-Enyed.
 « 22. — « Keszthely.
 Apr. 9. — « *Kis-Harta*.
 Mart. 21. — « Kőszeg.
 « 21. — « Pettend.
 Apr. 12. — « *Zilah*.
 Mart. 12. — « Sopron.
 « 23. — « Diós-Jenő.
 Apr. 12. — « *Vissó*.
 Mart. 23. — « Somorja.
 « 30. — « Selmeczbánya.
 « 28. — « Gács.
 « 30. — « Tavana.
 « 30. — « Ungvár.
 « 31. — « Zuberecz.
 Apr. 20. — « *Liptó-Ujvár*.
 « 2. — « Szepes-Béla.

Kis-Harta, *Zilah*, *Vissó*, szemben a többi, még a hegységekben is constans martiusi dátumokkal — tarthatatlanok. — *Liptó-Ujvár*, daczára fekvésének, szintén túlkéső — szemben Zuberecz és Sz.-Béla korai dátumaival.

Kis-Harta, *Zilah*, *Vijsó* sind gegen die übrigen, fogar im Gebirge constanten Märzdaten, unhaltbar. — *Liptó-Ujvár* ist trotz seiner Lage Zuberecz und Sz.-Béla gegenüber ebenfalls zu spät.

- L. (F.) — Mart. 12. — (in) Sopron.
 Lk. (Sp.) — Apr. 2. — « Szepes-Béla.
 J. (Sch.) = 22 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 22—23.

67. ↔ **Falco regulus**, PALL.

- { Egész télen } (in) Horgos.
 { Den ganzen Winter }
 Jan. 11. — « Székesfehérvár.
 Febr. { elejétől } — 23. (in) Pettend.
 { vom Anfang }
 Mart. 23. — (in) Kőszeg.
 Febr. 17. — « Tata.
 Nov. 7.—Decz. 15. (1894) (in) Diós-Jenő. —
 Azóta nincs; seitdem keine.

68. ↔ **Falco subbuteo**, L.

- Mart. 10. — (in) Temes-Kubin.
 Apr. 13. — « Fogaras.

Aquila. III.

- Mart. 23. — (in) Horgos.
 « 21. — « Pettend.
 « 14. — « Sopron.
 Apr. 13. — « Diós-Jenő.
 « 20. — « *Somorja*.
 « 26. — « Gács.

A síksági állomások, *Somorját* kivéve, csupa martiusi dátumot adnak: ez azonban «lövési» dátum, tehát az első érkezést nem szabja meg.

Die Stationen der Ebene geben — *Somorja* ausgenommen — lauter Märzdaten; jenes ist aber ein «Abfluß»-Datum, spricht demnach nicht die erste Ankuuft.

- L. (F.) — Mart. 10. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 26. — « Gács.
 J. (Sch.) = 48 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 2—3.

69. ↔ **Ficedula rufa**, BECHST.

- Mart. 20. — (in) Bélye.
 Apr. 13. — « Réa.
 Mart. 14. — « Fogaras.
 « 25. — « Nagy-Enyed.
 « 22. — « Keszthely.
 « 26. — « Kőszeg.
 « 30. — « Velenceze.
 « 13. — « Sopron.
 « 28. — « Diós-Jenő.
 « 29. — « Somorja.
 « 31. — « Gács.
 « 23. — « Ungvár.
 Apr. 3. — « Zuberecz.
 « 1. — « *Liptó-Ujvár*.
 « 13. — « Szepes-Béla.

Réa tarthatatlan késő; megfigyelő írja is, hogy akkor már «csapatban» látta. Az első érkezők tehát alkalmasint kikerülték figyelmét.

Réa unhaltbar spät; Beobachter schreibt auch, daß er sie «Flugweise» sah. Die ersten Angekommenen haben sich wahrscheinlich seiner Aufmerksamkeit entzogen.

- L. (F.) — Mart. 13. — (in) Sopron.
 Lk. (Sp.) — Apr. 13. — « Szepes-Béla.
 J. (Sch.) = 32 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 28—29.

70. ↔ *Ficedula sibilatrix*, BECNST.

Apr.	11.	— (in) Réa.
"	21.	— « Fogaras.
Mai	9.	— « Nagy-Enyed.
Apr.	19.	— « Kőszeg.
"	13.	— « Velenceze.
"	23.	— « Sopron.
"	13.	— « Diós-Jenő.
"	23.	— « Somorja.
"	17.	— « Gács.
"	19.	— « Zólyom.
"	29.	— « Liptó-Ujvár.

Nagy-Enyed túlkéső, s tényleg «lövetési» dátum.

Nagy-Enyed zu spät und factisch nur «Ab-
schuß»-Datum.

L. (F.)	— Apr. 11.	— (in) Réa.
Lk. (Sp.)	— « 29.	— « Liptó-Ujvár.
J. (Sch.)	= 19 nap (Tage).	
K. (M.)	= Apr. 20.	

71. ↔ *Ficedula trochilus*, L.

Mart.	29.	— (in) Réa.
Apr.	13.	— « Fogaras.
"	14.	— « Horgos.
"	10.	— « Keszthely.
"	13.	— « Kőszeg.
"	2.	— « Velenceze.
"	8.	— « Sopron.
"	7.	— « Diós-Jenő.
"	6.	— « Somorja.
"	24.	— « Gács.
"	9.	— « Zuberecz.
"	7.	— « Szepes-Béla.

Gács aránylag túlkéső, megfigyelő szerint ott «ritka» madár.

Gács gegen die übrigen Stationen zu spät; laut Beobachter dort «selten».

L. (F.)	— Mart. 29.	— (in) Réa.
Lk. (Sp.)	— Apr. 14.	— « Horgos.
J. (Sch.)	= 17 nap (Tage).	
K. (M.)	= Apr. 6.	

72. ↔ *Fringilla coelebs*, L.

Febr.	—	— (in) Horgos.	{ Überwintert Attelelt }
Mart.	1.	— « Nagy-Enyed.	

{ Attelelt Überwintert }	— (in) Kőszeg.	
Mart.	23.	— « Kőszeg.
Febr.	22.	— « Pettend.
Mart.	27.	— « Magyar-Óvár.
{ Attelelt Überwintert }	— « Diós-Jenő.	
Mart.	9.	— « Diós-Jenő.
"	23.	— « Somorja.
"	1.	— « Selmeczbánya.
"	19.	— « Ungvár.
"	26.	— « Zuberecz.
"	26.	— « Liptó-Ujvár.
Apr.	5.	— « Szepes-Béla.

Kőszegen néhány áttelelt; a tulajdonképeni vonulók azonban — még pedig nagy esapatban — mart. 23-án köszöntöttek be. — *Diós-Jenőn* februárban 3 ♂ az egyik majorban; mart. 1—3 néhány ♀ is; 9-én nagyobb esapat a majorban; 28-án mindenféle nagyobb esapatok. — *Somorján* mart. 23-án már mindenféle szől az erdőben. — *Szepes-Bélán* apr. 5-én sok nagyon erős esapat érkezett.

In Kőszeg haben einige überwintert; die eigentlichen Zügler — und zwar in großem Flug — kamen aber erst am 23. März an. — In Diós-Jenő im Feber 3 ♂ im Maierhof; am 1—3. März auch einige ♀; am 9. größerer Flug im Maierhof; am 28. überall größere Flüge. — In Somorja fingt am 23. März schon überall im Wald. — Bei Szepes-Béla kamen am 5. Apr. mehrere sehr starke Flüge.

L. (F.)	— Febr. 22.	— (in) Pettend.
Lk. (Sp.)	— Apr. 5.	— « Szepes-Béla.
J. (Sch.)	= 43 nap (Tage).	
K. (M.)	= Mart. 15.	

73. ↔ *Fringilla montifringilla*, L.

Az első:	Hol?	Az utolsó:	
Die ersten:	Wo?	Die letzten:	
Jan.	15.	— (in) Réa.	—
Mart.	8.	— « Nagy-Enyed.	—
Jan.	1.	— « Kőszeg.	— Mart. 3—5.
"	14.	— « Pettend.	— « 24.
Mart.	20.	— « Sopron.	—
Jan.	26.	— « Diós-Jenő.	— « 8.
"	3.	— « Somorja.	— « 5.
Okt.	13. (1894)	— (in) Ungvár.	— « 16.

Kőszegen jan. 1-től febr. 10-ig naponta látható volt, azután eltűnt: mart. 3—5-ig ismét

néhány darab. — *Sopron*-ban, noha ott «gyakori s rendes téli madár, a mult télen nem volt látható, csak mart. 20. és a következő napokon nagy esapatokban». — *Somorján* csak elszórva itt-ott mutatkozott.

Zu Kößeg vom 1. Januar bis zum 10. Februar täglich sichtbar, dann verschwunden; 3—5. März wieder einige. — In *Sopron* «waren sie im heurigen Winter nicht zu sehen, trotzdem daß der Bergfink sonst ein regelmäßiger und gar nicht seltener Wintergast zu sein pflegt. Erst nur am 20. März und den folgenden Tagen kamen große Flüge». — In *Somorja* nur einzeln hier und da zu sehen.

74. ↔ *Fulica atra*, L.

Mart. 3. — (in) *Kupinovo*.
 « 7. — « *Temes-Kubin*.
 « 8. — « *Bélye*.
 « 26. — « *Fogarás*.
 « 28. — « *Szeged*.
 « 12. — « *Benedek*.
 « 14. — « *Keszthely*.
 « 22. — « *Székesfehérvár*.
 Febr. 28. — « *Velenceze*.
 Mart. 11. — « *Velenceze*.
 « 12. — « *Sopron*.
 Apr. 10. — « *Diós-Jenő*.
 « 16. — « *Somorja*.

Fogarason ma már, mint megfigyelők (Czynek), írja, csak ↔, valószínűleg innen a késő dátum. — A *szegedi* dátum túlkéső, de nem is vonulási dátum; megfigyelők (Lakatos) ezt írja: «mart. 28-án láthatatlan magasból hullott alá egy példány (holtan) egy szegedi ház udvarára. Különböben e faj vonulásáról hű képet nem adhatok». — *Velencén*, mint megfigyelők (Meszleny) írja: «hiteles állítás szerint» már febr. 28-án megjött 1 darab. Ő mart. 11-én már 24 dbot látott, s azóta naponként érkezik. Legtöbb mart. végén s apr. elején volt a tavon. — *Sopron*-ban mart. 12-én már számosan volt a Fertőn. — *Diós-Jenő* és *Somorja* az első példányt jegyezték.

Bei *Fogarás* ist heute diese Art nunmehr nur ↔, wahrscheinlich daher das spätere Datum. — *Szeged* zu spät, aber auch kein Zugdatum, unser Beobachter (v. Lakatos) schreibt: «Am 28. März fiel von unabhärbarer Höhe ein Stück todt auf einen Szegediner Hof herunter. Ich kann heuer von dem

Zuge dieser Art nichts berichten». — Bei *Velenceze* war, wie v. Meszleny schreibt, ein Stück «nach glaubwürdiger Aussage» schon am 28. Februar angekommen. Er sah am 11. März 24 Stück, seitdem täglich. Die Meisten auf dem See von Ende März bis Anfang April. — In *Sopron* am 12. März schon viele auf dem Fertő-See. — *Diós-Jenő* und *Somorja* notierten die ersten «Stücke».

L. (F.) — Febr. 28. — (in) *Velenceze*.
 Lk. (Sp.) — Apr. 16. — « *Somorja*.
 J. (Sch.) = 48 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 23—24.

75. ↔ *Fulix cristata*, L.

Apr. 7. — (in) *Somorja*.

«Egy esapat. Néhány év óta itt rendes téli vendég», írja Kunszt.

«Ein Flug, seit einigen Jahren regelmäßiger Wintergast bei uns», schreibt Kunszt.

76. ↔ *Fulix marila*, L.

Apr. 7. — (in) *Somorja*. — 1 ♂.

77. ↔ *Gallinago gallinula*, L.

Az első:	Hol?	Az utolsó:
Die ersten:	Wo?	Die letzten:
Mart. 7. — (in) <i>Temes-Kubin</i> .	—	—
« 8. — « <i>Bélye</i> .	—	—
Apr. 15. — « <i>Horgos</i> .	—	Mai 6.
Jan. 11. — « <i>Pápa</i> .	—	—
Apr. 1. — « <i>Székesfehérvár</i> .	—	Apr. 21.
Mart. 26. — « <i>Sopron</i> .	—	« 11.
« 29. — « <i>Diós-Jenő</i> .	—	« 20.
Apr. 11. — « <i>Somorja</i> .	—	—

Horgos aránylag késő, de megfigyelők határozottan az «első»-ről szól; legtöbb volt ott apr. 21—29-éig. — *Pápa* adata tarthatatlan, nekem úgy tetszik, hogy csakis a *Gallinago scolopacina*-ra vonatkozhatik.

Horgos verhältnismäßig spät, unser Beobachter (v. Lakatos) schreibt aber entschieden von den «ersten»; die Meisten waren dort vom 21—29. Apr. zu sehen. — *Pápa* unhaltbar, mir scheint, diese Angabe kann sich nur auf *Gallinago scolopacina* beziehen.

- I. } Az első érkezés formulája :
 } Formula der ersten Ankunft:

L. (F.) — Mart. 7. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 15. — « Horgos.
 J. (Sch.) = 40 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 26—27.

- II. } Az utolsó mutatkozás formulája :
 } Formula des letzten Aufenthalts:

L. (F.) — Apr. 11. (in) Sopron.
 Lk. (Sp.) — Mai 6. « Horgos.
 J. (Sch.) = 26 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 23—24.

78. ↔ *Gallinago major*, Gm.

<i>Az elsőik:</i>	<i>Hol?</i>	<i>Az utolsóik:</i>
Die ersten:	Wo?	Die letzten:
Mart. 14. — (in) Temes-Kubin.	—	Mai 25.
Apr. 21. — « Horgos.	—	« 21.
« 23. — « Sopron.	—	—
« 11. — « Somorja.	—	—

- I. } Az első érkezés formulája :
 } Formula der ersten Ankunft:

L. (F.) — Mart. 14. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 23. — « Sopron.
 J. (Sch.) = 41 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 3.

79. ↔ *Gallinago scolopacina*, Br.

Mart. 9. — (in) Kupinovo.
 « 8. — « Temes-Kubin.
 « 20. — « Doroszló.
 Jan. 15. — « Réa.
 Febr. 23. — « Réa.
 Jan. 27. — « Fogaras.
 Mart. 10. — « Fogaras.
 « 29. — « Horgos.
 « 25. — « Székesfehérvár.
 « 26. — « Sopron.
 Febr. 19. — « Diós-Jenő.
 Mart. 23. — « Diós-Jenő.
 Apr. 11. — « Somorja.

Réa mindkét adata, Fogaras és Diós-Jenő első adata áttelelési dátumok. — Somorja csupán alkalmi adat, figyelembe nem jön.

Réa's beide Daten, Fogaras' und Diós-Jenő's erstes Datum: Ueberwinterungs-Angaben. Somorja bloß Gelegenheits-Datum, fällt weg.

L. (F.) — Mart. 8. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — « 29. — « Horgos.
 J. (Sch.) — 22 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 18—19.

80. ↔ *Gallinula chloropus*, L.

Mart. 16. — (in) Kupinovo.
 Apr. 14. — « Fogaras.
 « 22. — « Keszthely.
 « 3. — « Velenze.
 « 3. — « Sziget-Szt-Miklós.
 « 23. — « Diós-Jenő.
 « 16. — « Somorja.

Keszthely elesik, megfigyelőnk (Lovassy) szerint: «első érkezés bizonytalan».

Keszthely szállt weg, laut unjferem Beobachter (v. Lovassy): «erste Ankunft unsicher».

L. (F.) — Mart. 16. (in) Kupinovo.
 Lk. (Sp.) — Apr. 23. « Diós-Jenő.
 J. (Sch.) = 39 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 4.

81. ↔ *Glareola pratincola*, L.

Apr. 29. — (in) Réa.
 « 24. — « Horgos.

82. ↔ *Graculus carbo*, L.

Mart. 30. — (in) Keszthely.
 « 24. — « Somorja.

83. ↔ *Graculus pygmæus*, PALL.

Apr. 6. — (in) Kupinovo.

84. ↔ *Grus cinerea*, L.

Mart. 10. — (in) Kupinovo.
 « 4. — « Temes-Kubin.
 Apr. 6. — « Nagy-Borosuyó.
 Mart. 27. — « Kovászna.
 « 27. — « Horgos.
 Apr. 1. — « Kézdi-Vásárhely.
 « 5. — « Ungvár (v. Medreczky).

Mart. 20—31. } (in) Ungvár. } ^{Er. dőhnt.}
 Apr. 4—16. } _{Sörjéb.}
 Mart. 20. — (in) Ó-Kemencez.
 Apr. 1. — « Dubrinies.

Ungvártl az erdőhatóságok két ízben: mart. 20—31. és apr. 4—16. között látták seregesen átvonulni; tehát a mart. 20-iki dátum az első érkezés. — Ez a faj hazánkban régebben fészkelte, egy idő óta azonban semmi adat sem érkezik esetleges költéséről, sőt inkább összes állomásaink csakis mint «átvonulót» említik; azt hiszszük, nincs messze az idő, a mikor ezt az érdekes madárfajt a honunkban fészkelők sorából törölnünk — s eddigi biológiai jegyét (\longleftrightarrow) megváltozott biológiájához képest átvonulóra (\leftrightarrow) kell változtatnunk. — *Megfigyelőinknek fokozott figyelmét hívjuk fel e fajra, kérve, hogy vonulásának egész képét a vonulás irányával egyetemben legyenek szívesek feltüntetni!*

Bei Ungvár haben die kön. ung. Forstbehörden zweimal: zwischen den 20—31. März und 4—16. April Flüge durchziehend gesehen, als erste Ankunft gilt demnach «März 20». — Diese Art hat früher in Ungarn genistet, seit einer Zeit erhalten wir aber gar keine Kunde von einem eventuell nistenden Paare, im Gegenteil, bezeichnen sie beinahe die sämtlichen Beobachtungs-Stationen als Durchzugsvogel. Es ist die Zeit wohl nicht mehr weit, wo wir diese interessante Vogelart aus der Reihe der bei uns nistenden Vögel streichen — und ihr bisheriges biologisches Zeichen (\longleftrightarrow) ihrer veränderten Biologie gemäß in ein \leftrightarrow verwandeln müssen. — Wir bitten unsere Beobachter, dieser Vogelart eine gesteigerte Aufmerksamkeit widmen zu wollen, und den **ganzen Ablauf des Zuges samt der Richtung** gütigst zu notieren.

L. (F.) — Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 6. — « Nagy-Borosnyó.
 J. (Sch.) = 34 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 20—21.

85. \longleftrightarrow *Hierofalco sacer*, GM.

Mart. 1. — (in) Kécsa.

86. \longleftrightarrow *Himantopus autumnalis*, HAAS.

Apr. 27. — (in) Temes-Kubin.
 « 27. — « Horgos.
 Mart. 25. — « Keszthely.

87. \longleftrightarrow *Hirundo rustica*, L.

I. zóna. — I. zóna.

(Zwischen N. B.) $44^{\circ}30'—45^{\circ}$ (é. sz. között.)

Alföld. — Tiszebenc.

Mart. 24. — (in) Kupinovo. — Extrav. — 78 m.
 Apr. 5. — « Kupinovo. — Intravillan.
 « 4. — « Panesova. — 79 m.
 Mart. 22. — « Temes-Kubin. — 82 m.
 Apr. 2. — « Deliblat. — 93 m.
 « 11. — « Fehértemplom. — 97—141 m.

Keleti hegyvidék. — *Seftliche Erhebung.*

Mart. 27. — (in) Berzászka. — 81 m.
 Apr. 6. — « Dalbosecz. — 254 m.
 Mart. 25. — « Ogradina. — 58—249 m.
 Apr. 7. — « Herkulesfürdő. 153—600 m.

Az I. zóna formulája:

Formel der I. Zone:

L. (F.) — Mart. 22. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 11. — « Fehértemplom.
 J. (Sch.) = 21 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 1.

II. zóna. — II. zóna.

(Zwischen N. B.) $45^{\circ}—45^{\circ}30'$ (é. sz. között.)

Tengermenték. — *Ung. Sectüre.*

Apr. 29. — (in) Ogulin. — 323 m.

Alföld. — Tiszebenc.

« 5. — (in) Lápovljani. — 143 m.
 Mart. 25. — « Jasenovác. — 94 m.
 Apr. ^{elején}_{után} 5. — « Uj-Gradiska. — 129 m.
 « 5. — « Zupanja. — 86 m.
 Mart. 25. — « Vinkovec. — 90 m.
 Apr. 1. — « Nemei. — 90 m.
 Mart. 30. — « Morovič. — 85 m.
 « 25. — « Palánka. — 83 m.
 « ^{végén}_{előtt} 5. — « Ujvidék. — 84 m.
 Apr. 4. — « Nagy-Beeskerek. — 83 m.
 Mart. 29. — « Denta. — 93 m.

Keleti hegyvidék. — *Seftliche Erhebung.*

Apr. 9. — « Temes-Szlatina. — 315 m.

Ogulin a többi adattal szemben túlkéső, a zóna középszámának megállapításánál figyelembe nem jöhet. Lehet ugyan, hogy a tenger-

mellék egész más vonulási viszonyokkal bír, mint az ország többi részei, de adatok híján ezt ma még megállapítani nem vagyunk képesek: a kutatás ebben az irányban még a jövő kérdése, s ottani megfigyelők kezébe van letéve.

Ogulin gegen die übrigen Stationen zu spät, bei Aufstellung der Formel für diese Zone unbrauchbar. Es ist zwar möglich, daß die ung. Seefüste andere Zugverhältnisse hat, als die übrigen Gegenden des Landes, wir können dies aber wegen Mangel an Daten heute noch nicht constatiren; eine Untersuchung in dieser Richtung ist noch eine Frage der Zukunft, und liegt in den Händen der dortigen Beobachter.

A II. zóna formulája:

Formel der II. Zone:

L. (F.) — Mart. 25. — (in) Jasenovác, etc.

Lk. (Sp.) — Apr. 9. — „ Temes-Szlatina.

J. (Sch.) = 16 nap (Tage).

K. (M.) — Apr. 1.

III. zóna. — III. Zone.

(Zwischen N. B.) $45^{\circ}30' - 46^{\circ}$ (é. sz. között).

Alföld. — Tiefebene.

Mart. 25. — (in) Brlog. — 220—293 m.

Apr. 2. — „ Raič. — 118 m.

Mart. 25. — „ Bélye. — 87 m.

„ 19. — „ Bezdán. — 91 m.

Apr. 7. — „ Apatin. — 86 m.

Mart. 29. — „ Doroszló. — 91 m.

„ 31. — „ Csákova. — 83 m.

Apr. 1. — „ Liget. — 88 m.

Mart. 24. — „ Vadászerdő. — 97 m.

Apr. 5. — „ Unip. — 91 m.

Mart. 25. — „ Temes-Békás. — 106 m.

Apr. 3. — „ Buziás. — 128 m.

„ 7. — „ Izgár. — 131 m.

„ 7. — „ Jerszeg. — 131 m.

„ 7. — „ Vermes. — 152.

Mart. 30. — „ Kiszetó. — 110 m.

Apr. 15. — „ Bálincz. — 125 m.

Keleti hegyvidék. — Ostliche Erhebung.

„ 7. — „ Dobrest. — 350 m.

„ 16. — „ Szudriás. — 147 m.

„ 1. — „ Padurány. — 161 m.

„ 1. — „ Poverzsina. — 168 m.

„ 12. — „ Furdia. — 214 m.

„ 1. — „ Faeset. — 162 m.

Apr. 1. — (in) Kossova. — 196 m.

„ 4. — „ Olhába-Bisztra. — 271 m.

„ 2. — „ Vajda-Hunyad. — 220—381 m.

„ 12. — „ Déva. — 184 m.

„ 2. — „ Réa. — Extrav. — 360 m.

„ 7. — „ Réa. — Intrav.

„ 17. — „ Szászváros. — 224—340 m.

„ 18. — „ Ansel. — Ca. 700—800 m.

„ 12. — „ Oasa. — Ca. 700—800 m.

„ 10. — „ Gileság. — Ca. 700—800 m.

Mai 2. — „ Magura. — (Com. Hunyad.)
Ca. 1300 m.

Apr. 30. — „ Prigona. — 1513 m.

„ 28. — „ Kudzsir. — 322—670 m.

„ 4. — „ Szászsebes. — 263 m.

„ 16. — „ Sugág. — 461 m.

„ 15. — „ Bisztra. — (Com. Szeben).
1321 m.

„ 12. — „ Felső-Porumbák. — 479 m.

Mart. 30. — „ Kerezisóra. — 491 m.

Apr. 7. — „ Alsó-Vist. — 426 m.

„ 8. — „ Fogaras. — $\left. \begin{array}{l} \text{Erdőhat.} \\ \text{kövübeh.} \end{array} \right\} 430 \text{ m.}$

„ 1. — „ Fogaras (v. Czynk).

„ 7. — „ Sárkány. — Ca. 470 m.

„ 15. — „ Hidvég. — 510 m.

„ 12. — „ Sepsi-Szt-György. — 542 m.

„ 8. — „ Nagy-Borosnyó. — 564 m.

Brlog, mely pedig Ogulintól (lásd II. zóna) nem messze s majdnem ugyanolyan tengerszín feletti magasságban fekszik, már sokkal korábbi dátumot ad, a mi Ogulin késői dátumának értékét lerontja; Ogulin alkalmasint megfigyelési hiba. — *Apatin* dátuma későnek látszik, semmivel sem indokolt. — *A legkésőbbi dátumok összesnek a legnagyobb tengerszín feletti magasságokkal.*

Brlog, welcher Ort zu Ogulin (Vide II. Zone) nahe und hypsometrisch beinahe gleich liegt, giebt ein viel früheres Datum; der Werth der späten Angabe Ogulins wird dadurch noch mehr vermindert; bei Ogulin haben wir es aller Wahrscheinlichkeit nach mit einem Beobachtungsfehler zu thun. — Apatin scheint zu spät, wird durch nichts begründet. — Uebrigens fallen die spätesten Daten mit den höchsten hypsometrischen Lagen auf fallend zusammen.

A III. zóna formulája:

Formel der III. Zone:

L. (F.) — Mart. 19. — (in) Bezdán.

Lk. (Sp.) — Mai 2. — „ Magura.

J. (Sch.) = 45 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 10.

IV. zóna. — IV. Zone.

(Zwischen N. B.) 46° — $46^{\circ}30'$ (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Sügelland jenseits der Donau.

Mart. 28. — (in) Nagy-Kanizsa. — 160 m.

Apr. 2. — « Nagy-Atád. — 130 m.

« 12. — « Kaposvár. — 142 m.

« 3. — « Pécsvárad. 259 m.

Alföld. — Tiefebene.

« 3. — « Szegszárd. — 110 m.

Mart. 23. — « Horgos. — 87 m.

Apr. 3. — « Szeged. — 84 m.

Mart. 31. — « Apátfalva. — 89 m.

Apr. 11. — « Pécska. — 102 m.

« 5. — « Csáta. — 105 m.

Mart. 26. — « Paulis. — 125—322 m.

Apr. 10. — « Radna. — 124—153 m.

Mart. 29. — « Bokszeg. — 126 m.

Apr. 3. — « Buttyin. — 146 m.

Keleti hegyvidék. — Ostliche Erhebung.

« 1. — « Lippa. — 208 m.

Mart. 19. — « Sistarovecz. — 245 m.

Apr. 13. — « Dorgos. — 245 m.

« 3. — « Berzova. — 150—250 m.

« 22. — « Tótvárad. — 189—270 m.

« 11. — « Mermesd. — 310 m.

« 1. — « Felső-Vidra. — 715 m.

« 6. — « Csertés. — 1002 m.

« 6. — « Topánfalva. — 540—900 m.

« 6. — « Abrudbánya. — 600 m.

« 6. — « Bisztra (Com. Torda-Aranyos).
563—900 m.

« 12. — « Zalatna. — 440—630 m.

« 9. — « Offenbánya. — 471—800 m.

« 17. — « Rakató. — Ca. 1000 m.

Mart. 29. — « Nagy-Enyed. — 270 m.

Apr. 2—4. — « Székely-Udvarhely. — 508 m.

« 7. — « Csik-Szereda. — 670 m.

« 7. — « Csik-Szt-Márton. — 688 m.

« 8. — « Kézdi-Vásárhely. — 570 m.

« 4. — « Bereczk. — 592 m.

Pécska, Tótvárad a körülötte fekvő állomásokhoz képest túlkéső.

Pécska, Tótvárad gegen die übrigen Stationen zu ipät.

A IV. zóna formulája:

Formel der IV. Zone:

L. (F.) — Mart. 19. — (in) Sistarovecz.

Lk. (Sp.) — Apr. 17. — « Rekető.

J. (Sch.) = 30 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 2.

V. zóna. — V. Zone.

(Zwischen N. B.) $46^{\circ}30'$ — 47° (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Sügelland jenseits der Donau.

Apr. 1. — (in) Szent-Gotthárd. — 232 m.

Mart. 24. — « Alsó-Lendva. — 162—300 m.

Apr. 3. — « Zala-Egerszeg. — 156 m.

« 6. — « Keszthely. — Extrav. 132 m.

« 10. — « Keszthely. — Intrav.

Mart. 28. — « Tapoleza. — 126 m.

Apr. 7. — « Igal. — 176 m.

Alföld. — Tiefebene.

Mart. 22. — « Kalocsa. — Extrav. — 97 m.

« 26. — « Kalocsa. — Intrav.

« 27. — « Szarvas. — 85 m.

Keleti hegyvidék. — Ostliche Erhebung.

Apr. 7. — « Albák. — 716 m.

Mai 1. — « Béles. — 932 m.

Apr. 24. — « Dobrus. — 1110 m.

« 21. — « Marisel. — 1199 m.

« 12. — « Magura. — Ca. 1300 m.

« 3. — « Gyala. — 413—600 m.

« 1. — « Kolozsvár. — 349 m.

« 6. — « Torda. — 391 m.

« 2. — « Monor. — 479 m.

« 6. — « Szászrégen. — 398 m.

« 1. — « Görgény-Szt-Imre. 421—700 m.

« 1. — « Üvegesür. — 544—800 m.

« 1. — « Iszticsó. — Ca. 1000 m.

« 10. — « Alsó-Fancesal. — 606 m.

« 8. — « Palota-IIya. — Ca. 800 m.

« 4. — « Felső-Fancesal. — 1200 m.

« 8. — « Gödemesterháza. — 950 m.

Az V. zóna formulája:

Formel der V. Zone:

L. (F.) — Mart. 22. — (in) Kalocsa.

Lk. (Sp.) — Mai 1. — « Béles.

J. (Sch.) = 39 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 12.

VI. zóna. — VI. Zone.

(Zwischen N. B.) $47^{\circ}-47^{\circ} 30'$ (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Sügelland jenseits der Donau.

- Mart. 24. — (in) Felső-Lövő. — 350—410 m.
 „ 25. — „ Kőszeg. — 274 m.
 Apr. 4. — „ Körmend. — 193 m.
 „ 7. — „ Szombathely. — 221 m.
 „ 6. — „ Csepreg. — 180 m.
 „ 10. — „ Zala-Erdőd. — 152 m.
 Mart. 28. — „ Magyar-Genes. — 130 m.
 „ 30. — „ Pápa. — 154 m.

Alföld. — Tiefebene.

- „ 28. — (in) Székesfehérvár. — 111 m.
 „ 29. — „ Velence. — 114 m.
 Apr. 7. — „ *Pettend*. — 120 m.
 Mart. 28. — „ Sziget-Szt-Miklós. — 102 m.
 Apr. 8. — „ Turkeve. — 88 m.

Keleti hegyvidék. — Östliche Erhebung.

- „ 12. — (in) Zilah. — 267 m.
 „ 5. — „ Deés. — 251 m.
 „ 2. — „ Bethlen. — Ca. 250 m.
 Mart. 30. — „ Makód. — 329—450 m.
 „ 30. — „ Mititei. — Ca. 400 m.
 Apr. 2. — „ Teles. — Ca. 400 m.
 Mart. 30. — „ Naszód. — 326—600 m.
 „ 30. — „ Kis-Rebra. — 332 m.
 „ 30. — „ Nagy-Rebra. — 376 m.
 „ 30. — „ Neposz. — 361—600 m.
 Apr. 2. — „ Román-Budak. — 530 m.
 „ 7. — „ Oláh-Szt-György. 490—800 m.
 „ 8. — „ Borgó-Prund. — 462 m.
 „ 7. — „ Majer. — 560—800 m.
 „ 2. — „ Les. — 734—899.
 „ 2. — „ Magura. — 550—600 m.
 „ 15. — „ Maros-Borgó. — 600—700 m.
 „ 2. — „ Nagy-Ilva. — 600—900 m.
 „ 7. — „ Uj-Radna. — Ca. 600 m.

Pettend a tőszomszéd Velencezéval szemben túlkéső, figyelembe nem jő. — *Különben ez a zóna feltűnik aránylag korai dátumainál.*

Pettend gegen das benachbarte Velence zu spät, muß außer Acht gelassen werden. — Uebrigens fällt diese Zone mit ihren im Allgemeinen frühen Daten auf.

A VI. zóna formulája :

Formel der VI. Zone :

- L. (F.) — Mart. 24. — (in) Felső-Lövő.
 Lk. (Sp.) — Apr. 15. — „ Maros-Borgó.
 J. (Sch.) = 23 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 4.

VII. zóna. — VII. Zone.

(Zwischen N. B.) $47^{\circ}30'-48^{\circ}$ (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Sügelland jenseits der Donau.

- Apr. 6. — (in) Szarokő. — 269 m.
 Mart. 27. — „ Sopron. — 212 m.
 Apr. 13. — „ *Miklósfa*. — 123 m.
 „ 4. — „ Telki. — 247 m.
 „ 10. — „ Budakesz. — 231 m.
 „ 3. — „ Nagy-Maros. — 368 m.
 „ 2. — „ Visegrád. — 346 m.
 „ 2. — „ Diós-Jenő. — 261 m.

Alföld. — Tiefebene.

- Mart. 30. — (in) Budapest. — 108 m.
 „ 26. — „ Vác. — 111 m.
 Apr. 3. — „ Mácsa. — 150 m.
 „ 6. — „ Isaszegh. — 301 m.
 „ 7. — „ Valkó. — 148—188 m.

Keleti hegyvidék. — Östliche Erhebung.

- „ 8. — (in) Mármaros-Sziget. 274—600 m.
 „ 1. — „ Rónaszék. — 362—600 m.
 „ 15. — „ Trebusa. — 367—1000 m.
 „ 8. — „ Vissó. — 480—1000 m.
 „ 8. — „ Fajna-Vissó. Ca. 700—1200 m.

Miklósfa túlkéső, tarthatatlan. *Diós-Jenő* és *Isaszegh* tulajdonkép már az északi hegyvidékhez tartoznak.

Miklósfa zu spät, unhaltbar. — *Diós-Jenő* und *Sjaßegh* gehören eigentlich schon der nördlichen Erhebung an.

A VII. zóna formulája :

Formel der VII. Zone :

- L. (F.) — Mart. 26. — (in) Vác.
 Lk. (Sp.) — Apr. 15. — „ Trebusa.
 J. (Sch.) = 21 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 5.

VIII. zóna. — VIII. Zone.

(Zwischen N. B.) 48°—48°30' (é. sz. között.)

Dunántúli dombvidék. — Süddeutschland jenseits der Donau.

Mart. 30. — (in) Somorja. — 130 m.
 Apr. 3. — " Vág-Sellye. — 121 m.

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

" 2. — (in) Ghymes. — 192 m.
 " 3. — " Máriacsalád. — 282 m.
 " 2. — " Uj-Bars. — 171 m.
 " 4. — " Kis-Ülés. — 597 m.
 " 1. — " Rudnó. — 207 m.
 " 10. — " Felső-Hámor. — 269 m.
 " 1. — " Garamrét. — 211—700 m.
 " 1. — " Zsarnóca. — 230 m.
 " 1. — " Alsó-Hámor. — 300—400 m.
 " 14. — " Széklakna. — 863 m.
 " 7. — " Selmeczbánya. — 593—942 m.
 " 1. — " Lenge. — Ca. 600 m.
 " 12. — " Bélabánya. — 484 m.
 " 12. — " Tópaták. — 594 m.
 " 3. — " Balassa-Gyarmat. — 148 m.
 " 7. — " Gács. — 311 m.
 " 7. — " Rimaszombat. — 208 m.
 " 3. — " Mocsolyás. — 334—422 m.
 " 5. — " Parasznya. — 183—300 m.
 " 8. — " Diós-Győr. — 183 m.

Alföld. — Tiefebene.

" 4. — " Sátoralja-Ujhely. — 117 m.
 " 3. — " Boeskó. — 141 m.

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

Mart. 30. — (in) Huszt. — 168 m.
 " 27. — " Visk. — 200 m.
 " 27. — " Bustyaháza. — 209.
 Apr. 5. — " Técső. — 216 m.
 " 11. — " Német-Mokra. — Ca. 700 m.
 " 5. — " Dombó. — 383—900 m.
 " 10. — " Királymező. — 528—1400 m.
 " 11. — " Brusztura. — 602—1400 m.
 Mart. 29. — " Kabolya-Polyána. — 410—
 1000 m.
 Apr. 10. — " Tiszesor. — 1200 m.
 " 5. — " Rahó. — 443 m.
 " 18. — " Szvidovecz. — Ca. 700 m.
 " 3. — " Bogdán-Rahó. — 548 m.
 " 10. — " Lazsesina. — 721 m.
 " 26. — " Bogdán-Luh. — 613—1000 m.

A VIII. zóna formulája:

Formel der VIII. Zone:

L. (F.) — Mart. 27. — (in) Visk. Bustyaháza.
 Lk. (Sp.) — Apr. 26. — " Bogdán-Luh.
 J. (Sch.) = 31 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 11.

IX. zóna. — IX. Zone.

(Zwischen N. B.) 48°30'—49° (é. sz. között.)

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

Apr. 6. — (in) Trencsén. — 211 m.
 " 3. — " Nyitra-Kolos. — Ca. 250 m.
 " 10. — " Dóczy-fürész. — 384 m.
 " 10. — " Erdősürány. — 400—500 m.
 " 10. — " Gyertyánfa. — 300—400 m.
 " 10. — " Élesmart. — 623 m.
 " 3. — " Geletnek. — 239—500 m.
 Mart. 30. — " Znióváralja. — 510 m.
 Mai 2. — " Kőrmöczbánya. 554—1000 m.
 Apr. 6. — " Mocsár. — 615 m.
 " 11. — " Jallna. — 268—600 m.
 " 7. — " Kecskés. — Ca. 400 m.
 " 9. — " Dobó. — 447 m.
 Mart. 29. — " Liboresa. — 228 m.
 Apr. 5. — " Óhegy. — 470—1000 m.
 " 4. — " Badin. — 373—600 m.
 " 4. — " Zólyom. ^{Erdőhat.}_{görjűbék.} 295—500 m.
 " 10. — " Zólyom (v. Boroskay).
 Mart. 31. — " Beszterezbánya. 362—600 m.
 Apr. 10. — " Oszáda. — 587—1000 m.
 " 6. — " Zólyom-Lipese. 375—600 m.
 " 6. — " Szent-András. — 424—800 m.
 " 10. — " Jeczenye. — 507—1100 m.
 " 7. — " Péteri. — 461—900 m.
 " 8. — " Rezsőpart. — 490—900 m.
 " 9. — " Kis-Garam. — 492—800 m.
 " 8. — " Karám. — 544—900 m.
 " 9. — " Breznóbánya. — 498—900 m.
 " 12. — " Szikla. — 947 m.
 " 8. — " Dobrócs. — 576—800 m.
 " 10. — " Benesháza. — 549—1100 m.
 " 18. — " Maluzsina. — 733—1400 m.
 " 9. — " Mihálytelek. — 620—900 m.
 " 11. — " Vaczok. — 629—1000 m.
 " 24. — " Teplicska. — 919—1200 m.
 " 4. — " Rozsnyó. — 314—797 m.
 " 5. — " Óviz. — 825—1100 m.
 " 25. — " Szomolnok. — 561—900 m.
 " 8. — " Gölniczbánya. — 372—700 m.

- Apr. 23. — (in) Aranyidka. — 659—1000 m.
 Mart. 30. — " Kakasfalu. — 375—700 m.
 Apr. 14. — " Keczer-Peklén. — 328 m.
 " 7. — " Varanó. — 132—256 m.
 " 4. — " Tavarna. — 163—300 m.
 " 18. — " Homonna. — 156—350 m.
 " 10. — " Szinna. — 216—400 m.

Alföld. — Tiefebene.

- " 2. — " Ungvár (v. Medreczky).
 120—262 m.
 " 3. — " Ungvár. $\left. \begin{array}{l} \text{Erdőhat.} \\ \text{Görjtécb.} \end{array} \right\}$
 " 5. — " Radvác. — 136—200 m.

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

- Mart. 27. — (in) Ó-Kemence. — 149—400 m.
 Apr. 8. — " Dubrinics. — 169—400 m.
 " 18. — " Kosztrina. — 298—600 m.
 " 12. — " Turja-Remete. — 180—400 m.
 " 21. — " Csornoholova. — 240—600 m.
 " 20. — " Sztavna. — 379—700 m.
 " 12. — " Szinevér-Polyána. — 791—
 1400 m.

Körmöczbánya túlkéső, tarthatatlan, a körülötte levő állomások egy sem későbbi apr. közepénél, sőt nem messze tőle van három márcziusi adatunk.

Körmöczbánya entschieden unhaltbar spät, die rings herum liegenden und zwar vielen Stationen haben kein späteres Datum, als Mitte April, drei nicht weit liegende Stationen weisen sogar März-Daten auf.

A IX. zóna formulája:

Formel der IX. Zone:

- L. (F.) — Mart. 27. — (in) Ó-Kemence.
 Lk. (Sp.) — Apr. 25. — " Szomolnok.
 J. (Sch.) = 30 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 10—11.

X. zóna. — X. Zone.

(Zwischen N. B.) 49°—49°30' (é. sz. között.)

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

- Apr. 26. — (in) *Ilava*. — Ca. 250 m.
 " 16. — " Nagy-Bittse. — 308—600 m.
 " 8. — " Budatin. — 400—600 m.
 " 8. — " Kisueza-Ujhely. — 358—688 m.
 " 7. — " Fenyőháza. — 500—1000 m.
 " 15. — " Alsó-Kubin. — 468—700 m.

- Apr. 8. — (in) Rózsahegy. — 496—900 m.
 " 20. — " Turdossin. — 569—800 m.
 " 8. — " Zábrecz. — 750—1300 m.
 " 10. — " Liptó-Ujvár. — 637—1200 m.
 " 25. — " Szvarin. — 684—1100 m.
 " 15. — " Vihodna. — 775—900 m.
 " 14. — " Feketevág. — 750—1100 m.
 " 24. — " Szepes-Szombat. — 683 m.
 " 15. — " Szepes-Ófalu. — 500—900 m.
 " 14. — " Szepes-Béla. — 631—800 m.
 " 22. — " Podolin. — 570—800 m.

Ilava a többi állomásokhoz képest túlkéső; esupa korábbi dátumok környezik.

Ilava gegen die übrigen Stationen zu spät; wird durch lauter frühere Daten umgeben.

A X. zóna formulája:

Formel der X. Zone:

- L. (F.) — Apr. 7. — (in) Fenyőháza.
 Lk. (Sp.) — " 25. — " Szvarin.
 J. (Sch.) = 19 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 16.

Összegezve már most mind a tíz zóna eredményét, a következő összeállítást kapjuk:

Das Resultat aller 10 Zonen zusammenfassend, erhalten wir die folgende Tabelle:

Zóna Zone	Legkor. Früh.	Legkés. Spät.	Ingad. Schw.	Közép Mittel
I.	Mart. 22.	Apr. 11.	21.	Apr. 1.
II.	" 25.	" 9.	16.	" 1.
III.	" 19.	Mai 2.	45.	" 10.
IV.	" 19.	Apr. 17.	30.	" 2.
V.	" 22.	Mai 1.	39.	" 12.
VI.	" 24.	Apr. 15.	23.	" 4.
VII.	" 26.	" 15.	21.	" 5.
VIII.	" 27.	" 26.	31.	" 11.
IX.	" 27.	" 25.	30.	" 10—11.
X.	Apr. 7.	" 25.	19.	" 16.

A *legkorábbi* nap csak a legészakibb (X.) zónában esett aprilisra, különben minden esetben márcziusra. — A *legkésőbbi* két esetben (III. és V. zóna) május elejére, a többi esetben aprilis második felére esett. — Az *ingadozások* zónánként különbözők, legnagyobbak a III. és V. zónában, tehát esaknem ugyanaz a jelenség, a mit a gólyánál tapasztaltunk (p. 73). — A *középszámokban* esakis a III. és V. zóna alkot nagy

ugrást, oka néhány rendkívül magas havasi állomás késői adata Erdélyből, a többi zónánál a fokozatos késés észak felé igen szépen tűnik szembe.

Der früheste Tag fiel nur in der nördlichsten (X.) Zone auf April, sonst immer auf März. — Der späteste Tag in zwei Fällen (III. und V. Zone) auf Anfang Mai, sonst auf die zweite Hälfte Aprils. Die Schwankungen sind verschieden, die größten jedoch in der III. und V. Zone, also beinahe dieselbe Erscheinung, welche wir bei dem Storch erfahren haben (p. 73). Was die Mittel anbelangt, bei diesen bilden nur die III. und V. Zone einen größeren Sprung (Ursache der späten Daten: einige sehr hoch alpin liegende Stationen aus Siebenbürgen), sonst veranschaulichen die übrigen Zonen sehr schön eine gradatim fortschreitende Verspätung gegen Norden zu.

Ha már most a Hirundónál is alkalmazzuk a Herman-féle területi beosztást, úgy a következő eredményt kapjuk:

Wenn wir nun die Herman'sche Eintheilung auch bei der Rauchschwalbe anwenden wollen, so erhalten wir das folgende Resultat:

I.

Dunántúli dombvidék. — Hügelland jenseits der Donau.

L. (F.) — Mart. 24.
Lk. (Sp.) — Apr. 12.
J. (Sch.) = 20 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 2—3.

II.

Alföld. — Tiefebene.

L. (F.) — Mart. 19.
Lk. (Sp.) — Apr. 15.
J. (Sch.) = 28 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 1—2.

III.

Keleti hegyvidék. — Dentische Erhebung.

L. (F.) — Mart. 19.
Lk. (Sp.) — Mai 2.
J. (Sch.) = 45 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 10.

IV.

Északi hegyvidék. — Nördliche Erhebung.

L. (F.) — Mart. 27.
Lk. (Sp.) — Apr. 26.
J. (Sch.) = 31 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 11.

Mindenben támogatja a gólya vomulásának vizsgálatánál elért eredményt, legfeljebb annyiban különbözik attól, hogy az I. és II. és viszont a III. és IV. számú területeknek egymás között mutatkozó késése kisebb, tehát nem annyira kifejezett, ellenben a síkság és dombvidék (III) — s a keleti és északi hegyvidék (III/IV) közötti különbség viszonylag nagyobb mint amott.

Durch diese Zusammenstellung werden die Resultate der Untersuchung des Ciconia alba-Zuges in Allem unterstützt, man könnte höchstens so viel Unterschied constatiren, daß hier das Verhältniß der Mittelzahlen von je zwei Regionen, und zwar der I. zur II. und der III. zur IV., respective der Unterschied zwischen denselben nicht so scharf ausgeprägt ist, wie bei dem Storch, wenn wir dagegen die I. und II. Region zur III. und IV. vergleichen, so ist die Verspätung der letzteren verhältnißmäßig größer.

S most még csak az országos formula megállapítása van hátra.

Nun bleibt nur noch die Aufstellung der Landesformeln übrig.

Országos formula. — Landesformel.

L. (F.) — Mart. 19. — (in) Bezdán, Sistarovecz.
Lk. (Sp.) — Mai 2. — « Magura (Com. Hunyad).

J. (Sch.) = 45 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 10.

88. ↔ Hydrochelidon fissipes, L.

Apr. 30. — (in) Temes-Kubin.

« 18. — « Fogaras.

« 18. — « Keszthely.

« 8. — « Velenceze.

« 25. — « Diós-Jenő.

L. (F.) — Apr. 8. — (in) Velenceze.

Lk. (Sp.) — « 30. — « Temes-Kubin.

J. (Sch.) = 23 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 19.

89. ↔ Hydrochelidon hybrida, PALL.

Mai 15. — (in) Temes-Kubin.

« 25. — « Velenceze.

90. ↔ Hydrochelidon leucoptera, MEISN.

Mai 13. — (in) Temes-Kubin.

« 12. — « Keszthely.

« 7. — « Velenceze.

91. ↔ *Hypolais icterina*, VIEILL.

- Mai 3. — (in) Fogaras.
 " 8. — " Somorja.
 " 21. — " Gács.

92. ↔ *Ibis falcinellus*, L.

- Apr. 12. — (in) Kupinovo.
 " 26. — " Temes-Kubin.
 Mai 2. — " Keszthely.

93. ↔ *Lanius collurio*, L.

- Apr. 30. — (in) Bélye.
 Mai 12. — " Réa.
 " 3. — " Fogaras.
 Apr. 16. — " Horgos.
 Mai 6. — " Nagy-Enyed.
 " 12. — " Keszthely.
 Apr. 21. — " Felső-Lövő.
 " 24. — " Kőszeg.
 Mai 5. — " Velenceze.
 Apr. 26. — " Pettend.
 Mai 5. — " Zilah.
 Apr. 27. — " Sopron.
 " 26. — " Somorja.
 Mai 1. — " Selmeczbánya.
 " 6. — " Gács.
 " 7. — " Zólyom.
 " 4. — " Ungvár.
 " 15. — " Liptó-Ujvár.
 " 14. — " Szepes-Béla.

Keszthely elesik, ok: «első érkezés bizonytalan».

Keszthely fällt weg; Ursache: «erste Ankunft unsicher».

- L. (F.) — Apr. 16. — (in) Horgos.
 Lk. (Sp.) — Mai 15. — " Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 30 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 30.—Mai 1.

94. ↔ *Lanius minor*, Gm.

- Mai 4. — (in) Bélye.
 Apr. 28. — " Réa.
 " 28. — " Fogaras.
 " 11. — " Horgos.
 " 26. — " Nagy-Enyed.
 " 30. — " Kőszeg.

- Mai 2. — (in) Szekesfehervár.
 Apr. 27. — " Sopron.
 Mai 5. — " Somorja.
 Apr. 29. — " Gács.
 Mai 7. — " Zólyom.
 " 8. — " Tavarna.

Bélye aránylag késő.

Bélye verhältnißmäßig spät.

- L. (F.) — Apr. 11. — (in) Horgos.
 Lk. (Sp.) — Mai 8. — " Tavarna.
 J. (Sch.) = 28 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 24—25.

95. ↔ *Lanius senator*, L.

- Apr. 17. — (in) Gács.

Megfigyelő (Kosztka) ugyanazon a helyen észlelte, a hol mult évben (1894); több adat e fajról nem is érkezett.

Beobachter (v. Kostka) sah den Vogel auf demselben Orte, wo auch voriges Jahr (1894); sonst keine andere Angabe über diese Art eingelaufen.

96. ↔ *Larus canus*, L.

Az elsőik:	Hol?	Az utolsóik:
Die ersten:	Wo?	Die letzten:
Apr. 1. — (in) Pákozd.		—
" 1. — " Velenceze.		— Apr. 11.

97. ↔ *Larus minutus*, PALL.

Az elsőik:	Hol?	Az utolsóik:
Die ersten:	Wo?	Die letzten:
Mai 1. — (in) Velenceze.		— Mai 10.

«Mai 1—10-ig voltak itt: egy 70—80 dbból álló csapat köszöntött be, az itt megfordultak számát 300—400 db-ra tehetem», írja Meszleny.

«Am 1. Mai kamen 70—80 St.; waren bis 10. sichtbar; die Gesamtzahl der hier Durchgezogenen schätze ich auf 300—400 Stücke», schreibt v. Meszleny.

98. ↔ *Larus ridibundus*, L.

- Mart. 18. — (in) Keszthely.
 " 19. — " Kőszeg.
 " 26. — " Velenceze (v. Chern.-Meszleny).
 " 9. — " Velenceze (v. Kenessey).
 " 27. — " Diós-Jenő.
 " 27. — " Somorja.

Velenczén Kenessey már 9-én látott kettőt a melegviznél.

In *Velencze* sah v. Kenessey schon am 9. zwei Stück bei der Therme.

L. (F.) — Mart. 9. — (in) *Velenceze*.

Lk. (Sp.) — " 27. — " *Diós-Jenő*. Somorja.

J. (Sch.) = 19 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 18.

99. ↔ *Ligurinus chloris*, L.

Apr. 2—4. — (in) *Diós-Jenő*.

" 1. — " *Liptó-Ujvár*.

100. V *Limicola pygmaea*, Koch.

Mai 17. — (in) *Valla*.

Rendkívül ritka vendégként jelentkezik nálunk, mindössze néhány példány ismeretes az egész országból.

Eine der seltensten Gäste bei uns, sind überhaupt nur einige Stücke aus Ungarn bekannt.

101. ↔ *Limosa ægocephala*, L.

Apr. 5.—Mai 10. — (in) *Horgos*.

«Az idén le sem szállt, csak a magasban volt át», írja Lakatos.

«Neuer gar nicht eingeflogen, zog nur in der Höhe durch», schreibt v. Lakatos.

102. ↔ *Locustella fluviatilis*, Wolf.

Mai 13. — (in) *Fogaras*.

" 3. — " *Velenceze*.

" 1. — " *Somorja*.

103. ↔ *Locustella luscinioides*, Sav.

Apr. 13. — (in) *Nagy-Ényed*.

" 16. — " *Keszthely*.

Mai 1. — " *Somorja*.

104. ↔ *Locustella naevia* Bodd.

Mai 6. — (in) *Fogaras*.

" 1. — " *Somorja*.

105. ↔ *Lusciniola melanopogon*, Temm.

Mart. 22. — (in) *Temes-Kubin*.

Apr. 8. — " *Keszthely*.

" 6. — " *Velenceze*.

106. ↔ *Mareca penelope*, L.

Mart. 4. — (in) *Temes-Kubin*. — Sok. — *Wiele*.

" 28. — " *Horgos*. — *Csapat*. — *Flug*.

Apr. 10. — " *Keszthely*.

107. ↔ *Mergus albellus*, L.

Mart. 15. — (in) *Temes-Kubin*.

" 12. — " *Ujvidék*.

" 6—8. — " *Drávatök*.

Febr. 8.—Mart. 30. — (in) *Somorja*.

108. ↔ *Mergus Merganser*, L.

Jan. ^{elején}_{végén} (in) *Temes-Kubin*.

Mart. 18. — " *Nagy-Atád*.

Febr. 8.—Mart. 30. — (in) *Somorja*.

Mart. 13. — (in) *Galgócz*.

109. ↔ *Merops apiaster*, L.

Mai 3. — (in) *Kupinovo*.

Apr. 22. — " *Temes-Kubin*.

Mai 12. — " *Bélye*.

" 15. — " *Somorja*.

Somorján az idén a magas vízállás miatt nem állapodtak meg, máskor költöttek ott.

In *Somorja* waren sie heuer wegen hohem Wasserstand nicht angeflodert, sonst nisten sie dort.

L. (F.) — Apr. 22. — (in) *Temes-Kubin*.

Lk. (Sp.) — Mai 15. — " *Somorja*.

J. (Sch.) = 24 nap (Tage).

K. (M.) = Mai 3—4.

110. ↔ *Milvus ictinus*, Sav.

Apr. 3. — (in) *Temes-Kubin*.

Mart. 19. — " *Fogaras*.

" 11. — " *Nagy-Ényed*.

Apr. 4. — " *Diós-Jenő*.

Temes-Kubin aránylag késő.

Temes-Kubin verhältnismäßig spät.

L. (F.) — Mart. 11. — (in) *Nagy-Ényed*.

Lk. (Sp.) — Apr. 4. — " *Diós-Jenő*,

J. (Sch.) = 25 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 23.

111. ↔ *Milvus Korschum*, Gm.

Mart. 28. — (in) Kupinovo.
 " 22. — " Nagy-Enyed.
 Apr. 7. — " Diós-Jenő.
 " 11. — " Somorja.

L. (F.) — Mart. 22. — (in) Nagy-Enyed.

Lk. (Sp.) — Apr. 11. — " Somorja.

J. (Sch.) = 21 nap (Ἰαση).

K. (M.) = Apr. 1.

112. ↔ *Monticola saxatilis*, L.

Apr. 25. — (in) Diós-Jenő.
 " 15. — " Selmeczbánya.

113. ↔ *Motacilla alba*, L.

I.	}	Mart. 5. — (in) Kupinovo.
		Febr. 27. — " Temes-Kubin.
III.	}	Mart. 7. — " Bélye.
		" 9. — " Doroszló.
		" 11. — " Réa.
		" 10. — " Fogaras.
		" 8. — " Horgos.
IV.	}	" 15. — " Dörgös.
		" 27. — " Tótvárad.
		" 15. — " Nagy-Enyed.
		" 20. — " Csik-Szereda.
V.	}	" 20. — " Csik-Szt-Márton.
		" 14. — " Alsó-Lendva.
		" 5. — " Keszthely.
VI.	}	" 2. — " Kőszeg.
		" 20. — " Magyar-Genes.
		" 13. — " Székesfehérvár.
		" 4. — " Velenze.
		" 2. — " Pettend.
		" 15. — " Zilah.
VII.	}	" 18. — " Szilágy-Cseh.
		" 4. — " Sopron.
		Febr. 16—19. " Diós-Jenő.
		Mart. 14. — " Diós-Jenő.
		" 19. — " Aquincum.
		" 16. — " Mácsa.
		" 22. — " Rónaszék.
VIII.	}	" 11. — " Somorja.
		" 18. — " Ghymes.
		" 15. — " Selmeczbánya.
		" 16. — " Gács.
		" 14. — " Német-Mokra.
	}	" 12. — " Dombó.
		" 26. — " Kabolya-Polyána.

IX.	}	Mart. 24. — (in) Geletnek.
		" 27. — " Keczer-Peklén.
		" 12. — " Tavarna.
		" 15. — " Ungvár (v. Medreczky).
		" 11. — " Ungvár. ^{1Erdőhat. 1} _{1dörvibél. 1}
X.	}	" 6. — " Kősztrina.
		" 8. — " Sztavna.
		" 24. — " Zuberecz.
		" 25. — " Liptó-Ujvár.
		" 24. — " Feketevág.
		" 29. — " Szepes-Ófalu.
		" 13. — " Szepes-Béla.

Temes-Kubin-ban febr. 27-én mutatkozott egy pár, attól fogva nincs egészen mart. 20-ig, akkor sok vonul → Ny-nak. — *Horgos*-on az első mart. 8-án érkeztek, a fővonulás pedig 13—17-éig tartott. — *Keszthely*-en mart. 5-én mutatkoztak az előhírmőkök Hévízen, mindenütt vastag hó: 14-én esapatosan érkeztek: 22-én «a fővonulás tetőpontja; épületek, útmenti fák tele vannak velük». — *Velenzén* (Meszleny) mart. 4-én 2 db. repül D → É felé, 1 db. pedig a melegforrásnál. Azután nincs egész 15-éig, attól fogva rendszeren. — *Diós-Jenő* első dátuma telelési adat, egy darab volt akkor látható a melegforrásnál. Attól fogva nincs egész mart. 14-éig, mikor 5—6 db. egyenkint érkeznek D → É felé. Legtöbb volt (100-as csapat) mart. 20-án. — Aquincum dátuma nem biztos első érkezés, megfigyelő azt írja: «ott volt». — *Ungvárt* az erdőhatóságok már 11-én látták, a későbbi dátum tehát elesik. — Ki kell emelnünk, hogy a legtöbb állomás jelentése megegyezik abban, hogy az első érkezők akkor köszöntöttek be, a mikor még mindent vastag hó takart.

Zu Temes-Kubin ließ sich am 27. Februar ein Paar sehen, seitdem keine bis zum 20. März, dann ziehen viele → W. — Bei Horgos kamen die Ersten am 8. März an, der Hauptzug dauerte 13—17. März. — In Keszthely sind die Vorposten bei der Therme (Hévíz) am 5. März eingetroffen, überall großer Schnee; «am 14. kommen sie flugweise, der Hauptzug culminirt am 22-ten. Gebäude und Bäume längs der Landstraße sind voll mit ihnen». — In Velenze sah v. Meszleny den 4. März 2 St. S → N ziehen und 1 St. traf er bei der Therme; seitdem keine bis zum 15., dann regelmäßig. — Diós-Jenő's erstes Datum ist eine Gelegenheits-Winter-Angabe, es wurde 1 St. an der Therme angetroffen. Seitdem keine bis zum 14. März, wo 5—6 St. einzeln ankommen von

S → N. Die Meisten am 20. März (Flug zu 100 St.). — Aquineum's Angabe kein sicheres erstes Ankunftsdatum, Beobachter schreibt: «war dort». — Bei Ungvár haben die Forstbehörden die Art schon am 11. März beobachtet, das spätere Datum fällt demnach fort. — Wir müssen betonen, daß die Berichte der meisten Stationen darin gleichlauten, daß die ersten Ankömmlinge in einer Zeit eingetroffen sind, wo alles noch mit tiefem Schnee bedeckt war.

L. (F.) — Febr. 27. — (in) Temes-Kubin.

Lk. (Sp.) — Mart. 29. — « Szepes-Ófalu.

J. (Sch.) = 31 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 14.

114. ↔ *Motacilla boarula*, L.

Apr. 25. — (in) Kupinovo.

Jan. 28. — « Kőszeg.

Febr. 9. — « Sopron.

Mart. 28. — « Diós-Jenő.

« 25. — « Zuberecz.

« 25. — « Liptó-Ujvár.

« 30. — « Feketevág.

« 30. — « Szepes-Béla.

Kupinovo határozottan késő, meg nem állhat. — *Kőszeg* telelési adat, megfigyelő (Chernel) szerint: «télien, ha a patakoknak nyílt helyei vannak, rendszeren minden évben itt». — *Sopronban* Fászl szerint: «csak a téli hónapokban és csak ritkán».

Kupinovo entschieden zu spät, als Ankunftsdatum unhaltbar. — Kőszeg eine Heberwinterungs-Angabe, laut Beobachter (v. Chernel): «wenn die Bäche eisfreie Stellen haben, überwintert die Art regelmäßig jährlich». — Zu *Sopron* laut Fászl: «nur in den Wintermonaten, auch dann nur selten».

L. (F.) — Mart. 25. — (in) Zuberecz, Liptó-Ujvár.

Lk. (Sp.) — « 30. — « Feketevág, Szepes-Béla.

J. (Sch.) = 6 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 27—28.

115. ↔ *Motacilla flava*, L.

Apr. 9. — (in) Temes-Kubin.

« 4. — « Réa.

« 18. — « Fogaras.

Apr. 11. — (in) Horgos.

« 1. — « Velencez.

Mart. 28. — « Pettend.

Apr. 6. — « Zilah.

« 3. — « Sopron.

Mart. 28. — « Diós-Jenő.

« 19. — « Aquineum.

« 25. — « Somorja.

« 25. — « Gács.

« 26. — « Kabolya-Polyána.

Apr. 16. — « Tavarua.

Az ingadozás az idén is nagy.

Die Schwankung auch heuer bedeutend.

L. (F.) — Mart. 19. — (in) Aquineum.

Lk. (Sp.) — Apr. 18. — « Fogaras.

J. (Sch.) = 31 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 3.

116. √ *Montifringilla nivalis*, L.

Jan. 15. — (in) Szepes-Béla.

Nálunk ritka téli vendég; megfigyelőnk (Dr. Greisiger) írja: «jan. 15-én lőttem egyet Podszpali mellett és átadtam a «Kárpáti Múzeum» örének».

Ein seltener Wintergast in Ungarn; Beobachter (Dr. Greisiger) berichtet: «am 15. Januar habe ich ein Stück erlegt und dem Custos des «Kárpát-Museums» übergeben».

117. ↔ *Muscicapa atricapilla*, L.

Apr. 23. — (in) Kőszeg.

« 18. — « Pettend.

« 12. — « Sopron.

« 5. — « Budapest (Museum-Garten).

« 21. — « Diós-Jenő.

« 15. — « Somorja.

« 8. — « Gács.

Mai 1. — « Ungvár.

L. (F.) — Apr. 5. — (in) Budapest.

Lk. (Sp.) — Mai 1. — « Ungvár.

J. (Sch.) = 27 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 18.

118. ↔ *Muscicapa collaris*, BECHST.

Mart. 29. — (in) Kupinovo.

Apr. 29. — « Kupinovo.

Apr.	26.	—	(in) Réa.
Mai	2.	—	« Fogaras.
Apr.	24.	—	« Kőszeg.
«	16.	—	« Pettend.
«	22.	—	« Sopron.
«	19.	—	« Diós-Jenő.
«	14.	—	« Somorja.
«	8.	—	« Gács.

Kupinovo-ról megfigyelünk azt írja, hogy: «*mart. 29-én az első pár, apr. 29-én több pár*». Idáig az összes ezen fajról birtokunkban levő magyar adatok között ez a második martinsi dátum (a tavalyi volt az első Tavarnáról); tekintve mégis az állomás nagyon déli fekvését s azt, hogy a dátum *martius végéről* való, figyelembe kell vennünk.

Nus Kupinovo schreibt unser Beobachter wie folgt: «*am 29. März ein Paar, am 29. Apr. mehrere Paare*». — Bis heute ist diese Angabe unter sämtlichen aus Ungarn stammenden Daten unser zweites März-Datum; die südliche Lage der Station und jenen Umstand in Betracht gezogen, daß das Datum einen Tag von Ende März bezeichnet, müssen wir es acceptiren.

L. (F.)	—	Mart. 29.	—	(in) Kupinovo.
Lk. (Sp.)	—	Mai 2.	—	« Fogaras.
J. (Sch.)	=	35 nap	(Tage).	
K. (M.)	=	Apr. 15.		

119. ↔ *Muscicapa grisola*, L.

Apr.	22.	—	(in) Fogaras.
«	18.	—	« Felső-Lövő.
Mai	3.	—	« Kőszeg.
Apr.	5.	—	« Pettend.
Mai	4.	—	« Sopron.
Apr.	9.	—	« Diós-Jenő.
Mai	5.	—	« Somorja.
«	4.	—	« Gács.
«	5.	—	« Zólyom.
«	4.	—	« Ungvár.
«	4.	—	« Liptó-Ujvár.

Az idén nagy az ingadozás.
Seuer eine große Schwankung.

L. (F.)	—	Apr. 5.	—	(in) Pettend.
Lk. (Sp.)	—	Mai 5.	—	« Somorja.
J. (Sch.)	=	31 nap	(Tage).	
K. (M.)	=	Apr. 20.		

120. ↔ *Muscicapa parva*, BECHST.

Mai	14.	—	(in) Temes-Kubin.
«	19.	—	« Velencez.
«	20.	—	« Pettend.
«	16.	—	« Zuberecz.
«	4.	—	« Liptó-Ujvár.

L. (F.)	—	Mai 4.	—	(in) Liptó-Ujvár.
Lk. (Sp.)	—	« 20.	—	« Pettend.
J. (Sch.)	=	17 nap	(Tage).	
K. (M.)	=	Mai 12.		

121. ↔ *Nisætus pennatus*, GM.

Mai	9.	—	(in) Bélye.
-----	----	---	-------------

122. ↔ *Numenius arquatus*, L.

Az első:	Hol?	Az utolsó:		
Die ersten:	Wo?	Die letzten:		
Apr. 11.	—	(in) Kupinovo.	—	—
Mart. 7.	—	« Temes-Kubin.	—	Mai 18.
« 20.	—	« Doroszló.	—	—
« 10.	—	« Fogaras.	—	—
« 3.	—	« Horgos.	—	« 6.
Febr. 28.	—	« Szeged.	—	—
Mart. 25.	—	« Keszthely.	—	« 24.
« 16.	—	« Kis-Harta.	—	—
Apr. 4.	—	« Somorja.	—	—

Kupinovo tarthatatlan késő. — *Temes-Kubin*-ban a vonulás tetőpontja mart. 22-re esett, mikor nagy csapatokban vonult → Ny felé. — *Fogaras*-on mart. 10-én 2 db. → D felé vonult. — *Horgos*-on a fővonulás mart. 17-étől egész apr. 27-ére esett.

I. { Az első érkezés formulája:
{ Őrmele der ersten Ankunft:

L. (F.)	—	Febr. 28.	—	(in) Szeged.
Lk. (Sp.)	—	Apr. 4.	—	« Somorja.
J. (Sch.)	=	36 nap	(Tage).	
K. (M.)	=	Mart. 17—18.		

123. ↔ *Numenius phaeopus*, L.

Az első:	Hol?	Az utolsó:		
Die ersten:	Wo?	Die letzten:		
Mart. 29.	—	(in) Horgos.	—	Mai 14.
« 16.	—	« Kis-Harta.	—	—

124. ↔ *Numenius tenuirostris*, VIEILL.

Mart. 30. — (in) Szenna.

Gróf Török József lőtt egy szép ♀ példányt a *szennai* tavon (Ung m.), melyet meglatározásra dr. Lendl a Magy. Orn. Központba küldött. Jelenleg az ungvári kir. főgymnasium gyűjteményében van.

Graf Josef Török erlegte ein schönes ♀ auf dem Szennaer See (Com. Ung), welches Dr. Ed. Lendl behufs Determinirung in die Ung. Orn. Centrale sandte. Dasselbe befindet sich in der Sammlung des Obergymnasiums zu Ungvár.

125. ↔ *Nyctiardea nycticorax*, L.

Apr. 1. — (in) Kupinovo.
 Mart. 21. — « Temes-Kubin.
 Apr. 7. — « Kastélyos-Dombó.
 Mart. 25. — « Bélye.
 Apr. 21. — « Fogaras.
 « 18. — « Horgos.
 « 25. — « Nagy-Enyed.
 « 19. — « Keszthely.
 « 12. — « Felső-Lövő.

Horgos-on a fővonulás apr. 26-tól egész május 6-ig tartott: «sűrű, rohamos érkezés, többnyire fiatalok».

In *Horgos* dauerte der Hauptzug vom 26. Apr. bis 6. Mai: «eifige, rajch aufeinanderfolgende Ankunft, meistens junge Thiere».

L. (F.) — Mart. 21. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 25. — « Nagy-Enyed.
 J. (Sch.) = 36 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 7—8.

126. ↔ *Nyroca leucophthalmos*, BECHST.

Mart. 8. — (in) Temes-Kubin.
 « 13. — « Fogaras.

127. ↔ *Oedicnemus crepitans*, TEMM.

Apr. 13. — (in) Horgos.
 « 3. — « Somorja.

128. ↔ *Oriolus galbula*, L.

Apr. 28. — (in) Kupinovo.
 « 30. — « Bélye.

Apr. 17. — (in) Doroszló.
 « 30. — « Réa.
 « 27. — « Fogaras.
 « 24. — « Horgos.
 « 21. — « Dorgos.
 Mai 3. — « Tótvárad.
 « 5. — « Nagy-Enyed.
 « 3. — « Keszthely.
 « 3. — « Kőszeg.
 « 2. — « Székesfehérvár.
 « 4. — « Velenceze.
 Apr. 27. — « Pettend.
 « 28. — « Zilah.
 « 27. — « Sopron.
 Mai 3. — « Magyar-Óvár.
 Apr. 30. — « Diós-Jenő. — Extravillan.
 Mai 9. — « Diós-Jenő. — Intravillan.
 Apr. 25. — « Somorja.
 « 28. — « Ghymes.
 Mai 1. — « Gács.
 « 5. — « Zólyom.
 « 6. — « Tavarna.
 « 6. — « Ungvár. ^{Erdőhat.}_{Fővárosb.}
 « 5. — « Ungvár (v. Medreczky).

Ungvár-ról az erdőlátóságok jelentésében «IV/6»-ot írnak, ez azonban csakis tollhiba lehet V/6 helyett. Különbön ugyanott, másik megfigyelőnk (Medreczky) szerint, május 5-ikén érkezett meg.

Aus *Ungvár* schreiben uns die ung. Forstbehörden: «IV/6», augenscheinlich ein Schreibfehler anstatt V/6; dies bestätigt auch v. Medreczky's Beobachtung, nämlich, daß dort der Pirol am 5. Mai ankam.

L. (F.) — Apr. 17. — (in) Doroszló.
 Lk. (Sp.) — Mai 6. — « Tavarna.
 J. (Sch.) = 20 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 26—27.

129. ↔ *Ortigometra crex*, L.

Apr. 30. — (in) Kupinovo.
 Mai 4. — « Fogaras.
 Apr. 25. — « Madarász-tó.
 Mai 4. — « Kőszeg.
 Apr. 24. — « Székesfehérvár.
 Mai 5. — « Zilah.
 « 1. — « Diós-Jenő.
 « 5. — « Somorja.
 « 5. — « Ghymes.

- Mai 6. — (in) Gács.
 „ 11. — „ Zólyom.
 „ 12. — „ Tavarna.

Az orszög déli felében áprilisi és májusi dátumok sűrűn váltakoznak, az északi állomások azonban kiváltképpen egyöntetű májusi sorozatukkal.

In der südlichen Hälfte des Landes wechseln April- und Mai-Daten bunt durcheinander, die nördliche Hälfte unterscheidet sich aber scharf mit ihrer compacten Mai-Daten-Reihe.

- L. (F.) — Apr. 24. — (in) Székesfehérvár.
 Lk. (Sp.) — Mai 12. — „ Tavarna.
 J. (Sch.) = 17 nap (Tage).
 K. (M.) = Mai 4.

130. ↔ *Ortigometra minuta*, PALL.

- Apr. 10. — (in) Keszthely.
 „ 3. — „ Velencez.
 „ 3. — „ Somorja.

131. ↔ *Ortigometra porzana*, L.

- Apr. 20. — (in) Kupinovo.
 Mart. 24. — „ Ujvidék.
 „ 23. — „ Fogaras.
 „ 29. — „ Orosháza.
 Apr. 1. — „ Székesfehérvár.
 „ 1. — „ Agárd.
 „ 2. — „ Sopron.
 „ 10. — „ Diös-Jenő.
 „ 16. — „ Somorja.
 Mai 3. — „ Zólyom.

Kupinovo fekvéséhez viszonyítva túlkéső, tarthatatlan. — A többi állomások egyikét adják a legszebb sorozatoknak az észak felé mutató fokozatos késés feltüntetése szempontjából. — Általában az *Ortigometrák* vonulásának pontosabb és részletesebb megfigyelése igen fontos lenne, mert fellelhető, hogy az egyes állomások között levő kapcsolatra, s ezzel az eselleges útirányok megállapítására ezek a bujkáló természetű s részben «gyalog» vonuló madarak minden valószínűség szerint alkalmasabb anyagot szolgáltathatnak, mint a gyorsan haladó «repülve» vonuló fajok.

Kupinovo im Verhältnis zu seiner Lage entschieden zu spät, unhaltbar. — Die übrigen Stationen liefern eine, man könnte sagen «ideale»,

Reihe zur Demonstration der stufenweisen Verspätung gegen Norden zu. — Wir sollten übrigens den Zug der *Ortigometra*-Arten unbedingt einer pünktlicheren und ausführlicheren Beobachtung unterwerfen, denn es liegt auf der Hand, daß zur Bestimmung des Zusammenhanges der einzelnen Stationen, mit hin einer eventuellen Zugrichtung — diese schlüpfende und zum Theil auch «zu Fuß» ziehende Familie, aller Wahrscheinlichkeit nach ein viel entsprechenderes Material abgeben kann, als die rapid fort-rückenden, «fliegend» ziehenden Vogelarten.

- L. (F.) — Mart. 23. — (in) Fogaras.
 Lk. (Sp.) — Mai 3. — „ Zólyom.
 J. (Sch.) = 12 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 12—13.

132. ↔ *Ortigometra pygmaea*, NAUM.

- Apr. 28. — (in) Fogaras.

133. † *Otocoris alpestris*, L.

- Jan. 16. — (in) Temes-Kubin.
 Febr. — „ Horgos.

Temes-Kubin-ban Menestorfer jan. 16-án észlelt 6 dbot. — *Horgos*-on Lakatos szerint: «a tél folytán, kivált februárban többször előkerült kis csapatokban. Kalitkában is tartottam a madarászoktól fogottak közül néhányat, a melyek azonban június elejéig valami sorvasztó betegségben elpusztultak».

In *Temes-Kubin* sah unser Beobachter (Menesstorfer) am 16. Januar 1 St. — In *Horgos*, laut v. Lakatos: «traf man sie während des Winters, besonders im Februar, in kleineren Stügen mehrmals. Ich hielt einige Gefangene im Käfig, sie sind aber bis Anfang Juni einer verzehrenden Krankheit erlegen».

134. ↔ *Pandion haliaetus*, L.

- Apr. 14. — (in) Fogaras.
 „ 22. — „ Réa.
 „ 22. — „ Keszthely.
 „ 12. — „ Lovasberény.

- L. (F.) — Apr. 12. — (in) Lovasberény.
 Lk. (Sp.) — „ 22. — „ Réa, Fogaras.
 J. (Sch.) = 11 nap (Tage).
 K. (M.) — Apr. 17.

135. † *Pastor roseus*, L.

- Mai 25. — (in) Hrtkovei.
 Jun. 2. — „ Perjámos.
 „ 8. — „ Kunhegyes.
 Mart. ? — „ Almai puszta.

136. ↔ *Pernis apivorus*, L.

- Apr. 26. — (in) Horgos.
 „ 13. — „ Diós-Jenő.

137. ↔ *Philomachus pugnax*, L.

- Jan. 23. — (in) Temes-Kubin.
 Mart. 4. — „ Temes-Kubin.
 „ 12. — „ Ujvidék.
 Apr. 9. — „ Réa.
 Mart. 27. — „ Fogaras.
 Febr. 28. — „ Szeged.
 Apr. 18. — „ Kis-Harta.
 Febr. 24. — „ Seregélyes.
 Apr. 14. — „ Fülöpszállás.

Temes-Kubin-ből megfigyelünk azt írja, hogy nem telett át, de jan. 23-án olvadásnál feltűnt 2 db.; azután nem volt egész mart. 24-éig, akkor 15 darab vonult K → Ny felé; 6-án igen sok K → Ny felé, 8-án szintén, s 14., 22., 27-én igen nagy mennyiségben K → Ny. — *Réán* apr. 9-én csapatban jelent meg; *Kis-Hartán* s *Fülöpszállás*-on hasonlóképp. — *Fogaras*-on mart. 27-én «átvonult».

Más *Temes-Kubin* írja, hogy (Menesdorfer), daß diese Art dort nicht überwintert hat, am 23. Januar aber bei Thannwetter 2 St. erschienen sind; seitdem keine gesehen bis zum 4. März, dann 15. St. von O → W; am 6. sehr viele O → W; am 8. wieder; und am 14., 22. und 27. besonders eine große Anzahl O → W. — Zu Réa erschien am 9. Apr. ein Flug, in Kis-Harta und Fülöpszállás gleichfalls. — Bei Fogaras am 27. März bloß «durchgezogen».

- L. (F.) — Febr. 24. — (in) Seregélyes.
 Lk. (Sp.) — Apr. 18. — (in) Kis-Harta.
 J. (Sch.) = 54 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 22—23.

138. ↔ *Platalea leucorodia*, L.

- Apr. 11. — (in) Kupinovo.
 Mart. 28. — „ Keszthely.

139. ↔ *Plectrophanes nivalis*, L.

- Jan. 7. — (in) Bélye.
 Febr. 5. — „ Bélye.
 „ 18. — „ Réa.
 „ 5. — „ Fogaras.
 „ 25. — „ Zöldes.
 Mart. 15. — „ Nagy-Ehnyed.
 Febr. 18. — „ Eszterháza.
 Jan. 6. — „ Somorja. — ♂, ♀.
 „ 8. — „ Somorja. — ♂, ♀.
 „ 14. — „ Somorja. — ♂, ♀.
 Febr. 20. — „ Somorja. — ♀.
 Mart. 4. — „ Somorja.
 Jan. 1. — „ Gács.
 Dec.* 19. — „ Tavarna. — (6—8 darab. — 6—8 St.)
 Febr. 8. — „ Tavarna. — (25—30 db. — 25—30 St.)
 „ 21. — „ Ungvár.
 „ 4. — „ Szepes-Béla. — (5 db. — 5 St.)

Érdekes, hogy úgy Fogarason, mint Somorján kenderikék társaságában volt. — *Somorján*, mint megfigyelünk írja: «mart. 4-én, a házakba is bemegy, a casinóban fogtak egyet».

Es ist interessant, daß die Art sowohl in Fogaras, als auch in Somorja in Gesellschaft der Hänflinge gefunden wurde. — Zu Somorja, wie unser Beobachter (Kunst) schreibt: «4. März; geht der Vogel fogar in die Häuser, im Casino hat man einen gefangen».

140. ↔ *Podiceps cristatus*, L.

- Mart. 20. — (in) Kupinovo.
 Apr. 9. — „ *Temes-Kubin*.
 „ 9. — „ Réa.
 Mart. 26. — „ Fogaras.
 „ 25. — „ Keszthely.
 „ 29. — „ Vetencze.
 Apr. 3. — „ Diós-Jenő.

Temes-Kubin aránylag késő.

Temes-Kubin verhältnißmäßig spät.

- L. (F.) — Mart. 20. — (in) Kupinovo.
 Lk. (Sp.) — Apr. 9. — „ Réa.
 J. (Sch.) = 21 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 30.

* 1894.

141. ↔ *Podiceps griseigena*, BODD.

Apr. 9. — (in) Réa.
 Mart. 29. — " Fogaras.
 Apr. 1. — " Velenceze.

142. ↔ *Podiceps minor*, GM.

Apr. 15. — (in) Réa.
 Jan. 1. — " Keszthely.
 Mart. 22. — " Somorja.

Keszthely-en a Hévizen 1 pár kitelelt.

Zu Keszthely überwinterte ein Paar bei der Therme (Héviz).

143. ↔ *Podiceps nigricollis*, SUND.

Apr. 9. — (in) Réa.
 Mart. 30. — " Fogaras.
 " 29. — " Velenceze.
 Apr. 16—17. " Diós-Jenő.

L. (F.) — Mart. 29. — (in) Velenceze.
 Lk. (Sp.) — Apr. 16. — " Diós-Jenő.
 J. (Sch.) = 19 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 7.

144. ↔ *Pratincola rubetra*, L.

Mart. 25. — (in) Fogaras.
 Apr. 17. — " Nagy-Enyed.
 " 22. — " Keszthely.
 Mart. 23. — " Felső-Lövő.
 Apr. 5. — " Pettend.
 " 12. — " Diós-Jenő.
 " 7. — " Somorja.
 Mai 4. — " Gács.
 Mart. 18. — " Tavana.
 " 30. — " Ungvár.
 Apr. 20. — " Zuberecz.
 Mai 5. — " Liptó-Ujvár.
 Apr. 29. — " Szepes Béla.

Keszthely nem érkezési dátum: «első érkezés bizonytalan». — Aránylag túlkéső *Gács*. — Viszont túlkorai az idén fekvéséhez képest *Tavana*.

Keszthely új keine Ankunftsangabe: «erste Ankunft unsicher». — Verhältnismäßig zu spät *Gács*. — Zum Gegenheil: für heuer und für seine geogr. Lage zu früh *Tavana*.

L. (F.) — Mart. 18. — (in) Tavana.
 Lk. (Sp.) — Mai 5. — " Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 49 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 11.

145. ↔ *Pratincola rubicola*, L.

Mart. 29. — (in) Bélye.
 " 9. — " Kécsa.
 Apr. 24. — " Réa.
 Mart. 16. — " Fogaras.
 " 13. — " Nagy-Enyed.
 " 25. — " Kőszeg.
 Apr. 13. — " Pettend.
 Mart. 19. — " Sopron.
 " 25. — " Diós-Jenő.
 " 16. — " Somorja.
 " 23. — " Gács.

Réa és *Pettend* a többi állomásokhoz viszonyítva túlkéső, tarthatatlan.

Réa und *Pettend* gegen die übrigen Stationen zu spät, beide unhaltbar.

L. (F.) — Mart. 9. — (in) Kécsa.
 Lk. (Sp.) — " 29. — " Réa.
 J. (Sch.) = 21 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 19.

146. ↔ *Querquedula circia*, L.

Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
 Apr. 3. — " Fogaras.
 { Áttelelt } — " Horgos. — 1 db. — 1 ♂t.
 { Überwintert }
 Mart. 30. — " Nagy-Enyed.
 Apr. 10. — " Keszthely.
 Mart. 12. — " Sopron.
 " 30. — " Diós-Jenő.
 " 31. — " Somorja.

Keszthely túlkéső, tarthatatlan.
Keszthely zu spät, unhaltbar.

L. (F.) — Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 3. — " Fogaras.
 J. (Sch.) = 31 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 19.

147. ↔ *Querquedula crecca*, L.

Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
 " 19. — " Kőszeg.

Mart. 12. — (in) Sopron.
Apr. 9. — « Diós-Jenő.

L. (F.) — Mart. 4. — (in) Temes-Kubin.
Lk. (Sp.) — Apr. 9. — « Diós-Jenő.
J. (Sch.) = 37 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 22.

148. ↔ *Rallus aquaticus*, L.

Apr. 3. — (in) Fogaras.
Mai 8. — « Szepes-Béla.

Szepes-Béla-ról megfigyelők (dr. Greisiger) ezt írja: «a megfigyelési területen ritkán átvonuló; május 8-án a mezőn átvonult egy csapat → É».

Mus Szepes-Béla schreibt unser Beobachter (Dr. Greisiger): «auf dem Beobachtungsterrain nur seltener Durchzügler; am 8. Mai auf der Wieje ein Flug → N».

149. ↔ *Recurvirostra avocetta*, L.

Mart. 23. — (in) Kis-Harta.

150. ↔ *Ruticilla phoenicura*, L.

Mart. 10. — (in) Temes-Kubin.
« 21. — « Bélye.
Apr. 4. — « Réa.
« 11. — « Fogaras.
Mart. 28. — « Horgos.
Apr. 8. — « Nagy-Ényed.
« 12. — « Bojár.
Mart. 23. — « Felső-Lövő.
Apr. 8. — « Kőszeg.
« 1. — « Székesfehérvár.
« 2. — « Velenceze.
« 11. — « Pettend.
« 12. — « Zilah.
« 7. — « Sopron.
« 10. — « Diós-Jenő.
« 3. — « Somorja.
« 17. — « Selmeczbánya.
« 7. — « Gács.
« 4. — « Tavarna.
« 7. — « Ungvár.
« 10. — « Liptó-Ujvár.

L. (F.) — Mart. 10. — (in) Temes-Kubin.
Lk. (Sp.) — Apr. 17. — « Selmeczbánya.
J. (Sch.) = 39 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 29.

151. ↔ *Ruticilla tithys*, Scop.

Mart. 22. — (in) Temes-Kubin.
Mai 4. — « Réa.
Mart. 25. — « Fogaras.
« 23. — « Felső-Lövő.
« 24. — « Kőszeg.
« 27. — « Sopron.
« 28. — « Diós-Jenő.
« 19. — « Somorja.
« 29. — « Selmeczbánya (v. Gretzmacher).
Apr. 4. — « Selmeczbánya (v. Vadas).
Mart. 26. — « Gács.
« 23. — « Ungvár.
« 28. — « Zuberecz.
Apr. 1. — « Liptó-Ujvár.
Mart. 28. — « Szepes-Béla.

Réa tarthatatlan késő. — Elesik *Selmeczbánya* apr. 4-iki dátuma is.

Réa zu spät, unhaltbar. — Selmeczbánya's «Apr. 4.» Datum fällt ebenfalls weg.

L. (F.) — Mart. 19. — (in) Somorja.
Lk. (Sp.) — Apr. 1. — « Liptó-Ujvár.
J. (Sch.) = 14 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 25—26.

152. ↔ *Saxicola oenanthe*, L.

Mart. 29. — (in) Bélye.
« 30. — « Réa.
Apr. 16. — « Fogaras.
Mart. 25. — « Nagy-Ényed.
Apr. 12. — « Bojár.
« 16. — « Felső-Lövő.
« 11. — « Kőszeg.
« 1. — « Székesfehérvár.
« 14. — « Pettend.
Mart. 28. — « Diós-Jenő.
« 27. — « Somorja.
Apr. 17. — « Zólyom.
« 8. — « Gács.
Mart. 31. — « Tavarna.
« 30. — « Ungvár.
Apr. 3. — « Zuberecz.
« 11. — « Liptó-Ujvár.
« 4. — « Szepes-Béla.

Az idei évhez viszonyítva feltűnően korai adatok.

Für heuer auffallend frühe Daten.

L. (F.) — Mart. 25. (in) Nagy-Enyed.
 Lk. (Sp.) — Apr. 17. — „ Zólyom.
 J. (Sch.) = 24 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 5—6.

153. \leftrightarrow *Scolopax rusticola*, L.

I.	}	Mart. 12. — (in) Kúpinovo.
		„ 18. — „ Temes-Kubin.
II.	}	„ 12. — „ Morovič.
		„ 18. — „ Bélye.
III.	}	„ 24. — „ Doroszló.
		„ 28. — „ Réa.
		„ 16. — „ Felmér.
		„ 26. — „ Nagy-Kanizsa.
		„ 14. — „ Bösü.
		Apr. 1. — „ Sistarovecz.
IV.	}	Mart. 16. — „ Dorgos.
		„ 31. — „ Tótvárád.
		„ 27. — „ Nagy-Enyed.
		Apr. 1. — „ Székely-Udvarhely.
		„ 7. — „ Csik-Szereda.
		„ 7. — „ Csik-Szt-Márton.
V.	}	Mart. 25. — „ Kézdi-Vásárhely.
		„ 19. — „ Szent-Gotthárd.
		„ 24. — „ Alsó-Lendva.
		„ 24. — „ Keszthely.
		„ 24. — „ Kőszeg.
VI.	}	„ 21. — „ Haraszi.
		„ 31. — „ Lovasberény.*
		„ 28. — „ Nadap.
		„ 25. — „ Sziget-Szt-Miklós.
		„ 24. — „ Zilah.
VII.	}	„ 20. — „ Szilágy-Cseh.
		„ 26. — „ Sopron.
		„ 25. — „ Diós-Jenő.
		Apr. 3. — „ Somorja.
		Mart. 22. — „ Ghymes.
VIII.	}	Apr. 7. — „ Selmezbánya.
		Mart. 26. — „ Gáes.
		„ 15. — „ Dombó.
		„ 30. — „ Kabolya-Polyána.
		Apr. 7. — „ Szomolnok.
IX.	}	Mart. 27. — „ Keczer-Peklén.
		„ 25. — „ Varannó.
		„ 14. — „ Tavarna.
		„ 24. — „ Ungvár (v. Medreczky).
		„ 20. — „ Ungvár. ^{Érdőhat.} _{fővárosb.}
		Apr. 1. — „ Csornoholova.

X.	}	Apr. 9. — (in) Zuberecz.
		„ 6. — „ Liptó-Ujvár.
		„ 14. — „ Feketevág.
		„ 12. — „ Szepes-Ófalu.
		„ 4. — „ Szepes-Béla.

Az idén sehhol sem telett át. Különbén ez a madárfaj hazánk legnagyobb részén átvonuló (\leftrightarrow), bár helyenkint, teszem a Szepességen, évente nagy mennyiségben költ is. — Az *utolsó mulatkozásról* a következő adatokat kaptuk:

Heberwinterte heuer nirgends. Hebrigens ist diese Art im größten Theile Ungarns ein Durchzugsvogel (\leftrightarrow), obzwar stellenweise — so in der Zips — jährlich in großer Anzahl brütet. Vom letzten Aufenthalt erhielten wir folgende Angaben:

Apr. 11. — (in) Morovič.
„ 8. — „ Nagy-Enyed.
„ 21. — „ Szent-Gotthárd.
„ 11. — „ Diós-Jenő.
„ 24. — „ Gáes.
„ 10. — „ Keczer-Peklén.
„ 13. — „ Ungvár.
„ 24. — „ Zuberecz.

Formuláink már most így alakulnak:

Unjere Formeln gestalten sich nun wie folgt:

I. } Az *első érkezés* formulája:
 } Formel der ersten Anfunft:

L. (F.) — Mart. 12. — (in) Kúpinovo.
 Lk. (Sp.) — Apr. 14. — „ Feketevág.
 J. (Sch.) = 34 nap (Tage).
 K. (M.) — Mart. 28—29.

II. } Az *utolsó mulatkozás* formulája:
 } Formel des letzten Aufenthalts:

L. (F.) — Apr. 8. — (in) Nagy-Enyed.
 Lk. (Sp.) — „ 24. — „ Gáes, Zuberecz.
 J. (Sch.) = 17 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 16.

154. \leftrightarrow * *Serinus hortulanus*, Koch.

Mart. 25. — (in) Kőszeg.
 Apr. 11. — „ Velenceze.

* A tavalyi (1894.) évi jelentésben (Aqu. II. 1895. p. 58) hibásan volt \leftrightarrow -nak írva. — Im ersten (1894) Jahresberichte (Aquila. II. 1895. p. 58) aus Bereschen \leftrightarrow geschrieben.

* Az első pár nap előtt, — Vor einigen Tagen den ersten gesehen.

- Apr. 10. — (in) Diós-Jenő.
 " 11. — " Somorja.
 " 6. — " Gács.
 Febr. 23. — " Ungvár.
 Apr. 13. — " Ungvár.
 " 20. — " Zuberecz.
 " 10. — " Liptó-Ujvár.
 " 19. — " Szepes-Béla.

Ungvár első dátuma \leftrightarrow adat.

Ungvár's erstes Datum eine \leftrightarrow Angabe.

- L. (F.) — Mart. 25. — (in) Kőszeg.
 Lk. (Sp.) — Apr. 20. — " Zuberecz.
 J. (Sch.) = 27 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 7.

155. \leftrightarrow *Spatula clypeata*, L.

- Mai 1. — (in) Temes-Kubin.
 Apr. 10. — " Keszthely.
 " 3. — " Velencez.

156. \leftrightarrow *Sterna fluviatilis*, NAUM.

- Mart. 14. — (in) Temes-Kubin.
 Apr. 27. — " Fogaras.
 " 10. — " Keszthely.
 Mart. 21. — " Kis-Harta.
 Apr. 29. — " Velencez.
 " 11. — " Somorja.
 Jun. 13. — " Ungvár.

Ungvár nem vonulási, hanem csak alkalmi adat.

Ungvár kein Zugsz, sondern nur Gelegenheits-Datum.

- L. (F.) — Mart. 14. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 29. — " Velencez.
 J. (Sch.) = 47 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 6.

157. \leftrightarrow *Sterna minuta*, L.

- Apr. 26. — (in) Somorja.

158. \leftrightarrow *Sturnus vulgaris*, L.

- I. { Febr. 27. — (in) Kupinovo.
 " 27. — " Temes-Kubin.

III.	{	Mart. 5. — (in) Bélye.
		" 12. — " Doroszló.
		Apr. 4. — " Réa.
IV.	{	Jan. 30. — " Fogaras.
		Febr. 27. — " Fogaras.
		Mart. 11. — " Pécs.
V.	{	Febr. 27. — " Szeged.
		Mart. 23. — " Sistarovecz.
		" 12. — " Dorgos.
VI.	{	" 13. — " Nagy-Enyed.
		Febr. 22. — " Kőszeg.
		Jan. 9. — " Pápa.
VII.	{	Febr. 24. — " Székesfehérvár.
		Mart. 14. — " Pettenf.
		" 1. — " Sziget-Szt-Miklós.
VIII.	{	" 15. — " Zilah.
		" 2. — " Szilágy-Cselh.
		Febr. 26. — " Sopron.
IX.	{	Mart. 22. — " Diós-Jenő.
		" 19. — " Aquincum.
		" 19. — " Budapest.
X.	{	" 3. — " Pozsony.
		" 16. — " Somorja.
		" 3. — " Diószeg.
XI.	{	" 18. — " Ghymes.
		" 12. — " Gács.
		" 14. — " Tavarna.
XII.	{	" 13. — " Ungvár.
		" 31. — " Zuberecz.
XIII.	{	" 23. — " Szepes-Béla.

Temes-Kubin-ban febr. 27-én 3 db.; mart. 2-án 14 db.; 4-én 8 db.; 9-én pedig ezeres csapatok voltak láthatók. — Réa aránylag túlkéső. — Fogaras első dátuma csakis véletlen adatnak vehető, megfigyelő írja: «jan. 30-án az erős hideg és nagy hó daczára látható 1 db.; a normális érkezés azonban febr. 27-én következett be. — Pápa szintén csak véletlen adat, elesik.

In Temes-Kubin erschienen am 27. Februar 3 St.; am 2. März 14 St.; am 4. 8 St.; am 9. Flüge zu Tausenden. — Réa gegen die übrigen Stationen zu spät. — Fogaras' erstes Datum kann nur für ein zufälliges Erscheinen gehalten werden, Beobachter (v. Czunk) schreibt: «Am 30. Januar, trotz grimmiger Kälte und immensen Schnee, einen Staar bei der Schlachtbrücke bemerkt. Normales Erscheinen fand am 27. Februar statt». — Pápa ebenfalls ein zufälliges Datum, fällt weg.

L. (F.) — Febr. 22. — (in) Kőszeg.
 Lk. (Sp.) — Mart. 31. — „ Zuberecz.
 J. (Sch.) = 38 nap (Tage).
K. (M.) = Mart. 12—13.

159. ↔ *Sylvia atricapilla*, L.

Apr. 9. — (in) Temes-Kubin.
 „ 30. — „ Réa.
 „ 29. — „ Fogaras.
 „ 14. — „ Lelle.
 „ 16. — „ Kőszeg.
 Mai 4. — „ Velencez.
 Apr. 8. — „ Sopron.
 „ 15. — „ Somorja.
 Mai 2. — „ Zólyom.
 Apr. 24. — „ Ungvár.
 Mai 9. — „ Zuberecz.

Velenceze fekvéséhez képest késő, megfigyelő írja is, hogy állítólag már előbb megérkezett.

Velenceze für seine Lage zu spät, Beobachter schreibt auch, daß man den Vogel angeblich schon früher gesehen hätte.

L. (F.) — Apr. 8. — (in) Sopron.
 Lk. (Sp.) — Mai 9. — „ Zuberecz.
 J. (Sch.) = 32 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 23—24.

160. ↔ *Sylvia cinerea*, BECHST.

Apr. 11. — (in) Réa.
 „ 22. — „ Fogaras.
 „ 15. — „ Kőszeg.
 „ 13. — „ Pettend.
 „ 10. — „ Diós-Jenő.
 „ 20. — „ Somorja.
 „ 25. — „ Gács.
 Mai 9. — „ Zuberecz.
 „ 18. — „ Liptó-Ujvár.

L. (F.) — Apr. 10. — (in) Diós-Jenő.
 Lk. (Sp.) — Mai 18. — „ Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 39 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 29.

161. ↔ *Sylvia curruca*, L.

Apr. 5. — (in) Réa.
 „ 2. — „ Fogaras.
 „ 8. — „ Nagy-Ényed.

Apr. 12. — (in) Bojár.
 „ 19. — „ Kőszeg.
 „ 24. — „ Velencez.
 „ 11. — „ Pettend.
 „ 9. — „ Sopron.
 „ 16. — „ Diós-Jenő.
 „ 7. — „ Somorja.
 „ 15. — „ Gács.
 „ 8. — „ Ungvár.

Velenceze túlkéső.

В е л е н ц е з у ípát.

L. (F.) — Apr. 2. — (in) Fogaras.
 Lk. (Sp.) — „ 19. — „ Kőszeg.
 J. (Sch.) = 18 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 10—11.

162. ↔ *Sylvia hortensis*, BECHST.

Apr. 30. — (in) Réa.
 „ 27. — „ Fogaras.
 „ 16. — „ Nagy-Ényed.
 Mai 6. — „ Kőszeg.
 Apr. 17. — „ Pettend.
 Mai 4. — „ Sopron.
 Apr. 26. — „ Somorja.
 Mai 15. — „ Liptó-Ujvár.

L. (F.) — Apr. 16. — (in) Nagy-Ényed.
 Lk. (Sp.) — Mai 15. — „ Liptó-Ujvár.
 J. (Sch.) = 30 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 30.—Mai 1.

163. ↔ *Sylvia nisoria*, BECHST.

Apr. 26. — (in) Nagy-Ényed.
 Mai 5. — „ Kőszeg.
 Apr. 24. — „ Velencez.
 Mai 7. — „ Sopron.
 „ 4. — „ Somorja.
 „ 4. — „ Ungvár.

L. (F.) — Apr. 24. — (in) Velencez.
 Lk. (Sp.) — Mai 7. — „ Sopron.
 J. (Sch.) = 14 nap (Tage).
K. (M.) = Apr. 30.—Mai 1.

164. √ *Syrnium uralense*, PALL.

Febr. 17. — (in) Sajó-Gömör.
 „ 20. — „ Ungvár.
 Mart. 10—12. „ «Magyarország.» — Ungarn.

165. \leftrightarrow *Totanus calidris*, L.

- Apr. 23. — (in) Réa.
 " 21. — " Madarásztó.
 " 22. — " Keszthely.
 Mart. 29. — " Székesfehérvár.
 " 28. — " Diós-Jenő.

A három első állomás határozottan késő; dr. Lovassy *Keszthely*-ről írja is, hogy az első érkezés bizonytalan.

Die drei ersten Stationen entschieden spät; Dr. Lovassy schreibt auch aus *Székesfehérvár*, daß die erste Ankunft unjücher ist.

166. \leftrightarrow *Totanus fuscus*, L.

- Apr. 9. — (in) Horgos.

167. \leftrightarrow *Totanus glareola*, L.

- Apr. 15. — (in) Réa.
 " 13. — " Fogaras.
 " 20. — " Horgos.

168. \leftrightarrow *Totanus glottis*, L.

- Apr. 23. — (in) Réa.
 " 3. — " Horgos.

169. \leftrightarrow *Totanus ochropus*, L.

- Mart. 2. — (in) Kupinovo.
 Febr. 23. — " Réa.
 " 12. — " Fogaras.
 Apr. 12. — " Nagy-Enyed.
 Mart. 19. — " Sopron.
 Apr. 30. — " Diós-Jenő.
 Mart. 18. — " Somorja.

Túlnagy ingadozás, de ennél a fajnál nem példátlan.

Uebergroße Schwankung, bei dieser Art jedoch nicht beißpielloß.

- L. (F.) — Febr. 12. — (in) Fogaras.
 Lk. (Sp.) — Apr. 30. — " Diós-Jenő.
 J. (Sch.) = 78 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 22—23.

170. \leftrightarrow *Totanus stagnatilis*, BECHST.

- Apr. 9. — (in) Réa.
 Mai 3. — " Horgos.
 Apr. 7. — " Liptó-Ujvár.

Aquila. III.

171. \leftrightarrow *Tringa alpina*, L.

- Apr. 21—23. — (in) Fogaras.
 " 8— $\left\{ \begin{array}{l} \text{végéig} \\ \text{énbe} \end{array} \right\}$ " Horgos.

172. \leftrightarrow *Tringa minuta*, LEISL.

- Apr. 17—21. — (in) Fogaras.
 Mart. 23. — " Kis-Harta.

173. \leftrightarrow *Tringa subarquata*, GOULD.

- Apr. 27.—Mai 20. — (in) Horgos.

A Tringák is egyike legérdekesebb átvonuló madárcsaládainknak, s már csak a tavaszi vonulás gyors lefolyása miatt is szélesebb körű, s a vonulás egész tartamát jelző megfigyétéseket érdemelne meg.

Die *Tringa*-Arten bilden auch eine der interessantesten Familien der **Durchzügler**, und sie würden schon wegen des rapiden Verlaufs des Frühjahrszuges eine **ausgedehntere** und das ganze Zugsbild darstellende Beobachtung verdienen.

174. \leftrightarrow *Tringoides hypoleucus*, L.

- Apr. 11. — (in) Réa.
 " 18. — " Fogaras.
 " 18. — " Madarasi tó (Horgos).
 Mai 3. — " Nagy-Enyed.
 Apr. 22. — " Keszthely.
 Mart. 26. — " Velenceze.
 Apr. 29. — " Diós-Jenő.
 Mart. 31. — " Somorja.
 " 31. — " Ungvár.

- L. (F.) — Mart. 26. — (in) Velenceze.
 Lk. (Sp.) — Mai 3. — " Nagy-Enyed.
 J. (Sch.) = 39 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 14.

175. \leftrightarrow *Turdus iliacus*, L.

Az elsők:	Hol?	Az utolsók:
Die ersten:	Wo?	Die letzten:
Mart. 12. — (in) Kőszeg.		— Mart. 25.
" 27. — " Pettend.		— " 30.
" $\left\{ \begin{array}{l} \text{vége} \\ \text{énbe} \end{array} \right\}$ — " Diós-Jenő.		— Apr. 11.
" 19. — " Somorja.		— " 3.

I. { Az első érkezés formulája:
 { Formel der ersten Ankunft:

L. (F.) = Mart. 12. — (in) Kőszeg.
 Lk. (Sp.) — " 27. — " Pettend.
 J. (Sch.) = 16 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 19–20.

II. { Az utolsó találkozás formulája:
 { Formel des letzten Aufenthaltes:

L. (F.) — Mart. 25. — (in) Kőszeg.
 Lk. (Sp.) — Apr. 11. — " Diós-Jenő.
 J. (Sch.) = 18 nap (Tage).
 K. (M.) — Apr. 2–3.

176. <=> *Turdus merula*, L.

Mart. 10. — (in) Temes-Kubin.
 Jan. 18. — " Réa.
 Mart. 20. — " Nagy-Enyed.
 " 22. — " Kis-Harta.
 Apr. 9. — " Pettend.
 { Attelelt } — " Diós-Jenő.
 { Ueberwintert }
 Febr. 20. — " Somorja.
 Mart. 15. — " Selmeczbánya.

Réa, Diós-Jenő és Somorján áttelelt. —
 Különben ez a faj nálunk rendszeren áttelelt.

zu Réa, Diós-Jenő und Somorja über-
 wintert. — Uebrigens überwintert diese Art in
 Ungarn jedes Jahr.

L. (F.) — Mart. 10. — (in) Temes-Kubin.
 Lk. (Sp.) — Apr. 9. — " Pettend.
 J. (Sch.) — 31 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 25.

177. <=> *Turdus musicus*, L.

Mart. 10. — (in) Fogaras.
 " 16. — " Nagy-Enyed.
 " 24. — " Kőszeg.
 " 30. — " Velence.
 " 14. — " Sopron.
 " 26–27. " Diós-Jenő.
 " 19. — " Somorja.
 " 19. — " Selmeczbánya.
 " 24. — " Gács.
 " 26. — " Ungvár.
 " 26. — " Zuberecz.
 " 27. — " Liptó-Ujvár.
 " 19. — " Szepes-Béla.

L. (F.) = Mart. 10. — (in) Fogaras.
 Lk. (Sp.) — " 30. — " Velence.
 J. (Sch.) — 21 nap (Tage).
 K. (M.) = Mart. 20.

178. <=> *Turdus pilaris*, L.

Jan. 3. — (in) Temes-Kubin. — Kis csapatok.
 Kleinere Flüge).
 Mart. 15. — " Temes-Kubin. — 200 db. (St.)
 → É (N).
 " 26. — " Temes-Kubin. — Sok száz
 → É. — Viele Hunderte → N.
 Jan. 15. — " Réa. — 20–30 db. (St.).
 { Attelelt } — " Horgos.
 { Ueberwintert }
 Mart. 25. — " Nagy-Enyed.
 " 22. — " Keszthely. — (Szól. — Singt).
 " 25. — " Kis-Harta.
 " 23. — " Kőszeg. — Csapat. — Flug.
 Nov. { II. fele } * " Diós-Jenő. — Nem sok. —
 { II. Hälfte } Nicht viel.
 Febr. 15. — " Diós-Jenő. — 1 db. — 1 St.
 Apr. 4. — " Diós-Jenő. — Csapat. — Flug.
 " 6. — " Diós-Jenő. — 50–60 db., St.
 " 9. — " Diós-Jenő. — Nagy csapatok.
 Große Flüge.
 " 15. — " Diós-Jenő. — Óta nincs. —
 Seitdem keine.
 " 14. — " Somorja. — Csapat. — Flug.
 Mart. 25. — " Gács. — Csapat. — Flug.
 Decz. 1.*—Mart. 19. — (in) Ungvár.
 Mart. 26–28. — (in) Zuberecz. — Csapatok
 → K. — Flüge → O.

Nem egyöntetű adatok. a vonulásnak sem
 kezdetét, sem végét nem fixirozzák, további com-
 binációra nem alkalmasak.

Nicht gleichmäßige Angaben: fixiren weder den
 Anfang, noch das Ende des Zuges, demnach für
 weitere Combination nicht geeignet.

179. <=> *Turtur auritus*, GRAY.

Apr. 23. — (in) Kupinovo.
 " 30. — " Temes-Kubin.
 " 16. — " Bélye.
 " 19. — " Doroszló.
 Mai 3. — " Réa.
 " 2. — " Fogaras.
 Apr. 24. — " Horgos.

Apr. 25. — (m) Nagy-Enyed.
 „ 25. — „ Kőszeg.
 „ 21. — „ Velenceze.
 „ 11. — „ Pettend.
 „ 28. — „ Zilah.
 „ 22. — „ Sopron.
 „ 30. — „ Miklósfalu.
 „ 21. — „ Diós-Jenő.
 „ 20. — „ Somorja.
 „ 21. — „ Ghymes.
 „ 24. — „ Gács.
 Mart. 23. — „ *Geletnek*.
 Mai 4. — „ Tavarua.
 Apr. 10. — „ Ungvár.

Geletnek az időre túlkorai, tarthatatlan: vagy elnézés, vagy pedig tollhibáról lehet csak szó.

Geletnek für heuer viel zu früh, es kann hier sich nur entweder um ein Versehen, oder um einen Lapsus Calami handeln.

L. (F.) — Apr. 10. — (in) Ungvár.
 Lk. (Sp.) — Mai 4. — „ Tavarua.
 J. (Sch.) — 25 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 22.

180. ↔ *Upupa epops*, L.

Mart. 31. — (in) Kupinovo.
 „ 25. — „ Temes-Kubin.
 Apr. 8. — „ Ujvidék.
 Mart. 21. — „ Bélye.
 „ 27. — „ Doroszló.
 Apr. 4. — „ Réa.
 Mart. 24. — „ Fogaras.
 Apr. 4. — „ Horgos.
 „ 10. — „ Nagy-Enyed.
 „ 4. — „ Kis-Harta.
 „ 9. — „ Felső-Lövő.
 „ 11. — „ Székesfehérvár.
 „ 4. — „ Velenceze.
 „ 15. — „ *Pettend*.
 „ 1. — „ Sziget-Sz.-Miklós.
 „ 28. — „ Zilah.
 Mart. 19. — „ Sopron.
 Apr. 4. — „ Diós-Jenő.
 Mart. 31. — „ Alsó-Petény.
 „ 31. — „ Somorja.
 Apr. 4. — „ Ghymes.
 „ 7. — „ Gács.
 „ 8. — „ Tavarua.

Apr. 7. — (in) Ungvár.
 „ 20. — „ Szepes-Béla.

Pettend a szomszédos állomásokhoz viszonyítva késő. — *Sopron*-ban mart. 19-én 1 db. mutatkozott, ettől fogva azonban nem volt egészen apr. 4-ig.

Pettend im Verhältnis zu den benachbarten Stationen zu spät. — In *Sopron* war am 19. März nur ein Stück, und seitdem bis 4. April kein Vogel zu sehen.

L. (F.) — Mart. 19. — (in) Sopron.
 Lk. (Sp.) — Apr. 20. — „ Szepes-Béla.
 J. (Sch.) — 33 nap (Tage).
 K. (M.) = Apr. 4.

181. ↔ *Vanellus cristatus*, L.

Jan. 19. — (in) Kupinovo.
 Febr. 12. — „ Kupinovo.
 „ 11. — „ Temes-Kubin.
 Mart. 9. — „ Bélye.
 „ 11. — „ Doroszló.
 „ 23. — „ Kécsa.
 „ 23. — „ Réa.
 Febr. 28. — „ Fogaras.
 Apr. 8. — „ Horgos.
 Mart. 23. — „ Nagy-Enyed.
 „ 20. — „ Csik-Szereda.
 „ 20. — „ Csik-Sz.-Márt. n.
 „ 2. — „ Keszthely.
 „ 14. — „ Kis-Harta.
 „ 14. — „ Kőszeg.
 „ 15. — „ Magyar-Gencs.
 „ 4. — „ Velenceze.
 „ 7. — „ Sopron.
 „ 25. — „ Tata.
 „ 19. — „ Diós-Jenő.
 „ 17. — „ Aquincum.
 „ 16. — „ Somorja.
 „ 18. — „ Ghymes.
 „ 15. — „ Gács.
 „ 25. — „ Bogdán-Luli.
 „ 25. — „ Tavarua.

Kupinovo-n jan. 19-én 1 db. volt látható, ez csak alkalmi adat; febr. 12-én egyesek; 27-én csapatokban. — *Horgos* késő, de megfigyelő határozottan *első* érkezésről beszél.

Bei *Kupinovo* war am 19. Januar 1 St. zu sehen, dies ist nur eine Gelegenheits-Angabe; am

12. Februar einzeln erschienen: am 27. in Flüen. Horgos zu spät, Beobachter spricht aber entschieden von einer ersten Ankunft.

L. (F.) — Febr. 11. — (in) Temes-Kubin.

Lk. (Sp.) — Apr. 8. — « Horgos.

J. (Sch.) — 57 nap (Tage).

K. (M.) = Mart. 11.

182. ↔ *Yunx torquilla*, L.

Mart. 29. — (in) Bélye.

« 24. — « Doroszló.

Apr. 4. — « Réa.

« 20. — « Fogaras.

« 19. — « Horgos.

« 15. — « Nagy-Enyed.

« 6. — « Felső-Lövő.

« 8. — « Kőszeg.

« 10. — « Jánosháza.

« 11. — « Székesfehérvár.

Mart. 28. — « Pettend.

Apr. 12. — « Pettend.

Mai 5. — « Zilah.

Apr. 9. — « Sopron.

« 9. — « Diós-Jenő.

« 11. — « Somorja.

« 12. — « Selmeczhánya.

Apr. 8. — (in) Gács.

« 13. — « Tarna.

« 12. — « Ungvár.

Mai 20. — « Zuberecz.

Apr. 21. — « Liptó-Ujvár.

Pettend első dátuma túlkorainak látszik. megfigyelő adatát következő megjegyzéssel kíséri: «mart. 28-án 1 db. egy sövényen üldögél, lelöttem: tekintettel arra, hogy e madár apr. közepe táján szokott megjelenni, a korai megjelenés mindenesetre rendkívüli». Azután apr. 12-éig nem is látott többet, akkor 2 dbot. — *Zuberecz* túlkéső.

Pettend's erstes Datum scheint für heuer zu früh, Beobachter (v. Keneffy) begleitet seine Angabe mit folgender Bemerkung: «am 28. März sitzt einer auf einen Zaun, ich erlegte ihn: mit Bezug auf jenen Umstand, daß der Wendehals Mitte April zu erscheinen pflegt, das frühe Erscheinen unbedingt außerordentlich». Seitdem sah er auch bis zum 12. April keinen, dann 2 Stück. — *Zuberecz* zu spät.

L. (F.) — Mart. 24. — (in) Doroszló.

Lk. (Sp.) — Mai 5. — « Zilah.

J. (Sch.) = 13 nap (Tage).

K. (M.) = Apr. 14.

Mire tanított az 1895. év?

Hogy mindenben a tavalyi sorrendet kövessük, vegyük elő először is az idei vonulás helyi jelenségeit.

Fogaras az idén is a tavalyihoz hasonló tüneteket mutat, bár késése az idén még sem annyira prägnans, mint tavaly volt. A fogarasi állandó késés lehető okait megfigyelünk (Czynek Ede úr) idei jelentésének bevezetésében részletesen tárgyalja, úgy a mint azt a következőkben adni el nem mulasztjuk:

«A mint az az *Aquila*-ban (II. 1895. p. 65.) igen helyesen volt hangsúlyozva, egy *szorosan helyi ok* hat gátlólag a madárvonulásra a fogarasi megfigyelési területen. Mindenek előtt azt kell kiemelnem, hogy abból az elvből indultam ki mindig: inkább keveset, de jól megfigyelni, s azért megfigyeléseimmel csakis a várost körülövező Olt-völgyre szorítkoztam. Kezdetben az hittem vonulónk az Olt patak hosszában halad-

Worüber uns das Jahr 1895 belehrt hat?

Um in allem unserem vorjährigen Verfahren zu folgen, nehmen wir zuerst die *localen* Erscheinungen des heurigen Zuges vor.

Fogaras zeigt auch heuer ein dem vorjährigen ähnliches Verhalten, obzwar das Verspäten heuer nicht so ausgeprägt erscheint, wie im Vorjahre. Den möglichen Ursachen der alljährigen Verspätung widmet unser Beobachter (Herr Eduard v. Czynek) eine genauere Auseinandersetzung, welche wir im ganzen Umfange, wie folgt, zu geben für nothwendig halten:

«Wie in «*Aquila*» (Jahrg. II. 1895. p. 65.) ganz richtig hervorgehoben wurde, ist es ein streng *localer* Umstand, welcher auf die Gestaltung des Zuges im Fogaraser Beobachtungsgebiet *stören* und *hemmen* wirkt.»

«Vor allem will ich bemerken, daß ich meine Beobachtungen — von dem Grundsatze ausgehend: lieber wenig, aber gründlich — auf das die Umgebung der Stadt Fogaras bildende Alt-

nak. De nem így van. A fővonulás nem az Olt-völgy mentében, hanem a hegység lábánál, a Kárpátok, az u. n. fogarasi havasok hosszában halad. Az Olt völgye, az én megfigyelési területem, nem igen nagy vonzerőt gyakorol a vonuló madárság zömére. Ninesenek erdőségei, vagy legalább összefüggő kisebb pagonyai, sem esendesei kellő mennyiségben, ninesenek hegyei, sem előhegységei, nem esoda hát ha a madárság inkább a hegyvidéket keresi fel, a mely összes szükségleteiket bőven kielégíti táplálék dolgában is, de még az időjárás viszonyosságai ellen is bőséges védelmet nyújt. Ismeretes tény, hogy a hegység aljában sokkal szeledebb, enyhébb a klíma, mint az alig egy órányira fekvő Olt-völgyben.

Tizenhárom évi megfigyeléseim azt a tanúságot szolgáltatják, hogy a hegység lábánál a vonuló madarak nem sokkal később érkeznek meg, mint bárhol máshol Erdélyben, ellenben az én szűkebb megfigyelési körömon belül feltűnően későn. Az általam észlelt eltérések arra engednek következtetni, hogy a vonulók zöme a hegységben normális időben jelenik meg, a Fogaras közvetlen közelében mutatkozó vonuló madarak pedig vagy csak a síkságon lassanként terjeszkedő maradék, vagy pedig éppen esakis a vonuló sereg utócsapata. Hogy feltevésem nem egészen alap nélküli, azt bizonyítja — hogy példáért messze ne menjek — az a tény, hogy az idén a kakukot a nagy hó daczára már apr. 10-én mindenütt hallottam szólni, pedig Fogaras körül abban az időben még csak nem is láttam. Hasonlókép a *Muscicapa collaris* is már apr. 16-án láttam a hegy lábánál, pedig Fogarason csak máj. 2-ikán mutatkozott. Ha ennél fogva az én adataim eltérnek más erdélyi adatoktól, úgy ez annak a körülménynek tudandó be, hogy — a mint már megjegyeztem — a vonulás a Kárpátok hosszában megy végbe, a megfigyelési területen ellenben sok madár esakis később mutatkozik, s ezzel arra a feltevésre visz, mintha a vonulás Fogaras megyében abnormis lenne.»

Szeged-ről nem kaptunk a tavalyi jeleusé-

Thal beschränkt habe. Anfangs war ich der Meinung, daß unsere Wanderer längs der Muta kommen und gehen. Dies ist indessen nicht der Fall. Der Hauptzug findet nicht längs dem, das Thal durchschneidenden Flusse, sondern am Fuße und längs den Karpathen, den sogenannten Fogarascher Alpen statt.»

«Das Alt-Thal — also mein engeres und weiteres Beobachtungsgebiet — bietet, da es weder Waldungen, noch größere Baumgruppen in Verbindungen mit solchen, noch Busch- und Strauchwerk in genügender Menge bietet, auch keine Berge und Vorberge hat, wenig Verlockendes für das Groß der Vogelwelt und ist es daher kein Wunder wenn dieselbe längs dem alle Lebensbedingungen erfüllenden gegen rauhe Winde und Kälte schutzbietenden Gebirge hinzieht. Es ist eine bekannte Thatsache, daß am Fuße des Gebirges ein milderes, windstilleres Clima herrscht, als in dem nur einige Stunden von demselben um Fogaras liegenden Alt-Thale.»

«Nach meinen bisherigen — nunmehr 13-jährigen — Beobachtungen erscheinen die Zugvögel am Fuße des Gebirges nicht viel später, als anderswo in Siebenbürgen, dagegen in meinem engeren Beobachtungsgebiet auffallend spät. Die von mir beobachteten Abweichungen lassen mich vermuthen, daß das Groß der Durchzügler längs dem Gebirge in normaler Durchzugszeit erscheint, die bei Fogaras indessen sich zeigenden Wanderer, entweder nur der allmählich sich über die Ebene verbreitende Rest derselben oder Nachzügler sind.»

«Daß meine Annahme nicht so ganz unbegründet oder aus der Luft gegriffen ist, beweist auch der Umstand, daß ich — gehen wir nicht zu weit zurück — z. B. den Kukuk heuer trotz dem vielen, hohen Schnee, auf dem Gebirge, bereits am 10-ten April allenthalben rufen hörte, während ich um diese Zeit in Fogaras ihn noch nicht einmal gesehen hatte. Ebenso bemerkte ich den Halsband-Fliegenfänger (*Muscicapa collaris* BECHTL) am Fuße des Gebirges am 16-ten April, während sich derselbe um Fogaras erst am 2-ten zeigte.»

«Wenn daher meine Daten von anderen siebenbürgischen abweichen, so ist dies, wie bereits bemerkt, dem Umstande zuzuschreiben, daß der Vogelzug wohl längs der Karpathen normal stattfindet, im Beobachtungsgebiete aber manche Vogelart sich erst später zeigt, und daher zur Annahme verleitet, als würde der Zug im Fogaraser Comitat ein abnormer sein.»

Aus *Szeged* erhielt die Centrale über die

gekre nézve felvilágosítást: esakis annyit jegyez meg megfigyelőnk, hogy az idén egyes fajok «nem senzációskodtak» túlkorai megjelenésükkel: s tényleg az idén Szeged, illetve Horgos elég normális sőt több esetben aránylag kései adatokat küldött.

Nagyon feltűnő az idén *Réa* aránytalan nagy késése, majdnem az összes fajoknál. Több esetben oly abnormis késő volt, hogy nem is lehetett a középszám megállapításánál figyelembe venni. Ok gyanánt megfigyelőnk röviden csak «rendkívüli időjárást» említ.

*

A mi már most a vonulás menetére nézve levonható tanuságot illeti táblázatokban adjuk, hogy az idén hány faj *telelt át* és hány érkezett

*előbb,
megfelelőleg és
később.*

mint az országos közép: eltérés a tavalyi eljárástól csupán abban lesz, hogy az *országos középszámmal* az összes, bezárólag egészen 1894-ig gyűjtött adatok bevonásával állapítottam meg, és hogy az eltérést — miután kész középszámokra támaszkodhattam — nem csak «hetek»-ben, mint tavaly, hanem egészen napra feltűnethettem.

A táblázatokban *dült* betűkkel írtam azokat a fajokat, a melyekről csak 2—3 adat érkezett az idén s így középszámuk 1895-re csak kevés, jobban mondva elégtelen adatok alapján, s esakis az összehasonlító táblázatok számára állapítottam meg. — Elejteni teljesen nem akartam őket, mert mint már tavaly is megjegyeztem, ha nem is nyujtanak annyira megbízható bázist az összehasonlításra, mint a nagy sorozatokra támaszkodó középszámok, a vonulás általános képéhez mégis ők is szolgáltathatnak néhány karakterisztikus vonást.

Adjuk azután még a *megszállási időt* feltűnítő táblázatot, s legvégül Magyarország tavaszi vonulási naptárát — a tavalyi minta szerint — az 1895. évre.

De térjünk át most magukra a táblázatokra:

vorjähri gen Erseheinungen gar keine Auskunft; nur der Beobachter bemerkt nur so viel, daß einzelne Arten heuer (1895) «keine Senzation» mit ihrer zu frühen Ankunft machten; und factisch gab heuer Szeged, respective Horgos genug normale, in manchen Fällen sogar verhältnißmäßig späte Daten ab.

Besonders auffallend ist das heurige große Verspäten Réa's, u. z. beinahe sämtlicher Arten; in manchen Fällen so groß, daß wir beim Feststellen des heurigen Mittels die Daten sogar außer Acht lassen mußten. Als Ursache stellt der Beobachter im Allgemeinen eine «außerordentliche Witterung» hin.

Was nun den Verlauf des heurigen Zuges anbelangt, so geben wir Tabellarisch, wie viel Arten heuer *ü b e r w i n t e r t*, und wie viele Arten

*früher
entsprechend und
später*

erschienen sind, als das Landesmittel. Eine Abweichung findet von unserem vorjähri gen Verfahren nur insoweit statt, als ich die Landesmittel auf Grund sämtlicher bis inclusive 1894 gesammelter Zugdaten ausgerechnet habe, ferner daß ich die Unterschiede — da ich mich heuer schon auf pünktliche Landesmittel habe stützen können — nicht nur approximativ: «i n W o c h e n» — wie im vorigen Jahre — sondern ganz pünktlich, auf den «T a g» habe feststellen können.

In den Tabellen habe ich jene Arten, über welche wir heuer nur 2—3 Daten erhalten haben, deren Jahresmittel pro 1895 demnach nur auf ungenügender Basis ruht, und blos für die folgenden Vergleichungs-Tabellen ausgerechnet und benützt wurde — mit cursiver Schrift drucken lassen. Gänzlich ignoriren konnte ich auch jene Arten nicht, wenn auch dieselben für das vergleichende Verfahren nicht so entsprechend sind, als die Mittel aus langen Datenreihen; dennoch können aber dieselben — wie ich auch voriges Jahr schon bemerkt habe — zum allgemeinen Bilde des heurigen Verlaufes des Zuges einige charakteristische Merkmale liefern.

Außerdem geben wir heuer noch eine Tabelle zur Veranschaulichung der heurigen *B e s i e d l u n g s z e i t*, und endlich Ungarns Zugskalender über den Frühlingszug i. J. 1895.

Nun mögen aber die Tabellen selbst folgen:

Az 1895. év folyamán átteleltek :

Im Jahre 1895 haben überwintert :

- ↔ *Accentor modularis*, L. — (in) Ungvár.
 ↔ *Alauda arvensis*, L. — (in) Somorja.
 ↔ *Anas boschas*, L. — (in) Hévíz.
 ↔ *Ardea cinerea*, L. — (in) Somorja.
 ↔ *Buteo vulgaris*, BECHST. — (in) Diós-Jenő, Sopron és (und) Horgos.
 ↔ *Circus cyaneus*, L. — (in) Somorja.
 ↔ *Columba oenas*, L. — (in) Temes-Kubin, és (und) Fogaras.
 ↔ *Emberiza miliaria*, L. — (in) Horgos, Keszthely, Pettend, Somorja.
 ↔ *Emberiza schoeniclus*, L. — (in) Horgos, Sopron, Somorja.
 ↔ *Fringilla coelebs*, L. — (in) Horgos, Kőszeg, Diós-Jenő.
 ↔ *Gallinago scolopacina*, Br. — (in) Réa, Fogaras, Diós-Jenő.
 ↔ *Motacilla alba*, L. — (in) Diós-Jenő.
 ↔ *Motacilla boarula*, L. — (in) Kőszeg, Sopron.
 ↔ *Philomachus pugnax*, L. (in) Temes-Kubin.
 ↔ *Podiceps minor*, Gm. — (in) Keszthely.
 ↔ *Querquedula circia*, L. — (in) Horgos.
 ↔ *Serinus hortulanus*, Koch. — (in) Ungvár.
 ↔ *Sturnus vulgaris*, L. — (in) Fogaras, Pápa.
 ↔ *Turdus merula*, L. — (in) Réa, Diós-Jenő, Somorja.
 ↔ *Vanellus cristatus*, L. — (in) Kupinovo.

Összesen 20 faj.

Zusammen 20 Arten.

Az 1894-ig bezárólag megállapított országos középszámnál k o r á b b a n érkeztek az idén
 ♂ r ü h e r als das Landesmittel (einschließlich bis 1894 ausgerechnet) sind heuer angekommen.

Hány nappal Mit wieviel Tagen	A következő fajok Die folgenden Arten	Hány nappal Mit wieviel Tagen	A következő fajok Die folgenden Arten
27	↔ <i>Charadrius apricarius</i>	4	↔ <i>Erethacus cyaneculus</i>
16	↔ <i>Coracias garrula</i>	4	↔ <i>Falco rubriteo</i>
14	↔ <i>Milvus korschun</i>	4	↔ <i>Muscicapa grisola</i>
14	↔ <i>Monticola saxatilis</i>	4	↔ <i>Turdus iliacus</i>
11	↔ <i>Caprimulgus europaeus</i>	3	↔ <i>Alauda arvensis</i>
11	↔ <i>Cypselus apus</i>	3	↔ <i>Ardea comata</i>
10	↔ <i>Anthus campestris</i>	3	↔ <i>Cerchneis vespertina</i>
9	↔ <i>Merops apiaster</i>	3	↔ <i>Ficedula trochilus</i>
7	↔ <i>Aerocephalus turdoides</i>	3	↔ <i>Pratincola rubicola</i>
7	↔ <i>Anthus pratensis</i>	2	↔ <i>Aerocephalus palustris</i>
6	↔ <i>Luscinola melanopogon</i>	2	↔ <i>Graculus carbo</i>
6	↔ <i>Ortigometra minuta</i>	2	↔ <i>Ruticilla phoenicea</i>
6	↔ <i>Sterna fluviatilis</i>	1	↔ <i>Cuculus canorus</i>
5	↔ <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	1	↔ <i>Gallinago scolopacina</i>
5	↔ <i>Aerocephalus phragmitis</i>	1	↔ <i>Oriolus galbula</i>
5	↔ <i>Ardea purpurea</i>	1	↔ <i>Platalea leucorodia</i>
5	↔ <i>Botaurus stellaris</i>	1	↔ <i>Podiceps cristatus</i>
5	↔ <i>Milvus ictinus</i>	1	↔ <i>Ruticilla tithys</i>
5	↔ <i>Muscicapa collaris</i>	1	↔ <i>Sylvia nisoria</i>
5	↔ <i>Saxicola oenanthe</i>		Összesen 39 faj. — Zusammen 39 Arten.

Az 1894-ig bezárólag megállapított országos középszámnak megfelelőleg érkeztek az idén:

Entsprechend dem Landesmittel (bis inclusive 1894 ausgerechnet) sind heuer angekommen:

↔ *Himantopus autumnalis*
 ↔ *Erithacus rubecula*
 ↔ *Lanius minor*
 ↔ *Muscicapa atricapilla*
 ↔ *Nyctiardea nycticorax*
 ↔ *Sylvia curruca*
 ↔ *Turdus merula*

↔ *Philomachus pugnax*
 ↔ *Anthus trivialis*
 ↔ *Ardea cinerea*
 ↔ *Ficedula rufa*
 ↔ *Gallinula chloropus*
 ↔ *Upupa epops.*

Összesen 13 faj. — Zusammen 13 Arten.

Az 1894-ig bezárólag megállapított országos középszámnál későbbben érkeztek az idén.

Später als das Landesmittel (einschließlich bis 1894 ausgerechnet) sind heuer angekommen.

Hány nappal Mit wieviel Tagen	A következő fajok Die folgenden Arten	Hány nappal Mit wieviel Tagen	A következő fajok Die folgenden Arten
1	↔ <i>Ardea garzetta</i>	7	↔ <i>Circus pygargus</i>
1	↔ <i>Chelidon urbica</i>	7	↔ <i>Columba oenas</i>
1	↔ <i>Columba palumbus</i>	7	↔ <i>Glareola pratincola</i>
1	↔ <i>Cotile riparia</i>	7	↔ <i>Hirundo rustica</i>
1	↔ <i>Erithacus luscini</i>	7	↔ <i>Hydrochelidon fissipes</i>
1	↔ <i>Erithacus philomela</i>	7	↔ <i>Ortigometra porzana</i>
1	↔ <i>Gallinago major</i>	7	↔ <i>Tringoides hypoleucus</i>
1	↔ <i>Grus cinerea</i>	8	↔ <i>Emberiza miliaria</i>
2	↔ <i>Anser cinereus</i>	8	↔ <i>Larus ridibundus</i>
2	↔ <i>Ardea alba</i>	8	↔ <i>Querquedula cinerea</i>
2	↔ <i>Buteo vulgaris</i>	9	↔ <i>Aegialitis fluviatilis</i>
2	↔ <i>Circus aeruginosus</i>	9	↔ <i>Cerchmeis tinnuncula</i>
2	↔ <i>Locustella fluviatilis</i>	9	↔ <i>Gallinago gallinula</i>
2	↔ <i>Nyroca leucophthalmus</i>	9	↔ <i>Pandion haliaetus</i>
2	↔ <i>Serinus hortulanus</i>	9	↔ <i>Podiceps griseigena</i>
2	↔ <i>Yunx torquilla</i>	9	↔ <i>Scelopax rusticola</i>
3	↔ <i>Alanda arborea</i>	10	↔ <i>Coturnix dactylisomans</i>
3	↔ <i>Anser segetum</i>	10	↔ <i>Ibis falcinellus</i>
3	↔ <i>Lanius collurio</i>	10	↔ <i>Muscicapa parva</i>
3	↔ <i>Ortigometra crex</i>	10	↔ <i>Querquedula crecca</i>
3	↔ <i>Totanus ochropus</i>	11	↔ <i>Fringilla coelebs</i>
4	↔ <i>Fulica atra</i>	12	↔ <i>Totanus glareola</i>
4	↔ <i>Mareca penelope</i>	12	↔ <i>Turdus musicus</i>
4	↔ <i>Motacilla alba</i>	12	↔ <i>Turtur auritus</i>
4	↔ <i>Sylvia atricapilla</i>	13	↔ <i>Hydrochelidon leucoptera</i>
5	↔ <i>Aquila naevia</i>	14	↔ <i>Ciconia nigra</i>
5	↔ <i>Ardea minuta</i>	14	↔ <i>Circus macrourus</i>
5	↔ <i>Ciconia alba</i>	14	↔ <i>Podiceps minor</i>
5	↔ <i>Ficedula sibilatrix</i>	15	↔ <i>Sturnus vulgaris</i>
5	↔ <i>Locustella naevia</i>	15	↔ <i>Totanus glottis</i>
5	↔ <i>Podiceps nigricollis</i>	16	↔ <i>Chrisomitris spinus</i>
5	↔ <i>Sylvia cinerea</i>	17	↔ <i>Ligurinus chloris</i>
5	↔ <i>Vanellus cristatus</i>	17	↔ <i>Motacilla boarula</i>
6	↔ <i>Accentor modularis</i>	19	↔ <i>Anas boschas</i>
6	↔ <i>Locustella luscinioides</i>	21	↔ <i>Hypolais icterina</i>
6	↔ <i>Motacilla flava</i>	21	↔ <i>Spatula clypeata</i>
6	↔ <i>Numenius arquatus</i>	27	↔ <i>Rallus aquaticus</i>
6	↔ <i>Pratincola rubetra</i>	28	↔ <i>Circus cyaneus</i>
6	↔ <i>Sylvia hortensis</i>		Összesen 78 faj
6	↔ <i>Totanus calidris</i>		Zusammen 78 Arten

Ha már most táblázataink eredményét összefoglaljuk, kitűnik, hogy az idén:

állell	---	---	---	---	---	20 faj
az országos középnel	korábban	jött:	39	«		
«	«	« nek megfelelőleg	13	«		
«	«	«nél később	78	«		

Az 1895. évi tavaszi vonulás általános jellege tehát Magyarországon halározottan kései, a mi a vonulási időszak általános meteorológiai jellegének — hosszu és erős lél — mindenben megfelel. — Lásd a meteor. jelentést p. 117—123.

Ha pedig vizsgálódásunkat arra is kiterjesztjük, hogy a korábbi, megfelelő és későbbi érkezés miként oszlott meg az egyes rendek (Ordo) szerint, a következő eredményre jutunk:

Ordo	Korábban	Megfelelőleg	Később
	Früher	Entsprechend	Später
Species			
I. Accipitres	4	—	8
II. Passeriformes	24	8	28
III. Scansores	1	—	1
IV. Columbæ	—	—	3
V. Gallinæ	—	—	1
VI. Grallæ	7	5	23
VII. Natatores	3	—	14
Összesen—Zusammen:	39	13	78

S most adjuk a megszállási időket feltüntető táblázatot azzal a megjegyzéssel, hogy az idén esakis a \leftrightarrow fajokat hagytuk ki, ellenben az \leftrightarrow fajokat most felvettem a táblázatba. Tavalyi megjegyzésem hibás (Aquila II. 1894. p. 72), esakis a \leftrightarrow re nézve állhat meg, a helyeknél a megszállási idő tényleg nem constatálható; ellenben az \leftrightarrow -óknál, első érkezési dátumaik két szélsősége mégis pontosan jelzi azt az időt, a mely alatt utjokat hazánk területén át megtették. Sőt ez utóbbiaknál — talán már nincs is messze az idő — a mikor nem csak «megszállási» hanem «elhagyási» időkről is beszélhetünk, mely utóbbinak nagyságát az «utolsó mutatkozás» ingadozásai szabják meg; nem utolsó dolog lesz e két momentum egymáshoz való, mindenestre rendkívül érdekes viszonyának kutatása

Wenn wir nun die Resultate unserer Tabellen zusammenfassen, ergibt es sich klar, daß heuer:

20 Arten	überwintert haben
39	« früher —
13	« entsprechend — und
78	« später —

eingetroffen sind, als dies unsere allgemeine Landes-Mittelzahlen gestatten würden.

Der Charakter des 1895-er Frühjahrszuges ist demnach entschieden: spät, was dem allgemeinen meteorologischen Charakter des Zugzeitraumes — langer und strenger Winter — auch im allem entspricht. (Siehe unseren meteor. Bericht p. 117—123.)

Wollen wir nun unsere Untersuchung auch noch auf jene Frage ausdehnen: wie sich das frühere, entsprechende oder spätere Eintreffen unter den einzelnen Ordnungen (Ordo) vertheilt hatte, so erhalten wir folgendes Resultat:

Und jetzt geben wir die Tabelle der Befiedelungszeiten, jedoch mit der Bemerkung, daß ich heuer nur die \leftrightarrow Arten ausgelassen, die Durchzügler (\leftrightarrow) aber aufgenommen habe. Meine vorjährige Bemerkung («Aquila» II. 1894. p. 72.) ist nicht richtig, und kann nur bezüglich der \leftrightarrow gelten, bei welchem die Befiedlungszeit factisch nicht zu constatiren ist; bei den \leftrightarrow aber die zwei Extreme pünktlich jenen Zeitraum bezeichnen, welchen gewisse Arten zum Durchfliegen Ungarns nothwendig gehabt haben. Ich muß sogar jener Hoffnung einen Ausdruck geben, das jene Zeit vielleicht gar nicht mehr weit sei, wo wir bei den Durchzüglern nicht nur Befiedlung — sondern auch «Zeiten des letzten Aufenthalts» genau unterscheiden werden können, welch' letzter Moment durch die Schwankung der Daten über den letzten Aufenthalt,

sem; mindez persze majd csak akkor, ha az átvonulók (↔) vonulási jelenségeit úgy fogjuk kezelhetni a mint azt ezen jelentés 61. lapján az *Anser segetum*-nál volt szerencsém röviden jelezni. Egyelőre még csak a «megszállási» időnél maradunk.

— ausgedrückt wird. Es muß nicht besonders betont werden, in welchem Maße die Vergleichung jener beiden Momente und ihrem Verhältnisse zu Einander, für die Forschung interessant werden können, — alles dies freilich erst dann, wenn wir die Zugerscheinungen der Durchzügler (↔) so handhaben können werden, wie ich dies auf p. 61 dieses Berichtes bei *Anser segetum*, wenn auch nur in großen Zügen, zu demonstrieren versucht habe.

Wir bleiben heute einstweilen nur bei den «Besetzungszeiten».

Magyarország területét az 1895. évi tavaszi vonulás alatt megszállták.

Ungarns Territorium haben während des Frühjahrszuges i. J. 1895 bejüdet.

A következő fajok Die folgenden Arten	Nap alatt Binnen Tagen	A következő fajok Die folgenden Arten	Nap alatt Binnen Tagen	A következő fajok Die folgende Arten	Nap alatt Binnen Tagen
<i>Botaurus stellaris</i> ...	78	<i>Numenius arquatus</i> (↔)	36	<i>Saxicola oenanthe</i> ..	24
<i>Totanus ocloropus</i> ...	78	<i>Nyctiardea nycticorax</i> ...	36	<i>Anthus pratensis</i> (↔)	23
<i>Alauda arvensis</i> ...	72	<i>Coracias garrula</i> ..	35	<i>Hydrochelidon fissipes</i> ..	23
<i>Anser segetum</i> (↔) ...	58	<i>Muscicapa collaris</i> ..	35	<i>Erithacus rubecula</i> ...	22
<i>Anthus campestris</i> ...	58	<i>Aegialitis fluviatilis</i> ...	34	<i>Gallinago scolopacina</i> ...	22
<i>Vanellus cristatus</i>	57	<i>Grus cinerea</i> ...	34	<i>Ciconia nigra</i> ...	21
<i>Philomachus pugnax</i> ...	54	<i>Scelopax rusticola</i> ...	34	<i>Circus aeruginosus</i> ..	21
<i>Anser cinereus</i> ...	53	<i>Upupa epops</i> ...	33	<i>Milvus korschun</i> ...	21
<i>Pratincola rubetra</i> ...	49	<i>Ficedula rufa</i> ..	32	<i>Podiceps cristatus</i> ..	21
<i>Falco subbuteo</i> ...	48	<i>Erithacus luscinius</i> ..	32	<i>Pratincola rubicola</i> ...	21
<i>Fulica atra</i> ...	48	<i>Sylvia atricapilla</i> ...	32	<i>Turdus muscius</i> ...	21
<i>Sterna fluviatilis</i> ..	47	<i>Cypselus apus</i> ...	31	<i>Acrocephalus phragmitis</i>	20
<i>Hirundo rustica</i> ...	45	<i>Motacilla alba</i> ...	31	<i>Ardea minuta</i> ...	20
<i>Ciconia alba</i> ...	44	<i>Motacilla flava</i> ...	31	<i>Oriolus galbula</i> ...	20
<i>Fringilla coelebs</i> ..	43	<i>Muscicapa grisola</i> ...	31	<i>Anas boschas</i> ...	19
<i>Yunx torquilla</i> ...	43	<i>Querquedula circia</i> ..	31	<i>Ficedula sibilatrix</i> ...	19
<i>Coturnix dactylisonans</i> ..	42	<i>Turdus merula</i> ..	31	<i>Larus ridibundus</i> ...	19
<i>Cotile riparia</i> ..	42	<i>Chrysomitris spinus</i> (↔)	30	<i>Podiceps nigricollis</i> ...	19
<i>Ortigometra porzana</i> ..	42	<i>Lanius colluris</i> ...	30	<i>Alauda arborea</i> ...	18
<i>Gallinago major</i> (↔) ...	41	<i>Sylvia hortensis</i> ...	30	<i>Sylvia curruca</i> ...	18
<i>Cerchneis tinnuncula</i> ..	40	<i>Ardea cinerea</i> ...	29	<i>Ficedula trochilus</i> ...	17
<i>Gallinago gallinula</i> (↔)	40	<i>Anthus trivialis</i> ...	28	<i>Muscicapa parva</i> ..	17
<i>Gallinula chloropus</i> ...	39	<i>Lanius minor</i> ...	28	<i>Ortigometra crex</i> ...	17
<i>Ruticilla phoenicea</i> ...	39	<i>Muscicapa atricapilla</i> ...	27	<i>Erithacus philomela</i> ..	16
<i>Sylvia cinerea</i> ...	39	<i>Serinus hortulanus</i> ...	27	<i>Turdus iliacus</i> (↔) ...	16
<i>Tringoides hypoleucus</i>	39	<i>Acrocephalus turdoides</i>	26	<i>Erithacus cyaneulus</i> ..	15
<i>Accentor modularis</i> ...	38	<i>Caprimulgus europaeus</i>	26	<i>Ruticilla tithys</i> ...	14
<i>Chelidon urbica</i> ..	38	<i>Cerchneis vespertina</i> ..	26	<i>Sylvia nisoria</i> ...	14
<i>Sturnus vulgaris</i> ...	38	<i>Ardea alba</i> ...	25	<i>Ardea comata</i> ..	13
<i>Columba palumbus</i> ...	37	<i>Milvus ictinus</i> ..	25	<i>Ardea purpurea</i> ...	11
<i>Cuculus canorus</i> ...	37	<i>Turtur amritus</i> ...	25	<i>Pandion haliaetus</i> ...	11
<i>Querquedula crecca</i>	37	<i>Aquila naevia</i> ...	24	<i>Motacilla boarula</i> ..	6
<i>Columba venas</i> ...	36	<i>Merops apiaster</i> ...	24		

S most még csak egy táblázatunk van hátra, az idei középszámok alapján összeállított érkezési naptár 1895-re.

Wir wären nur noch mit einer einzigen Tabelle im Rückstande; mit der Zusammenstellung unseres Zugkalenders für dieses Jahr, u. z.: auf Grund der heuer erhaltenen Mittelzahlen:

Magyarország vonulási naptára 1895-re.
Ungarns Zug-Kalender für d. J. 1895.

Az érkezési dátumokból levont országos középszám 1895 Jahresmittel der Anflutstage		Madárfaj Der folg. Vogelart	Az érkezési dátumokból levont országos középszám 1895 Jahresmittel der Anflutstage		Madárfaj Der folg. Vogelart
Február	23-24	↔ Alauda arvensis	Április	1	↔ Milvus korschmann
"	28—Mart. 1.	↔ Anser segetum	"	2	↔ Erithacus cyaneulus
Martius	5-6	↔ Columba vena	"	2-3	↔ Falco subbuteo
"	9	↔ Anser cinereus	"	3	↔ Gallinago major
"	11	↔ Vanellus cristatus	"	3	↔ Motacilla flava
"	12-13	↔ Chrysomitris spinus	"	4	↔ Ardea alba
"	12-13	↔ Sturnus vulgaris	"	4	↔ Ardea purpurea
"	13	↔ Anas boschas	"	4	↔ Gallinula chloropus
"	14	↔ Motacilla alba	"	4	↔ Upupa epops
"	15	↔ Columba palumbus	"	4-5	↔ Accentor modularis
"	15	↔ Fringilla coelebs	"	5-6	↔ Anthus campestris
"	15-16	↔ Emberiza miliaria	"	5-6	↔ Saxicola venanthe
"	17-18	↔ Numenius arquatus	"	6	↔ Ficedula trochilus
"	18	↔ Larus ridibundus	"	6	↔ Sterna fluviatilis
"	18-19	↔ Gallinago scolopacina	"	6-7	↔ Aquila naevia
"	19	↔ Ardea cinerea	"	7	↔ Podiceps nigricollis
"	19	↔ Pratincola rubicola	"	7	↔ Serinus hortulanus
"	19	↔ Querquedula circa	"	7-8	↔ Anthus trivialis
"	19-20	↔ Turdus iliacus	"	7-8	↔ Nyctiardea nycticorax
"	20	↔ Turdus musicus	"	8	↔ Coracias garrula
"	20-21	↔ Alauda arborea	"	10	↔ Hirundo rustica
"	20-21	↔ Grus cinerea	"	10-11	↔ Sylvia curruca
"	21-22	↔ Botaurus stellaris	"	11	↔ Pratincola rubetra
"	22	↔ Querquedula crecca	"	12-13	↔ Aegialitis fluviatilis
"	22-23	↔ Erithacus rubecula	"	12-13	↔ Ortigometra porzana
"	22-23	↔ Philomachus pugnax	"	13	↔ Ciconia nigra
"	22-23	↔ Totanus ochropus	"	14	↔ Tringoides hypoleucus
"	23	↔ Milvus icinus	"	14	↔ Yunx torquilla
"	23-24	↔ Certhia tinnunculus	"	14-15	↔ Caprimulgus europaeus
"	23-24	↔ Fulica atra	"	14-15	↔ Certhia vespertina
"	24	↔ Anthus pratensis	"	15	↔ Muscicapa collaris
"	25	↔ Turdus merula	"	16-17	↔ Acrocephalus phragmitis
"	25-26	↔ Rutilia titlly	"	16-17	↔ Chelidon urbica
"	26-27	↔ Gallinago gallinula	"	17	↔ Cuculus canorus
"	27-28	↔ Motacilla boarula	"	17	↔ Pandion haliaetus
"	28-29	↔ Ficedula rufa	"	17-18	↔ Acrocephalus turdoides
"	28-29	↔ Scolopax rusticola	"	17-18	↔ Erithacus luscini
"	29	↔ Rutilia phoenicea	"	18	↔ Muscicapa atricapilla
"	30	↔ Podiceps cristatus	"	18-19	↔ Cotile riparia
"	31	↔ Circus aeruginosus	"	19	↔ Hydrochelidon fissipes
"	31—Apr. 1	↔ Ciconia alba	"	20	↔ Ficedula sibilatrix

Az érkezési dátumokból levont országos középszám 1895 Jahresmittel der Anknunftstage		Madárfaj Der folg. Vogelart	Az érkezési dátumokból levont országos középszám 1895 Jahresmittel der Anknunftstage		Madárfaj Der folg. Vogelart
Aprilis	20	↔ Muscicapa grisola	Aprilis	30—Mai 1	↔ Lanius collurio
"	20—21	↔ Erithacus philomela	"	"	↔ Sylvia hortensis
"	21	↔ Ardea comata	"	"	↔ Sylvia nisoria
"	22	↔ Turtur auritus	Mai	2—3	↔ Ardea minuta
"	23—24	↔ Sylvia atricapilla	"	3—4	↔ Merops apiaster
"	24—25	↔ Lanius minor	"	4	↔ Ortigometra crex
"	26—27	↔ Oriolus galbula	"	5—6	↔ Coturnix dactylisonans
"	27	↔ Cypselus apus	"	12	↔ Muscicapa parva
"	29	↔ Sylvia cinerea			

Ezzel 1895. évi tavaszi vonulási jelentésünknek végére értünk, az év eredményeit — hogy ismétlésekbe ne essem — recapitulálni nem akarom, egyszerűen utalok a részletes tárgyalás alatt, a Ciconia alba s a Hirundo rustica adatainak összehasonlításánál mondottakra. Valamint nem mulasztatom el azt sem, hogy az átvonulók (↔) megfigyeléséről — az Anser segetumnál — elmondottakra a figyelmet még egyszer fel ne hívjam.

Végül köszönetet mondunk megfigyelőinknek azért a készségért, a melylyel a Magyar Ornith. Központot az idén is támogatni szívesek voltak, egyúttal kérve őket, hogy azt tőlünk s törekvésinktől a jövőben se vonják meg.

Budapest, 1896 január.

Nun find mir an das Ende unseres Jahresberichtes für das Jahr 1895 — gelangt. Um Wiederholungen zu vermeiden, will ich die Resultate des Jahres nicht recapituliren, ich verweise einfach auf den ausführlichen Theil, besonders auf jenen der Abhandlung über die Arten: Ciconia alba und Hirundo rustica; ebenso auf das, was ich über die Beobachtung der Durchzügler (↔) — bei Anser segetum — der Aufmerksamkeit empfohlen habe.

Wir können aber uns der angenehmen Pflicht nicht entziehen, unseren P. T. Beobachtern für die freundliche Unterstützung unseres Institutes nochmals öffentlich Dank zu sagen, und sie wieder zu bitten, dieselbe uns, respective unseren wissenschaftlichen Bestrebungen auch in der Zukunft nicht entziehen zu wollen.